

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

LIBRAIRIE ET IMPRIMERIE

CI-DEVANT

E. J. BRILL.

LEIDE — 1904.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

ΕΝ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΙΣ ΚΩΔΙΞΙ

ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΙΣ ΣΥΛΛΟΓΑΙΣ ΕΣΠΕΡΙΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

Αί ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. Q 114 sup κώδικες τῆς Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης περιλαμβανόμεναι ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ εἶνε αἱ ἑξῆς·

α') C. I. G. 5791. Τιβέριος Ἰούλιος Τάρσος Διοσκούριος καὶ τῇ πόλει τὸν ναόν.

β') C. I. G. 5792. Μ. Μάριος Ἐπίκτητος τῇ Τύχῃ.

Αἱ δύο αὗται ἐκ τῆς ἰταλικῆς Νεαπόλεως ἐπιγραφαὶ δὲν σημειοῦνται ἐν τῷ Corpus ὡς σωζόμεναι ἐν ἀντιγράφῳ καὶ ἐν τῷ Ἀμβροσιακῷ τούτῳ κώδικι.

γ') C. I. G. 2218. [Ὁ] δῆμος ὁ Χίων Λ. Αἰμύλιον Δέκιον Ἀνδρόμαχον¹.

Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐξέδωκε πρῶτος ὁ Spon², ἐκ δὲ τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ ὁ Muratori³.

δ') C. I. G. 2557⁴. Ἐπιγραφὴ ἐκ Κρήτης ἀρχομένη ἀπὸ τῶν λέξεων

..... ΔΧΑΙΤΑΓ .....

..... ΕΙΕΞΑΛΛΑΡΙΑΣ .....

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὕρηται κατὰ δύο μέρη ἐν ἀντιγράφοις ἄλλοις ἢ τὸ ἐνταῦθα ὑπ' ὄψιν. Καὶ τὸ μὲν δεύτερον μέρος (Ἄλλα-

ριῶν οἱ κόσμοι καὶ ἡ πόλις Παρίων), ἐξεδόθη πρότερον τοῦ λοιποῦ παρὰ τῷ Φουλβίῳ Οὐρσίῳ καὶ τῷ Gruter ἐξ ἀντιγράφων αὐτῶν, τὸ δὲ παρ' αὐτοῖς λείπον μέρος εὔρεν ὁ Böckh ἐκ τοῦ ἐν Βερολίῳ ἀντιγράφου τοῦ Pighi. Ἄλλ' ἤδη πρὸ αὐτοῦ εἶχεν ἐκδώσει τὸ ὄλον ὁ Montfaucon ἐκ τοῦ λίθου, ἀποκειμένου ἐν τῷ κατὰ τὸ Βενετικὸν μουσεῖον τοῦ πολίσματος Ταρβισίου (Treviso), ἐξ οὗ τῷ 1565 εἶχε σταλῆ ἀπόγραφον εἰς τὸν Ἰωσήφ Σκαλίγερον. Ἄλλο δὲ ἀπόγραφον ἦτο τὸ τοῦ Φραγκίσκου Πόρτου, ἐξ οὗ ἐξέδωκε τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Gruter¹

ε') C. I. G. 2297. Θεόφιλος Θεοφίλου Ἀντιοχεὺς μελαρηφόρος.

Ἡ ἐπιγραφὴ εὔρηται ἐπὶ λίθου ἀποκειμένου ποτὲ ἐν Παταυίῳ παρὰ τῷ Βενετῷ Ἰωάννῃ Βαπτιστῇ Ramnusio (1485 - 1557), εἶτα δ' ἐν τῷ βενετικῷ οἴκῳ Contareno, νῦν δ' ἐν Οὐηρῶνι.

ς') C. I. G. 6834. Ἐλευθερίας χαριστήρια τῇ Νεμέσει.

Ὁ λίθος, δευτεὶς ἐκοσμεῖτο ὑπὸ ἀναγλύφου, ἀνῆκέ ποτε, καθ' ἃ φαίνεται, εἰς τὸν Φραγκίσκον Quirini, ἔπειτα δ' εὔρισκετο κατὰ τὸ Παταύιον ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Ramnusio καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Παύλου. Σημειοῦται δ' ἐν τῷ Corpus, ὅτι ὁ λίθος εἶχε μεταφερθῆ εἰς τὸ Βενετικὸν ἐξ Ἑλλάδος, ἴσως ἐξ Ἀθηνῶν.

ζ') C. I. G. 6958. Ὑπόμνημα Μαρκέλλου ὃ κατεσκεύασεν αὐτῷ ἡ μήτηρ.

Ὁ ὁμοίως ὑπὸ ἀναγλύφου κοσμούμενος λίθος οὗτος εἶχε τὰς αὐτὰς τύχας καὶ ὁ προηγούμενος, ἀλλ' εἶνε ἄγνωστον πόθεν εἶχε μεταφερθῆ εἰς Βενετίαν.

η') C. I. G. 5907. Ἀγαθῆ τύχη. Αὐτοκράτωρ καῖσαρ θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱός. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐκ λίθου ἐν Ῥώμῃ.

θ') C. I. G. 5906. Ἀγαθῆ τύχη. Αὐτοκράτωρ καῖσαρ θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱός. Ὁμοίως ἐκ Ῥώμης.

¹ Gruter Thesaurus σ. DV.

Ἡ ἐπισκόπησις τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἐκ λίθων ἐπιγραμμάτων τῶν περιλαμβανομένων ἐν τοῖς δύο Ἀμβροσιακοῖς κώδιξι πείθει, ὅτι ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν ἀπόγραφα ἐπιγραφῶν μετενηγμένων ἐξ ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ τὸ πλεῖστον ἀποκειμένων ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Αἱ δὲ διαφοραὶ αἱ εὔρισκόμεναι ἐν τῷ Ἀμβροσιακῷ ἀπογράφῳ καὶ αἱ ἐν τισὶ βελτίονες ἢ ἐν ταῖς πρώταις ἐκδόσεσι γραφαί, ὡς καὶ τὸ γεγονός, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐν τῷ κώδικι N 234 sup. ἀντιγεγραμμένων φέρονται καὶ ἀνέκδοτα ἐκ λίθων ἐπιγράμματα, ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οἱ συλλογεῖς ἀντέγραψαν αὐτὰ πιθανῶς ἐξ αὐτῶν τῶν λίθων καὶ ὄχι ἐξ ἄλλων ἀπογράφων.

Τίνες δὲ οἱ γράψαντες τοὺς κώδικας, ἄρα καὶ τίνες οἱ συλλογεῖς τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, δὲν γινώσκομεν. Ἄλλ' οὐχ ἤτον περὶ τοῦ κώδικος N 234 sup. ἐπιτρέπεται εὐλογος εἰκασία. Βλέπομεν, ὅτι τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ κώδικος τούτου αἱ τέσσαρες πρώται εἶνε χιακαί, περὶ δὲ τοῦ λίθου, ἐφ' οὗ ἡ πέμπτη, μανθάνομεν, ὅτι ἐκόμισεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ὁ Μιχαὴλ Σοφιανός. Τοῦ Χίου δὲ τούτου λογίου τινὰ τῶν χειρογράφων μετεκομίσθησαν, καθ' ἃ γινώσκομεν, τῷ 1606 εἰς τὴν Ἀμβροσιακὴν βιβλιοθήκην ὑπὸ τοῦ ἀπογόνου αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ Σοφιανοῦ. Κατὰ σύμπτωσιν δὲ πάντως οὐχὶ τυχαίαν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδιξ περιλαμβάνει ἐν φ. 6^ο καὶ 8^ο καὶ ἐπιγράμματα τοῦ Μιχαὴλ Σοφιανοῦ. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀπίθανον, παρὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν βεβαίωσιν τοῦ κ. Bassi περὶ τῆς ὑπὸ Ἑσπερίου λογίου γραφῆς τοῦ κώδικος, νὰ ἔχωμεν ἐν τούτῳ τοῦλάχιστον τῷ μέρει τὴν χεῖρα τοῦ Σοφιανοῦ ἢ, τοῦθ' ὅπερ συμβιβάζεται πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ κ. Bassi, τὴν γραφὴν τινος τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ μαθητῶν αὐτοῦ. Οὕτως δὲ ἢ ἄλλως πιθανώτατον εἶνε, ὅτι τὸν Μιχαὴλ Σοφιανὸν πρέπει ὅπως δῆποτε νὰναγνωρίσωμεν ὡς Ἑλληνα στηλοκόπαν τοῦ δεκάτου ἑκτοῦ αἰῶνος.

Καὶ τρίτος δὲ ὑπάρχει κώδιξ τῆς Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθή-

κης περιλαμβάνων ἀρχαίας ἐπιγραφάς. Παρὰ τῷ Muratori¹ εὐρίσκομεν τρεῖς ἐπιγραφάς ἐκδιδομένας ex schedis Ambrosianis, αἵτινες δὲν εἶνε τῶν ἤδη ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν. Εἶνε δ' αὐταὶ εἰλημμένα ἐκ τοῦ Ἀμβροσιακοῦ κώδικος A 55 inf., γεγραμμένου τὸν δέκατον ἕκτον πρὸς τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα διὰ χειρῶν διαφόρων. Ἀλλὰ καὶ ἄλλος κώδιξ ἐν τῇ Ἀμβροσιακῇ βιβλιοθήκῃ περιέχει ἀρχαίας ἐπιγραφάς. Περιλαμβάνεται δ' ἐν τούτῳ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Muratori ἐκδεδομένη ἐπιγραφή Ἀντωνία ἢ καὶ Σωκρατική².

Ἡ ἐπιγραφή δὲ αὕτη, ἣν εὐρίσκομεν ἐκδεδομένην καὶ ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum ὑπ' ἀρ. 1050³, φέρει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξέτασιν ἄλλης τάξεως κωδίκων, νεωτέρων μὲν τοῦ Βατικανοῦ Cod. Reg. Svec. 166, ἐν ᾧ εὐρομεν τὸ ἐξ Ἀθηνῶν ἐπίγραμμα⁴, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνος περιεχόντων μόνον ὀλίγας μεμονωμένας ἐπιγραφάς, ὅχι δὲ ἀντίγραφα συλλογῆς ὅλης, καθ' ἃ οἱ Ἀμβροσιακοὶ κώδικες.

Καὶ δὴ τὴν αὐτὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιγραφὴν τὴν ἀρχομένην διὰ τῶν λέξεων Ἀντωνία ἢ καὶ Σωκρατική εὐρίσκομεν πρῶτον ἐν τῷ Ἀγιορειτικῷ κώδικι 4860 (Ἰδῆρων 740), γεγραμμένῳ τούτῳ μὲν τὸν δέκατον ἕκτον, τούτῳ δὲ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα. Εὐρίσκεται δ' ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐν τῷ ἀσελιδῶτι τούτῳ κώδικι ὡς τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἑβδομον τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων μεταξὺ τῶν Περί ταπεινοφροσύνης καὶ τῶν Πατρῶν τῆς Ἁγίας Σοφίας⁵. Φέρονται δ' ἐν αὐτῷ διὰ γραμμάτων κεφαλαίων τάδε, ἀποτυπούμενα ἐνταῦθα ἐκ προχείρου

ἀντιγράφου ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου, σταλέντος μοι ἐξ Ἀγίου Ὁρους.

ΑΝΤΩΝΕΙΝΑ Η ΚΑΙ
 ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
 ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΤΡΑΙΑΝΑ
 ΔΡΙΑΝΟΥ·
 ΚΑΛΙΔΙΑΥΓΙΑΙΔΙΩ
 ΑΝΔΡΙΧΡΗΣΙΩ ΜΝΙ
 ΜΗΣΧΑΡΙΝ·

Ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ Ἰδηρικικοῦ κώδικος 740

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ παρατιθεμένου πανομοιοτύπου καταδεικνύει εὐκόλως, ὅτι δὲν ἔχομεν πρὸ ἡμῶν μίαν καὶ μόνην ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ τρεῖς. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι αἱ λέξεις ΑΝΤΩΝΕΙΝΑ Η ΚΑΙ Σ[Ω]ΚΡΑΤΙΚΗ εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς περὶ ἧς ἔγεινεν ὁ λόγος ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς, ἥτις, ἐν Ἀθήναις εὐρισκομένη, ἐξεδόθη τὸ πρῶτον παρὰ τῷ Muratori¹. Ἀμέσως δὲ κατωτέρω ἔπονται αἱ λέξεις ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΤΡΑΙΑΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥ, αἵτινες δέον νάναγνωσθῶσιν ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ[ΟΣ] ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΤΡΑΙΑΝ[ΟΥ] ΑΔΡΙΑΝΟΥ. Ἀποτελοῦσι δὲ αὐταὶ τὴν ἀρχὴν ἢ μέρος ἄλλης ἐπιγραφῆς. Ταύτης δὲ δυνάμεθα νά ὀρίσωμεν τὸν τόπον, οὐδὲ νά ταύτισωμεν αὐτὴν μετὰ τινος τῶν πιθανῶς σωζομένων ἐπιγραφῶν διὰ τὴν ἀπουσίαν ἄλλων στοιχείων πλὴν τῶν εἰς πολλάς ὁμοίας ἐπιγραφάς κοινῶν ὀνομάτων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

¹ Ἐνθ' ἀν. Τόμ. Γ σ. ΜΟΟΧΟVIII 5.

¹ Novus Thesaurus Inscriptionum Τόμ. Β' σ. DCI 2, Τόμ. Γ' MDCOXXIV 8, MDCOXXIV καὶ ἀλλαχοῦ.

² Τόμ. Γ' σ. ΜΟΟΧΟVIII 5.

³ Τόμ. Α' σ. 531.

⁴ Ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 270 κ. ἑ.

⁵ Στουρ. II. Δάμπρον Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Ὁξωνίῳ. 1900 Τόμ. Β' σ. 216.

Ἄπο τούτων δὲ χωρίζεται ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι τρίτη τις ἐπιγραφὴ ἔχουσα ὧδε:

ΚΑΛΛΙΔΙΑΥΓΙΑΙΔΙΩ
ΑΝΔΡΙΧΡΗΣΤΩΜΝΙ
ΜΗΣΧΑΡΙΝ:

Καὶ οὕτω μὲν εἶχεν ἡ ἐπιγραφὴ ἐν τῷ λίθῳ πλήν τῆς λέξεως μνήμης, ἥτις εἶχε πιθανῶς ἐν αὐτῷ ὀρθῶς ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ἀπογράφῳ μνήμης. Ὄρθῶς δ' ἔχει πιθανῶς καὶ ὁ διὰ τῶν ἐνιαχοῦ προστεθέντων ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου τόνων, οἵτινες ἔλειπον βεβαίως ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, χωρισμὸς τῶν λέξεων εἰς ΚΑΛΛΙΔΙΑΥΓΙΑ ΙΔΙΩ[Ι] ΑΝΔΡΙ ΧΡΗΣΤΩ[Ι] ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ. Οὐδὲ πρέπει νὰ χωρίσωμεν ΚΑΛΛΙΔΙ ΑΥΓΙΑ. εἰκάζοντες ὅτι τὸ πρῶτον ὄνομα, συντακτέον μετὰ τῶν λέξεων *ιδίῳ ἀνδρὶ*, ἦτο τὸ τοῦ συζύγου, καίτοι τὸ μὲν ἀρσενικὸν ὄνομα Κάλλις εἶνε καὶ ἄλλοθεν γνωστὸν, ἄγνωστον δὲ τὸ γυναικεῖον Καλλιδία, ὅσον ἐγὼ οἶδα. Ὄνομα δὲ γυναικὸς Ὑγία ἔχομεν ἐκ Κατάνης τῆς Σικελίας καὶ ἐν τῷ C. I. G. 5732 (. . . ἔζη ἔτη . . . Ὑγία ἐποί[η]σε μνήμης χάριν).

Πόθεν δ' ἀντεγράφησαν ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη, ἀνέκδοτος, καθ' ἃ φαίνεται, μέχρι τοῦδε ἐπιγραφῆ, ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου δὲν γινώσκομεν. Ἀλλὰ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ πρώτη τῶν τριῶν ἐπιγραφῶν εἶνε ἀθηναϊκὴ, οὐδὲν δὲ κωλύει νὰ ποδεχθῶμεν ἀθηναϊκὴν καὶ τὴν δευτέραν, δικαιούμεθα νὰ εἰκάζωμεν, ὅτι καὶ ἡ τρίτη εὐρίσκετο ἐπὶ λίθου ἐν Ἀθήναις καὶ ὅτι αὐτόθι ἀντέγραψεν αὐτὰς τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα ὁ βιβλιογράφος.

Καὶ τοιαῦται μὲν αἱ ἐν τῷ ἀγιορειτικῷ κώδικι ἐπιγραφαί. Τὴν δὲ τῆς Ἀντωνίας, διότι οὗτος εἶνε ὁ ὀρθὸς τύπος τοῦ ὀνόματος, τῆς καὶ Σωκρατικῆς εἰς τὸν ἄνδρα Ἀντίοχον ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν εὐρίσκομεν καὶ ἐν ἄλλῳ κώδικι, τῷ τῆς Βέρνης 402 ἐν φ. 1⁶ μετὰ τὸ φ. 137¹, τῷ φέροντι ἀριθμὸν 108,

¹ Ἰδὲ *Herm. Hagen* Catalogus codicum Bernensium. Ἐν Βέρνη, 1875 σ.

ἐν φ. Π^{vo} κατὰ τὴν νεωτέραν περιγραφὴν τοῦ κ. Omonl ἐν τῷ οικείῳ καταλόγῳ ¹.

Τοῦ ἐν τῷ κώδικι τούτου ἀπογράφου ἔλαβον ἀξιόλογον ἀντίγραφον ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου, σταλέν μοι εὐγενῶς τῆ αἰτήσει μου ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὴν Ἀστικὴν βιβλιοθήκην τῆς Βέρνης (Stadtbibliothek Bern) κ. W. F. von Müllinen. Ἀνεκοίνωσέ μοι δὲ οὗτος, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μετὰ τῆς κατωτέρω ἀνακοινουμένης εὑρηνται ἀντιγεγραμμέναι ἐπὶ τῆς ὀπισθίας σελίδος παρενθέτου φύλλου, συσταχωθέντος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κώδικος κατὰ τὴν σύμπηξιν αὐτοῦ καὶ ἔχοντος ἄγραφον τὴν προσθίαν σελίδα. Ἐχει δ' ἡ ἐπιγραφὴ ἐν τῷ κώδικι ὧδε:

Ἐν Ἀθήναις ἐν τινὶ λίθῳ γεγραμμένον

Ἀντωνία ἡ καὶ σωκρατικὴ τῷ γλυκυτάτῳ μου ἀνδρὶ ἀντιόχῳ τῷ καὶ συνεσίῳ ἐποίησα τὸ ἥρωον τοῦτο τέλος καμάτων.

παραδίδωμι τοῖς καταχθονίοις θεοῖς τοῦτο τὸ ἥρωον φουλάσσειν πλούτωνι καὶ δήμετρι καὶ περσεφόνη καὶ ἐριννύει καὶ πᾶσι τοῖς καταχθονίοις θεοῖς εἴ τις ἀποκοσμήσει τοῦτο τὸ ἥρωον ἢ ἀποσκουτλώσει ἢ εἴ τι καὶ ἕτερον μετακινήσει, ἢ αὐτὸς, ἢ δι' ἄλλου· μὴ γῆ βατὴ μὴ θάλασσα πλωτὴ, ἀλλ' ἐκρίζωθήσεται παγγενὶ, πᾶσι τοῖς κακοῖς πεῖραν δώσει καὶ φρίκη, καὶ πυρετῷ, καὶ τεταρτέῳ, καὶ ἐλέφαντι καὶ ὅσα κακὰ καὶ ἀνθρώποις γίγνεται ταῦτα γινέσθω τῷ τολμήσαντι ἐκ τούτου τοῦ ἥρωου μετακινήσαι τι.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐκ τοῦ Muratori παρελήφθη καὶ ἐν τῷ

365: Inscriptio Megarensis ad dies festos pertinens. Ἐν Μεγάρῳ ἐν λίθῳ τινὶ παλαιῶς γράμμασι γεγραμμένον

Ὀλύμπια ἐν πείσῃ Γ
Πύθια ἐν Δελφοῖς δ

Inscriptio Atheniensis. Ἐν Ἀθήναις ἐν τινὶ λίθῳ γεγραμμένον Ἀντωνία ἡ καὶ σωκρατικὴ τῷ γλυκυτάτῳ μου ἀνδρὶ ἀντιόχῳ εἶς.

¹ Ἐν τῷ Centralblatt für Bibliothekswesen 1886 σ. 424: Inscriptiones Graecae Megarensis et Atheniensis ἐν κώδ. 108 φ. Π^{vo}.

Corpus Inscriptionum Graecarum ὑπ' ἀρ. 916 μετὰ τῶν πλείστων παρ' αὐτῷ σφαλμάτων. Μετὰ δὲ τὰς οὐχ ἦττον ἐσφαλμένας ἐκδόσεις παρὰ Lebas¹, Πιττάκη² καὶ Κουμανούδη³ ἐξεδόθη ὀρθότερον ὑπὸ τοῦ Dittenberger⁴, ὅστις ἀναφέρει, ὅτι ἄλλο ἀπόγραφον αὐτῆς μικροῖς γράμμασι γεγραμμένον τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ἀρχόμενον εὔρηται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Ἱερωνύμου Βονωνίου ἐν τῷ κώδικι Cicogna 1874 ἐν φ. 49. Μαρτυρεῖ δὲ ὁ Βονώνιος, ὅτι τὸ ἀπόγραφον τοῦτο εἶχε λάβει παρὰ Δομινίκου τοῦ Βριξιανοῦ, καθ' ἃ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Dittenberger ὁ ἐκγράψας καὶ στείλας αὐτῷ τὸ ἀπόγραφον ἐκεῖνο Kirshhoff. Ἄλλὰ καὶ ὁ Dittenberger ἠγνόει τὸ πολλῶν ἀρχαιότερον ἀπόγραφον τοῦ Βερναίου κώδικος. Ὁμοίως δὲ ἠγνόει καὶ ἕτερον ἀπόγραφον, περιλαμβανόμενον ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Κωνσταντίνου Λασκάρως, ἐκγράψαντος τὸν ἐν Μαδρίτῃ ἑλληνικὸν κώδικα CXIV, περὶ οὗ γενήσεται μακρότερος λόγος κατωτέρω. Ἀντιβαλλόμενον δὲ τὸ Βερναῖον ἀπόγραφον (B) πρὸς τὸ τοῦ Λασκάρως κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Jriarte (J)⁵ καὶ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Dittenberger (D) παρέχει τὰς ἐξῆς διαφοράς:

στ. 1. ἀντωνία BD : ἀντωνίνα J γλυκυτάτῳ B : γλυκυτάτῳ D : γλυκωτάτῳ J 3. ἐποίησα τὸ BD : ἐποιήσατο J 7. ἐριννύει B : ἐριννύσι J : ἐριννύσιν D 8. πᾶσι BJ : πᾶσιν D 11. τι καὶ BD : τι J 13. παγγενὶ B : παγγενεὶ D : παγγενῆ J 14. τεταρτέῳ B : τεταρταίῳ J : τεταρταίῳ κατὰ διόρθωσιν D 16. κακὰ καὶ ἀνθρώποις B : κακὰ τοῖς ἀνθρώποις J : κακὰ καὶ θηρίοις καὶ ἀνθρώποις D 17. γίγνεται B : διορθ. D : γίνεταί J : γίγνε ἐπὶ τοῦ λίθου D γινέσθῳ B : γιγνέσθῳ D : γινέτω J

¹ Attique 653.

² Pittakés L'ancienne Athènes 439, 440.

³ Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ Ἱπιδύμιοι σ. 309-310 ἀρ. 2578.

⁴ Corpus Inscriptionum Atticarum Τόμ. Γ' μέρ. 6' σ. 30 κ. ε. ἀρ. 1423.

⁵ Regiae bibliothecae Matritensis Codices Graeci MSS. Ἐν Μαδρίτῃ. 1769 σ. 453.

Ἄλλὰ πλὴν τῆς ἀθηναϊκῆς ἐπιγραφῆς ὁ αὐτὸς Βερναῖος κώδιξ περιλαμβάνει ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ καὶ ἑτέραν, ἐφ' ἧς ἐπιγράφεται: Ἐν Μεγάροις ἐν λίθῳ τινὶ παλαιοῖς γράμμασι γεγραμμένον. Ἔχει δὲ ἡ μεγαρικὴ αὕτη ἐπιγραφή ὧδε:

	ὀλύμπια ἐν πείσῃ	Γ.
	πύθια ἐν δελφοῖς	Ḫ.
	νέμεα ἐν ἄργει	Γ.
	ἱσθμια ἐν κορίνθῳ	Ḫ.
5	παναθήναια ἐν ἀθήναις	Ḫ.
	ὀλύμπια ἐν ἀθήναις	
	πανελλήνια ἐν ἀθήναις	
	ἐλευσίεια ἐν ἀθήναις	Γ.
	ἡράκλεια ἐν θύβαις	Γ.
10	τροφώνεια ἐν λεβαδείᾳ	Ḫ.
	ἐλευθέρεια ἐν πλαταιῆς	
	τὴν ἐξ ἄργους ἀσπίδα	Γ.
	πύθια ἐν μιλήτῳ	
	πύθια ἐν μαγνησίᾳ	
15	κοινὰ ἀσίας ἐν φιλαδελφίᾳ	
	ἄκτια ἐν νικοπόλει	Ḫ.
	πύθια ἐν σίδῃ	Ḫ.
	πύθια ἐν πέργῃ	Ḫ.
	πύθια ἐν θεσσαλονίκῃ	
20	ἀσκληπιάδεια ἐν ἐπιδαύρῳ	
	καπετώλια ἐν Ῥώμῃ	Γ.
	ἀθηναῖς προμάχου ἐν Ῥώμῃ	Ḫ.
	εὐσέβεια ἐν ποτιόλοις	
25	σεβαστὰ ἐν νεαπόλει	

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εὑρίσκετο πρὸ δύο αἰώνων καὶ ὑπερέκεινα ἐν ἀστεγάστῳ ναϊδρίῳ τῆς Μεγαρίδος, γεγραμμένη κιονηδὸν ἐπὶ δύο λίθων, ὧν ὁ ἕτερος ἀνεῖχέ ποτε τὸν ἀνδριάντα τοῦ δι' αὐτῆς τιμωμένου περιοδονίκου, καὶ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ

Γάλλου ἀρχαιολόγου Ἰακώβου Spon¹. Ἐξ αὐτοῦ δὲ παρέλαβον αὐτὴν ὁ Gronovius², ὁ Wheeler³ καὶ εἶτα ὁ Muratori⁴. Πάντως δ' ἀνεξαρτήτως τῶν προτέρων ἐκδοτῶν ἀντέγραψεν αὐτὴν σωζομένην ἀρχομένου τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ὁ Μελέτιος, εὐρῶν εἰς τὴν εἰσοδὸν τινὸς ποτὲ ναοῦ⁵. Ἐπειτα δ' ἐξέδωκεν αὐτὴν ὁ Roscoe⁶, καὶ τέλος, συνεκλιποῦσα μετὰ τοῦ ἐν ᾧ εὕρισκετο ἐκκλησιδρίου συμπεριελήφθη εἰς τὸ Corpus Inscriptionum Graecarum⁷ καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Dittenberger⁸.

Τὸ δὲ Βερναῖον ἀπόγραφον εἶνε κατὰ τοῦτο ἄξιον λόγου, ὅτι ἐξεγράφη ἐκ τοῦ λίθου δύο ὄλους αἰῶνας καὶ πλέον πρὸ τοῦ Spon ἐν χρόνοις καθ' οὓς δὲν ἐσώζετο μὲν ἡ ἐπιγραφή ὅλη, ἀλλὰ διεκρίνοντό τινα ἐν αὐτῇ πλείονα ἢ τελευτῶντος τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος. Καὶ δὴ ἀπὸ τῶν νεωτέρων ἐκδόσεων, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Μελετίου καὶ τοῦ Corpus ἐξαιρουμένων, λείπουσιν ἐν τῷ στ. 4 αἱ λέξεις ἐν Κορίνθῳ, λείπουσιν δὲ καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν νικῶν οἷδε· ἐν στ. 1 Γ̄, ἐν στ. 5 Ḅ, ἐν στ. 9 Γ̄ καὶ ἐν στ. 16 δ̄ πλὴν ἢ παρὰ τῷ Dittenberger, παρ' ᾧ εὕρισκομεν Ḅ ἀντὶ δ̄. Αἱ δὲ λέξεις ἐν Κορίνθῳ καὶ οἱ εἰρημένοι ἀριθμοὶ λείπουσιν καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἀπογράφου τοῦ ἐκγραφέντος ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Λασκάρως ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. CXIV τῆς ἐν Μαδρίτῃ βιβλιοθήκης. Μόνον δ' ἐν τούτῳ εὕρισκεται ἐν στ. 1 ὁ ἀριθμὸς Ḅ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ Βερναίῳ ἀπογράφῳ Γ̄ καὶ ἐν στ.

¹ Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant. Ἐν Λουγδούνῳ. 1678 Τόμ. Γ' μέρ. 6' σ. 221. Miscellanea eruditae antiquitatis. Ἐν Λουγδούνῳ. 1685 ἀρ. 102 σ. 364.

² Thesaurus antiquitatum Graecarum Ἐν Λουγδούνῳ τῷ βασιλικῷ. 1697-1762 Τόμ. Ζ' σ. 869.

³ Itin. σ. 433.

⁴ Novus Thesaurus veterum Inscriptionum. Τόμ. Β' σ. DCXLVIII 1.

⁵ Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα. Ἐν Βενετίᾳ. 1807. Τόμ. Β' σ. 349.

⁶ Inscriptionum antiquarum . . . liber. Ἐν Λονδίνῳ. 1752. Τόμ. Α' σ. 63 ἀρ. 6-7.

⁷ Τόμ. Α' σ. 564 ἀρ. 1068.

⁸ O. I. Graeciae septentrionalis. Τόμ. Α' σ. 30 ἀρ. 49.

16 ὑπάρχει, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀπογράφῳ τῆς Βέρνης, ὁ ἐν τῷ Corpus λείπων ἀριθμὸς δ̄. Τέλος δ' εὕρηται ἐν τῷ Βερναίῳ ἀπογράφῳ (B) καὶ αἱ ἐξῆς διαφοραὶ ἀπὸ τοῦ Μαδριτείου κώδικος κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Jriarte (J, 1), τοῦ Μελετίου (M), τοῦ Corpus (C) καὶ τοῦ Dittenberger (D).

στ. 1. πείση BMCD: πίση J 3. νέμεα BJ: Νέμεια MCD 7. πάνελληγία BMCD: πατέλληγα J 8. ἐλευσί-
νεια B: Ἐλευσίγία J: Ἐλευσεῖγία MCD 9. θύβαις B:
θήβαις JMCD 10. τροφώγεια BMCD: τροφώνγία J λε-
βαδεία BMCD: λιβαδία J 11. πλατεαῖς BD: Πλαταιαῖς JMC
12. ἐξ BJCD: εἰς M 13 (καὶ 14). πύθια BJCD:
πύθεια M μιλῆτω BJCM: μειλήτω D 15. φιλαδελφία
BJ: Φιλαδελφεία MCD 16. νικοπόλει BJMD: νεικοπό-
λει C 17 καὶ 18. πύθια BJCD: πύθεια M 19. θεσσα-
λονίκη BJM: Θεσσαλονείκη CD 20. ἀσκληπιάδεια B:
Ἀσκληπίδεια JMCD 21. καπειτώλια BMCD: Καπειτώ-
λια J 24. ποτιόλοισ BMCD: πουτεόλοισ J 25. σεβά-
στὰ BMCD: Σεβάστεια J

Ὅμοίως δὲ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, καθ' ὃ ὁ Βερναῖος κώδιξ, ἐγράφη ὁ Παρισιακὸς 2956, οὗ ἐν τέλει, φ. 224^b, εὕρηται τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἀρχόμενον διὰ τῶν λέξεων Ἀπὸ Ὀρείππου τοῦ Μεγαρέως . . . Ὀρείππῳ Μεγαρῷ μεγαλόφρονι. Τοιαύτη ἢ ὑπὸ τοῦ κ. Ομοῦτ κατὰ παράκλησίν μου ἀνακωνοθεῖσά μοι ἐν τῷ Παρισιακῷ κώδικι ἀρχὴ τοῦ πολυθρυλήτου τούτου μεγαρικοῦ ἐπιγράμματος, οὗ ὁ λίθος ἀπόκειται νῦν ἐν τῇ Ἑθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων². Καὶ εἶνε μὲν γεγραμ-

¹ Regiae bibliothecae Matritensis Codices Graeci MSS. Ἐν Μαδρίτῃ. 1769 σ. 452.

² Ἴδε τὸ ἐπίγραμμα ἐκδομένον ὑπὸ τοῦ Böckh ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum ὑπ' ἀρ. 1050 καὶ ἐν ταῖς Kleine Schriften Τόμ. Δ' σ. 173.—Dittenberger Corpus Inscriptionum Graeciae septentrionalis Τόμ. Α' σ. 31 ἀρ. 52.—Kaibel Epigrammata Graeca ex lapidibus conlecta. Ἐν Βερολίνῳ. 1878 σ. 345 ἀρ. 843.—Hicks-Hill A manual of Greek historical inscriptions. Ἐν

μένον τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἐπὶ τοῦ λίθου διὰ γραμμάτων τῶν βυζαντιακῶν χρόνων¹, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀμφισβολίαν, ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἐκεῖνοις ἀπλῶς ἀνενεώθη ἡ ἀρχαία ὑπὸ τῆς ἐπηρείας τοῦ χρόνου ἐφθαρμένη ἐπιγραφή ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν Ὀρσιππον ἢ Ὀρσιππον ἰδρυθέντος μνημείου, ὅπερ ἦτο γνωστὸν εἰς τε τὸν Πausανίαν² καὶ τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Θουκυδίδου³. Ὁ Böckh⁴ μάλιστα, εἰ καὶ ἀδικαιολογήτως⁵, ἐθεώρει τὸ ἐπίγραμμα ποιηθὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σιμωνίδου. Καὶ δὲν ἔχω μὲν ὑπ' ὄψιν ἀπόγραφον τοῦ βίου ἐπιγράμματος, οἷον φέρεται ἐν τῷ Παρισιακῷ κώδικι, ἀλλὰ σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος δύναμαι νάποφανθῶ, ὅτι ὁ βιβλιογράφος αὐτοῦ ἐξέγραψεν αὐτὸ ἐκ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Θουκυδίδου καὶ ὄχι ἐξ αὐτοῦ τοῦ λίθου. Καὶ δὲ οὐ μόνον αἱ κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Ομοῦ προτασσόμεναι τοῦ ἐπιγράμματος λέξεις Ἀπὸ Ὀρείππου τοῦ Μεγαρέως κτλ. συμπίπτουσι πρὸς τὰ τοῦ Σχολιαστοῦ Ἀπὸ Ὀρείππου Μεγαρέως κτλ., ἀλλὰ καὶ ἡ γραφή μεγαλόφρονι εἶνε ἡ αὐτὴ ἣν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἐπιγράμματι, οἷον παραθέτει αὐτὸ ὁ Σχολιαστής, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐν τῷ λίθῳ γεγραμμένα μεδαίφρονι.

Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ δέκατον πέμπτον αἰῶνα ὑπερμεσοῦντα ἀνήκει τὸ φ. 156⁶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 495 κώδικος τῆς ἐν Μονάχῳ Βασιλικῆς καὶ δημοσίας Βιβλιοθήκης (Hof- und Staatsbibliothek), ὅστις γέγραπται ὑπὸ διαφόρων χειρῶν ἀναμιξ τὸν δέκατον πέμπτον καὶ δέκατον ἕκτον αἰῶνα⁷. Περιλαμβάνεται δ' ἐν τῷ φύλλῳ ἐκείνῳ ἡ ἐπιγραφή ἡδε:

¹ Ὁξωνίω. 1901 σ. 3 ἀρ. 1.—*Preger* Inscriptiones Graecae metricae. Ἐν. Δελφ. 1891 σ. 119 ἀρ. 151.

² *Kaibel* ἴθ' ἀν. *Preger* ἴθ' ἀν.

³ I, 44, 1.

⁴ I, 6.

⁵ Ἐνθ' ἀν.

⁶ *Preger* ἴθ' ἀν. σ. 120.

⁷ Παρὰ τῷ *Hardt* (Catalogus Codicum manuscriptorum bibliothecae re-

Εἰς ἀλεξανδρίαν τρωῶν:—

Η · ΤΡΩΑΣ · ΦΥΛΗ
ΣΕΞΤΟΝ · ΙΟΥΛΙΟΝ · ΦΙ
—ΛΩΝΑΤΟΝ · ΚΟΣΜΟΝ · ΤΗΣ
ΠΟΛΕΩΣ ΕΓΓΑΡΧΟΝ · ΣΠΕΙ
5 ΡΗΣ · ΦΛΑΒΙΑΝΗΣ · ΓΥΜΝΑΣΙΑΡ
ΧΙΣΑΝΤΑ · ΛΑΜΠΡΩΣ · ΚΑΙ ·
ΦΙΛΟΤΙΜΩΣ ΚΑΙ · ΠΡΩΤΟΝ ·
ΑΠΑΙΩΝΟΣ ΚΑΙ · ΜΕΧΡΙ · ΝΥΝ ·
ΜΟΝΟΝ · ΕΛΑΙΟΜΕΤΡΙΣΑΝΤΑ ·
10 ΤΟΥΣ · ΤΕ ΒΟΥΛΕΥΤΑΣ ΚΑΙ · ΠΟ
ΛΕΙΤΑΣ · ΠΑΝΤΕΑΣ · ΚΑΙ ΑΛΥΨΑΝ
ΤΑ · ΕΚ · ΛΟΥΤΗΡΩΝ · ΠΑΝΔΗ
ΜΕΙ:—

Ἡ τρωικὴ αὐτὴ ἐπιγραφή εἶνε ἀνέκδοτος. Ἐχομεν μὲν τέσσαρας ἄλλας πλήρεις ἢ ἀτελεῖς παντελῶς ὁμοίας, τιμητικὰς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς Σέξτου Ἰουλίου Φίλωνος, ἐκδοθείσας ὑπὸ τοῦ Lechevalier. Hunt. Clarke, Ἀνθίμου Γαζῆ¹ καὶ ἄλλων καὶ συμπεριληφθείσας ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum ὑπ' ἀρ. 3615-3618². ἀλλ' αἱ τιμῶσαι τὸν ἄνδρα φυλαί εἶνε ἄλλαι, ἡ Ἀτταλῖς, ἡ Ἀλεξανδρίαι, ἡ Πανθωῖς καὶ μία ἄλλη ἄγνωστος, ἅτε ὄντος ἀποκεκρουσμένου τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ Τρωῶς φυλὴ, περὶ ἧς πρόκειται ἐνταῦθα. Κατὰ δὲ τὰλλα ἡ προκειμένη ἐπιγραφή εἶνε ὁμοία· ἀνάγκη δὲ μόνον νὰ ἐπανορθωθῇ ἐν τισὶ τὸ Μονάχειον ἀπόγραφον (M) ἐκ τοῦ

giae Bavaricae. Ἐν Μονάχῳ. 1802 τόμ. Ε' σ. 163) ἡ ἐπιγραφή αὐτὴ καὶ οἱ ἀλφάβητοι, περὶ ὧν κατωτέρω, μνημονεύονται ἀπλῶς διὰ τῶνδε: *Tum sequitur alphabetum Atticum et omnium Graecorum. Item inscriptio: Εἰς ἀλεξανδρίαν τρωῶν. Ἡ τρωῶς φυλὴ κ.τ.λ.*

¹ Ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῆ Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου 1813 σ. 113.

² Τόμ. Β' σ. 900-901.

Corpus (C) κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐν αὐτῷ ἄλλων ὁμοίων ἐπιγραφῶν. Εἶνε δὲ τὰ ἐπανορθωτέα τάδε: στ. 9. ἐλαιομετρήσαντα C: ἐλαιομετρίσαντα M 11. πάντα C: πάντεας M

11-12. ἀλείψαντα C: ἀλύψαντα M. Πάντως δὲ λελανθασμένη εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου τοῦ Μοναχείου κώδικος εἰς μίαν λέξιν ΦΙΛΩΝΑΤΟΝ ἔνωσις τῶν δύο λέξεων ΦΙΛΩΝΑ ΤΟΝ, ἃς ὀρθῶς ἐχώρισαν οἱ ἐκδόται, καθ' ἃ φέρεται καὶ ἐν τῷ C. I. G.

Ἐν δὲ τῇ προσθίᾳ σελίδι τοῦ αὐτοῦ φύλλου (φ. 156^a) ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι εὔρον καὶ τοὺς δύο ἀλφαβήτους, ὧν παραθέτω ἐνταῦθα τὸ πανομοιότυπον. Τούτων ὁ μὲν πρῶτος καὶ

ἡ ἀλφαβητικός ἀτακός: ~

Α·Β·Γ·Δ·Ε·Ζ·Η·Θ·Ι·Κ·Λ·Μ·Ν·
Ξ·Ο·Π·Ρ·Σ·Τ·Υ·Φ·Χ·Ψ·Ω

κατὰ τὸ ἑξῆς τοῦ τῶν πανελληνίων

τρόπου: ~

Α Α Α Β Β Β Γ Γ Δ Δ Ε Ε Ζ Ζ Η Η Ι Ι Κ Κ Λ Λ Μ Μ Ν Ν Ο Ο Π Π Ρ Ρ Σ Σ Τ Τ Υ Υ Φ Φ Χ Χ Ψ Ψ Ω Ω

πλήρης ἐπιγράφεται ἀλφαβητικός ἀττικός (ἀλφαβητικός ἀτακός), ὁ δὲ δεύτερος ὁ μόνον μέχρι τοῦ γράμματος Θ ἐξικνούμενος φέρει ἐπιγραφὴν Κατὰ καὶ εἰς τοὺς τῶν Πανελλήνων τρόπους. Καὶ ἀπλῆ δ' ἐπισκόπησις τῶν δύο τούτων πινάκων ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸ εἰκάτον καὶ ἀταλαίπωρον τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγωγῆς τῶν γραμμάτων. Ὁ δεύτερος μάλιστα πίναξ ἠκιστα παρέχει, καθ' ἃ ἐπαγγέλλεται, τοὺς τῶν Πανελλήνων τρόπους. Στοι-

χεῖα συνήθη συμφύρονται μετὰ κομφειῶν αὐθαιρέτων, καὶ ἀρχαῖα συμμίγνυνται μετὰ βυζαντιακῶν, οἷα τὸ * = δ καὶ τὸ Β τὸ ὁμοιάζον πρὸς τὸ οὐκ ἀσύνηθες ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων βυζαντιακῶν νομισμάτων β καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πολυθρύλητον σύμβολον τῶν Παλαιολόγων, ὅπερ τινὲς μὲν ἐξέλαβον ὡς τὸ γράμμα β, τινὲς δὲ ὡς πυρεκβόλον. Ἄξιον δὲ προσοχῆς ἰδίως εἶνε πλὴν τοῦ Ι, τοῦ καὶ παρ' ἄλλοις πλὴν τῶν Ἀττικῶν σημαίνοντος τὸ Ζ, τὸ Λ, καίτοι δυσκέρως δυνάμεθα νὰ ποδεχθῶμεν, ὅτι ὁ βιβλιογράφος ἐγίνωσκε τὸ παρεμφερῶς πως γραφόμενον καὶ εἰς τοὺς Μεγαρεῖς προσιδιάζον σχῆμα τοῦ ἄλφα.

Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε, ὅτι ὁ κώδιξ περιλαμβάνει πλὴν ἄλλων ἔργα τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ, δύο μονωδίας εἰς αὐτὸν, τὴν τοῦ Ἑρμωνύμου Χαριτωνύμου καὶ τοῦ Γρηγορίου μοναχοῦ, ἐν δὲ φ. 50^b τὸ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Γεμιστοῦ σημεῖωμα τόδε: μηνὶ ἰουνίου κς ἰνδικτιῶνος ιε^{ης} ἐτέλευτησεν ὁ δηδα-

σκαλος ὁ γομοστος ἡμερα δευτέρα ω α τῆς ἡμέρας¹. Δικαιούμεθα δ' ἐνταῦθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ἐγγράφη ὁ Μονάχειος κώδιξ ὑπὸ μαθητοῦ τινος ἢ θαυμαστοῦ τοῦ Γεμιστοῦ, ὅστις εἶνε πάντως καὶ ὁ ἀντιγράφας τὴν ἐκ Τροίας ἐπιγραφὴν.

Ὁ δὲ ὑπ' ἀρ. 1412 Codex Vaticanus Graecus, γεγραμμένος τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα χειρὶ τοῦ Ἰωάννου Λασκάρως², περιλαμβάνει πλὴν τινῶν λατινικῶν ἐπιγραφῶν ἐκ Θράκης καὶ Μακεδονίας ὡς καὶ τινῶν ἐπιγραμμάτων ποιηθέντων ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀντίγραφα τῶν ἐξῆς ἐλληνικῶν ἐπιγραφῶν.

α') Ἐν φ. 6^a. Εἰς τὸ ἀνάθημα τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς παρὰ Κύπρον ναυμαχίας καὶ νυκτομαχίας παρὰ Εὐρυμέδοντα. Ὀκτὼ στίχοι.

¹ Οὕτως ἔχει τὸ σημεῖωμα κατὰ τὴν ἐμὴν ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ κώδικος κατὰ Σεπτέμβριον 1903. Μετὰ μικρῶν διαφορῶν εἶχε προσκδώσει αὐτὸ ὁ Hardt ἐνθ' ἀν. σ. 155.

² K. K. Müller Neue Mittheilungen über Janus Laskaris und die Medicische Bibliothek ἐν τῷ Centralblatt für Bibliothekswesen Τόμ. Α' (1884) σ. 344 κ. ε.

β') Ἐν φ. 6^α. Εἰς ἀνάθημα κείμενον ἐν τῷ περὶ Κορω-
νείαν ναῶ. Τέσσαρες στίχοι¹.

γ') Ἐν φ. 7^α. Ἀρτεμις ἡ Σαλουίου. C. I. G. 2569.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Μαδρίτης περιέχει πλὴν τῶν
κωδίκων XXIV, LXXII καὶ CXI, ἐν οἷς περιέχονται ἀρχαῖα
καὶ βυζαντιακὰ ἐπιγράμματα², καὶ τὸν κώδικα CXIV, ὅστις
ἐμνημονεύθη ἤδη δις ἀνωτέρω καὶ περὶ οὗ πρέπει νὰ εἶπω ει-
δικώτερον ἐνταῦθα τὰ δέοντα. Ἐξεγράφη δὲ οὗτος ὁλος τὸν
δέκατον πέμπτον αἰῶνα ὑπερμεσοῦντα χειρὶ τοῦ Κωνσταντί-
νου Λασκάρως³ καὶ περιέχει ἐν τέλει (φ. 135-137) δεκαεπτὰ
ἀρχαίας ἐπιγραφὰς ἐκ διαφόρων πόλεων. Ἐξεδόθησαν δὲ αὗται
πᾶσαι ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων τῆς Μα-
δρίτης ὑπὸ τοῦ Jriarte⁴. Οὗτος παρέπεμψε μὲν ὡς πρὸς τὰς
ἤδη ἐκδεδομένας εἰς τὰς προτέρας ἐκδόσεις τοῦ Gruter (Inscri-
ptiones antiquae), Reinesius (Syntagma Inscriptionum anti-
quarum) καὶ Muratori (Novus Thesaurus Veterum Inscriptio-
num), ἐξέκρινε δὲ τέσσαρας ὡς ἀνεκδότους. Ἐγὼ δὲ παρέχω
ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν ἀπασῶν τῶν ἐν τῷ κώδικι περιλαμβανομέ-
νων ἐπιγραφῶν μετὰ παραπομπῆς εἰς τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις.
Εἰς ταύτας δὲ συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ
Jriarte ἀνεκδοταί.

1) Ἐν τῇ Κῶων πόλει. Φαμίλια μονομάχων. C. I. G.
2511. Paton-Hicks The Inscriptions of Cos. Ἐν Ὁξωνίῳ.
1891 σ. 158 ἀρ. 41. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐξεδόθη τὸ πρῶτον
ὑπὸ τοῦ Reinesius. Διαφοραὶ μεταξὺ τοῦ Μαδριτείου κώδικος
(M) καὶ τῆς ἐκδόσεως Paton (P) αἶδε· Νουμερίου M: Νεμε-
ρίου P Λικιαννῆς M: Λικιννιανῆς P.

¹ Μὴ ἰδὼν αὐτὸς τὸν κώδικα, παραλαμβάνω ταῦτα ἐκ τοῦ Müller ἐνθ' ἀν. σ. 341,
ὅστις τὰς δύο ταύτας ἐπιγραφὰς λέγει ἴσως παραληφθείσας ἐκ τῆς Ἀνθολογίας.

² Jriarte Regiae bibliothecae Matritensis Codices Graeci MSS. Ἐν Μα-
δρίτη. 1769 σ. 96, 261 κ.έ., 365.

³ Jriarte αὐτόθι σ. 447.

⁴ Ἐνθ' ἀν. σ. 452-453.

2) Ἄ βουλὰ καὶ ὁ δῆμος τῆς λαμπροτάτης Κῶων πόλεως.
C. I. G. 2509α. Paton-Hicks σ. 135 ἀρ. 102. Ἐπιγραφή
ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Spon. Διαφοραὶ αἶδε· ἐτοίμασε
M: ἐτείμασεν P πολιτευθέντα M: πολεितευθέντα P ἀν-
ρηλλίου M: Ἀνρ. P ἀρίστωνος M: Ἀριστιώνος P Τῆς
ἐπιγραφῆς ταύτης τὸ Μαδριτεῖον ἀπόγραφον τοῦ Λασκάρως
περιλαμβάνει μόνον μέρος μέχρι τῶν λέξεων Κόσμου υἱοῦ, λει-
πουσι δὲ τὰ λοιπὰ ἀπὸ τῶν λέξεων Πο. Σαλλούστιον μέχρι
τέλους (Πόντου καὶ Βειθυνίας).

3) Εἰς τὰς Θήβας. Θεότιμος Μελαρτίκου C. I. G. 1590.
Dittenberger C. I. Graeciae septentrionalis Τόμ. Α' σ. 313
ἀρ. 1755. Ἐπιγραφή ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Muratori τὸ πρῶτον
ex suis ei Cyriaci schedis.

Ἐν δὲ τῷ Μαδριτεῖῳ ἀπογράφῳ (M) καὶ ταῖς ἐκδόσεσι τοῦ
Corpus (C) καὶ τοῦ Dittenberger (D) εὗρηται αἱ διαφοραὶ
αἶδε· Στ. 2. μελαρτίκου M: Μελαρτίχου CD 3. ὁμολό-
χου M: Ὁμολώχου CD μύρωνος M: Μίρωνος CD

9. ἐλεάτης M: Ἐλείτης CD 12. δολιχόν M: δόλι-
χον CD 13. σμύρναϊος M: Ζμυρναῖος CD 15 (καὶ 16).
Ἐρατῶν M: Ἐράτων CD 19. Ἰουλιάδης M: Οὐλιά-
δης CD ἀρτεμισίου M: Ἀρτεμισίου CD 21. Δημο-
κράτης M: Δαμοκράτης CD 29. μόνδιος M: Μόν-
διος CD 31. μενοφιλοῦ M: Μηνοφιλοῦ CD βιθη-
νίας M: Βιθυνίας CD. Μετὰ δὲ τὴν ἐν τῷ Corpus καὶ παρὰ
τῷ Dittenberger τελευταίαν λέξιν Δημητριεὺς προστίθεται
ἐν τῷ M ἡ λέξις πάλιν ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Böckh ἐξ εἰκασίας
προσθεθειμένου παγκράτιον.

4) Ἐν Μεγάροις. Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος Αἰμύλιον Σα-
τουρνῖνον. C. I. G. 1079. Dittenberger C. I. Graeciae se-
ptentrionalis Τόμ. Α' σ. 40 ἀρ. 90. Ἐπιγραφή ἐκδοθεῖσα τὸ
πρῶτον ὑπὸ τοῦ Spon.

5) Ἀγαθῇ τύχῃ. Ἡ λαμπροτάτη Μεγαρέων πόλις Λικιν-
νῶος βασιλοκρηνησῶν τῶν Α'.

νταν Τιμοκράτειαν. C. I. G. 1062. Dittenberger C. I. Graeciae septentrionalis Τόμ. Α' σ. 46 ἀρ. 110. Ἐπιγραφή ελλημένη ἐκ τοῦ Muratori, παραλαβόντος αὐτὴν ἐκ τῆς συλλογῆς Κυριακοῦ τοῦ Ἀγκωνίτου. Διαφοραὶ αἰδε μεταξὺ τοῦ Μαδριτείου ἀπογράφου (M) καὶ τοῦ τοῦ Κυριακοῦ (K) καὶ Dittenberger (D).

Ἡ λαμπροτάτη M: Ἀγαθῆ τύχη. Ἡ λαμπροτάτη KD. (Σημειωτέον, ὅτι αἱ λέξεις Ἀγαθῆ τύχη δὲν λείπουσιν ἐκ τοῦ Μαδριτείου ἀπογράφου, ἀλλ' ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Jriarte προσετέθησαν εἰς τὸ τέλος τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς) φιλοτιμίαν M: φιλοτιμίαις K βπε M: βησ K. β[γ]σ D.

6) Ἐν Μεγάροις. Ὀλύμπια ἐν Πίσση C. I. G. 1068. Ἴδε ἀνωτέρω σ. 393.

7) Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ ὠραίας πέτρας. Λυσίμαχος Θράσωνος Μιλήσιος. C. I. G. 724. C. I. A. 2745. Ἐπιγραφή ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Muratori ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀπογράφων (ex schedis suis).

8) Ἐν Ἀθήναις. Ἀγαθῆ τύχη. Ἐν δόμῳ τινὶ ἐν πλατεία. Τὸν λαμπρότατον ὑπατικὸν καὶ ἐπώνυμον ἄρχοντα M. Ο. Γλπ (γρ. Οὐλπ[ιαν]) Εὐβίοτος λευρου (γρ. Λεῦρον) γᾶρ γήτας (γρ. γα[ρ]γή[τιον]) C. I. G. 378. C. I. A. Τόμ. Γ' ἀρ. 687. Ἐπιγραφή ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Muratori ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀπογράφων.

9) Αἰδ' εἰς Ἀθήναι. C. I. G. ἀρ. 520. C. I. A. Τόμ. Γ' μέρ. α' ἀρ. 401. 402. Ἐκ τῶν τοῦ Κυριακοῦ. Ἐν τῷ Μαδριτείῳ ἀπογράφῳ εἰς καὶ καὶ οὐχί, ἐν δὲ τῷ C. I. G. εἰς καὶ κοῦχί.

10) Ἀντωνία ἢ καὶ Σωκρατική. C. I. G. 916. C. I. A. Τόμ. Γ' μέρ. β' ἀρ. 1423. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 388 κ. ε., 391. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη παρελήφθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ Muratori.

11) Ἀμφίων Μούσαις καθάρης ἐστήσε θήβης. C. I. G. 428. C. I. A. Τόμ. Γ' μέρ. α' σ. 90 ἀρ. 399. Kaibel Epi-

grammata Graeca σ. 474 ἀρ. 1054. Ἐπιγραφή ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Muratori¹ ἐκ τῶν τοῦ Κυριακοῦ. Τὸ πρὸς ἀριστερὰ μέρος τοῦ λίθου, ἐφ' οὗ ἦτο ἐγκεκολλημένη, ἀνευρεθὲν τῷ 1861 κατὰ τὰς παρὰ τὸν Ἅγιον Δημήτριον τὸν Κατηφόρην ἀνασκαφάς, ἐξεδόθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἄξιον δὲ πολλοῦ λόγου εἶνε, ὅτι φέρεται ἐν τῷ κώδικι τῆς Μαδρίτης ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ τελευταίῳ στίχῳ ἡ γραφή ἀκμῆτες ρέξειν, ἢ καὶ παρὰ τῷ Κυριακῷ εὕρισκομένη, ἣν ὁ μὲν Hermann² διώρθωσεν εἰς ἀκμῆτ' ἐστήξειν· ὁ δὲ Böckh³ εἰς ἀκμῆτες ρήξειν· ὁ δὲ Köhler⁴ ἀνέγνω ἐπὶ τοῦ λίθου ἀκμῆτες ρέξειν. Ἄλλ' ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ δὲν ἔχει ὁ Μαδριτεῖος κώδιξ τὴν πεπλανημένην παρὰ τῷ Κυριακῷ γραφὴν ἐξήσεν θήβης, ἀλλὰ τὴν πολλῷ ὀρθοτέραν ἔστησε θήβης, ἣτις ἐλάχιστ' ἀπέχει τοῦ ὑπὸ τοῦ Böckh πρώτου γραφέντος ἔστησεν θήβης, ἐξ οὗ ἀγόμενος ὁ Kaibel ἤχη εἰς τὴν γραφὴν ἔστησ' ἐπὶ θήβης. Τέλος δὲ καὶ ἡ τελευταία τοῦ ἐπιγράμματος λέξις παρὰ τῷ Κυριακῷ κακῶς ἐγράφετο τέχνας, ὅπερ διώρθωσαν οἱ νεώτεροι ἐκδοταὶ εἰς τέχνας, καθ' ἃ φέρεται ὀρθῶς ἤδη παρὰ τῷ Λασκάρει. Σημειωτέον δ' ὅτι αἱ τελευταῖαι λέξεις τῆς ἐπιγραφῆς ἐσώζοντο τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀντιγράφων τοῦ Λασκάρειος καὶ τοῦ Κυριακοῦ, ἐν ᾧ ὁ ἔσχατος αὐτὸν τὸν λίθον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀντιβαλὼν Köhler ἀνέγνω μόνον ὡς τελευταῖα γράμματα τὰ Π[ι]ντατέχνας].

12) Ἐν Λακεδαιμονία. Ἡ πόλις Νερώνιος μαρικοῦ καθιστοῦ θεοῦ σεβαστοῦ υἱοῦ ἀπὸ προγόνων εὐεργέτου. Ἐπιγραφή οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὕρισκομένη καὶ διαλαθοῦσα, ὅσον

¹ Τόμ. Β' σ. DOLXXII 1.

² Opuscula Ἐν Λειψία. 1809 Τόμ. Ε' σ. 173.

³ C. I. G. Τόμ. Α' σ. 456.

⁴ C. I. A. Τόμ. Γ' μέρ. α' σ. 88 ἀρ. 399.

οἶδα, τοὺς στηλοκόπας. Ἀλλὰ δὲν ἔχει ὀρθῶς ἐν τῷ κώδικι ἢ παρενεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Jriarte. Πρέπει δὲ νὰ γράψωμεν *Νέρωνι Γερμανικοῦ καίσαρος* κτλ. Ὁ τιμώμενος δῆλα δὴ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων εἶνε Νέρων ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Γερμανικοῦ (Τακίτου Annales II 43) ὁ εἰσηγήσει τοῦ Σηιανοῦ ἐξορισθεὶς τῷ 29 μ. Χ. εἰς τὴν νῆσον Ποντίαν καὶ θανὼν ἐξ αἰτίας ἢ αὐτοκτονήσας.

13) Ἡ πόλις. Σε ἀπο *M* σπατάλλου ἀγαθοκλέους φιλοκαίσαρα. C. I. G. 1365. Ἐκ τῶν τοῦ Κυριακοῦ. Διαφοραὶ μεταξὺ τοῦ Μαδριτείου ἀπογράφου (*M*) καὶ τοῦ τοῦ Κυριακοῦ (*K*) αἶδε· Σε ἀπο *M*. σπατάλλου *M*: ΣΕΚ ΠΟΜ (πήλιον) ΣΓΑ-ΤΑΛΟΝ *K* δεῖς *M*: δις *K* πατρόνομον *M*: πατρονόμον *K* πολιτεύμασι *M*: πολιτεύμασιν *K* ἀσύγκριτον *M*: ἀσυγκρίτον *K* ἀνυπέβλητον *M*: ἀνυπεβλήτου *K* φιλοτιμίας *M*: φιλοτειμίας *K* ἀντωνίας *M*: αὐτοῦ *K*

14) Πόλις. *M*. Αὐρήλιον Ἀριστοκράτη C. I. G. 1353. Ἐκ τῶν τοῦ Κυριακοῦ. Διαφοραὶ αἶδε· Πόλις *M*: Ἡ πόλις *K* ἠρακλέους *M*: Ἡρακλέος *K* ἀσύγκριτον *M*: ἀσυγκρίτον *K* τῶν ἀναλωμάτων προστάτων *M*: τὸ ἀνάλωμα τῶν προστάτων *K* εὐτυχοῦ τοῦ καὶ. μ. *M*: εὐτύχου τοῦ *B, K* ἀρέτωνος *M*: Ἀρέτωνος τοῦ *B, K* σαττούτου *M*: ΣΑΠΥΤΟΥ *K*

15) Ἡ πόλις. Τὰν πόμπαν. C. I. G. 1351. Ἐκ τῶν τοῦ Κυριακοῦ, ὑφ' αὐτῆς ἐξεδόθη κακῶς ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Muratori καὶ Fourmont, ὀρθότερον ἐκδοθεῖσα κατόπιν ἐν τῷ C. I. G. ἐξ ἑτέρου ἀπογράφου τοῦ Fourmont. Διαφοραὶ αἶδε μεταξὺ τοῦ Μαδριτείου ἀπογράφου καὶ τοῦ Corpus (*C*). Ἡ πόλις. Τὰν πομπὰν ἀγινάλκαστου *M*: Ἀ πόλις Γα. Πομπώ(ριον) Ἀγιν Ἀλκαστου *C* ἀλκαστου *M*: Ἀλκαστου *C*

16) Ἐν Κρήτῃ ἐν τῷ ὄρει Ταλλεῖω. Ἄρτεμις ἢ Σαλλωνίου θυγάτηρ. Οὄρεσι Τάλλοις C. I. G. 2569. Ἴδε καὶ ἀνω-

τέρω σ. 274 καὶ 400. Μεταξὺ τοῦ Μαδριτείου ἀπογράφου (*M*) καὶ τοῦ Corpus (*C*) αἱ διαφοραὶ αἶδε· Στ. 1. σαλλωνίου *M*: Σαλουτίου *C* 2. ταλλαιοῖς εἰδεύμενος *M*: Ταλλαιοῖσιν ἰδρυμένε *C* 3. θυσίαν *M*: θυσίην *C* φιλοφροσύνην *M*: φιλοφρόσυρος *C* 4. σαλλώντιος *M*: Σαλουτίος *C* 6. ζωοῖσιν *M*: ζώσης *C* 7. συγκίκη κάθετος τόσσους γέραιρε *M*: σὸν κείνη κατ' ἔτος σοὺς ἐγέραιρε *C* 8. ἐγχρόνισας ἐφρετήσιον *M*: ἐγχρονίσας ἐπετήσιον *C* ἀπέδωκε *M*: ἀπέδωκεν *C* 9. ἀγνοτάτης *M*: ἀγνοτάτας *C* καταφθιμένης *M*: καταφθιμένας *C* 10. διότι δῆτι *M*: δ' ὅτι δεῖ τὰ *C* 11. τιμὰν δανάην *M*: τιμᾶν διπλήν *C* τήνδε πόρεν *M*: τήνδ' ἔπορεν *C* θυσίαν *M*: θυσίην *C* 13. τιμασον διόλου *M*: τιμᾶ σὸν δι' ὅλου *C*

17) Ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας ἐν μαρμάρῳ τιλί. Ἀσκληπιῶ καὶ Ὑγεία σωτήρησι C. I. G. 5616.

Ἀνακεφαλαιοῦντες δὲ τὰ περὶ τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν τῶν περιλαμβανομένων ἐν τῷ Μαδριτεῖω κώδικι, παρατηροῦμεν, ὅτι ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ δεκαεπτὰ μόνον ἐπτὰ εὐρίσκονται μεταξὺ τῶν τοῦ Κυριακοῦ. Οὐδεὶς λοιπὸν ὑπάρχει λόγος νὰ ποδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Λάσκαρις ἀντέγραψε τὴν συλλογὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν τοῦ Ἀγκωνίτου, ἀλλὰ τυχαία μόνον εἶνε ἡ σύμπτωσης, καθ' ἣν τινες ὀλίγοι ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιγραφῶν ἀντεγράφησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ. Τὴν δὲ ἀπὸ τούτου ἀνεξαρτησίαν τοῦ Κυριακοῦ περιτράνωσ ἀποδεικνύουσι μάλιστα αἱ διαφοραὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 11 ἐπιγραφῆς, περὶ ὧν ἔγεινεν ἤδη λόγος ἀνωτέρω. Ἐν τῇ δὲ καὶ μόνον θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ παραπέισθαι εἰς τὴν γνώμην, ὅτι ἐκ τοῦ Κυριακοῦ παρελήφθησαν αἱ ἐπιγραφαὶ, τὸ ἔθος ὅπερ ἔχει καὶ ὁ Λάσκαρις, τοῦ δηλοῦν τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐξεγράφη ἐκάστη ἐπιγραφή, ἔθος ὅπερ εἶνε χαρακτηριστικὸν διὰ τὰς συλλογὰς τοῦ Κυριακοῦ, ἑλληνιστὶ μάλιστα σημειοῦντος τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ νομίζω, ὅτι τούναντίον πρέπει νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ Κυριακὸς τὸ ἔθος τοῦτο παρέλαβεν ἐξ ὁμοίας

χρήσεως τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλλήνων συλλογῶν, ὧν δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν τὰ ὀνόματα. Τὸ ἄνωθεν τῆς ἀθηναϊκῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κώδικος τοῦ Βατικανοῦ ἤδη κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα ἐπιγεγραμμένον σημεῖωμα Ἐπίγραμμα ὃ εὐρέθη ἐγκεχαραγμένον ἐν τῶν μαρμάρων ἐν Ἀθήναις¹ ἀποδεικνύει πασιφανῶς, ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς πολὺ πρὸ τοῦ Κυριακοῦ, ὅστις ἐμιμήθη ἐν τούτῳ τοὺς ἀρχαιότερους ἀντιγραφεῖς ἐπιγραφῶν. Τοῦτ' αὐτὸ δ' ἔπραξαν καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες συλλογεῖς, οἷος ὁ βιβλιογράφος τοῦ Βερναίου κώδικος, ὁ Κωνσταντῖνος Λάσκαρις, ὁ ἀντιγραφεὺς ἀρχαίων ἐπιγραφῶν ἐν τῷ Λαυρεντιακῷ κώδικι, περὶ οὗ γενήσεται λόγος ἀμέσως κατωτέρω, καὶ μετ' αὐτοῦς ὁ Μαραφαρᾶς². Μία δὲ καὶ μόνη πιθανῶς ἀποδοτέα ἐπίδρασις εἰς τὸν Κυριακόν, ὅτι ὁ ἔνθεος αὐτοῦ ζῆλος περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ τὴν ἀντιγραφὴν ἐπιγραφῶν συνετέλεσεν εἰς ἐπαύξησιν τοῦ περὶ τὴν ἐπιγραφικὴν ἐνδιαφέροντος τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων Ἑλλήνων, καθ' ἃ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ὑπῆρξε καρποφόρον καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Τέλος δὲ παρατηρῶ περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Κωνσταντίνου Λασκάρειος, ὅτι τινὰς μὲν τῶν ἐν αὐτῇ ἐπιγραφῶν ἀντέγραψεν αὐτὸς, καθ' ἃ δυνάμεθα βεβαίως νὰ δεχθῶμεν τοῦτο περὶ τῆς τελευταίας, τῆς ἐκ Μεσσηνίας, ἅτε γινώσκοντες τὴν μακρὰν αὐτοῦ διαβίωσιν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει³, τινὰς δ' ἔλαβε παρὰ φίλων ἢ λογίων προσφύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν καθυποδούλωσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ὁ δ' ἐν τῇ Λαυρεντιακῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας κώδιξ Plut. LIX Cod. XVII, γεγραμμένος ὑπὸ διαφόρων χειρῶν τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, περιέχει ἐν φ. 130-135 διὰ κεφα-

λαίων γραμμάτων γεγραμμένας δώδεκα ἐπιγραφὰς μετὰ τῆς σημειώσεως τοῦ τόπου ἐν ᾧ εὐρίσκοντο, ὅτ' ἐξεγράφησαν· εἰς ταύτας δ' ἔπονται ἐπιγράμματα ἑπτὰ. Τὰς ἐπιγραφὰς δὲ ταύτας ἐξέδωκε πλημμελῶς καὶ διὰ μικρῶν γραμμάτων ὁ τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης συντάξας Bandonini¹. Καὶ μέχρι μὲν τινος παραδόξως ἢ ἔκδοσις ἐκείνη διέλαθε τοὺς ἐρευνητάς. Πρὸ δεκαπέντε δ' ἐτῶν αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκτείναν ἔγειναν ἀντικείμενον τῆς μελέτης τοῦ Preger, καθορίσαντος τὰς ἐν αὐταῖς ἀλλαχοῦ ἐκδεδομένας, εὐρόντος δὲ καὶ τρεῖς quasi novae προσθετέας εἰς τὸ Corpus². Τούτων ἔτι καὶ σήμερον ἀγνωστος ἄλλοθεν παραμένει μία καὶ μόνη ἐπιγραφή ἐκ τῆς Φωκαίας, ἔχουσα ὧδε· Ἀθηναῖη Φωκασίς ἀπὸ τῶν πολεμίων δεκάτην. Τῶν δὲ λοιπῶν ἐπιγραφῶν τρεῖς μὲν εἶνε ἐκ Σάρδεων (C. I. G. 3457, 3461, 3462), δύο δ' ἐκ Φωκαίας (C. I. G. 3412, 3415), μία ἐκ τῆς ἐν Αἰολίδι Κύμης (C. I. G. 3527), μία ἐκ Χίου (C. I. G. 2218), μία ἐκ Κυζίκου, ἢ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἀδριανοῦ, τοῦ Ἀρισταινέτου³, μία ἐξ Ἀθηνῶν (C. I. A. Τόμ. Γ' μέρ. Α' 401, 402) καὶ μέρος τοῦ ἐκ Τράλλειων χρησιμοῦ, περὶ οὗ ἴδε τὰ γραφέντ' ἀνωτέρω⁴. Τέλος δὲ ἡ πρώτη τῶν ἐν τῷ κώδικι τούτῳ περιλαμβανομένων ἐπιγραφῶν ἐκ Σμύρνης εὐρηται περιεχομένη ἐν τῇ Παλατινῇ Ἀνθολογίᾳ (IX 672). Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τῶν ἐπιγραφῶν τούτων τρεῖς, αἱ ἐν τῷ C. I. G. 3457, 3462, 3527, περιλαμβάνοντο καὶ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Στράβωνος apud Patricium Junium τῷ περιέχοντι σχόλια Κυριακοῦ τοῦ Ἀγκωνίτου, ἐξ οὗ ἀνεκοίνωσε ταύτας

¹ Catalogus codicum Graecorum Bibliothecae Laurentianae. Ἐν Φλωρεντίᾳ. 1768 Τόμ. Β' σ. 579-80.

² Preger De'epigrammatis Graecis meletemata selecta. Ἐν Μονάχῳ. 1889. σ. 43 x. ἰ. Πρβλ. *Erich Ziebarth* Eine Inschriftenhandschrift der Hamburger Stadtbibliothek. Ἐν Ἀμβούργῳ. 1903 σ. 4 x. ἰ.

³ Ἰδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 79.

⁴ Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 266 x. ἰ.

¹ Ἰδε Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 270.

² Ἐν σ. 276 τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος διόρθου τὸ Μαλαφαρᾶ εἰς Μαραφαρᾶ.

³ *Legrand Bibliographie Hellénique . . . aux XVe et XVIe siècles.* Ἐν Παρισίῳ. 1885 σ. LXXIX x. ἰ.

μετ' ἄλλων τινῶν ὁ Langermann εἰς τὸν Reinesius ἐκδόντ' αὐτὰς ἐν τῷ Συντάγματι¹. Ἄξιον δὲ ἰδίας προσοχῆς εἶνε, ὅτι ἀπάσας τὰς ἐν τῷ Λαυρεντιακῷ κώδικι ἐπιγραφὰς πλὴν τριῶν, τῆς πρώτης, τῆς ἐκ Κυζίκου καὶ τῆς ἐκ Τράλλεων, εὐρίσκομεν καὶ ἐν ἄλλῳ κώδικι, τῷ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Ῥικκαρδιανῆς Βιβλιοθήκης ὑπ' ἀρ. 996, ἐν ᾧ περιλαμβάνονται λατινικαὶ μὲν ἐπιγραφαὶ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει, ἐλληνικαὶ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ, προερχόμεναι ἐκ τῆς συλλογῆς Κυριακοῦ τοῦ Ἀγκωνίτου, ὧν τὰς ἐλληνικὰς ἐξέδωκεν ὁ Riemann². Ἀλλὰ παρατηρητέον, ὅτι ὁ Ῥικκαρδιανὸς κώδιξ περιέχει τινὰς διαφορὰς ἀπὸ τοῦ Λαυρεντιακοῦ ὡς πρὸς τὰ σημειώματα περὶ τῶν πόλεων, ἐν αἷς ἐξεγράφησαν αἱ ἐπιγραφαί. Καὶ ἀποδέχεται μὲν ὁ Preger, ὅτι ὁ βιβλιογράφος τοῦ Λαυρεντιακοῦ κώδικος παρέλαβε τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐκγραφείσας ἐπιγραφὰς ἐκ τῶν ἀντιγράφων τοῦ Κυριακοῦ³. ἀλλὰ νομίζω, ὅτι ἡ γνώμη αὐτοῦ δεῖται ἀναθεωρήσεως μετὰ τάνωτέρῳ ἐκτεθέντα, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται, ὅτι ἔχομεν καὶ συλλογὰς συγχρόνους τοῦ Κυριακοῦ, ἴσως μὲν κατὰ τὸ ὑπόδειγμα ἐκείνου γενομένας, ἀλλὰ μὴ ἀπορρεούσας αὐτόχρονα ἐξ αὐτοῦ τούτου. Νέα δὲ ἀπόδειξις τῆς ἐλληνικῆς πηγῆς τῶν τοιούτων συλλογῶν εἶνε καὶ ἡ ἐν αὐταῖς ἐγκατάμιξις ἐπιγραμμάτων ὄλως νέων, εἶον τὸ ἐν τῷ εἰρημένῳ Λαυρεντιακῷ κώδικι *Ἐπίγραμμα ὃ εἶπε Πτολεμαῖος πρὸς ἑαυτὸν*.

Οὐρανίων ἄστρον πορεῖν καὶ κύκλα σελήνης
ἐξεθέμην σελίδεσσι πολύφρονα δάκτυλα κάμπτων.

Τοῦτο εὐρίσκομεν, καθ' ἃ παρατήρησεν ἤδη ὁ Preger⁴, καὶ ἐν

¹ Ziebart Die Strabonscholien des Cyriakus von Ancona in Mittheilungen des Deutschen archäol. Instituts Τόμ. ΚΓ' (1898) σ. 197 κ. ἑ.

² Inscriptions Grecques provenant du Recueil de Oyrlique d'Ancone ἐν τῷ Bulletin de Correspondance Hellénique Τόμ. Α' (1877) σ. 81 κ. ἑ., 134 κ. ἑ., 286 κ. ἑ.

³ De epigrammatis Graecis σ. 43.

⁴ Ἐνθ' ἀν. σ. 48.

ἄλλῳ κώδικι τῆς Λαυρεντιακῆς βιβλιοθήκης, Plut. XXVIII cod. XLVI, ἐξ οὗ ἐξέδωκεν αὐτοῦ ὁ Bandini¹.

Τὸν δὲ δέκατον ἕκτον αἰῶνα ὑπερμεσοῦντα ἐγράφη ἐν τέλει τοῦ ὑπ' ἀρ. Ψ-II-6 κώδικος τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἐσκουριάλου μακρὰ ἐπιγραφή, ἧς τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ τέλη ὧδε ἀνακοινώνει ὁ τὸν κατάλογον τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης ἐκείνης συντάξας Ἐμμανουὴλ Miller.

Ἐπὶ ὑπάτων Κοῖντου Λιτατίου (leg. Λουκτατίου) Κοῖντου υἱοῦ, Κάντλου (leg. Κατούλου) καὶ Μάρκου Αἰμιλίου Κοῖντου υἱοῦ Μάρκου υἱῶνος Λιπέδου (leg. Λεπίδου), στρατηγοῦ δὲ κατὰ πόλιν καὶ ἐπὶ τῶν ξένων Λευκίου (leg. Λουκίου) Κορνηλίου . . . υἱοῦ Σισέννα, μηνδὸς Μαῖου, Κοῖντος Λιτάτιος (leg. Λουκτάτιος) Κοῖντου υἱὸς Κάντλος (leg. Κίτουλος) ὑπάτος συγκλήτως συνεβούλευσεν.

Incipit: *Πρὸ ἡμερῶν ἑνδεκα. Ce décret répond à l'année 78 avant J. C. A la fin on lit: Ἀσκληπιάδου τοῦ Φιλίνου Κλαζομενίου, Πολυστράτου τοῦ Πολιάρκου (ἐν σημειώσει τοῦ Miller διορθοῦται εἰς Πολύαρχον) Καρυστίου, Μενίσκου τοῦ Εἰρηναίου Μιλησίου.*

Καὶ ὁ μὲν κώδιξ προέρχεται ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Hurtado de Mendoza, τὸ δὲ τέλος αὐτοῦ, ἐν ᾧ καὶ ἡ παρατεθεῖσα ἐπιγραφή, ἐξεγράφη ὑπὸ τοῦ Κρητῶς βιβλιογράφου Νικολάου Τουρριανοῦ (de la Torre)².

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εἶνε ἐπικεχαραγμένη ἐπὶ χαλκοῦ πίνακος εὐρίσκομένου ἄλλοτε ἐν Ῥώμῃ παρά τῷ Φουλβίῳ Οὐρσίνῃ καὶ νῦν ἀποκειμένου ἐν τῷ Ἐθνικῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως· ἐκδοθεῖσα δὲ τὸ πρῶτον τῷ 1571 ὑπὸ τοῦ Βικτωρίου³ καὶ ἔπειτα

¹ Ἐνθ' ἀν. Τόμ. Β' σ. 69.

² Miller Catalogue des manuscrits Grecs de la Bibliothèque de l'Escorial. Ἐν Παρισίῳ, 1848, σ. 422.

³ Ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος πρὸς Ἀττικόν κτλ. Ἐν Φλωρεντίᾳ, 1571.

ὕπ' ἄλλων, ἐκανελήφθη ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum¹. Ὁ δ' ἐν τούτῳ ἐκδοὺς αὐτὴν Franz εἶχεν ὕπ' ὄψιν καὶ τὸ ἀπόγραφον αὐτοῦ τοῦ Βικτωρίου, ἀποκείμενον νῦν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου. Δὲν εἶνε δὲ ἴσως ἀπίθανος ἢ εἰκασία, ὅτι ὁ Βικτώριος τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἔλαβε παρὰ τοῦ Χίου Μιχαὴλ Σοφianoῦ, ὃν εἶδομεν ἤδη καὶ ἄλλως ἀσχολούμενον περὶ τὴν συλλογὴν ἢ καὶ πώλησιν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν². Αἱ γνωσταὶ φιλιώταται σχέσεις τοῦ Σοφianoῦ καὶ τοῦ Βικτωρίου, ὅστις καὶ πικρῶς ἐθρήνησε τὸν θάνατον τοῦ Χίου λογίου³, ἐπιτρέπουσιν ἀναμφιβόλως τὴν τοιαύτην εἰκασίαν.

Τὸ δ' ἐν τῷ Καταλόγῳ τοῦ Miller ἀνακοινοῦμενον μέρος τοῦ Ἑσκουριαλείου (E) ἀπογράφου, ὅπερ καὶ γὰρ παρέθηκα ἤδη ἀνωτέρω, παρουσιάζει τὰς ἐξῆς διαφορὰς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἐν τῷ Corpus (C):

στ. 1. Λιτατίου E : Λυτατίου C   2. Κάντλου E : Κάτλου C   4. νιῶνος Λιπέδου E : νιωνοῦ Λεπίδου C   7. . . . νιοῦ E : λείπουσι C   8. Κοῖντος Λιτάτιος E : Κόϊντος Λυτάτιος C   10. συγκλήτως E : συγκλήτω C   17. Πολιάρκου E : Πολυάρκου C

Τὸν Νικόλαον Τουρριανὸν γινώσκομεν ὡς βασιλικὸν ἀντιγραφέα ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ βλέπομεν αὐτὸν ἤδη τῷ 1565 νυμφευόμενον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ μεθ' Ἰσπανίδος⁴. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ ἐκτὸς τῆς Ἰσπανίας, ἀγνοοῦμεν ἂν διέτριψέ ποτ' ἐν Ῥώμῃ καὶ εἶδε παρὰ τῷ Οὐρσίνη αὐτὴν τὴν χαλκῆν πλάκα ἐφ' ἧς ἡ ἐπιγραφὴ. Ἐπιτρέπεται ἄρα ἢ ὑπόνοια μὴ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐξέγραψεν ἐν τῷ τέλει τοῦ Ἑσκουριαλείου κώδικος ἐκ τῆς ἐντύπου ἐκδόσεως τοῦ Βικτωρίου μετὰ τὸ 1575. Ἀλλὰ τοῦτο μόνον μετ'

¹ Τόμ. Γ' μέρ. 6' σ. 766 κ. ε. ἀρ. 5879.

² Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 274.

³ *Legrand Bibliographie Hellénique . . . aux XVe et XVIe siècles* Τόμ. Β' σ. 172 κ. ε.

⁴ *Grauz Essai sur les origines du fonds Grec de l'Escurial*. Ἐν Παρισίοις. 1880 σ. XVI.

ἀντιβολὴν τοῦ Ἑσκουριαλείου κώδικος πρὸς αὐτὴν δύναται νὰ βεβαιωθῇ. Δὲν εἶνε δὲ ἀδύνατον καὶ νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ Νικόλαος Τουρριανὸς ἔλαβεν ἄλλο ἀπόγραφον τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς παρὰ τοῦ Μιχαὴλ Σοφianoῦ. Δυνάμεθα δῆλα δὴ νὰ θεωρήσωμεν τοῦτον συνδεόμενον πρὸς τὸν Τουρριανὸν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Ἰταλίᾳ διατριβῆς αὐτοῦ, καθ' ὃν τρόπον συνεδέετο πρὸς τὸν Τουρριανὸν καὶ ἄλλος στηλοκόπας, ὁ Ζαχαρίας Σκορδύλης Μαραφαρᾶς, περὶ οὗ ἀμέσως κατωτέρω, καὶ ὅστις συνέπραττε μετὰ τοῦ Τουρριανοῦ κοινῇ ἀντιγράφων κώδικας¹. Κατὰ ταῦτα δὲ οἱ τρεῖς φίλοι καὶ συνεργάται διεπνέοντο ὑπὸ κοινοῦ ζήλου πρὸς συλλογὴν καὶ ἀντιγραφὴν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν.

(Ἐπίεται τὸ τέλος).

¹ Ἴδε τοὺς ἐν τῇ Ἑθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ἀποκειμένους κώδικας ὅπ' ἀρ. 585 (*Omonie Inventaire sommaire* Τόμ. Α' σ. 99 ἐν συνδυασμῷ πρὸς σ. XLVII ἐν λ. Nicolas de la Torre) καὶ 2426 (αὐτ. σ. 259. *Legrand* ἐνθ' ἀν. Τόμ. Α' σ. 317).

ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΞ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΣΑΡΙΤΟΥ

Ὁρθῶς ὁ κ. Γουλιέλμος Crönert εὑχεται τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Νικολάου Μεσαρίτου ὑπὸ τοῦ κ. Heisenberg, τοῦ πρώτου γνωρίσαντος εἰς τοὺς φίλους τῶν βυζαντιακῶν γραμμάτων τὸν λόγιον τοῦτον τελευτῶντος τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος μητροπολίτην τῆς Ἐφέσου. Λέγων δὲ ταῦτα ὁ κ. Crönert προσθέτει τάδε· «Καὶ θὰ ἦτο μὲν μάλιστα ἐπιθυμητὴ ἢ εὐρεσις καὶ ἄλλων χειρογράφων, ἐπειδὴ οἱ περὶ ὧν ἔγεινε λόγος κώδικες τῆς Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης εἶνε ὑπεράγαν κεκολοβωμένοι. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν αὕτη εἶνε ματαία. . .»¹. Εἶνε δὲ οἱ Ἀμβροσιακοὶ κώδικες τοῦ Μεσαρίτου, οἱ μόνοι μέχρι τοῦδε γνωσθέντες, ὁ ὑπ' ἀριθ. F 96 sup., περὶ οὗ ἔγραψεν ὁ Heisenberg ἐν τοῖς *Analecta, Mitteilungen aus italienischen Handschriften byzantinischer Chronographen*, καὶ ὁ F 93 sup., περὶ οὗ διέλαβον οἱ συντάκται τοῦ ὄσον ὄσπῳ ἐκδιδομένου καταλόγου τῆς Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης κκ. E. Martini καὶ D. Bassi². Ἀπετέλουν δὲ ποτε οἱ δύο νῦν κεχωρισμένοι οὗτοι κώ-

δικες ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν, καθ' ἃ ἀπέδειξαν οἱ δύο Ἴταλοὶ λόγιοι ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ πραγματείᾳ. Καὶ ἤδη μὲν ὁ κ. Heisenberg διὰ τῆς μελέτης τοῦ κώδικος F 96 sup. κατέστησε πρῶτος γνωστὸν τὸν ἄξιον πολλῆς προσοχῆς Βυζαντινὸν λόγιον, ἀποδείξας διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ μελετηθέντων ἔργων αὐτοῦ, ὅτι μετὰ διαφόρους περιπετείας ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ μονὴν Ἁγῶ Λάκκου. Ἐκ δὲ τῶν ἐκ τοῦ ἄλλου κώδικος προσθέτως γνωσθέντων ἔργων τοῦ Μεσαρίτου βλέπομεν αὐτὸν ἐκ νέου ἀνερχόμενον τελευτῶντος τοῦ βίου εἰς τιμὴν καὶ ἀξίωμα καὶ ἀναβαίνοντα τὸν μητροπολικὸν θρόνον τῆς Ἐφέσου, ὃν κατεῖχε τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ 1216.

Παρὰ δὲ τὸν δυσοίωνα φόβον τοῦ κ. Crönert, ἐκφράσαντος τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι δύσκολος εἶνε ἢ εὐρεσις καὶ ἄλλου κώδικος τοῦ Μεσαρίτου, εὐρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ γνωρίσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος καὶ τρίτον κώδικα τοῦ μητροπολίτου τῆς Ἐφέσου, ἤδη ἐν ἔτει 1876 ὑπ' ἐμοῦ μελετηθέντα. Εἶνε δὲ οὗτος ὁ Phil. CVII τῆς ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, διαλαθὼν μέχρι τοῦδε τοὺς ἐρευνητὰς ἕνεκα τῆς ἀτελείας τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ ἐν τοῖς καταλόγοις τοῦ Nessel καὶ Lambecius. Ὁ κώδιξ οὗτος, συνεσταχωμένος μετὰ τῶν ὑπ' ἀρ. CV καὶ CVI καὶ γεγραμμένος τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, περιέχει δύο μόνον ἔργα τοῦ Μεσαρίτου. Εἶνε δὲ τάδε· α') ἐν φ. 1^a «Νικολάου τοῦ Μεσαρίτου ἐπιστολὴ ὡς ἀπὸ προσώπου μοναχοῦ τινὸς Νεοφύτου μετὰ τὴν τῆς πόλεως ἄλωσιν ἀποσταλεῖσα πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἀνατολῇ βασιλεύσαντα βασιλέα Ῥωμαίων Λάσχαρι κὺρ Θεόδωρον». Ἀρχ. *Προσκυνεῖ τὴν κραταιὰν καὶ ἁγίαν βασιλείαν σου ὁ μοναχὸς Νεόφυτος*. Τέλ. ὧν ἔτλης πόνων τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος ἕνεκεν. Εὐρηται καὶ ἐν τῷ Ἀμβροσιακῷ κώδικι F 96 sup., φ. 45^a. Ἴδε Heisenberg ἐνθ' ἀν. σ. 22· β') ἐν φ. 3^b «Τοῦ αὐτοῦ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Προικονή[σου] ἄρτι πρώτων ἀποστήλαντι (διωρθωμένον εἰς

¹ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. ΙΓ' (1904) σ. 492.

² Un codice di Niccolò Mesarita ἐν τοῖς Rendiconti della R. Accademia di archeologia, lettere e belle arti di Napoli. 1903. Ἴδε καὶ *Pargoire* Nicolas Mésarités métropolitaine d'Éphèse ἐν τοῖς *Échos d'Orient* Ἔτ. Ζ' (1904) σ. 249 κ. ἑ. - Ἄθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Νικόλαος Μεσαρίτης ἐν Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς (1904) σ. 389 κ. ἑ.

ἀποστέλλαντι) αὐτῷ ἐκ περδικῶν ὡά». Ἄρχ. Ἀχρι καὶ ἄρτι πρόεδρε νησιδίου μὲν εὐπεριγράπτου Πρηγονισίων ἀνδρῶν, ἄνερ δὲ θεῖε καὶ θύτα τοῦ μεγάλου καὶ πρώτου ἀρχιερέως θεοῦ. Τέλ. ἢ καὶ εὐχαριστοῦντες τὸ παρὸν καὶ οὐτιδανόν σοι γράμμα ἐσχεδιάσαμεν, ἀπολαβόντες καὶ τὸν τυρόν. Καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο γράμμα διαλαθὸν τὸν κ. Heisenberg περιλαμβάνεται ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ἐν φ. 43⁶ κ. ε.

Οὕτω διὰ τὰ δύο τοῦλάχιστον ταῦτα ἔργα τοῦ Νικολάου Μεσαρίτου δύναται ὁ μέλλων ἐκδότης νὰ εἶνε ἀσφαλέστερος, ἅτε δυνάμενος νὰ ἀντιβάλλῃ τὸν ἔστω καὶ μεταγενέστερον Βιενναῖον κώδικα. Ὅποια δὲ ἡ κατάστασις αὐτοῦ δύναται νὰ κριθῇ ἐκ τοῦ ἐξῆς μέρους τῆς πρώτης ἐπιστολῆς, ὅπερ ἐκδίδω ἐνταῦθα κατὰ τὸ ὑπ' ἐμοῦ γενόμενον ἀντίγραφον ἐν ἔτει 1877, ὅτ' ἐμελέτησα τὸν κώδικα ἐν Βιέννῃ.

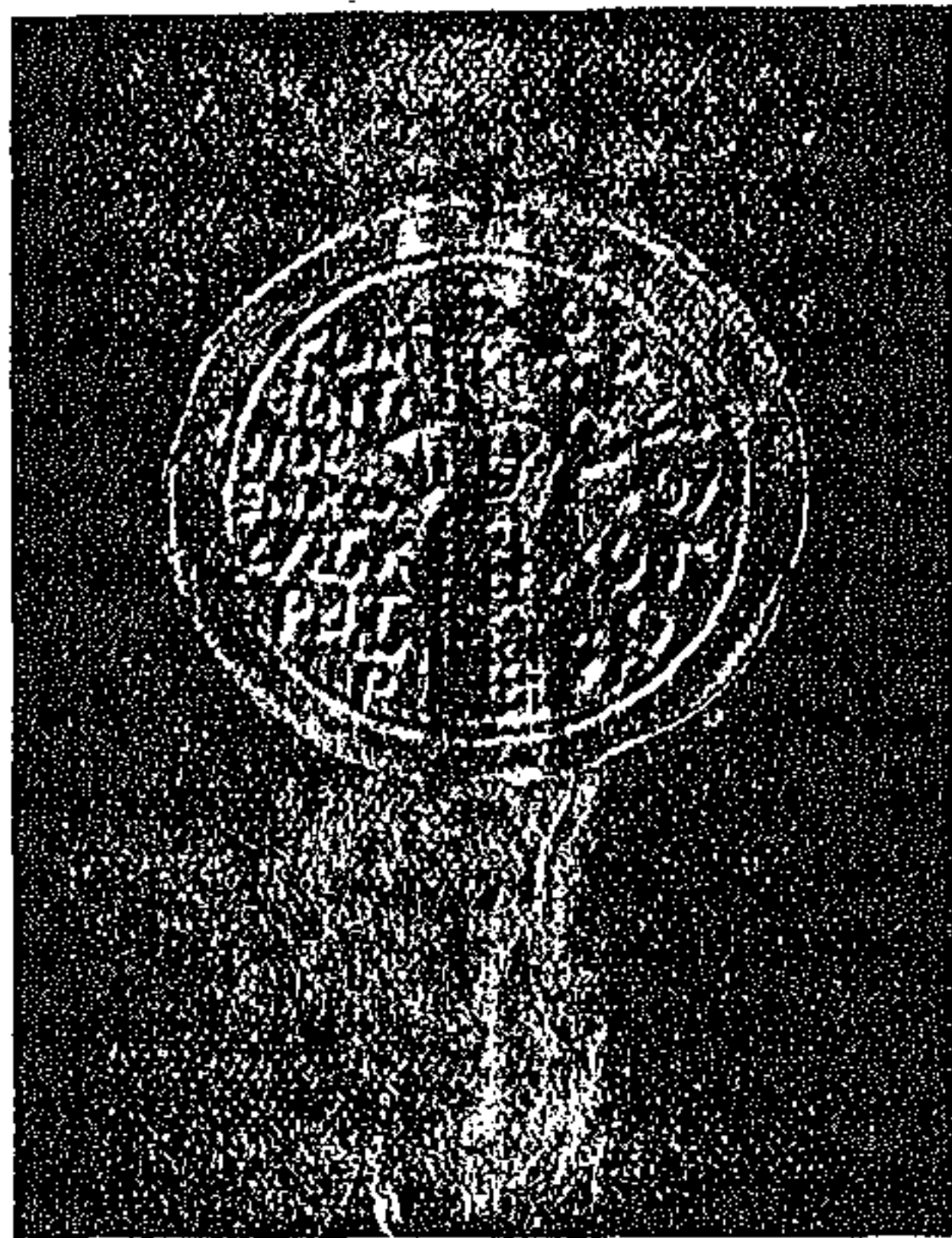
Τὸ τεμάχιον τοῦτο ἔχει ὡδε·

Τίς γὰρ ὡς σὺ, ἀλλίνα (γρ. ἀλλ' ἵνα) καὶ πάλιν ἱρῶ, δόξα ῥωμαίων ἠγωνίσατο καὶ ἠνδρίσατο καὶ τὴν καταπεσοῦσαν ἐλευθερίαν καὶ εὐδοξίαν ἡμῶν ἐπανώρθωσεν (γρ. ἐπηνώρθωσεν) καὶ τὰ δισκορπισμένα ἐπισυνάγει (γρ. ἐπισυνάγει) καὶ τὴν ἀπολλυμένην ἱφευρίσκει δραχμὴν καὶ εἰς ἐνότητα (γρ. ἐνότητα) τοῦ ῥωμαϊκοῦ συστήματος ἐπανάγει· κἄν τινες νῦν καθά τινες ἀτίθασσοι (γρ. ἀτίθασσοι) λυκοὶ ἦκαι (γρ. ἦ καὶ) παρδάλεις ἀνήμεροι τὸ θηριῶδες καὶ ἔτι ἐνστερνιζόμενοι μετὰ τοῦ ὑπὸ τὴν ἀκαταμάχητον (χωρὶον ἰφθαρμένον) πειμνίου τῆς βασιλείας σου συμβοσκηθῆναι θέλουσιν οὐμινουν' οὐς καὶ πεποιθᾶμεν εἰς θεὸν τῆ σῆ κληρονομία ἰγκαταριθμήσαις καὶ τοῖς τῷ σῷ θρόνῳ παρεστηκόσι συντάξαις ἐκ τῆς σῆς τραπέζης ἄρτον λαμβάνοντας. Εἰ γὰρ ἀγέρωχος Ἰταλὸς πολυχρονίους σπονδὰς ἐξαιτεῖται καὶ εἰρωνικὰ (γρ. εἰρηνικὰ) καλεῖν ἐθέλει μετὰ τοῦ κράτους σου ὁ χθὲς νόμφ πολέμου καὶ συσχεθεῖς καὶ κλοιοῖς σιδηρείοις περισφιγθεῖς, τί ἂν οὗτοι καὶ δράσωσιν, εἰ καὶ ἔτι πρὸς τὸ σὸν κράτος ἀντιφορίζοντες ἄφρονές εἰσιν οὕτως καὶ νήπιοι. Ἄλλ' ἕως φ. 2^α 2^α πότε σὲ (γρ. σε) φεύξονται οἱ κακοπράγμονας (γρ. κακοπράγμονες) καὶ κακόσχολοι οἱ αὐτίκ . . . . ολόαι (;) καὶ πατραλοῖαι καὶ

οὐκ ἐπὶ τὴν τροφήν τῶν ἀπάντων σε φθάσουσι; Καὶ ἄρτον μὲν δακρύων αὐτοῦς οὐ ψωμῆσης (γρ. ψωμίσεις), ἀλλὰ θυμηδίας, ἀλλὰ χαρᾶς, ἀλλὰ πεφυραμένον ἀγαλλιάσει καὶ πάσης νοστιμότητος κατακόχιμον. Ἄλλ' εὐ γε (γρ. γέ) σοι, ἀριστεῦ ἀγλαόνικε, τοῖς ἔθνεσιν ἀπροςμάχητε, εὐ γε (γρ. γέ) σοι, βάλλ' οὖν τὰ πολεμικὰ τόξα οὕτω καὶ ἐντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε συντηρῶν τὴν πάτριον καὶ ὀρθόφρονα πίστιν ἡμῖν ἀνόθευτον, ἀκαπήλευτον . . .

ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥΣ

Τῶν σφραγίδων ἃς δημοσιεύω ἑνταῦθα ἡ ἐπιφανεστάτη εἶνε ἡ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τοῦ τελευταίου μάρτυρος βασιλέως τοῦ Βυζαντίου. Ἡ σφραγὶς αὕτη δὲν γινώ-

ἀρ. 1.

σκεται νῦν τὸ πρῶτον. Ὡς χρυσῆ βούλλα, ἀνακρεμαμένη ἀπὸ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1451 χάριν τῶν Ραγουσαίων, εἰς οὓς παρέχονται δι' αὐτοῦ

ἐμπορικαὶ εὐκολίαι, καὶ ἀποκειμένου ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ ἀρχεῖῳ τῆς Βιέννης, ἐξεδόθη λιθογραφικῶς ἐν παρενθέτῳ πίνακι ὑπὸ τοῦ Tafel καὶ Thomas¹. Ἄλλ' ἡ λιθογραφία ἐκείνη εἶνε ἥκιστα ἐπιτυχής. Ὁμοίως δὲ ὅλως ἄτεχνος καὶ ἀτυχής ὑπῆρξεν ἡ ξυλογραφία τοῦ χρυσοβούλλου τούτου ἣν ἐξέδωκεν ὁ κ. Schlumberger². Πιστῶς δ' ἀποδίδεται ἡ σφραγὶς ἐκείνη ὑπὸ τοῦ παρατεθέντος ἀνωτέρω πανομοιοτύπου ὑπ' ἀρ. 1, ἐκδιδομένου ἐκ φωτογραφίας, ἣν προθύμῳ ἀδείᾳ τῆς διευθύνσεως τοῦ εἰρημένου ἀρχείου ἔλαβον ἐκ Βιέννης. Ἐκδίδεται δ' ἑνταῦθα τὸ πανομοιότυπον συναπεικονιζομένης καὶ τῆς διὰ τῆς χρυσῆς βούλλης διηκούσης μεταξίνης μηρίνθου, δι' ἧς ἡ βούλλα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς περγαμηνῆς. Ἐχει δὲ ἡ μέταξα αὕτη χρῶμα ἐρυθρὸν, καθ' ἃ μοι ἀνεκοίνωσεν ἐρωτηθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀρχείου.

Κατ' εὐτυχίαν δ' ἡ σφραγὶς αὕτη δὲν εἶνε ἡ μόνη περιωθεισα τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου ὡς αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου. Ἄλλην δευτέραν εὔρον τὸ θέρος τοῦ 1903 σωζομένην ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχεῖῳ (R. Archivio di Stato) τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Μοδένης (Μυτίνης) ἐν τῷ τμήματι Cancelleria Ducale τῷ περιέχοντι τὸ ἀρχεῖον τῶν δουκῶν τοῦ οἴκου Este, ἐν τῷ φακέλῳ Lettere di Principe esteri: Levante. Εὑρηται δὲ αὕτη ἐπιτετυπωμένη ἐπὶ χάρτου προσκεκολλημένου εἰς κηρὸν ἐρυθρὸν κατ' ἔθος ἄγνωστον μὲν ἄλλοθεν ἐν Βυζαντίῳ, γνωστότατον δ' ἐκ τῆς Δύσεως, ἐπὶ ἐπιστολῆς λατινιστῆ γεγραμμένης πρὸς τὸν μαρκίωνα Φερράρας Βόρσον d' Este τῇ 7 Ἀπριλίου 1451³. Ταύτην παραθέτω ἑνταῦθα ὑπ' ἀρ. 2 κατὰ

¹ Ἐν τοῖς Sitzungsberichte der philos.-histor. Classe der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften. Ἐν Βιέννῃ. Τόμ. 7' (1851) σ. 524 π. ἔ μετὰ δύο λιθογραφικῶν πινάκων.

² Revue numismatique 1889 σ. 265 καὶ ἐν Mélanges d'archéologie Byzantine. Ἐν Παρισίοις 1895 σ. 64.

³ Ἡ ἐπιστολὴ εὑρηται ἐκδομένη ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐκ Μοδένης ἀρχαιολόγου Celestino Cavendoní Tro lettere greco-latine una di Costantino Paleologo

τὸ μετὰ μεγίστης τέχνης ἐν φυσικῷ μεγέθει γενόμενον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου σχέδιον τοῦ ἐν Μοδένῃ ἰχνογράφου, καθηγητοῦ Γουσταίου Zagni, Blasonista della Consulta Araldica. ἀνδρὸς περὶ τὰ τοιαῦτα πεφημισμένου ἀνὰ σύμπασαν τὴν Ἰταλίαν, ὅς- τις μετὰ τῆς αὐτῆς δεξιότητος ἐξετέλεσε καὶ τάντίγραφα τῶν πλείστων κατωτέρω περιγραφομένων σφραγίδων.

Παραβάλλοντες δὲ τὰς δύο ταύτας σφραγίδας τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου πρὸς ἀλλήλας, παρατηροῦμεν ἐν αὐταῖς οὐκ ὀλίγας διαφορὰς περὶ τε τὴν διάθεσιν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν γραφήν. Ἀποδεικνύεται δ' ἐντεῦθεν, ὅτι τὸ ἀντίτυπον τῆς ἐν Μοδένῃ ὑπογραφῆς ἔγεινεν ἐκ σφραγίδος διαφόρου τῆς ἐκ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὲρ τῶν Ῥαγουσαίων ἀνηρτημένης χρυσοῦς βούλλης. Καὶ πρῶτον μὲν διάφορος εἶνε ἐν ταῖς δύο σφραγῖσιν ἡ διάταξις

ἀρ. 2.

τῆς ἐπιγραφῆς καὶ διάφορος ἡ γραφή τῶν γραμμάτων Α καὶ Λ, ὧν τὸ πρῶτον γράφεται διαφόρως οὐ μόνον καθ' ἑαυτὸ ἀλλὰ καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ V. Ἐπειτα δὲ οὐ μικρὰς διαφορὰς εὐρίσκομεν ἐν τῇ παραστάσει. Καὶ δὴ ἡ μὲν ἐσθῆς τοῦ αὐτοκράτορος εἶνε ποικιλώτερον καὶ μετὰ πλειόνων λεπτομερειῶν ἐσχεδιασμένη ἐν τῇ χρυσοῦ βούλλῃ, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ στέμμα. Τὸ δὲ πρὸς τὸ τῶν διακόνων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ὁμοιάζον ὠράριον ἐν μὲν τῇ σφραγίδι τοῦ ἐγγράφου τῆς Μοδένης ἀναρρίπτεται ἀπλῶς ἐκ τῆς μέσης ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν ὦμον, ἐν δὲ τῇ χρυσοῦ βούλλῃ τῆς Βιέννης καταβαίνει καὶ ἐπὶ

ultimo imperatore Bizantino e due di Demetrio Paleologo despota del Peloponneso dirette a Borso marchese d' Este signore di Ferrara in τῶν Ἀττῶν καὶ ἐμνημονίαις τῶν Deputazioni di Storia Patria per le provincie Modenesi e Parmensi. Ἐν Μοδένῃ. 1866 σ. 281-290. Ἄλλ' ἐν τῷ δημοσιεύματι τούτῳ ἀπλῶς περιγράφεται, δὲν ἐκδίδεται δὲ ἡ σφραγὶς τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

τὴν προτεταμένην ἀριστερὰν καὶ ἀνακρέμαται ἐκ τοῦ βραχίονος. Διάφορος δὲ εἶνε καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν κρατεῖ ὁ αὐτοκράτωρ διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν σταυρὸν, στηριζόμενον μὲν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς σφραγῖσι κατὰ τὸ κάτω ἄκρον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ Κωνσταντίνου, ἀλλ' ἐν μὲν τῇ χρυσοῦ βούλλῃ ὑψούμενον ὀπισθεν τῆς μασχάλης, ἐν δὲ τῇ σφραγίδι τῆς Μοδένης ἔμπροσθεν τοῦ κεκαμμένου βραχίονος. Εἶνε ἄρα τοῦτο ἀπλῶς ἀτεχνία τοῦ σφραγιδογράφου τῆς χρυσοῦς βούλλης ἢ ἔχει ἴσως ἄγνωστον δι' ἡμᾶς σημασίαν ἢ διάφορος θέσις τοῦ σταυροῦ; Διάφορος δὲ εἶνε καὶ ἡ θέσις τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, ἐν μὲν τῇ χρυσοῦ βούλλῃ τεταμένης καὶ κρατούσης πιθανῶς εἰλητάριον, ἐν δὲ τῇ σφραγίδι τῆς Μοδένης καθειμένης καὶ ὑπεχούσης βίβλον, πιθανῶς τὸ Εὐαγγέλιον. Τέλος δὲ τὸ στέμμα πλὴν μικρᾶς διαφορᾶς περὶ τὸ σχῆμα εἶνε ἀπερικόσμητον ἐν τῇ σφραγίδι τῆς Μοδένης, διάκοσμον δὲ ὑπὸ πολλῶν λίθων ἐν τῇ χρυσοῦ βούλλῃ.

Ἄλλ' ἀξία ἐξετάσεως εἶνε ἡ ἐπιγραφή καὶ καθ' ὅλου πλὴν τῶν παλαιογραφικῶν διαφορῶν, περὶ ὧν ἔγεινεν ἤδη λόγος ἀνωτέρω. Καὶ δὴ ἐν μὲν τῇ χρυσοῦ βούλλῃ ἀναγινώσκομεν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΝ ΧΩ ΩΤΩΚΡΑΤΩΡΙΟ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ἐν δὲ τῇ σφραγίδι τῆς Μοδένης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΝ ΧΩ ΩΤΩΚΡΑΤΩΡΙΟ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ δὴλα δὴ ἐπιγραφῇ εἰς τὰς λέξεις Κωνσταντῖνος ἐν Χριστῷ αὐτοκράτωρ ἔπεται ἀμέσως τὸ ἐπώνυμον ὁ Παλαιολόγος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἔχομεν Κωνσταντῖνος ἐν Χριστῷ αὐτοκράτωρ ὁ Παλαιολόγος. Οὕτω πάντως πρέπει νὰ ἀναγνώσωμεν τὴν δευτέραν ἐπιγραφὴν, οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει λόγος νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ἐν μὲν τῷ προτελευταίῳ στίχῳ τὸ τελευταῖον Ω συνυπακούει καὶ λείπον Ρ, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ στίχῳ τὰ γράμματα ΡΩ εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως ΡΩΜΑΙΩΝ. Καὶ ἔχομεν μὲν ἀληθῶς ἐν ἀμφοτέραις ταῖς σφραγῖσι ἀνορθογραφίαν ἐν τῇ λέξει Αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ἡ ἀναλογία τῆς διατάξεως τῶν τελευταίων

γραμμάτων τῆς πρώτης στήλης τῆς ἐπιγραφῆς ἐν τῇ χρυσῇ βούλλῃ διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι τὸ τελικὸν Ρ τῆς λέξεως *Αὐτοκράτωρ* δεόν νὰ προσλάβωμεν καὶ ἐν τῇ σφραγίδι τῆς *Μοδένης* ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου. Κατὰ ταῦτα δὲ μένει ἐν τῇ σφραγίδι ταύτῃ μετὰ τὸ τελικὸν τοῦτο Ρ μόνον ἓν γράμμα, τὸ Ο, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ εἶνε ἢ τὸ ἄρθρον ὀ, ὅπερ ἔγραψε μὲν ὁ σφραγιδολύφος ἐνταῦθα, ἐπανελάβε δ' ἔπειτα καὶ πάλιν ἐν ἀρχῇ τῆς δευτέρας στήλης, καθ' ἃ εὔρηται γεγραμμένον καὶ ἐν τῇ χρυσῇ βούλλῃ.

Τέλος δὲ ὀφείλω νὰ παραπέμψω καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ *Eckhel*¹ γενομένην ἔκδοσιν χρυσοῦ δῆθεν νομίσματος τοῦ *Κωνσταντίνου Παλαιολόγου*, διασωθέντος ὑπὸ τοῦ *Βιενναίου νομισματολόγου* ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης ἐν τῷ κλιδάνῳ τήξεως καὶ κατατεθέντος εἰς τὴν ἐν *Βιέννῃ νομισματικῇ συλλογῇ*. Οὐ μόνον δὲ τὸ χάραγμα εἶνε ὁμοιότατον πρὸς τὴν ἀνωτέρω παρατεθεῖσαν εἰκόνα τῆς ἐκ τοῦ *Αὐτοκρατορικοῦ ἀρχείου* τῆς *Βιέννης χρυσοῦς βούλλης*, ἀλλὰ καὶ ῥητὴν ποιεῖται μνεῖαν ὁ *Eckhel* τῆς ἐκ δύο ἐλασμάτων συγκροτήσεως τοῦ ὑποτιθεμένου χρυσοῦ νομίσματος. Διὰ ταῦτα παρὰ τοὺς ἐκτεθέντας ὑπ' αὐτοῦ ἐνδοιασμοὺς πρέπει βεβαίως νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν χρυσὴν βούλλαν καὶ ὄχι νόμισμα. Διέλαθε δὲ ὅπως-δήποτε τὸ δημοσίευμα ἐκεῖνο τοῦ *Eckhel* τοὺς νεωτέρους ἐρευνητάς. Διὸ βλέπομεν καὶ τὸν *Sabatier* ἐν τῇ γνωστῇ συγγραφῇ περὶ τῶν βυζαντιακῶν νομισμάτων οὐδεμίαν ποιούμενον αὐτοῦ μνεῖαν καὶ διαβεβαιοῦντα, ὅτι οὐδὲν περιεσώθη νόμισμα τοῦ *Κωνσταντίνου Παλαιολόγου*. Εἰκάζω δὲ, ὅτι ἡ χρυσὴ αὕτη βούλλα ἢ ὑπὸ τοῦ *Eckhel* ἐκδοθεῖσα εἶνε αὕτη ἐκείνη ἢ ἀνήκουσα εἰς τὸ χρυσόβουλλον τῶν *Ῥαγουσαίων*, ἧτις, διαγνωσθεῖσα ὡς τοιαύτη κατόπιν, διεβιδάσθη ἴσως εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀρχεῖον, ἐν ᾧ ἀπόκειται τὸ χρυσόβουλλον ἐκεῖνο. Ἀλλὰ περὶ τῆς ὑπονοίας ταύτης ἐπιφυλάσσομαι νὰ γράψω ἀκριβέστε-

¹ *Doctrina numorum veterum* Τόμ. Η' σ. 273.

ρον προσεχῶς μετὰ διευκρίνησιν τοῦ πράγματος ἐξ εἰδήσεων ἃς ἀναμένω ἐκ *Βιέννης*.

Σφραγὶς δὲ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ *Κωνσταντίνου*, τοῦ δεσπότη τοῦ *Πελοποννήσου Θεοδώρου Β' Παλαιολόγου*, ἦτο προσηρημένη εἰς τὸ πρωτότυπον ἀργυροβούλλου αὐτοῦ, ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1433, δι' οὗ παρεχώρει τὸ *Φανάριον* καὶ τὴν *Βρύσιν* ἐν *Πελοποννήσῳ* εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ *Γεωργίου Γεμιστοῦ*. Τοῦ ἀργυροβούλλου τούτου δὲν σώζεται σήμερον τὸ πρωτότυπον, ἀλλ' ἔχομεν ἀνέκδοτον αὐτοῦ ἀντίγραφον ἐν τῇ *Βιβλιοθήκῃ Vallicelliana* τῆς *Ῥώμης* ἐν τοῖς *Allatiana* 196 (CXVII 28 p. 6), ἐξ οὗ λαβὼν φωτογραφίαν ἐξέγραψ' αὐτό. Ἐν τέλει δὲ τοῦ ἀντιγράφου τούτου φέρεται αὐτοσχέδιον ἀντίγραφον τῆς ὀπισθίας ὄψεως τῆς σφραγίδος τοῦ δεσπότη· παρ' αὐτῷ δ' εὔρηται ἐν δύο στήλαις τὰ γράμματα *Θεόδωρος εν Χω τω θω ευσεβεις Δεσπο — της πορφυρογεν ο παλαιο*, προφανῶς ἀμελὲς ἀντίγραφον τῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄψεως τῆς σφραγίδος ἐπιγραφῆς. Ἐπὶ ἐτέρου δὲ χάρτου, ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου, φέρεται τὸ ὑπ' ἀρ. 3 ἀντίγραφον τῆς προσθίας ὄψεως. Ἐκ τούτων βλέπομεν, ὅτι ἡ μὲν ὀπισθία ὄψις παρίστανε τὸν *Ἰησοῦν*, ἡ δὲ προσθία τὸν δεσπότην ἀσκεπῆ καὶ φέροντα ἔνδυμα διάφορον τοῦ τῶν αὐτοκρατόρων, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς κρατοῦντα τὸ σκῆπτρον, περίξ δ' ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν *ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΕΝ ΧΩ ΤΩ ΘΩ ΣΥΣΣΕΒΗΣ* (γραπτέον *ΕΥΣΕΒΗΣ*) *ΔΕΣΠΟ-ΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΗΤΟΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ*. Ἀξία δὲ προσοχῆς εἶνε ἢ καθ' ὅλου παράστασις τῆς εἰκόνας τοῦ *Θεοδώρου Β' Παλαιολόγου*.

ἀρ. 3.

Σημειωτέον δ' ὅτι τοῦ αὐτοῦ *Θεοδώρου* τοῦ *Παλαιολόγου* ἔχομεν καὶ ἄλλο ἀργυρόβουλλον τοῦ ἔτους 1427, δι' οὗ παρα-

χωροῦνται ταῦτά χωρία εἰς τοὺς αὐτοὺς υἱοὺς τοῦ Γεμιστοῦ Δημήτριον καὶ Ἀνδρόνικον. Ἀλλὰ, καίτοι τοῦ ἀργυροβούλλου τούτου σώζεται τὸ ἐπὶ περγαμηνῆς πρωτότυπον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Νεαπόλεως, δὲν περιεσώθη ἢ ἐξ αὐτοῦ ποτε ἀνηρτημένη ἀργυρᾶ βοῦλλα¹.

Οὐχ ἦττον δ' ἀξιόλογος εἶνε ἢ ὑπ' ἀρ. 4 ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενη σφραγίς. Εἶνε δὲ αὕτη ἢ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ δεσπότη τῆς Πελοποννήσου Δημητρίου Παλαιολόγου. Εὗρηται δ' ἐπιτετυπωμένη ἐπὶ χάρτου ἄνω-

ἀρ. 4.

θεν κηροῦ ἐρυθροῦ ἐν χαρτῶν ἐπιστολῇ τοῦ δεσπότη, γραφείσῃ τῇ 25 Μαρτίου ἀδήλου ἔτους τῷ αὐτῷ κυρῷ Μπόρσῳ, μαρκίῳνι Ἐστένσου καὶ αὐθέντῃ τῆς Φεραρίας καὶ ὁμοίως ἐκδοθείσῃ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Cavedoni². Φέρει δὲ τὸ ἔγγραφον ἐν τέλει ἐρυθροῖς γράμμασι τὴν ὑπογραφήν τοῦ δεσπότη, ἧς τὸ πανο-

μοιότυπον ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐν τῷ παρενθέτῳ Πίνακι Α'. Τῷ αὐτῷ δὲ κυρῷ Δεπόρσῳ μαρκίῳνι τῷ Ἐστένσῳ καὶ αὐθέντῃ τῆς Φεραρίας ἀπευθύνεται ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου γεγραμμένη μηνὶ νοεμβρίῳ ἡ' ἰνδικτιῶνος 1078, ἧτοι τῷ 1451 καὶ στερουμένη μὲν σφραγίδος,

¹ Ἴδε τὸ ἀργυροβούλλον τοῦτο ἐκδομένον παρὰ τῷ *Pasquale Placido* Illustrazione di tre diplomî Bizantini del Grande Archivio di Napoli. Ἐν Νεαπόλει. 1862 σ. 7 κ. ἐ. *Trincherà* Syllabus Graecarum membranarum. Ἐν Νεαπόλει. 1867 σ. 533 κ. ἐ. *Miklosich-Müller* Acta et diplomata. Τόμ. Γ' σ. 173 κ. ἐ.

² Ἐνθ' ἀν

φέρουσα δ' ὁμοίως ἐρυθροῖς γράμμασι τὴν ἐν τῷ αὐτῷ παρενθέτω πίνακι δευτέραν ὑπογραφὴν. Εὐρηται δὲ καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Μοδένης, ἐν τῷ αὐτῷ φακέλῳ.

Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς σφραγίδος τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου, γεγραμμένη ἐν κύκλῳ καὶ ἔχουσα τινὰ γράμματα συμπελεγμένα, ἀναγνωστέα ὡδε: + ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΝ ΧΩ (=Χριστῷ) ΤΩ ΘΩ (=Θεῷ) Θ (οὕτως ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ κ. Ζαγνί. Πιθανώτατα Θ) ΠΙΣΤΟΣ ΔΕΣΠΟΤΗΣ ΑΛΕΟΛΟΓΟΣ (οὕτως ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ κ. Ζαγνί. Πιθανώτατα ΠΑΛΕΟΛΟΓΟΣ) Ο ΠΟΡΦΥΡΟΡΕΝΗΤΟΣ (οὕτως ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ κ. Ζαγνί. Πιθανώτατα ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΗΤΟΣ). Ἐν δὲ τῷ ἐδάφει τῆς σφραγίδος βλέπομεν τὸν δικέφαλον ἀετὸν φέροντ' ἄνωθεν μεταξὺ τῶν δύο κεφαλῶν τὸ στέμμα.

Καὶ αὕτη μὲν εἶνε ἡ πρώτη ἐκδιδομένη ἐπίσημος σφραγίς τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου, ὁμοία πιθανῶς πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου μετὰ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ καὶ ὄχι τοῦ συμβόλου τῶν Παλαιολόγων Β, ὅπερ ὁ μὲν μακαρίτης πατήρ μου ἠρμήνευεν ὡς πυρεκβόλον¹, ἄλλως δὲ μετ' ἄλλους ἐξηγεῖ ὁ κ. Σβορώνος². Ἄλλ' ἔχομεν γνῶσιν καὶ ἄλλης σφραγίδος τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου ἢ ἄλλου ἀποτύπου τῆς αὐτῆς. Γίνεται δὲ μνεία αὐτῆς ὡς ἐπὶ κηροῦ ἐρυθροῦ ἐπιτετυπωμένης ἐν ἐπιστολῇ λατινιστὶ γεγραμμένη τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον Ζ' ἀποσταλείσῃ τῷ 1455, ἣν, ἐκ τοῦ ἐν τοῖς δημοσίοις ἀρχείοις τῶν Παρισίων ἀποκειμένου πρωτοτύπου ἐκγραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ V. C. D. Herouvallius (Vyon d'Herouval) ἐξέδωκεν ὁ Ducange μετὰ καὶ τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς ὑπογραφῆς Δημήτριος ἐν Χῶ

¹ Ἐν Πανδώρα Τόμ. IB' σ. 97 κ. ἔ. καὶ Παρνασσῶ Τόμ. Β' (1878) σ. 396 κ. ἔ. κατὰ μετάφρασιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφέντων ἐν τῇ τοῦ *Schlumberger* Numismatique de l'Orient Latin. Ἐν Παρισίοις. 1878 σ. 432 κ. ἔ.

² Βυζαντιὰ νομισματικὰ ζητήματα ἐν Διεθνῇ ἐφημερίδι τῆς νομισματικῆς ἀρχαιολογίας Τόμ. Β' (1899) σ. 363 κ. ἔ. καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει σ. 23 κ. ἔ.

1. Διμετρικό δάσος παχόχορσο όπιορφυρο γερμήςτος

1. Διμετρικό δάσος παχόχορσο πορφυρο γερμήςτος:

τῷ Θεῷ πιστὸς Δεσπότης Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος¹. Ἐλπίζων δὲ, ὅτι τὸ πρωτότυπον, ἐν ᾧ καὶ ἡ σφραγίς, σώζεται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς ἀρχείοις (Archives Nationales) Παρισίων, ἀπετάθην εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν, ὅπως λάβω εἰκόνα καὶ ταύτης τῆς σφραγίδος. Ἀλλ' αὕτη μοι ἀπήντησε τῇ 18 Σεπτεμβρίου λήγοντος ἔτους, ὅτι τὸ ἔγγραφο τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου δὲν εὑρίσκεται ἐν τοῖς εἰρημένοις ἀρχείοις, δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον νὰ σώζηται ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων, ἐν ἣ διαφυλάσσεται μέρος τῶν καταλοίπων τοῦ Ηερουναί. Ἐρωτήσας δὲ περὶ τούτου τὸν φίλον ἐπιμελητὴν τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης ταύτης κ. Ομοπι, ἔλαβον τῇ 16 Ὀκτωβρίου τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ἡ ζητούμενη ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου δὲν εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ὀλίγων χειρογράφων τοῦ Ηερουναί τῶν περισωζομένων ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ.

Ἄλλο δὲ σωζόμενον πρωτότυπον ἔγγραφο τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου, ἀργυρόβουλλον ἐπὶ περγαμηνῆς τοῦ 1450 ἀποκείμενον ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχεῖῳ τῆς Νεαπόλεως, ἔχει ἀπεσπασμένην τὴν ἄλλοτε ἀπ' αὐτοῦ ἀνηρτημένην ἀργυρᾶν βούλλα². Καὶ ἄλλο δὲ ἀργυρόβουλλον ἐπὶ περγαμηνῆς ἐκδοθὲν τῷ 1451 ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Παλαιολόγου καὶ ἀποκείμενον ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ ἀρχεῖῳ τῆς Βιέννης δὲν ἔχει πλέον περισωζομένην τὴν σφραγίδα³.

Τὴν δὲ σφραγίδα τοῦ ἐτέρου τῶν υἱῶν τοῦ Μανουὴλ Παλαιολόγου καὶ ἀδελφοῦ τῶν αὐτοκρατόρων Ἰωάννου καὶ Κων-

¹ Familiae augustae Byzantinae έκδ. 1729 σ. 199.

² Pasquale Placido Illustrazione di tre diplomi Bizantini del Grande Archivio di Napoli. Ἐν Νεαπόλει. 1862 σ. 22 κ. ε. — Trincherà Syllabus Graecarum membranarum. Ἐν Νεαπόλει. 1865 σ. 537. — Miklosich - Müller Acta et diplomata Τόμ. Γ' σ. 225.

³ Miklosich - Müller Acta et diplomata Τόμ. Γ' σ. 232 κ. ε.

σταντίνου καὶ τῶν δεσποτῶν Θεοδώρου καὶ Δημητρίου, τοῦ δεσπότη τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου, δὲν ἔχομεν σωζομένην.

Ἐν τοῖς δημοσίοις ἀρχείοις τῶν Μεδιολάνων (Potenze estere — Grecia) εὑρον ἐπιστολὴν τοῦ Θωμᾶ ἀχρόνιστον, ἀλλὰ, ὡς εἰκάζεται ἐκ τινῶν σημειωμάτων τοῦ ἀρχείου, γραφείσαν τῷ 1458 πρὸς τὴν Λευκὴν (Bianca) Μαρίαν Βισκόντη, δι' ἧς εὐχαριστεῖ αὐτὴν ἐπὶ τῇ εἰς αὐτὸν ἀποστολῇ τοῦ Ζήνωνος da Crema. Καὶ εἶνε μὲν γεγραμμένη αὕτη ἡ ἐπιστολὴ ἰταλιστὶ, ἀλλὰ σημειοῦται, ὅτι εἶνε ἀντίγραφον συγχρόνου τῷ πρωτότυπῳ ἑλληνικῆς μεταφράσεως. Τὸ δὲ πρωτότυπον αὐτὸ ἀπεστάλη, καθ' ἃ σημειοῦται, τῷ 1830 εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικὴν βιβλιοθήκην¹. Ἐλπίζων δὲ, ὅτι τὸ πρωτότυπον τοῦτο θὰ ἔφερε πιθανώτατα καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ δεσπότη τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου, ἀπετάθην πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς εἰρημένης βιβλιοθήκης, ἀλλ' οὔτ' ἐν αὐτῇ, οὔτ' ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ ἀρχεῖῳ τῆς Βιέννης, εἰς ὃ παρεπέμφθη, εὑρηται τοιοῦτο ἔγγραφο.

Σώζεται ὁμοίως ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ ἀρχεῖῳ τῆς Βιέννης τὸ πρωτότυπον ἀργυροβούλλου ἐπὶ περγαμηνῆς τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου, δι' οὗ, ἐκδεδομένου τῷ 1451, παραχωροῦνται ἐμπορικὰ προνόμια εἰς τοὺς Ῥαγουσαίους ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀλλὰ λείπει δυστυχῶς ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἄλλοτε ἀνηρτημένη ἀργυρᾶ βούλλα².

Καὶ στερούμεθα μὲν οὕτω τῆς σφραγίδος τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου, ἀλλὰ περιεσώθη ἀνέκδοτος μέχρι τοῦδε ἡ παρατιθε-

¹ L' originale di questo fu spedito a Vienna nel 1830 μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ τότε διευθυντοῦ τοῦ ἀρχείου τῶν Μεδιολάνων Οσίο. Σημειοῦνται δὲ καὶ τάδε: Rimesso alla Direzione Generale degli Archivi li 20 dicembre 1830 pel N. 1017 da spedirsi a Vienna per la Biblioteca di S. M. J. R.

² Miklosich - Müller Acta et diplomata Τόμ. Γ' σ. 230 κ. ε.

μένη ὑπ' ἀρ. Ἡ σφραγίς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ **Ἀνδρέου Παλαιολόγου**. Σώζεται δὲ τὴ ἀπόγραφον αὐτῆς ἐσχεδιασμένον ἐν φύλλῳ ἀπεσπασμένῳ καὶ οὐδὲν ἄλλο περιέχοντι, ἀποκειμένῳ δ' ἐν τῇ Βασιλικῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀννοβέρου ὑπ' ἀρ. 1520¹. Ἄγνωστος δὲ παντελῶς εἶνε ἡ προέλευσις τοῦ φύλλου τοῦ περιέχοντος ταύτην τὴν σφραγίδα.

ἀρ. 5.

Ἡ σφραγίς τοῦ Ἀνδρέου Παλαιολόγου φέρει μὲν τὸν δικέφαλον ἀετὸν μετὰ στεμματίου ἐπὶ ἑκατέρας τῶν κεφαλῶν καὶ ἄνωθεν τοῦ περιέχοντος αὐτὸν θυρεοῦ μέγα στέμμα, ἀλλὰ διακρίνεται τῶν σφραγίδων τῶν λοιπῶν Παλαιολόγων, αἵτινες ἀπεικονίσθησαν ἄνωτέρω, διὰ τῆς λατινικῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς **ANDREAS. PALEOLOGUS. DEI. GRATIA. DESPOTES. ROMEORVM**. Εἶνε δ' εὐεξήγητος ἡ λατινικὴ αὕτη ἐπιγραφή διὰ τὸν ὑπολειφθέντα ἐκείνον μετὰ τὴν ἄλωσιν οὐ μόνως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων γόνον τῶν Παλαιολόγων. Καὶ ταῦτα διότι, εἰς τὴν Ἰταλίαν μεταναστεύσας, ἀπὸ τῶν Ἑσπερίων προσεδόκα τὴν εἰς τὸν καταλυθέντα θρόνον κάθοδον ἀναξίως δὲ τῶν προγόνων διαπεράνας τὰ τελευταῖα τοῦ βίου ἔτη, μετετίθασε τέλος τὰ ἐπὶ τοῦ Βυζαντίου δικαιώματα τῷ 1494 εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον Η' ².

¹ *Bodemann* Die Handschriften der Kgl. öffentlichen Bibliothek zu Hannover. Ἐν Ἀννοβέρῳ. 1867 κεφ. XXVI (Italien) σ. 330.

² Περὶ τοῦ Ἀνδρέου Παλαιολόγου ἔχω συναγάγει πολλὰ νέα ἔγγραφα, ἐκδοθησόμενα ἐν τοῖς Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τοῦ δεσποτάτου τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων.

Εἰς τὰς σφραγίδας δὲ ταύτας τῶν τελευταίων Παλαιολόγων προστίθεται ἐνταῦθα ὑπ' ἀρ. 6 ἡ σφραγίς ἀνδρὸς συνδεομένου στενωῶς πρὸς τὸ ἐν Πελοποννήσῳ δεσποτάτον, ἐν ᾧ ἔδρασαν οὗτοι. Εἶνε δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος ὁ **Νικόλαος Ῥάλης**, ἀνήκων εἰς οἶκον τοῦ δεσποτάτου πολύκλαδον καὶ ἐπιφανῆ. Εὕρηται δ' ἡ σφραγίς αὕτη ἐπιτετυπωμένη ἐπὶ χάρτου, οὗ κάτωθεν ἐρυθρὸς ἰσπανικὸς κηρὸς, ἐπὶ ἐγγράφῳ χαρτῶου ἀποκειμένου ἐν τῷ δημοσίῳ βασιλικῷ ἀρχεῖῳ (R. Archivio di Stato) τῶν Μεδιολάνων ἐν τῷ φακέλῳ Potenze estere - Morea. Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο ἔγγραφον, ὅπερ ἀντέγραψα τὸ θέρος τοῦ 1903, ἀπευθύνεται κατὰ τὴν ὀπισθεν ἐπιγραφὴν **Τῷ ὑψηλοτάτῳ ἐκλαμπροτάτῳ κυρίῳ κω σφόρτζα δουκα μεδιόλανόν ἀυθέντην κρεμόνας παβίας καὶ ἐξῆς**. Ἐχει δὲ ὧδε:

ἀρ. 6.

Ἵψηλότατε ἐκλαμπρότατέ μοι αὐθέντα· καιριε μετὰ τὴν δουλικὴν προσκοισιν ἀναφέρω τὶ ἐκλαμπροτιτη σοῦ ἐπρο-
 ενεφερον μοιᾶν καὶ δευτεράν φθοραν κατα το δουλικον μου
 χρεος καὶ νὴν πάλην εὐροντός τὸν ἐδεσιμότατον ἐπεισκο-
 πον τὸν πρέσβην της ἐκλαμπρο^N σοῦ παλὴν ἀναφερο καὶ
 παρακαλω οριζομεν οσ υποχηριός αὐτης το αποδέχεσαι να
 τυ δουλέβο καθα ποχηριός καὶ φι^λ πειστός της ὑψηλοτι σοῦ
 καὶ ενεκαιν του^τ θελο^τ ἔχνη εἰς μεγάλην μου ἐβεργεσίαν·
 πλατιτερα οὐδεν ἀναφε^ρ ἐπει θελι δῖλο^ο τη υψηλο^τ σοῦ
 περι εμοῦ ο ἐδεσιμοτατός ἐπεισκοπος οσόν τὸν ἐνεθηκα
 καὶ ὅσ δου^λ σου ἀναφέρω· νὴ (=νὴν =νῦν;) κς ὁ θς πει-
 οῖσι τη υψηλο^τ τι σοῦ πο^λ χρόνιον

Ἰουνίου κε

Ο δου^λ καὶ φι^λ πειστός
 της υψηλοτι σου Νι^κ ὁ ράλης¹

¹ Τὸ ἔγγραφον τοῦτο λαβὼν παρ' ἐμοῦ ἐξέδωκε καὶ ὁ φίλος κ. **Ἀνδρέας Σκιας** ἐν τῷ βιβλίῳ Ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ τοῦ λεγομένου γλωσσικοῦ ζητήματος (Παράρτημα τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου). Ἐν Ἀθήναις. 1904 σ. 169.

Τίς ὁ Σφόρτσας, εἰς ὃν ἀπευθύνεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἂν ὁ Φραγκίσκος ἢ τις τῶν διαδόχων αὐτοῦ, δὲν γινώσκωμεν, ἅτε μὴ κεχροτισμένης τῆς εἰς αὐτὸν ἀπευθυνομένης ἐπιστολῆς. Ἄλλ' ἀναφέρεται ὅπως δῆποτε ἡ πρεσβεία, περὶ ἧς γίνεται ἐν αὐτῇ λόγος, εἰς τὰς ὑφισταμένας περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος φιλικὰς μετὰ τῆς δουκικῆς αὐλῆς τῶν Μεδιολάνων σχέσεις τῶν Πελοποννησίων καὶ Βυζαντινῶν. Οὕτως εὔρον σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀρχείοις ἐπιστολὴν, ἄλλοτ' ἐκδοθησομένην ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ γενναίου ἀμύντορος τοῦ Σαλμενικοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ ὁμωνύμου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀπειθυνομένην εἰς δούκισσαν τῶν Μεδιολάνων μὴ ἀναγραφομένην ὀνομασί. Καὶ μετ' αὐτοῦ δὲ τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος εὐρίσκετο ἐν ἀλληλογραφίᾳ ἡ δουκικὴ αὐλή, καθ' ἣ ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ τύπου τῆς ἐπιγραφῆς τῶν πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνομένων γραμμάτων, ὅστις εὐρίσκεται ἐν τυπικῷ τοῦ γραφείου τοῦ Φραγκίσκου Σφόρτσα περισωθέντι ἐν τῇ πανεπιστημιακῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βονωνίας. Εἶχε δὲ ὁ τύπος ἐκεῖνος ὧδε: *Serenissimo Principi et excellentissimo domino honorandissimo domino Constantino in Christo Deo fidei Imperatori ac moderatori Romaeorum Palaeologe semper augusto*¹. Ἄλλὰ δυστυχῶς οὐδὲν ἐν τοῖς εἰρημένοις ἀρχείοις περιεσώθη σχέδιον ἐγγράφου ἀποσταλέντος πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον ἢ ἐγγράφον τούτου πεμφθὲν πρὸς τὸν Φραγκίσκον Σφόρτσαν.

Ἡ δὲ σφραγὶς ἡ ἐπιτετυπωμένη ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ῥάλη παριστάνει πρὸς τὰ δεξιὰ ἐστραμμένην προτομὴν ἀνδρὸς φέροντος παράδοξον κάλυμμα, οὗ κάτωθεν ἐκχύνονται ἐπὶ τοὺς ὤμους πλούσιοι βόστρυχοι. Ἀπετυπώθη δὲ πάντως ἐκ σφραγιδολίθου. Ἄλλ' οὗτος οὐδὲν ἔχει τὸ ἀρχαϊκόν,

καθ' ἣ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη σφραγὶς τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου. Δὲν εἶνε δὲ βεβαίως ἀρχαῖος δακτυλιόλιθος, ἀλλὰ παρουσιάζει κατὰ τὴν ἐκφρασθεῖσάν μοι γνώμην τοῦ κ. Ἰωάννου Σβορώνου τεχνοτροπίαν ἔχουσαν τινὰς ἀναλογίας πρὸς τὴν τοῦ ἐκ τῆς ἰταλικῆς Πάρμας σφραγιδογλύφου τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος ὑπερμεσοῦντος (1456-1475) Ἰωάννου Φραγκίσκου Enzoia¹. Παριστάνει δὲ πιθανώτατ' αὐτὸν τὸν κτήτορα. Ὑπὸ τοιαύτην δ' ἐποψίν εἶνε τὸ ἀποτύπωμα τοῦτο ἄξιον πολλοῦ λόγου, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διαφώτισιν τῶν κατὰ τὴν κάλυψιν τῆς κεφαλῆς καὶ κόμωσιν τῶν Πελοποννησίων ἀρχόντων τοῦ δεσποτάτου².

Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. 7 ἐνταῦθα παρατιθεμένη σφραγὶς εἶνε ἡ τοῦ **Ματθαίου Ἀσάνη**, υἱοῦ τοῦ Παύλου Ἀσάνη καὶ ἀδελφοῦ τῆς συζύγου τοῦ δεσπότη Δημητρίου Παλαιολόγου. Εὐρηται δ' ἀποτετυπωμένη ἐπὶ χάρτου ἄνωθεν ἐρυθροῦ κηροῦ ἐν χαρτῷ ἐπιστολῇ τοῦ Ἀσάνη φερούσης τὴν ὑπ' ἀρ. 8 παρατιθεμένην κατωτέρω ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ἐκδομένην κατὰ πρόχειρον πανομοιότυπον ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου. Ἔχει δὲ αὕτη ὧδε: *Ματθαῖος Παλαιολόγος ὁ Ἀσάνης καὶ γυναικαδελφὸς τοῦ ἀθθέντου μου τοῦ δεσπότη: + Ὅπισθεν δὲ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἦν εὔρον ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχείῳ τῆς Μοδέ-*

ἀρ. 7.

*Ματθαῖος Ἀσάνης υἱοῦ Παύλου
καὶ ἀδελφοῦ τοῦ δεσπότη
δουκῶντος: +*

ἀρ. 8.

νης (R. Archivio di Stato) φέρεται ἐπιγραφὴ ἔχουσα ὧδε:

¹ *Lodovico Frati* Un formulario della Cancelleria di Francesco Sforza duca di Milano esistente nella Biblioteca universitaria di Bologna ἐν τῷ Archivio Storico Lombardo Τόμ. ΙΗ' (1891) σ. 385.

¹ Πρβλ. *Julius Friedländer* Italienische Schaumünzen. Ἐν Βερολίνῳ. 1882. Πίν. XXI, 3.

² Ὡς πρὸς τὴν κόμωσιν πρβλ. *Friedländer* ἰθ' ἀν. Πίν. XX, 15 καὶ 18.

+ Τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ ἐνδοξοτάτῳ καὶ ἀνδρικοτάτῳ μαρκί-
ωνι φεραρίας καὶ τῶν ἐξῆς καὶ περιποθίτῳ συμπενθερῷ
τοῦ πανευτυχεστάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότης κυρῷ
μπόρσω τῷ ἐστένσω: ~ Excelso et illustrissimo et fortissimo
Marchioni fer° et cet. amantissimo affini felicissimo dñi nri
despote dño Borso Estensi.

Ἔχει δ' ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὧδε:

Ὑψηλότατε καὶ ἐνδοξότατε καὶ ἀνδρικότατε μαρκίων
φεραρίας καὶ τῶν ἐξῆς καὶ περιπόθητε συμπενθερὸ τοῦ
πανευτυχεστάτου μου αὐθέντου καὶ δεσπότης Ῥωμαίων·
ἡμεῖς ἀκούοντες τὴν καλὴν φήμην καὶ τὰ πολλὰ προτερή-
ματα τῆς αὐθεντίας σου, ἐπιθυμήσαμεν νὰ σε κτησώμεθα
ψίλον καὶ νὰ πληροφωρηθῆς ὅτι ἀγαποῦμεν σε πολλὰ καὶ
ἐσμὲν προθυμότατοι πᾶν ὅπερ ἐστὶν ἢ ἀποδοχὴν τῆς ἐκ-
λαμπρότητός σου, μετὰ πάσης χαρᾶς ἐκπληροῦν· διὰ τοῦ-
το ἀνεθήκαμεν πρὸς τὸν εὐγενῆ ἄνδρα καὶ πάντα οἰκεῖον
τῷ αὐθέντῃ μου τῷ δεσπότη καὶ καβαλάοιον κῦρ ἀθανά-
σιον τὸν λάσκαριν, λόγους οὓς εἶχομεν χρεῖαν ἵνα δηλώσῃ
πρὸς τὴν ὑψηλότητά σου, τὰ τοιαῦτα διαγορεύοντας· διὸ
καὶ οὐδὲ γράφομεν εἰς πλάτος. Τοῦτο μόνον πληροφωροῦ-
μεν, ὅτι τὰ ἡμέτερα πάντα ἀναγγελεῖ ὁ τοιοῦτος εὐγενέ-
στατος ἄρχων· καὶ ὁ θεὸς εἶν διατηρῶν τὴν ὑψηλότητά
σου, ὑγείᾳ καὶ πολυχρόνιον¹

Ἡ σφραγίς, ἀνάγλυφος οὖσα, ἀπετυπώθη προφανῶς ἐκ δα-
κτυλιολίθου ἐγγλύπτου. Παριστάνει δὲ δύο ὀρθίους λέοντας
ἀντιμετώπους, κρατοῦντας ἐν τῷ μέσῳ διὰ τῶν προσθίων πο-
δῶν ἀντικείμενόν τι ἀδιάγνωστον².

¹ Καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν λαβὼν παρ' ἐμοῦ ἐξέδωκεν ὁ κ. *Ἀνδρέας Σμιᾶς*
ἐνθ' ἀν. σ. 168-169.

² Δύο λέοντες ἀντιμετώπους εὐρίσκομεν κρατοῦντας στέμμα ἐν τῷ οἰκοσῆμα
s' Heerensborg, κιονίσκον ἐν τῷ τοῦ Weissensee, ξίφος καὶ στέμμα ἐν τῷ τοῦ Sie-
benbürgen, ξίφος ἐν τῷ τοῦ Bommel. Ἴδε *W. Rentzmann* Numismatisches
Wappenlexicon. Ἐν Βερολίῳ, 1876 σ. 50 Πίν. 23 ἀρ. 159-162.

Τέλος δὲ παρέχω ἐνταῦθα ὑπ' ἀρ. 9 τὴν σφραγίδα ἐνδὲς τῶν
ἀνδρῶν τῶν συνεργασαμένων μὲν τὴν ἐν Ἰταλίᾳ Ἀναγέννησιν
τῶν γραμμάτων, πρὸ δὲ τῆς μεταναστάσεως αὐτοῦ εἰς τὴν
Ἑσπερίαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως στενωῶς
συνδεθέντα μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου. Ὁ ἀνὴρ δὲ
οὗτος εἶνε ὁ Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος. Τῆς σφραγίδος ταύτης
τὸ ἀπότυπον εὑρον τὸ θέρος τοῦ 1903 κάτωθεν λατι-
νικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου σταλεί-
σης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ἀπριλίου 1472 εἰς τὸν δοῦκα
Μεδιολάνων Γαλεάτσον Μαρίαν Σφόρτσαν καὶ ἀποκει-
μένης ἐν τοῖς δημοσίοις ἀρχείοις τῆς πόλεως ταύτης
(R. Archivio di Stato) ἐν τῷ τμήματι Autografi Uomini ce-
lebri-Argiroulo Giovanni. Θέλω δ' ἐκδώσει αὐτὴν ἄλλοτ' ἐν
τοῖς Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τοῦ δεσποτάτου τῶν Παλαιο-
λόγων μετὰ διαφόρων ἄλλων εἰς τὸν Ἰωάννην Ἀργυρόπουλον
ἀναφερομένων ἐγγράφων, εἰλημμένων ἐκ τοῦ ἀρχείου ἐκείνου¹.

ἀρ. 9.

¹ Ἐκ τοῦ ἀρχείου τούτου ἐξεδόθησαν ἤδη ἱκανὰ ἐγγραφ' ἀναφερόμενα εἰς τὸν
Ἰωάννην Ἀργυρόπουλον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαάκιον ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ *Car-*
relli ἐν τῷ ἱστορικῷ περιοδικῷ Archivio Storico Lombardo Τόμ. Η' (1881)
σ. 169 κ. ἐ. καὶ τῷ περιοδικῷ Archivio Storico Italiano Τόμ. ΚΙΙ' (1891).
Εἰκὼν δὲ τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Παύλου Ἰοβίου (Gio-
vio) ἐν τοῖς *Elogia virorum illustrium*. Ἐν Βενετίᾳ, 1546. Πρὸς καὶ *Müntz*
Les portraits de Jovius. Ἐν Παρισίοις, 1902. Ἄλλαι δὲ εἰκόνες αὐτοῦ περιεσω-
θήσαν ἐν τῷ *Barocci* 87 τῆς Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ὄξωνίου, κώδικι τοῦ
15' αἰῶνος (*Coxe Catalogi codicum manuseriptorum Bibliothecae Bodleianae*
pars prima σ. 152) δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ *Hodius*. (*De Graecis illustribus*
1742 σ. 187-210), ἐν τῷ κώδικι τῆς Βιέννης *Phil. LXXIV*. δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ
Nessel Catalogus sive recensio specialis omnium codicum mss. Graecorum.
Ἐν Βιέννῃ 1690 μέρ. Δ' σ. 42, καὶ ἐν ἄλλῃ πλουσίως δι' εἰκόνων κεκοσμημένῳ ἀντι-
γράφῳ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ Λαυρεντιᾶκῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀρ. *Plut. LXXXIV*
cod. VII (Bandini Catalogus Codicum manuseriptorum Bibliothecae
Laurentianae Τόμ. Γ' σ. 242). Καὶ ἐν Ῥώμῃ δ' ἀπεικονίζετο ὁ Ἀργυρόπουλος
ἐν τῇ *Cancelleria*. Πρὸς *Schradler Monum. Ital. libri IV* σ. 216 I. Νεωστ!
δ' ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀπεικονισμένος ὑπὸ τοῦ *Ghirlandajo* ἐν τῇ ζωγραφίᾳ τῆς παριστα-
νοῦση τὴν Κλήσιν τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ Σιξτεῖῳ εὐκτηρίῳ (*Car-*
pella Sistina) τῆς Ῥώμης. Ἴδε τὴν εἰκόνα ταύτην παρὰ τῷ *Steinmann* *Die Six-*
tinische Kapelle. *Erster Band*. *Bau und Schmuck der Kapelle unter Sixtus*

καὶ ἀνεκδότων λόγων αὐτοῦ σχετιζομένων πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον καὶ ἀντιγραφέντων ὑπ' ἐμοῦ ἐκ διαφόρων χειρογράφων.

Παριστάνει δ' ἡ ἕνεκα τῆς σμικρότητος δυσδιάγνωστός πως σφραγὶς αὕτη τὸν Διομήδην ἀρπάζοντα τὸ παλλάδιον καὶ φέροντα ὀπίσθεν ἀσπίδα¹. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἰωάννου Σβορώνου εἶνε ἀποτετυπωμένη ἐκ δακτυλιολίθου ἀρχαίου τοῦ πρώτου αἰῶνος π. Χ.², ὅστις ἐχρησίμευεν εἰς τὸν Ἀργυρόπουλον ἀντὶ σφραγίδος.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΥΠΕΡΤΙΜΟΥ ΚΡΑΣΟΠΑΤΕΡΟΣ
ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΖΥΦΟΜΟΥΣΤΟΥ

Ἐν ἔτει 1884 ὁ τὶ παρελθὼν ἔτος προῶρος θανάων ἐρευνητῆς τῆς μεσοχρονίου ἡμῶν λογοτεχνίας Αἰμίλιος Legrand ἐξέδωκε δημοῦδες τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ποίημα, εἰς ὃ ἔδωκε τὴν ἐπιγραφὴν « Φιλοσοφία κρασοπατέρα »¹. Παρέλαζε δ' αὐτὸ, καθ' ἃ αὐτὸς ὁμολογεῖ, ἐκ κώδικος τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, οὗ δὲν ἀνεκοίνωσε τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ὅστις εἶνε ὁ Theol. 244, ἐν ᾧ καὶ ἄλλα περιλαμβάνονται στιχοῦργήματα ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ γεγραμμένα. Ἰκανὰ δὲ καὶ ἄλλα περὶ τοῦ προκειμένου ποιήματος γράψας, ἐξήνεγκε καὶ τὴν εἰκασίαν, ὅτι τοῦτο ἐγράφη τὸν δωδέκατον αἰῶνα καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἐνθυμίζει τὴν τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου².

Ἡ εἰκασία δὲ αὕτη, καὶ καθ' ἑαυτὴν οὔσα πιθανή, ἔτι μᾶλλον στηρίζεται διὰ τῆς εὑρέσεως τοῦ αὐτοῦ ποιήματος ἐν τῷ Ὄξωνιακῷ κώδικι Seldenianus 14 ἐν φ. 69^b - 75^a, ἐν ᾧ περιέχεται κατόπιν ἐν φ. 72 - 79ε ὁ γνωστός Πωρικολόγος ὑπὸ ἐπιγραφὴν Ἐπίμιον τοῦ κυροῦ Κυδωνίου πητυκὸς λόγος ποιηθεὶς παρὰ τοῦ πτωχοῦ Προδρόμου³. Ὁμολογῶ δὲ, ὅτι δὲν

IV. Ἐν Μονάχῳ. 1901 σ. 55. Ἴδε καὶ Legrand Bibliographie Hellénique . . . απκ XVe et XVIe siècles Τόμ. Δ'.

¹ Συνήθως ὁ Διομήδης ἐπὶ δακτυλιολίθων παριστάνεται φέρων ξίφος. Ἄλλ' ἴδε αὐτὸν καὶ μετ' ἀσπίδος παρὰ τῷ Furtwängler Beschreibung der geschnittenen Steine im Antiquarium. Ἐν Βερολίνῳ. 1896 σ. 82 ἀρ. 1350. Πίν. 15 ἀρ. 1350. σ. 255 ἀρ. 6886. Πίν. 50 ἀρ. 6886. Τοῦ αὐτοῦ Die antiken Gemmen. Ἐν Λειψίῳ καὶ Βερολίνῳ. 1900 Πίν. XXIII ἀρ. 42, XLIII ἀρ. 19.

² Πρὸβλ. Levezow Über den Raub des Palladiums auf den geschnittenen Steinen. Πίν. 1 ἀρ. 1 - 2.

¹) Recueil de chansons populaires Grecques. Ἐν Παρισίῳ. 1874 σ. 210.

²) Αὐτόθι σ. XVII; je pense qu'elle a dû être écrite au XIIe siècle; on y rencontre certaines tournures de phrase qui rappellent à s'y méprendre le style de Ptochoprodromos.

³) Οὕτω φέρεται ἡ ἐπιγραφὴ παρὰ τῷ Coxe (Catalogi codicum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae pars prima σ. 592). Ὁ κώδιξ οὗτος τοῦ Πωρικολόγου δὲν μνημονεύεται παρὰ τῷ Krumbacher (Geschichte der Byzantini-

θεωρῶ ἀπίθανον τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου σύνταξιν τοῦ τε Πωρικολόγου καὶ τοῦ ποιήματος τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Legrand. Φέρει δ' ἐν τῷ Σελδενιανῷ κώδικι τὸ ποίημα τὴν ἐπιγραφὴν *Φυσιολογική* (φυσιολογική) *διήγησις τοῦ ὑπερτίμου κρασοπατέρος Πέτρου τοῦ Ζυφομούστου*. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν δ' ἐπιγραφὴν μὲ μόνην τὴν διαφορὰν τῆς λέξεως κυροῦ ἀντικυρίου περιέχεται τὸ ποίημα τοῦτο καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει εὐαγοῦς μονῆς τῶν Ἰβήρων 152 ἐν φ. 111^a-113^a καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 502 κώδικι τῆς αὐτῆς μονῆς¹. Καὶ ὁ μὲν Βιενναῖος κώδιξ, ὡς καὶ ὁ Σελδενιανὸς 14 καὶ ὁ Ἰβηριτικὸς 152 ἐγράφησαν τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, ὁ δὲ Ἰβηριτικὸς 502 τὸν δέκατον ἑβδόμον. Κατέχων δὲ ἀντίγραφα τοῦ τε Σελδενιανοῦ κώδικος καὶ τοῦ Ἰβηριτικοῦ 152 γενόμενα ὑπ' ἐμοῦ αὐτοῦ, ὑπέλαβον καλὸν νὰ ἐκδώσω ἐνταῦθα ἐκ νέου τοὺς στίχους τούτους, ἅτε τῶν ἐμῶν ἀντιγράφων οὐκ ἀναξίας λόγου παρεχόντων διαφορὰς, ἐξ ὧν οὐσιωδῶς ἐπανορθοῦται τὸ ἄξιον λόγου τοῦτο γλωσσικὸν κείμενον τῶν μέσων αἰώνων. Καὶ τὰς μὲν γραφὰς τοῦ Σελδενιανοῦ κώδικος ἐδήλωσα διὰ τοῦ Σ, τὰς δὲ τοῦ Ἰβηριτικοῦ 152 διὰ τοῦ Ι, τὸ δὲ Β δηλοῖ τὰς γραφὰς τοῦ Βιενναίου κώδικος κατὰ τὰς ἀναγνώσεις τοῦ Legrand, καθ' ὅτι ἐγὼ δὲν ἀντέβαλον ἐκ νέου τοῦτον τὸν κώδικα. Τέλος δὲ διὰ τοῦ L ἐσημειώθησαν αἱ γραφαὶ καὶ διορθώσεις τοῦ πρώτου ἐκδότου Legrand.

Ἐκδίδω δὲ τὸ ποίημα κατὰ μόνους τούτους τοὺς κώδικας,

schen Litteratur σ. 884 (ἑλλ. μεταφρ. Σωτηριάδου Τόμ. Γ' σ. 198). Περιλαμβάνεται δὲ ὁ Πωρικολόγος καὶ ἐν τῷ Ἀμβροσιακῷ κώδικι O 117 sup. φ. 92^b κ. ἐ. ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Στίχος εἰς τὰ πορικά » καὶ ἐν τῷ κώδικι Κουτλουμουσίου 145, ἐξ οὗ κέκτημαι ἀντίγραφον ἐκδοτέον ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι. Ἐπιγράφεται δὲ ὁ Πωρικολόγος ἐν τῷ κώδικι τούτῳ « Περὶ ὄσπριων καὶ ὄπώρας καὶ πάντων τῶν ἰσοδύμων ». Ἴδε τὸν ἐμὸν Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Τόμ. Α' σ. 287.

¹ Ἴδε καὶ τὸν ἐμὸν Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos Τόμ. Β' σ. 36 καὶ 157, ἐνθα ἤδη οὐκ ἄνευ ἰνδοιασμοῦ ἀνέγραψα τοὺς στίχους τούτους ὡς ἔργον Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου.

οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν Ἰβηριτικὸν 502 διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. Τῶν μὲν ἄλλων δύο κωδίκων, οὓς ἀντέβαλον πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Legrand, ἔχω ἀντίγραφα γενόμενα ὑπ' ἐμοῦ αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὸν Ἰβηριτικὸν 502. Τοῦτου ἔχω ἀντίγραφον σταλὲν μοι ἐξ Ἀγίου Ὁρους, ἐπαρκέστατον μὲν ὅπως κριθῆ ἢ σχέσις τοῦ κώδικος πρὸς τοὺς λοιποὺς, ἀλλὰ μὴ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰς ἀνάγκας κριτικῆς ἐκδόσεως. Ἄλλως δὲ ἡ διασκευὴ τοῦ ποιήματος ἐν τούτῳ τῷ κώδικι διαφέρει αἰσθητῶς τῆς ἐν τοῖς ἄλλοις. Καὶ δὴ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς κατωτέρω παρατιθεμένης ἐκδόσεως κατὰ τοὺς κώδικας Β, Ι καὶ Σ, ἔχομεν δύο οικογενεῖας κωδίκων, ἢ ἑτέρα, ἢ καὶ ἀρχαιότερα κατὰ τὰ ρηθησόμενα κατωτέρω, ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τῶν κωδίκων Ι καὶ Σ παρὰ τὰς περὶ τὰ καθ' ἕκαστα διαφορὰς αὐτῶν, ἢ δὲ νεωτέρα ὑπὸ τοῦ Βιενναίου κώδικος. Διάφορος δὲ ἀμφοτέρων τούτων εἶνε ὁ Ἰβηριτικὸς 502. Γεγραμμένος τὸν δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα ἐξ ἀπογράφου, ὅπερ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον ἐπλησίαζε πρὸς τὴν οικογένειαν ΙΣ, ἔχει μὲν ἄλλην τάξιν τῶν στίχων, ἔχει δὲ πλουτισθῆ κατὰ νεώτερον χρόνον καὶ δι' ἄλλων στίχων, ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐγκατεσπαρμένων μεταξὺ τῶν ἐν ἄλλοις κώδιξιν εὐρισκομένων. Καὶ τὸ μὲν ἀνομοιοτέλευτον καὶ τούτων τῶν στίχων ἠδύνατο νὰ γάγῃ εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς γνώμης, ὅτι καὶ οὗτοι οἱ στίχοι εἶνε παλαιοί, ὅτι δὲ κατὰ ταῦτα ὁ Ἰβηριτικὸς κώδιξ εἶνε νεώτερον ἀπόγραφον ἀρχαιότερου ἀντιβολαίου διαφόρου τῶν λοιπῶν. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ τῆς γλώσσης καὶ ἡ ἔκπτωσις τῆς εὐφύιας δεικνύουσιν, ὅτι αἱ παρενθῆκαι εἶνε νεώτεραι, ἔργον στιχοπλόκου πολὺ κατωτέρου τὴν ἔμπνευσιν τοῦ πρώτου ποιήσαντος, καὶ πιθανῶς αὐτοῦ συγχύσαντος καὶ τὴν ἀρχαιότεραν τάξιν τῶν στίχων. Τὸ δὲ ἀνομοιοτέλευτον καὶ τούτων τῶν προσθηκῶν ἐξηγεῖται μὲν ἴσως ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι τὸ πρῶτότυπον τῆς διασκευῆς ταύτης ἦτο γεγραμμένον πρὸ τῆς ἐν τῷ δεκάτῳ πέμπτῳ αἰῶνι εἰσαγωγῆς τῆς ὁμοιοκαταληξίας,

ἀλλὰ πάντως οὐ μακρὸν χρόνον πρὸ αὐτῆς· δύναται ὁμῶς καὶ νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι καὶ εἰς τοὺς μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ὁμοιοκαταληξίας χρόνους ἀνέρχεται τὸ ἀντιβόλαιον τῆς διασκευῆς ταύτης, ἀλλ' ὁ νέος στιχοπλόκος ἐποίησε καὶ τοὺς νέους στίχους ἀνομοιοτελεύτους, ὅπως προσαρμόσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας διασκευῆς φύρδην μίγδην παραληφθέντας. Τοιούτων δὲ οὐσῶν τῶν διαφορῶν τῆς διασκευῆς ταύτης, αὕτη πρέπει νὰ ἐκδοθῆ χωριστὰ, τοῦθ' ὅπερ θέλω πράξει εὐθύς ὡς λάβω τὰς παραγγεληθείσας εἰς Ἅγιον Ὅρος φωτογραφίας.

Ἐν τέλει παρατηρητέον, ὅτι ὁ ποιητὴς, ὕμνων τὸν οἶνον ἐποίησε τὸν κρασοπατέρα καλούμενον Ζυφομούστην ἀπὸ τοῦ ζύφου καὶ τοῦ μούστου, προσέδωκε δ' εἰς αὐτὸν καὶ ἐν οἰονδήποτε βαπτιστικὸν ὄνομα, τὸ Πέτρος, ἴσως πρὸς ἀνάμνησιν περιωνύμου τινὸς μεθυστοῦ τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐγράφη τὸ ποίημα. Ἄλλ' ὁ Coxe ὁ συντάξας τὸν Κατάλογον τῶν ἐν Ὁξωνίῳ ἑλληνικῶν κωδίκων, παρανοήσας τὴν ἀστειότητα τοῦ ποιητοῦ, ὑπέλαβεν, ὅτι ἀληθῶς αὐτὸς οὗτος ἐκαλεῖτο Πέτρος Ζυφομούστης καὶ περιέλαβεν αὐτὸν εἰς τὸν πίνακα τῶν συγγραφέων οὕτω: **Zyphomust Petrus Narratio physiologica**¹. ὠνόμασε δ' αὐτὸν Zyphomust καὶ ὄχι Zyphomustes ἢ Zyphomustus. διότι καὶ κακῶς ἀνέγνω ἐν τῷ κώδικι Ζυφομούσι ἀντὶ Ζυφομούστου. Ὁ ποιητὴς οὔτε Ζυφομούστης ὠνομάζετο οὔτε τῷ ἀξιώματι τοῦ ὑπερτίμου ἦτο τετιμημένος, καθ' ἃ ἀναγράφεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ποιήματος. Ἐν τούτοις ὑπόκειται ἡ αὐτὴ εἰρωνεία, ἣν βλέπομεν καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι τῶν ἰατρῶν Ρούφου καὶ Κρασοπινάκι τῶν υἱῶν τοῦ Φιλομούστου.

Παραθέτω δὲ νῦν αὐτὸ τὸ ποίημα, παρατηρῶν, ὅτι ὁ τύπος, καθ' ὃν περιεσώθη ἐν τοῖς κώδικι Σ καὶ I, εἶνε οὐ μόνον πληρέστερος, ἀλλὰ καὶ ἀρχαιότερος ἐν πολλοῖς. Διὰ τοῦτο δὲ δὲν ὤκνησα πλὴν ἄλλων νάποκαταστήσω ἀπανταχοῦ τοὺς εἰς τὸν τύπους τῶν οὐδετέρων ὑποκοριστικῶν, οἵτινες ἄλλως καὶ ὑπὸ

¹) Coxe ἐν ὄ. ἀν. σ. 961.

τῶν χειρογράφων, εἰ καὶ μὴ πάντων ἐν ἅπασιν τοῖς χωρίοις, μαρτυροῦνται. Καὶ καθ' ὅλου δὲ βάσιν τῆς ἐμῆς ἐκδόσεως ἔθηκα μᾶλλον τοὺς πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς κυρίοις καὶ συνήθως συμφωνοῦντας κώδικας Σ καὶ I, θεωρήσας ὀρθὸν νάποδεχθῶ μὲν εἴ τι ὀρθότερον ἐφάνη μοι ἐν τῷ B, ἀποβαλὼν δὲ τὰς παρενηθήκας τοῦ κώδικος τούτου ἐκείνας, αἵτινες οὐ μόνον λείπουσιν ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ διασκευῇ τοῦ ποιήματος τῇ παραδεδομένῃ διὰ τῶν κωδίκων Σ καὶ I, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὰς ἐξελέγχονται μεταγενέστεραι. Τοιοῦτοι δ' εἶνε καὶ οἱ μετὰ τοὺς ἐν τῇ ἐμῇ ἐκδόσει στίχους 86 καὶ 102 πρόσθετοι τοῦ κώδικος B οἱ φέροντες ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Legrand ἀριθμὸν 80 καὶ 97, ἧτοι

α') καὶ τῶν δειλῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνδρίζεις ὡς μελντζάνα
β') κάπνισάν με μουστόπιπτα, ἔμπλαστρον τὴν σταπίδα.

Τῶν δύο τούτων στίχων ὁ πρῶτος εἶνε ἄξιος ἰδίας μνείας καὶ δι' ἄλλον λόγον, ἔνεκα δὴλα δὴ τῆς ἐν αὐτῷ μνείας τῆς μελτζάνας, ἧτις εἶνε ἢ παρ' ἡμῖν μελιτζάνα. Τὸ φυτὸν τοῦτο τὸ φέρον ἐν τῇ βοτανικῇ τὸ λατινικὸν ὄνομα *Solanum melongena*, ἰθαγενὲς ὄν τῆς βορείου Ἀφρικῆς, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὔρω ἂν εἶνε γνωστὸν πότε τὸ πρῶτον μετηνέχθη εἰς τὴν Εὐρώπην. Τοῦτο δὲ μόνον γινώσκωμεν, ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη αὐτοῦ γνωστὴ μνεία ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ εἶνε ἡ παρὰ τῷ ἰατρῷ Νικολάῳ τῷ Μυρεψῷ περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, παρ' ᾧ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ ὡς ἰαματικοῦ φυτοῦ¹. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Σχολίαις εἰς τὸν Θεόκριτον, ὧν δὲν δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν τὸν χρόνον, γίνεται λόγος περὶ ἀγριομελιτζάνας². Ἀμφίβολον δὲ εἶνε ἂν ἢ ἐν αὐτοῖς ἀγρία μαζιζώνη³ εἶνε ἢ αὕτη καὶ ἡ ἀγριομελιτζάνα ἢ μᾶλλον τὸ μαζιζάνιον τοῦ Μιχαήλ Ψέλλου⁴, ὅπερ, ἀπαντῶν καὶ ὑπὸ τὰ ὀνόματα ματιτά-

¹ Ἐκδ. Ἐροῦκου Στεφάνου 454.

² Ἐν Θεοκρίτῳ ἐκδ. *Didot* σ. 72 A 42.

³ Αὐτόθι A 46.

⁴ *Ideler* *Scriptores medici*. Τόμ. B' σ. 269.

νιον, ματζάνα, ματζιτζάνα, μανζιζάνη, μανζιζάνιον, ταῦτιζουσιν οἱ βοτανικοὶ πρὸς τὸ *Agum collocasia* τοῦ Λινναίου¹. Λαμβάνοντες δὲ ὑπ' ὄψιν τὴν παρὰ τῷ Νικολάῳ τῷ Μυρεψῷ ἀραβικὴν ἐπίδρασιν², δυνάμεθα ἴσως νὰ θεωρήσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ φυτοῦ ἀραβικόν, εἰ καὶ ὑπάρχουσιν οἱ ὑπολαμβάνοντες αὐτὸ σανσκριτικόν³. Κατὰ ταῦτα, μὴ εὐρίσκοντες ἐν ταῖς μέχρι τοῦδε γνωσταῖς πηγαῖς τὴν μελιτζάναν ἐν χρόνοις ἀρχαιοτέροις τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, θὰ ἠδυνάμεθα μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μετὰ τοῦτον τὸν χρόνον παρενεβλήθη εἰς τὸ περὶ τοῦ Ζυφομούστου στιχοῦργημα ὁ στίχος, ἐν ᾧ αὕτη μνημονεύεται.

Ἐπ' ἴσης δ' ἄξιος λόγου δι' ὁμοίας αἰτίας εἶνε καὶ ὁ παρένητος στίχος, ἐν ᾧ μνημονεύεται ἡ σταφίς. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα εἶνε ἀρχαῖον, ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι λέγοντες σταφίδα ἢ ἀσταφίδα ἐνόουν πᾶν εἶδος ἐξηραμμένης σταφυλῆς. Πότε δὲ ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος τῆς σήμερον λεγομένης κορινθιακῆς καὶ τίς ἡ πατρίς αὐτῆς δὲν γινώσκομεν ἀκριβῶς. Ἀλλὰ πάντως τὴν σταφίδα εὐρίσκομεν μὲν μεγάλως διαδεδομένην τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα⁴, ἡ δὲ ἀρχαιοτάτη αὐτῆς γνωστὴ μνεία εἶνε ἡ παρὰ τῷ Ἰταλῷ ἐμπόρῳ τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος *Pergolotti*, οὗ ἡ *Pratica della mercatura* ἐγράφη περὶ τὸ 1340⁵.

¹ *Langkavel* Botanik der späteren Griechen. Ἐν Βερολίνῳ. 1866 σ. 132. Ἴδε περὶ μελιτζάνας παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησι καὶ *Fraas* Synopsis plantarum Florae classicae. Ἐν Μονάχῳ. 1845 σ. 166. *Lenz* Botanik der Griechen und Römer. Ἐν Γώθῃ. 1859 σ. 541. *Heldreich* Die Nutzpflanzen Griechenlands. Ἐν Ἀθήναις. 1862 σ. 36.

² *Krumbacher* Geschichte der Byzantinischen Litteratur σ. 615. Ἑλλ. μεταφρ. *Σωτηριάδου* Τόμ. Β' σ. 416.

³ *Alphonse de Candolle* L'origine des plantes cultivées. Ἐν Παρισίοις. 1883. Γερμ. μεταφρ. *Edw. Cunze* Der Ursprung der Culturpflanzen. Ἐν Λειψία. 1884 σ. 359.

⁴ Ἡ γνώμη τοῦ *Hehn* (Kulturpflanzen und Haustiere έκδ. δ'). Ἐν Βερολίνῳ. 1883 σ. 75), καθ' ἣν ἡ σταφίς δὲν ἦτο γνωστὴ ἐν Πελοποννήσῳ πρὸ τοῦ 1600 ὡς καὶ ὅτι πατρίς αὐτῆς ἦτο ἡ Νάξος συμφώνως πρὸς τὰ παρὰ τισὶ τῶν παλαιότερων περιηγητῶν λεγόμενα, ἐξηλέγχθη πεπλανημένη ὑπὸ νεωτέρων ἐρευνῶν.

⁵ *Partsch* Kephallenien und Ithaka. Ἐν Γώθῃ. 1890. Ἑλλην. μεταφρ.

Τῶν δὲ λέξεων αἵτινες ἰδίως πρέπει νὰ ἐφελκύσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ μελετῶντος τὸ ποίημα καὶ θέλοντος νὰ εὕρῃ τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὸ πρῶτον ἐγράφη, ἡ μάλιστα ἄξια λόγου εἶνε ἡ ἐν στ. 13 *μαυροκατζίβελλος*. Ὁ μαυροκατζίβελλος μὲ τὸν γυροκόσκινόν του οὐδὲν εἶνε βεβαίως ἄλλο ἢ Ἀτσιγκανός. Τὸ δὲ ὄνομα κατζίβελλος προέρχεται κατὰ τὸν *Pott* ἀπὸ τοῦ παρὰ Βλάχοις *casinei*, ὅπερ εἶνε τὸ λατινικόν *carpinus, carpinellus*. Ἄρα κατζίβελλοι εἶνε κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην οἰνοὶ τινες κακοὶ, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ *carpinus* προελθὸν ἰταλικόν *cattivo*¹. Ἐν δὲ ἀρχαιοτέροις χρόνοις οἱ Ἕλληνες τῶν μέσων αἰῶνων τοὺς Ἀτσιγκάνους ἐκάλουν Αἰγυπτίους, καθ' ἃ βλέπομεν αὐτοὺς ὀνομαζομένους τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα παρὰ τῷ *Μάζαρι*². Ἐκ τοῦ ὀνόματος δὲ τούτου προῆλθε καὶ τὸ σήμερον ἐν χρήσει *Γύφτοι*³, ὅπερ διὰ τὴν περὶ τὴν σιδηρουργικὴν ἀσχολίαν τῶν νομαδικῶς διαιτωμένων Ἀτσιγκάνων παρέμεινε καὶ νῦν ἔτι πρὸς δήλωσιν τῶν σιδηρουργῶν. Τὸ ἀρχαιότερον δὲ τοῦτο ὄνομα βλέπομεν ἐν τῇ ἄλλως νεωτέρᾳ διατυπώσει τοῦ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ποιήματος τῇ σωζομένῃ ἐν τῷ Ἰβηρικῷ κώδικι 502, ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν τὸν στίχον

καὶ ὁ ταπεινὸς ὁ Αἰγυπτος τὰ παλαιοκόσκινά του.

Α. Γ. Παπανδρέου Κεφαλληνία καὶ Ἰθάκη. Ἐν Ἀθήναις. 1892 σ. 254. Ἴδε καὶ Ἱστορίαν τοῦ σταφιδοκαρποῦ (ἐν Ἀχροπόλει φιλολογικῇ. 1888 σ. 145 κ. ἑ.) ὑπὸ *Στεφάνου Ξένου*, ὅστις διὰ παραδόξων ἐπιχειρημάτων ἀναδιδάξει ἐν σ. 210 κ. ἑ. τὴν ἀρχὴν τῆς σταφίδος εἰς τὸν δωδέκατον αἰῶνα, καὶ *Σπυρ. δὲ Βιάζη* Ἱστορικὰς σημειώσεις περὶ σταφίδος ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ ἰδίως ἐν Ζακύνθῳ, ἐν τῷ *Παρνασσῷ* Τόμ. 1ῳ (1892-1893) σ. 925 κ. ἑ. καὶ 1ῳ (1893-1894) σ. 71 κ. ἑ. Ἄξια δὲ λόγου θὰ ἦτο χάριν ἱερευνησεως τοῦ χρόνου τῆς πρώτης καλλιέργειας καὶ ἡ μελέτη τῶν λατροσοφίων. Ἐὰ δὲ σταπιδιασμένα σώματα ἐν τῇ Ζητήσει περὶ βουκολάκων τοῦ Μάρκου Σερρών (Νέου Ἑλληνομνημόνων Τόμ. Α' σ. 335, 18, 30, σ. 344, 18, 19, σ. 347, 23, σ. 348, 18) σημαίνουσιν ἀπλῶς τὰ ἀπεξηραμμένα, τὰ ἰκκωμένα. Πρβλ. σ. 348, 9.

¹ *Pott* Die Zigeuner in Europa und Asien. Ἐν Ἀλλῃ. 1845-Τόμ. Β' σ. 259. *Raspail* Etudes sur les Tchinghianés ou Bohémiens de l'empire Ottoman. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1870 σ. 19.

² *Boissonade* Anecdota Graeca Τόμ. Γ' σ. 174.

³ Ἐκ τοῦ τύπου τούτου προῆλθε καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι τοπωνυμία Γυφτόκαστρον.

Ἄλλ' εἴτε τὸ ἐν εἴτε τὸ ἄλλο ὄνομα ἀποδεχθῶμεν ὡς γεγραμμένον ἀρχῆθεν ἐν τῷ ποιήματι, πρέπει νὰ συναποδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἔζη μετὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς τὸ πρῶτον ἐπεφάνησαν οἱ Ἀτσιγκανοὶ ἐν ἑλληνικαῖς χώραις. Ἀλλὰ τίνες εἶνε οἱ χρόνοι, καθ' οὓς ὁ ἄλλοτε νομιζόμενος ὡς ἐξ Αἰγύπτου πράγματι ὀρμώμενος λαὸς οὗτος, περὶ οὗ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ἀπέδειξεν, ὅτι ἔχει ἰνδικὴν τὴν καταγωγὴν, διεπέρασεν εἰς τὴν Εὐρώπην; Ὑπὸ πολλῶν ἐπιστεύθη ἡ γνώμη τοῦ Γάλλου Βα-
taillard¹, καθ' ἣν ἀρχαιοτάτη αὐτῶν μνεῖα εἶνε ἡ τοῦ Σίμωνος Συμεῶν, ἔστις τῷ 1332 πλέων εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα συνήντησεν ἐν Κύπρῳ λαόν, οὗ ἡ περιγραφή συμπίπτει κατὰ γράμμα πρὸς τὴν χαρακτῆρα τῶν Ἀτσιγκάνων. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν οἱ διαμφισβητοῦντες τὸν ταύτισμὸν τῶν ἐν Κύπρῳ ἐπηλύδων, οὓς εἶδεν ὁ Φραγκισκανὸς ἐκεῖνος μοναχὸς, πρὸς τοὺς Ἀτσιγκάνους ἄλλ' ὅπως δῆποτε εἶνε ἀποδεδειγμένον ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν, ὅτι ἡ μετοίκησις τῶν Ἀτσιγκάνων εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπῆλθεν ἤδη κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα καὶ ὅτι περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου τετάρτου κατέβησαν ἐκ τῆς Βασσαραβίας καὶ Βλαχίας μετὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀποίκων εἰς τὴν Ἑλλάδα². Ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος εὐρίσκομεν αὐτοὺς ἱκανῶς διαδιδόμενους ἐν τε τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ δ' ἐν Κερκύρᾳ³.

Ὅπως δῆποτε οἱ Ἀτσιγκανοὶ εἴτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰγυπτίων εἴτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Κατζιβέλλων ἐγκατεστάθησαν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις ἢ διήρχοντο δι' αὐτῶν πάντως ἐν χρόνοις μεταγενεστέ-

¹ De l'apparition et de la dispersion des Bohémiens en Europe. Ἐν Παρισίοις, 1844. Nouvelles recherches sur l'apparition des Bohémiens en Europe. Ἐν Παρισίοις, 1849. Les derniers travaux relatifs aux Bohémiens dans l'Europe orientale. Ἐν Παρισίοις, 1873.

² Hopf Die Einwanderung der Zigeuner in Europa. Ἐν Γῶθῳ, 1870 σ. 9 κ. ἐ., 13 κ. ἐ. καὶ ἐν τῇ Griechische Geschichte ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ Ersch καὶ Gruber Τόμ. 86 σ. 186.

³ Σπυρ. Π. Λάμπρου Περὶ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ τιμαρίου τῶν Ἀθιγγάνων ἐν Κερκυραϊκῇ Ἀνεκδότῳ. Ἐν Ἀθήναις, 1882 σ. 62 κ. ἐ.

ροῖς τῶν τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου κατὰ δύο τοῦλάχιστον αἰῶνας. Ἐντεῦθεν δ' ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ γνώμη, ὅτι διὰ τοῦτον τὸν λόγον τὸ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ποίημα δὲν εἶνε ἔργον τοῦ Προδρόμου. Ἀλλ' ὁ λόγος οὗτος δὲν εἶνε ἰσχυρὸς· εἶνε δὲ πολὺ μᾶλλον πιθανόν, ὅτι ὁ στίχος ἐν ᾧ γίνεται μνεῖα τῶν Ἀτσιγκάνων εἶνε παρένθετος. Καὶ ἀρχαιοτέρα μὲν αὐτοῦ διατύπωσις εἶνε πάντως ἢ ἐν τῇ νεωτέρᾳ διασκευῇ, τῇ τοῦ Ἱβηριτικοῦ 502, ἐν ἣ ὁ Ἀτσιγκανὸς ὀνομάζεται Αἰγυπτὸς, νεωτέρα δ' ἐκείνη ἐν ἣ φέρεται ὡς Μαυροκατζιβέλλος.

* Ἀρχοντες νὰ ἤξεύρετε μικροὶ τε καὶ μεγάλοι.

* Ὁ μεθυστὴς ἐξύπνησε, τρίβει τοὺς ὀφθαλμοὺς του.

Κίτρινον εἶδεν οὐρανὸν γεμᾶτον πεταλούδας.

Μὲ τὸ πουγοῦνι τὲς μετρᾶ, φουσᾶ καὶ ἀναχασμᾶται.

5 Ὡς εἶδε καὶ τὸν ἥλιον, φιλοσοφεῖ καὶ λέγει·

α Ἐρωτικὸς ὠνόμασεν ἥλιον τὴν γυναῖκα.

* Ἦκουσα τὴν μῶριαν του καὶ θέλω νὰ ἐμέσω ν.

Καὶ πάντας πάλιν μέμφεται ὁ μεθυστὴς καὶ λέγει·

α Ὁ πεινασμένος χάσκοντας τὴν πῆτταν ἐνθυμᾶται.

1. Ὁ στίχος ὅλος λείπει ΣΙ ἠξεύρετε L: ἠξεύρεται B 2. ὁ BIL: ὁ Σ τρίβει BSL: τρίβη I ὀφθαλμοὺς BIL: ὀφθαλμοὺς Σ

3. κίτρινον BL: κίτρινον ΣΙ οὐρανὸν ΣΙ: τὸν οὐρανὸν B: τοῦ-
ρανὸν L γεμᾶτον ἔγραφα: γεμάτον BΣIL πεταλούδας ΣΙ: πε-
ταλούδαις BL 4. μὲ τὸ BIL: μετὸ Σ πουγοῦνι L: που-
γοῦνι του B: πουγοῦνιν Σ: πουγοῦνη I τὲς ἔγραφα: ταῖς BIL:
ταῖς Σ μετρᾶ BL: μετρᾶ ΣΙ καὶ ἀναχασμᾶται ΣΙ: ταῖς καὶ
χασμᾶται BL 5. φιλοσοφεῖ BSL: φυλοσοφεῖ I 6. ἐρωτικὸς
ἔγραφα πιστεύων ὅτι ὁ ποιητὴς ἀναφέρεται εἰς χωρίον τι ἐρωτικοῦ ποιητοῦ ἢ πεσο-
γράφου καὶ διότι δὲν θεωρῶ παρέχον ἀποδεκτὴν ἕνοιαν τὸ ἐρωτικόν . . . ἥλιον,
πολύπλοκος δὲ μοι φαίνεται ἡ σύνταξις ὠνόμασεν ἥλιον τὴν γυναῖκα (τὴν)
ἐρωτικὴν: ἐρωτικὸν ΣΙ: ὀρωτικὴν B: ἐρωτικὴν L ὠνόμασεν ΣΙ:
ὠνόμασα B: ὠνόμασαν L. Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῷ Ἱβηρικῷ 502 φέρεται γε-
γραμμένον ἐρωτικὸς ὠνόμασεν, ἐξ οὗ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ διορθώσωμεν ἐρωτικῶς
ὠνόμασεν. Ὁ δὲ φίλος συνάδελφος κ. Νικ. Γ. Πολίτης φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ
Ἐρωτικοὶ ὠνόμασαν 7. τὴν BIL: τὴν τὴν Σ του ΣΙ:
της B: τοῖς L ἐμέσω BSL: ἐμμέσω I 8. Καὶ πάν-
τας — λέγει ΣΙ: λείπουσι BL πάντας ἔγραφα: τοὺς πάντας ΣΙ
μεθυστὴς I: μαιθυστὴς Σ 9. χάσκοντας I: χάσκοντᾶς Σ:

- 10 ὁ μυλωνᾶς τὸν μύλον του, ὁ γεωργὸς τὰ λῶνιν,
ὁ παιγνιώτης τύμπανον καὶ ἄλλος τὸν τροχόν του,
πρὸ πάντων δὲ ὁ πιστικὸς τὸ τυρομύζηθρόν του,
ὁ δὲ μαυροκατζίβελλος τὸν γυροκόσκινόν του
Ἐγὼ δὲ τὸ ἐπιθυμῶ θέλω νὰ τἀναγγεῖλω.
15 Ἄς με λιθάσει ὁ λαὸς, ἄς μ' ἀποκεφαλίσῃ
Ἐγὼ γὰρ τὴν ἀλήθειαν θέλω νὰ μαρτυρήσω.
Εἶδες βουτζιον κρητικὸν γεμᾶτον τὸ τυμπάνιν;
Ὁ ἔκλαμπρος ὁ ἥλιος πολλὰ του ὁμοιάζει,
καὶ βλέποντας τὸν ἥλιον, ὅτι ἐστὶ μέγας,
20 ὡς ἤκουσα πλατύτερος παρὰ τῆς γῆς τὸ πλάτος,
καὶ δέομαι τὸν Κύριον νὰ τον μεταποιήσῃ.
Χριστέ μου, νὰ ἐγένετο βουτζιν ἀντὶ ἡλίου,

χάσκει τον BL πῆτταν BL: πῆταν I: πῆταν Σ ἐνθυ-
μᾶται IL: ἐνθυμᾶται B: αθυμᾶτε Σ 10. μυλωνᾶς L: μυ-
λωνᾶς ΣI: μπλονᾶς B μύλον ΣIL: μῆλον B τάλωνιν
ἔγραφα: τ'άλωνιν Σ: τ'άλωνι I: ἀμπέλι BL 11. παι-
γνιώτης ΣIL: πεγνιώτης B τύμπανον ΣI: τούμπανο BL
ἄλλος BIL: ἄλος Σ 12. ὁ ΣI: καὶ ὁ B: κῆ ὁ L
πιστικὸς BIL: πιστυκὸς Σ τυρομύζηθρόν ἔγραφα: τυρο-
μίζηθρόν ΣI: τυρομίζηθρόν BL 13. μαυροκατζίβελλος ΣI:
μαυροκατσίβελλος BL τὸν γυροκόσκινόν του I: γυροκόσκινόν
του Σ: τὸ γύρον τοῦ κοσκίνου BL 14. Ὁ στίχος ὅλος
λείπει BL τὸ ἔγραφα: τί ΣI τἀναγγεῖλω ἔγραφα: τ'ἀναγ-
γεῖλω I: ταναγγεῖλω Σ 15. ἄς . . . ἄς ἔγραφα: ἄς . . .
ἄς Σ: ἄς . . . ἄς I: ἔάν . . . ἔάν B: ἄν . . . ἄν L λιθάσει BΣL:
λιθάσει I μ' ΣIL: με B ἀποκεφαλίσῃ BΣL: ἀποκεφαλίζει
16. γὰρ ΣI: εἰς BL μαρτυρήσω BIL: μάρτυρήσω Σ
17. εἶδες BL: οἶδες Σ: οἶδας I βουτζιον ΣI:
βουτσίον BL κρητικὸν IL: κρητικον Σ: κρητικον B
γεμᾶτον ἔγραφα: γεμάτον BΣI: γεμάτο L τυμπάνιν ἔγραφα:
τυμπάνι BL: τυμπάνη: τυπάνην Σ 18. ἔκλαμπρος I:
ἔκλαμπρος Σ: γλυκὺς οὔτος BL ὁ ἥλιος I: ὁ ἥλιος Σ:
ἥλιος BL τοῦ ΣI: τὸ BL ὁμοιάζει BL: ὁμοιάζει Σ:
ὁμοιάζει I 19. Ὁ στίχος ὅλος λείπει BL βλέποντας I: βλε-
πόντας Σ ἥλιον ὅτι I: ἥλιον ὅτι Σ 20. ὡς
ἤκουσα (ἤκουσα Σ) πλατύτερος παρὰ ΣI: πλῆν μεγαλότερον ἐστὶ
ὑπὲρ BL 21. Ὁ στίχος οὔτος λείπει BL νὰ τον ἔγραφα: να-
τον Σ: νὰ τὸν I μεταποιήσῃ Σ: μεταποιήσῃ I 22. χρι-
στέ μου ΣI: θεέ μου καὶ BL ἐγένετο ἔγραφα: ἐγένετο Σ: γίνε-
τον BL: ἐγίνοντον I βουτζιν ΣI: βουτσίον BL ἡλίου BIL:

- πρὸς τὴν εὐρυχωρίαν του νὰ εἶχεν καὶ τὸ βάθος
καὶ νὰ 'τον ὀλογέματον καλὸν κρασὶν ἀκράτον.
25 Καὶ πάλιν νὰ ἐγένετον ὁ οὐρανὸς καρᾶβιν
καὶ αὐτὸ νεφέλαι ἄρμενον, τιμόνιν τὸ φεγγάριν,
καρᾶβοκύρις ἄνεμος καὶ ναῦται οἱ ἀστέρις,
καὶ νὰ τον ἔκρουε σεισμὸς καὶ νὰ 'πεφταν οἱ πῆροι,
ὁ βουτζος νὰ ἐβρόντιζε καὶ νὰ 'στραπτεν ἡ κοῦπα,
30 καὶ νὰ ποταμοφόριζεν ὁ ἄδολος ὁ οἶνος
καὶ νὰ ἦλθεν εἰς τὸ στόμα μου ἡ ἄβυσσος ἐκείνη,
ἂν τύχη νὰ ἐγέμιζεν ὁ στόμαχός μου ὁ δόλιος
καὶ ἡ πτωγὴ ἡ κοιλία μου νὰ 'θελεν κυματίσει,
καὶ θάνατον τολμῶ εἰπεῖν ποσῶς δὲν ἐφοβούμουν.
35 Τὸ πάλαι γὰρ ὁ Μωϋσῆς ἐξῆντα μυριάδας
Ἑβραίους ἐλυτρώσατο δουλείας Αἰγυπτίων,
ἡλίου Σ 23. πρὸς ΣI: εἰς BL εὐρυχωρίαν BIL: ευρηχωρίαν Σ
εἶχεν ΣI: εἶχε BL βάθος ΣI: πλάτος BL 24. Ὁ στί-
χος ὅλος λείπει BL νὰ 'τον ἔγραφα: νάτον ΣI ὀλογέματον I:
ὀλόγεματον Σ 25. πάλιν BΣI: πάλαι I νὰ ἐγένετον ὁ I:
νὰ ἐγένετο Σ: μεταποιήσῃ τον BL οὐρανὸς ΣI: οὐρανὸν BL
26 καὶ αὐτὸ (αὐτὸ ΣI) νεφέλαι ἄρμενον ΣI: τὰ νέφη χρυσοῦσῶμενα (χρυ-
σοῦσῶμενα L) BL τιμόνιν I: τημῶνη Σ: τιμῶνι BL φεγ-
γάριν Σ: φεγγάρι BIL 27. καρᾶβοκύρις ἄνεμος καὶ ναῦται οἱ
ἀστέρες ΣI: καρᾶβοκύριν ἄνεμον καὶ ναῦταις τοὺς ἀστέρας BL
28. νὰ τον ἔγραφα: νατὸν Σ: νὰ τὸν I: νὰ τὸ BL ἔκρουε
ΣI: ἔδωκεν BL νὰ 'πεφταν ἔγραφα: νάπευταν ΣI: νὰ ἐπευ-
ταν B: νὰ ἐπεφταν L πῆροι BL: πύροι ΣI 29. βου-
τζος Σ: βούτζος I: μούτζος BL ἐβρόντιζε Σ: εὐρόντι-
ζεν I: ἐβρόντισεν BL νὰ 'στραπτεν ἔγραφα: νάστραπτεν ΣI: νὰ
ἔστραφτεν BL ἡ BIL: ἡ Σ κοῦπα BΣL: κούπα I
30. νὰ οἶνος ΣI: καὶ τὸ κρασί τὸ ἄδολον νὰ ἐποταμο-
φόρη BL νὰ I: νὰ Σ. ποταμοφόριζεν Σ: ποταμοφόρι-
ζεν I ἄδολος I: ἄδουλος Σ 31. καὶ νὰ ἦλθεν ἔγραφα: καὶ
νὰ ἦλθεν ΣI: νὰ ἦλθεν BI. ἡ BIL: ἡ Σ
32. ἂν τύχη BL: ἀντύχη ΣI ἐγέμιζεν ΣI: ἐγέμισεν BL
μου BIL: μ' Σ ὁ δόλιος ΣI: ὅλος BL 33. ἡ κοιλία I:
κ' ἡ κοιλία Σ: κοιλία BL νὰ 'θελεν ἔγραφα: νάθελεν Σ: νάθελε I:
ἠθελεν BL 34. εἰπεῖν ΣI: ὑπῶ B: εἰπῶ L δὲν ἐφο-
βούμουν ἔγραφα: δὲν ἐφοβοῦμουν ΣI: οὐδὲν φοβοῦμαι BL
35-36. τὸ πάλαι - Αἰγυπτίων ΣI: Μυριάδας γὰρ ἐξῆκοντα Ἑβραίων
ἀχαρίστων - ἐρρύσατο ὁ Μωϋσῆς ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας BL.
35. ἐξῆντα Σ: ἐξῆντα I 36. ἑβραίους I: ἑβραίους Σ

καὶ ὕδωρ τοῦτον ἤτησαν, καὶ ἤνοιξε τὴν πέτραν.
Δώδεκα βρύσες ἔρρευσαν, πλὴν δὲ κρασὶν οὐκ ἦτον,
κρασὶν δὲ νὰ ζητούσασιν ποσῶς οὐκ ἐτολμοῦσαν.

40 Λυπεῖται ἡ καρδία μου εἰς τόσῃν ἀγνωσίαν,
τὸ πῶς οὐκ ἐτολμήσασιν κρασίον τοῦ αἰτῆσαι.

Τὸν λόγον οὐκ ἐπλήρωσα, ἦλθον εἰς ἀθυμίαν,
ἐστέγνωσαν τὰ χεῖλη μου, ἡ γλῶσσά μου ἐξηράνθη
ὁμως ἀπὸ τὴν λύπην μου ἦλθον εἰς ἀρρωστίαν.

45 Ἴδου, Χριστὲ, ψυχορραγῶ, καὶ κἂν ἄς ἐκοινώνουν,
καὶ κἂν νὰ με ναμάτιζαν κἂν ἓνα πιθαράκιν,
καθὼς περ τὰ εὐλόγησες ἄλλοτε εἰς τὸν γάμον.

Πιθάριν μου γλυκύτατον, λιθάριν λυχνιτάριν,
πιθάριν μου ἐκλαμπρότατον, καλῶς ἱστορισμένο,

50 τῆς λύπης ἡ παρηγοριὰ καὶ τῆς χαρᾶς ἡ δόξα,

δουλείας ἔγραφα : δουλείας ΣΙ 37. καὶ ὕδωρ τοῦτον ἤτησαν ΣΙ : ἐζητήσαν των (τον L) γοῦν νερόν ΒL πέτραν ΣΙ : βρύσιν ΒL 38. βρύσες ΒL : βρύσαις ΣΙ ἔρρευσαν I : ἔρρευσαν Σ : ἤνοιξεν ΒL πλὴν δὲ ΣΙ : ποσῶς ΒL κρασὶν ΒΣL : κρασί I ἦτον ΒIL : εἶτον Σ 39. κρασὶν - ἐτολμοῦσαν ΣΙ : νὰ τὸν ζητήσουσιν κρασὶν οὐδεὶς εἶχεν καὶ φάλλῃ (κεφάλι L) ΒL ζητούσασιν I : ζητήσουσιν Σ 40. ἡ ΒIL : ἡ Σ τόσῃν ΒIL : τόσιν Σ 41. Ὁ στίχος ὅλος λείπει ΒL ἐτολμήσασιν Σ : ἐτολμήσασι I 42. Κακῶς ὁ στίχος οὗτος ἐτέθη παρὰ τῷ Legrand ὡς τελευταῖος τῆς προηγουμένης παραγράφου ἐπλήρωσα ΣΙ : ἐπλήρωσαν ΒL ἦλθον I : ἦλθον Σ. ἦλθον ΒL ἀθυμίαν ΣΙ : ἀτιμίαν ΒL 43. ἡ ΒIL : ἡ Σ γλῶσσά ΒL : γλῶσσα I : γλώσσα Σ ἐξηράνθη ΒL : ἐξηράνθη I : ἐξηράνθη Σ 44. Ὁ στίχος ὅλος λείπει ΒL ἦλθον Σ : ἦλθα I εἰς I : εἰς Σ ἀρρωστίαν I : αρρωστίαν Σ 45. ἴδου ΒL : ἴδου I : ἴδου Σ ἐκοινώνουν I : ἐκοινόνουν ΒL : ἐκεινώνουν Σ 46. νὰ με ἔγραφα : νὰ με ΣΙ : νὰ με ΒL ναμάτιζαν ΣΙ : ἐπονομάτιζαν Β : ἐκπιωματιζαν L κἂν ἓνα Σ : κἂνένα ΒL : κανένα Σ πιθαράκιν ΒL : πιθαράκιν Σ : πυθαράκι I 47. καθὼς περ I : καθὼςπερ Σ : καθάπερ ΒL ἄλλοτε ἔγραφα : ἄλλόστε Σ : ἄλλοτε ΒL : ἄλλοτε I 48. πιθάριν ΣΙL : πιθάρι I γλυκύτατον ΒL : γλυκύτατον Σ : γλυκίτατον I λιθάριν Σ : λιθάρι I : πιθάρι ΒL λυχνιτάριν Σ : λυχνιτάρι ΒIL 49. Ὁ στίχος ὅλος λείπει ΣΙ πιθάριν ἔγραφα : πιθάρι ΒL ἱστορισμένο L : ἱστορισμένω Β 50. ἡ παρηγοριὰ ἔγραφα : ἡ παρηγοριὰ Σ : ἡ παρηγορία I : παρηγόρημα ΒL χαρᾶς ΒL : χαρὰς ΣΙ ἡ ΒIL : ἡ Σ

αὐθεντικὸν τὸ σχῆμά σου, φιλόσοφος ἡ γνώμη.
Καλῶς ἐπλάσθης ἐξ ἀρχῆς εἰς χρῶμα τοῦ ῥοδίου.

Ὡς γοῦν τὸ ῥόδον δροσερὸν κοκκινοπορφυρίζει
καὶ γέμει τὴν γλυκύτατα, τὸν δρόσον τοῦ λαιμοῦ μου.

55 Εἰς τοῦτο μόνον με λυπεῖς, πῶς οὐκ αὐξάνεις κλῆμα,
νὰ ὑπερβῆς τὰ ὑψηλὰ τὰ Ἀραράτ τὰ ὄρη.

Ἐγὼ δὲ ἀποστρέφομαι πᾶσαν πολυφαγίαν,
τὸ δὲ κρασὶν ὀρέγομαι τάχα διὰ νὰ ψάλλω.

60 Τὸ μέλι πλατυστόμαχον καὶ ὀμφαλοανοίκτης,
τὸ γάλα τυμπανόκοilon καὶ στρόφος τῶν ἐντέρων,

τὸ δὲ ἀκράτον τὸ κρασὶν τροφή, ἀθανασία,
καὶ βασιλεύει τὸ βουτζιν εἰς ὅλα τὰ ἀγγεῖα,

αἰεὶ δὲ πάντοτε φορεῖ βασιλικοὺς στεφάνους.
Ὁ Σολομῶν τὸ ἔσπευεν ὁ θαυμαστός ἐκείνος.

51. αὐθ. το σχῆμά σου ΣΙ : τὸ σχῆμά σου αὐθ.ΒL αὐθεντικὸν I : αὐθεντικον Σ : αὐθεντικῶ Β : αὐθεντικὸ L σχῆμά ΒL : σχῆμα ΣΙ φιλόσοφος ἔγραφα : φυλόσοφος Σ : φιλόξενος ΒL ἡ ΒIL : ἡ Σ 52. ἐπλάσθης ἐξ ἀρχῆς ΣΙ : ἐπράθης εἰς ἐμὲν ΒL ῥοδίου ΒL : ῥοδίου I : ροδείου Σ 53. κοκκινοπορφυρίζει ΒΣI : κοκκινοπορφυρίζεις L 54. γέμει ΒL : γεμεις ΣΙ γλυκύτητα ΒL : γλυκίτητα I : γλυκίτηντα Σ τὸν δρόσον ΣΙ : τὸ δρόσος ΒL λαιμοῦ Σ : λαιμοῦ I : λεμοῦ ΒL 55. λυπεῖς L : λυπεῖς Σ : λυπῆς I : λυπῆς Β αὐξάνεις ΒII. : αὐξάνης Σ 56. ὑπερβῆς ΣΙ : ὑπερβένης Β. ὑπερβυίνης L ὑψηλὰ ΣΙ : ὑψηλὰ ΒL ἀραράτ I : Ἀραρα ΒL : ἀραρα Σ Μετὰ τὸν στ. 56 οἱ ἐξῆς στίχοι ΒL :

Νὰ ἦλθα νὰ ἐφόρεσα τὸ ἅγιόν σου σχῆμα
ἀπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς μετὰ πολλῶν καὶ ἔδων
ἐν μέσῳ, ὡς ἦδεν (εἶδεν Β) ὁ θεὸς καὶ τὴν πολυφαγίαν.

57. πολυφαγίαν Σ : πολυφυγίαν I 58. κρασὶν ΣΙ : ὑγρὸν ΒL ὀρέγομαι ΒL : ὀρέγομαι ΣΙ τάχα ΒIL : τάχα Σ ψάλλω ΒIL : ψάλλω Σ 59-60. πλατυστόμαχον - τυμπανόκοilon ΒΣL : λείπουσι I

59. ὀμφαλοανοίκτης ἔγραφα : ὀμφαλοάνοικτης Σ : ὀφθαλῶν ἀνοίκτης ΒL Μετὰ τον στ. 6 ὁ ἐξῆς ΒL : πάλιν το ῥοδοζάχαρο (τὸ ῥοδιζαχαρῶ πάλιν Β) τῶν ἱατρῶν ἡ πλάνη (πλάνης Β) 61. τροφή ἀθανασία ΣΙ : θρέφει ἀθανασίαν ΒL

62. βουτζιν Β : βουτζῆν Σ : βουτσίν L : βουτζῆ I εἰς ΣΙ : ἀπ' ΒL ἀγγεῖα ΣΙ : ἀντζῖα Β : ἀντυῖα L 63. φορεῖ ΒΣI : φωρεῖ I 64. Σολομῶν τὸ ἔγραφα : σωλωμον τὸ ΣΙ : Σολομῶν-

- 65 Λοιπὸν καὶ τὸν παράδεισον δίχως κρασὶν μισῶ τον
 Ἄν τρώγω, θέλω νὰ διψῶ, τίς ἢ ὠφέλειά μου ;
 Ἄλλὰ καὶ ὁ παράδεισος ἐκεῖνος τὸν ἀκούεις
 τέσσαρας ἔχει ποταμούς μεγάλους, θαυμασίους.
 Ἄν ἦσαν καὶ οἱ τέσσαρες κρασὶν, ὡς ἐνθυμοῦμαι,
 70 ὁ εἰς ἀρκεῖ με πρόγευμα, μόνον μὴ τύχη φίλος,
 ὁ δεύτερος εἰς γεῦμά μου κ' εἰς δειλινὸν ὁ τρίτος,
 ἀρκεῖ με καὶ ὁ τέταρτος εἰς πτωχικὸν μου δεῖπνον.
 Ἐλαίαν τὴν καλόκαρπον θαυμάζουσιν οἱ πάντες,
 ἀλλ' οὖν εἰς ὅλα τὰ φυτὰ τὸ κλῆμα βασιλεύει.
 75 Ὁ μούστος ὀλοζώντανος πηδᾶ καὶ κοντοβήχει,
 τὸ δὲ ἐλάδιν τὸ πτωχὸν κείτετ' ἀποθαμμένον.
 Καὶ τοὺς νεκροὺς ἐξανιστᾶ ὁ εὖσμος ὁ οἶνος
 καὶ τοὺς ἀρρώστους ὁ καλὸς εἰς δύναμιν ἐγείρει.
 Ἄν εὖρω τζίπουρον εἰς γῆν, σκύπτω, μυρίζομαι το,

τας ΒΙ, ἐκεῖνος ΒΙΛ : ἐκεῖνος Σ 65. δίχως ΒΙ : διχῶς Σ :
 χωρὶς Ι κρασὶν ΣΙ : κρασί ΒΙ μισῶ ΒΣΛ : μισῶ Ι
 66. Ὁ στίχος ὅλος λείπει ΒΙ ἂν Ι : ἂν Σ ἢ Ι : ἢ Σ
 ὠφέλειά Ι : ὠφέλιά Σ 67. ἐκεῖνος τὸν Σ : ἐκεῖνον τὸν Ι :
 ἐκεῖνος ὁποῦ Β : ἐκεῖνος ποῦ Λ ἀκούεις ΒΙΛ : ἀκούεις Σ
 68. τέσσαρας ἔχει ποταμούς Ι : τέσσαρα ἔχει ποταμούς Σ :
 τέσσαρους ποταμούς ἔχει ΒΙ μεγάλους ΒΙΛ : μεγαλους Σ
 69. ἂν ἦσαν Ι : ανησαν Σ : ἂν ἦταν Β : ἂν ἦταν Λ οἱ
 ΒΙΛ : οἱ Σ τέσσαρες Ι : τεσσαρες Σ : τέσσαρης Β : τεσσαρις Λ
 κρασὶν ΣΙ : κρασί ΒΙ 70. ὁ ΒΙΛ : ὁ Σ εἰς ἀρκεῖ
 ΣΙ : πρῶτος σῶζει ΒΙ με ΒΙΛ : μαι Σ πρόγευμα Ι : προσ-
 γεύμα Σ : πρόγεμα ΒΙ μὴ ΒΣΛ : μὴν Ι τύχη ΒΙΛ : τύχει Σ
 71. γεῦμά ἔγραφα : γεῦμα ΣΙ : γιόμα Β : γιῶμά Λ κ' εἰς
 δειλινὸν (δηληνὸν Ι) ὁ τρίτος (τρεῖτος Ι) ΣΙ : ὁ τρίτος δειλινὸν μου ΒΙ
 72. πτωχικὸν ΒΣΛ : πτωχικον Ι δεῖπνον ΣΙ : δεῖπνος ΒΙ
 73. ἐλαίαν (ἐλαϊαν Ι) τὴν καλόκαρπον (καλόπον Σ) θαυ-
 μάζουσιν οἱ πάντες ΣΙ : τὴν ἐλαίαν θαυμάζουσιν ἦκουσα (ὑποῦσα Β)
 ἀδιαλείπτως ΒΙ 74. ἀλλ' οὖν Ι : ἀλλ' οὖν Σ : ἀμὶ Β.
 ἀμὴ Λ εἰς ΣΙ : ἀπ' ΒΙ τὸ ΒΙΛ : το Σ 75. πηδᾶ
 ΒΣΛ : πηδα Ι κοντοβήχει ΒΙΛ : κυματίζει Σ 76. ἐλά-
 διν Ι : ἐλάδιν Σ : ἐλάδι ΒΙ πτωχὸν ΣΙ : πτωχὸ ΒΙ κείτετ' ΣΙ :
 κείτεται ΒΙ ἀποθαμμένον ἔγραφα : ἀποθαμμένον ΣΙ : ἀποθαμ-
 μένο ΒΙ 77-78. Οἱ δύο οὗτοι στίχοι λείπουν ΒΙ 78. ἀρ-
 ρώστους Ι : ἀρωστους Σ ἐγείρει Σ : ἐγήρει Ι 79. ἂν
 εὖρω Σ : ἀνεύρω Ι : ἂν ἦδρα Β : ἂν [δὲ]-νῦρα Λ τζίπουρον

- 80 κ' ἡ εὐωδία του νικᾶ τὸν μόσχον τῆς Συρίας.
 Ὁ ἄρτος οὐκ εὐφραίνει με, μόνον τὸ κρασοβόλιν
 καὶ τὸ λαγωμαγεῖρεμα τὸ λέγουσιν κρασᾶτο.
 Κρασὶν μου δοκιμώτατον εἰς πᾶσαν ἰατρειάν,
 τῶν νέων ἢ θηριακῆ, τὸ αἷμα τῶν γερόντων,
 85 κινεῖς τὰ οὖρα συνεχῶς, εὐφραίνεις τὴν καρδίαν,
 ἀναβιδάζεις πνεύματα, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνδρίζεις.
 Ἐκ τῶν ἁγίων γὰρ πολλοὶ λέγονται μυροβρύται,
 ἐγὼ δὲ χάριν ἤθελα νὰ γένω κρασοβρύτης.
 Φρίττω λοιπὸν ὁ ταπεινός, ὅταν τὸ διηγοῦμαι.
 90 Τί τὰ πολλὰ σοι προσλαλῶ καὶ περισσά σοι λέγω ;
 Ἄν ἔπιναν οἱ ἄγγελοι κρασὶν ὡς περ ἐμένα
 καὶ νὰ ἐκάθιζα ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀρχαγγέλων,
 ἔγραφα : τζίπουρον Σ : τζίμπουρον Ι : τζήμπουρον Β : τσίπουρον Λ
 εἰς γῆν (γῆν Ι) σκύπτω μυρίζομαι (μυρίζομέ Ι) το ΣΙ : καλὸν
 εἰς γιωματαρι ΒΙ 80. κ' ἢ (κῆ Σ) εὐωδία του νικᾶ ΣΙ :
 νικᾶ ἢ εὐωδία του ΒΙ τὸν μόσχον ΒΣΛ : τοὺς μόσχους Ι
 81. ὁ ἄρτος οὐκ εὐφραίνει (εὐφραίνει Σ) με ΣΙ : ψωμὶν οὐ-
 δὲν με εὐφρανε ΒΙ κρασοβόλιν Σ : κρασοβόλι ΒΙΛ
 82. καὶ τὸ ΣΙ : ἢ καὶ ΒΙ λαγωμαγεῖρεμα ἔγραφα : λαγω-
 μαγήρεμα Σ : λαγομαγήρεμα Ι : λαγοῦ μαγέρεμα ΒΙ κρασᾶτο
 ἔγραφα : κρασᾶτο ΣΙ : ἀκράτον ΒΙ Μετὰ τὸν στίχ. 82 ὁ ἐξῆς ΒΙ :
 καὶ τοῦ κρασιοῦ τ' ὄνειρα (τὰ ὄνειρα Β) προλέγουσι το μέλλος
 83. κρασὶν Σ : κρασί ΒΙΛ δοκιμώτατον ΒΙΛ : δοκι-
 μώτατον Σ ἰατρειάν ΒΙ : ἰατρεῖαν ΣΙ 84. ἢ ΒΙΛ : ἢ Σ.
 θηριακῆ ΣΙ : θεριακῆ ΒΙ αἷμα ΒΙΛ : αἷμα Σ
 85. κινεῖς ΣΙ : κοινίς Β : κινᾶς Ι οὖρα ΣΙΛ : ὄρη Β
 συνεχῶς ΒΙ : συνετῶς Ι : συνετῶς Σ 86. Ὁ στίχος οὐ-
 τος λείπει ΒΙ ὀφθαλμοὺς Ι : ὀφθαλμούς Σ Μετὰ τὸν στίχ.
 86 ὁ ἐξῆς ΒΙ : καὶ τῶν δειλῶν (δεινῶν Β) τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνδρίζεις
 ὡς μελντσάνα (μελντζάνα Β) 87. ἐκ-μυροβρύται ΣΙ : πολλοὶ
 ἅγιοι λέγονται ἁγιομυροβρύται ΒΙ 88. ἐγὼ δὲ χάριν (χα-
 ριν Σ) ἤθελα (ἦθελα Σ) ΣΙ : ἂν εἶχαν (εἶχα Λ) χάριν ἐκ θεοῦ ΒΙ
 γένω ΣΙ : ἦμουν ΒΙ 89. φρίττω λοιπὸν ὁ ταπεινός
 ΣΙ : φρίττει καὶ ὁ κύρ Στέφανος ΒΙ το ἔγραφα : το ΒΣΙΛ
 διηγοῦμαι ΣΙ : ἐδηγοῦμαι ΒΙ 90. τί-λέγω ΣΙ : τί
 γὰρ πολυγραφία μου λέγω τὴν διὰ λόγων ΒΙ τα πολλὰ Ι : τα
 παλλὰ Σ 91. ἂν Ι : ἂν Σ : ἂν ΒΙ κρασὶν (κρασί Ι)
 ὡς περ ἐμένα (ἐμέταν Ι) ΣΙ : μετὰ τῶν ἀρχαγγέλων ΒΙ
 92. καὶ νὰ ἐκάθιζα (ἐκάθειζα Σ) - ἀρχαγγέλων ΣΙ : νὰ ἐκαθό-

εἰς ἑκατον νυχθήμερα ἤθελά τους μεθύσει.

Ἄκουσον τὴν ἀλήθειαν πόσον κρασίον φοβοῦμαι.

95 Ἄν ἦτον ἀργυρόκουπα ὁ οὐρανὸς τὸν βλέπεις,
νά μέ τον ἐγεμίζασιν ἄσπρον κρασίον ἀκράτον,
νά μ' ἔλεγαν Δευτέρωσε καὶ πρόσεχε μὴν πτύσης,
ἤθελα 'πεῖ ὅτι σώνει με, φοβοῦμαι μὴ μεθύσω.

Λοιπὸν ἀπὸ τῆς δίψης μου ἠσθένησα μεγάλως.

100 Τὸν Ῥοῦφον εἶχα ἱατρὸν καὶ τὸν Κρασοπινάκιν,
ἐκείνους ὅπου γέννησεν ὁ γέρον Φιλομούστης.
Κρασίον μ' ἔλοῦσαν παρευθὺς, καὶ ὑγιῆς εὐρέθην,
καὶ τὴν Λαμπρὰν τὴν Κυριακὴν ὄνειρον εἶδα ζένον.
Φόρεμαν εἶχα τὸν ἄσκον, καπάσιν μισοδοῦτζιν,

105 σκούφίαν ἀργυρόκουπαν καὶ κάλτζας τὰς κανέτας,
καλίγια πασχάτικα ὠραίας πετζοφλάσκας,

μεθ' ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀρχαγγέλων BL 93. ἑκατὸν BL : ἑκα-
τον ΣΙ νυχθήμερα ΣΙΛ : νυχθήμερα Β ἠθελά τους ἔγραφα :
ἠθελα τοὺς ΒΣΙΛ 94. ἀκουσον Ι : ἀκουσον Σ : καὶ ἀκου-
σον Β. κἢ ἀκουσον Λ κρασίον Σ : κρασί ΒΙΛ 95. ἄν ΙΛ :
ἄν Σ : ἔάν Β βλέπεις ΣΙ : βλέπω ΒΛ 96. νά μέ τον
ἔγραφα : νά με τον ΣΙ : νά με τὴν ΒΛ ἄσπρον Σ : ἄσπρο Ι : κα-
λὸν ΒΛ 97. μ' ἔλεγαν ΒΙΛ : μέλεγαν Σ δευτέρωσε
ΒΣΛ : δευτέρωσαι Ι καὶ πρόσεχε ΣΙ : λείπει Β : [δευτέρωσε] Λ
98. ἠθελα ΒΙΛ : ἠθελα Σ
'πεῖ Λ : πεῖ ΒΣ : πῆ Ι ὅτι ΣΙ : ναὶ ΒΛ σώνει Σ : σών-
νει Ι : σώνει ΒΛ με ΣΙ : μου ΒΛ φοβοῦμαι ΣΙ : σώνει μου ΒΛ
μὴ ΒΣΛ : μὴν Ι 99. ἀπὸ ΒΙΛ : ἀπὸ Σ δίψης Ι :
δίψης Σ : δίψας ΒΛ 100. τὸν ροῦφον ΣΙ : τὸ ροῦχον ΒΛ
εἶχα ΒΣΛ : ἦχα Ι τὸν Ι : τὸ ΒΙΛ κρασοπινάκιν ΣΙ :
κρασί πινάκι ΒΛ 101. ἐκείνους ΣΙΒ : ἐκεῖνοι Λ
ὅπου ΒΙ : ὅπου Σ : ποῦ Λ γέννησεν Σ : γέννησεν Ι : ἐγύρι-
σεν ΒΛ 102. κρασίον Σ : κρασί ΒΙΛ μ' ἔλοῦσαν ΒΛ
μέλοῦσαν Ι : μέλοῦσαν Σ παρευθὺς ΒΣΛ : παρ' εὐθὺς καὶ-
εὐρέθην ΣΙ : ἔλαβα τὴν ὑγιῆσαν ΒΛ ὑγιῆς ἔγραφα : ὑγιῆς Σ.
ὑγιῆς Ι Μετὰ τὸν σι. 102 ὁ ἐξῆς ΒΛ : 'κάπνισαν (ἐκάπνισαν Β)
με μουςτόπιττα, ἐμπλαστρον τὴν σταπίδα 103. εἶδα ΒΣΛ :
ἶδα Ι 104-105. δὲς ἐν τῷ Σ 104. φόρεμαν ΣΙ : κα-
βάδι ΒΛ εἶχα ΒΣΛ : ἦχα Ι καπάσιν ΣΙ : καπάσι ΒΛ
μισοδοῦτζιν ἔγραφα : μισοδοῦτζι Β : μεσοδοῦτζιν Σ : μεσοδοῦ-
τζιν Ι : μισοδοῦτσι Λ 105. σκούφίαν ΣΙ : καὶ σκούφίαν ΒΛ
ἀργυρόκουπαν ΒΣΛ : ἀργυρόκουμπαν Ι κάλτζας ΣΙ : κάλ-
τζαις Β : κάλτσαίς Λ 106. καλίγια Λ : καλήγια Β : καλλίγια Ι : καλ-

τζιπουρομάγγανον καλὸν ὠραῖον δεκανίκιν.

Τὴν κλίνην ἔποισα ληνὸν καὶ κανατᾶν τὴν σκάφην,

ἠπισάσκιν τὸ προσκέφαλον, ἐγκόλπιν πιθαράκιν.

110 Βροντὴ ἐγένετο φρικτὴ, ὁ οὐρανὸς ἐρράγη,
οἱ καταρράκται ἔρρευσαν ἄσπρον κρασίον ἀκράτον.
Πάλιν ἐμετεδρόντησεν ἡ γῆ διχῶς ἐρράγη,
καθαρογλυκοπίπερος ἀνέβαινεν ὁ μούστος.

Τὸ στόμα μου ἐνέλαθεν ἐκ τοῦρανοῦ τὸ μέλι,
αἱ χεῖρές μου ἐγέμισαν ἀπὸ τῆς γῆς τὴν σκάφην,
καὶ ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τὴν περισσὴν τοῦ μούστου
ἡ μέλισσά με ἔδακεν ἀπέσω εἰς τὴν γλῶσσαν.
Ἄ φόβος με ἐξύπνισεν, ὅμως ἀκροτρευλίζω ».

λα Σ ὠραίας ἔγραφα : ὠραίας Σ : ὠρέας Ι : ὠραίας Β : ὠραίας Λ
πιεζοφλάσκας ἔγραφα : πιεζοφλάσκας ΣΙ : πιεζοφλάσκαις Β : πιεσο-
φλάσκαις Λ 107. τζιπουρομάγγανον ἔγραφα : τζιπουρομάγ-
γανον Σ : τζιμπουρομάγγανον Ι : τζιμπουρομάγκανον Β : τσιπουρο-
μάγγανον Λ καλὸν ΒΙΛ : κ' λὸν Σ ὠραῖον ΒΛ : ὠραιον Σ :
ὠρέον Ι δεκανίκιν ΒΙΛ : δεκανίκην Σ Οἱ σι. 106-107
εἴρηται μετὰ τοὺς σι. 108-109 ΒΛ 108. τὴν ΣΙ : καὶ ΒΛ
κανατᾶν ἔγραφα : κανατᾶν Σ : ἀνατᾶν Ι : πάπλωμαν Β : πάπλω-
μαν Λ τὴν σκάφην ΣΙ : τὴ σκάφην ΒΛ 109. ἠπισάσκιν
(ἐκ τοῦ ὀπίσω καὶ ἄσκος) ἔγραφα : πισάσκιν ΒΛ : πισάκιν Ι : πισάσκιν Σ :
τὸ ΒΙΛ : τὸν Σ τὸ προσκέφαλον ΒΙΛ : τὸν πρὸςκέφαλον Σ
ἐγκόλπιν πιθαράκιν ΣΙ : ἐγκόλπιον πιθάρι ΒΛ 110. ἐγέ-
νετο ΒΙΛ : ἐγενετο Σ ὁ ΣΙ : καὶ ὁ Β : κἢ ὁ Λ 111. οἱ ΒΙΛ :
οἱ Σ καταρράκται ΒΛ : καταράκται ΣΙ ἔρρευσαν-ἀκράτον
ΣΙ : ἐρράναν τριῶν χρόνων κρασάκιν ΒΛ 112. ἐμετεδρόν-
τησεν ΒΛ : καὶ πάλιν ἐμεταγύρισε (μεταγύρισεν Λ) ΒΛ γῆ ΒΣΛ :
γῆ Ι 113. καθαρογλυκοπίπερος ΒΛ : καθαρογλυκοπίπερος Σ :
καὶ καθαρογλυκόπιπερος Ι ἀνέβαινεν Ι : ἀνέδενεν Σ : ἐνέδα-
νεν ΒΛ μούστος ΒΙΛ : μούστος Σ 114. ἐνέλαθεν-μέλι
ΒΛ : λείπουσι ΣΙ τοῦρανοῦ Λ : τοῦ οὐρανοῦ Β 115. αἱ
χεῖρές μου ΒΛ : λείπουσι ΣΙ ἐγέμισαν ΒΛ : ἐγέμισεν ΣΙ
ἀπὸ ΒΙΛ : ἀπὸ Σ τὴν σκάφην ΣΙ : τὴ σκάφην ΒΛ 116. Ὁ
στίχος ὅλος λείπει ΒΛ ἀπὸ Ι : ἀπὸ Σ γλυκύτητα ἔγραφα : γλυ-
κίτητα Ι : γλυκίτητα Σ τὴν Ι : τὴν Σ περισσὴν Ι : περίσ-
σῃν Σ 117. ἡ ΒΙΛ : ἡ Σ μέλισσά με ἔγραφα : μέλισσα
μὲ ΒΣΙΛ ἔδακεν ΒΣΛ : ἔδακε Ι ἀπέσω-γλῶσσαν (γλῶτ-
ταν Σ) ΣΙ : ἐκ τὴν γλυκύτητά του ΒΛ 118. ὁ φόβος με
(μὲ Ι) ἐξύπνισεν (ἐξύπνησεν ΣΙ) ΣΙ : ὁ φιλομούστης ξύπνησε (ἐξή-
πνησε Β) ΒΛ ἀκροτρευλίζω ΣΙ : ἀκριοτραδίζω Β : ἀκριοτραυλίζω Λ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

(Μετὰ τοῦ παρενθέτου Πίνακος Β).

Πρώτη ἀσφαλῶς γνωστὴ ἑλληνικὴ ἑφημερίς εἶνε ἡ ἐν Βιέννῃ ἐν τῷ ἑλληνικῷ τυπογραφίῳ τῶν Μαρκίδων Πούλιου ἐκδιδομένη Ἐφημερίς, ἣτις, ἀρξάμενη τῷ 1791, ἐξηκολούθησε, καθ' ἃ φαίνεται, μέχρι τοῦ 1797, εἰ μὴ καὶ μέχρι τοῦ 1798¹. Μετ' αὐτὴν δ' ἐξεδόθησαν ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ Εὐφρονίου Πωποβίκαϊ Εἰδήσεις διὰ τὰ ἀνατολικά μέρη, ἃς διεδέχθη μετὰ βραχὺν βίον ὁ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἰδρυθεὶς Ἑλληνικὸς τηλέγραφος, ὁμοίως ἐκδιδόμενος ἐν Βιέννῃ ἀπὸ τοῦ 1812. Τοῦτον δὲ, ἀναληφθέντα τῷ 1817 ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἰατροῦ, ἀσιανολόγου καὶ λεξικογράφου Δημητρίου Ἀλεξανδρίδου, βλέπομεν συνεχιζόμενον μέχρι καὶ τοῦ 1829. Εἰς ταύτας δὲ τὰς πρώτας ἑλληνικὰς ἑφημερίδας ἔπεται ἡ Gazzetta Zacintia, ἣτις ἤρχισεν ἐκδιδομένη τῷ 1812 ἐν Ζακύνθῳ ἰταλίστι, ἔπειτα δὲ καὶ ἑλληνιστί κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐκ Μεσολογγίου Γερασίμου Καρβούνη, περὶ δὲ τὸν Ἰούνιον ἢ Ἰούλιον τοῦ 1813 καὶ ἑλληνιστί ἔπαυσε δ' ἐκδιδομένη τῷ 1814, συνεχισθεῖσα ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἐφημερίς Ἰονικὴ (Gazzetta Ionica). Τελευταία δὲ πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἑφημερίς εἶνε ἡ ἐν Λονδίῳ τῷ 1819 ἐπι βραχὺ ἐκδοθεῖσα Ἴρις².

¹ Ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἑφημερίς ὑπὸ Ἀνωνύμου ἐν Πανδώρα Τόμ. ΙΖ' (1866-67) σ. 347 κ. ἐ. - Κ. Νεστορίδου ἠ' Ἡ Ἐφημερίς ἐν ἔτει 1791 » ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1883. - Χ[αμουδοπούλου] Περὶ τῆς ἑφημεριδογραφίας παρ' Ἑλλήσιν ἐν τῇ Ἐστίᾳ Τόμ. ΚΑ' (1886) σ. 75 κ. ἐ. 102 κ. ἐ. - Σπυρ. Π. Λάμπρου Ἀποκαλύψεις περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ῥήγα. Ἐν Ἀθήναις. 1892 σ. 134 κ. ἐ.

² Ἴδε περὶ τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικῶν ἑφημερίδων *Queux de Saint-Hilaire* La presse dans la Grèce moderne ἐν τῷ Annuaire pour l'encoura-

Πρώτη δὲ μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἐντυπος ἑφημερίς εἶνε ἡ ἐν Καλάμαις τῷ 1821 ὑπὸ τοῦ Θεοκλήτου Φαρμακίδου ἐκδοθεῖσα Σάλπιγξ ἑλληνικὴ, ἣς δύο μόνον φύλλα ἐξετυπώθησαν¹. Εἰς ταύτην δ' ἐπηκολούθησαν κατόπιν τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικά, ὁ Φίλος τοῦ Νόμου, ἡ Ἐφημερίς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄλλαι².

Ἀλλὰ πλὴν τῶν ἐντύπων ἑφημερίδων τοῦ ἀγῶνος ὑπῆρχον τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ χειρόγραφοι ἐν ἔτει 1821. Τούτων ἦτο γνωστὴ ἡ Ἐφημερίς Αἰτωλικὴ, ὡς ἐκάλεσεν ὁ δι' ὀλίγων ποιησάμενος μνείαν αὐτῆς Ἰωάννης Φιλήμων³, καὶ ἄλλη τις ἐν Γαλαξειδίῳ ἐκδιδομένη, ἣς δὲν μνημονεύεται μὲν τὸ ὄνομα, ἀλλ' ἐγνώσθησαν δύο ἀριθμοὶ, ὧν ἐξεδόθη τὸ περιεχόμενον. Διὰ δὲ εὐφιλοψευδὲς ἐπωνόμαζον αὐτὴν ψευτοεφημερίδα⁴.

Εὐχαρίστως δ' ἐνταῦθα παρέχεται μοι εὐκαιρία νὰ γνωρίσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος πολλῶν πλείοτερα περὶ τῆς Αἰτωλικῆς Ἐφημερίδος καὶ ἄλλου μέχρι τοῦδε ὄλως ἀγνώστου χειρογράφου φύλλου, τοῦ Ἀχελώου.

Αἱ ἑφημερίδες ἐγράφοντο ἐκείνη μὲν τῷ 1821, αὕτη δὲ τῷ

gementi des études Grecques 1871 σ. 148 κ. ἐ. Παύλου Λάμπρου Ἱστορικὴ πραγματεία περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι, ἐν Πανδώρα Τόμ. ΙΘ' (1868-69) σ. 152. Πρὸβλ. Ν. Σπανδωνῆ Ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἀπὸ τοῦ 1733-1833 ἐν Ἄστει τῆς 1 Νομβρίου 1899.

¹ Παύλου Λάμπρου ἐνθ' ἀν. ἐν Παρνασσῷ Τόμ. Β' (1878) σ. 520.

² *Queux de Saint-Hilaire* ἐνθ' ἀν. σ. 151 κ. ἐ. Ν. Σπανδωνῆ ἐνθ' ἀν. καὶ ἐν Ἑθνικῇ Ἀγωγῇ Τόμ. Β' (1899) σ. 351 κ. ἐ.

³ Ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῃ ἐν Ναυπλίῳ ἑφημερίδι Χρόνῳ ἀρ. 1 τῆς 1 Μαΐου 1833. Ἴδ' ἐκ τοῦ ἀρθροῦ ἐκείνου ἐπαναλαμβανομένην τὴν μνείαν τῆς Αἰτωλικῆς ἑφημερίδος ὑπὸ Ἀνωνύμου (Ἑλληνικαὶ ἑφημερίδες ἐν Πανδώρα Τόμ. ΙΘ' (1868-69) σ. 213) καὶ Ν. Σπανδωνῆ ἐνθ' ἀν.

⁴ Ἐπιστολὴ Κ. Σάθα ἐν Πανδώρα ἐνθ' ἀν. σ. 214 κ. ἐ., ἐνθα δημοσιεύεται καὶ τὸ περιεχόμενον ἐνός ἀριθμοῦ τῆς ἑφημερίδος τοῦ Γαλαξειδίου ὑπὸ ἡμερομηνίαν, καθ' ἃ φαίνεται, 27 Μαρτίου 1821, περιπεσόντος εἰς χεῖρας αὐτοῦ, ἐπαναλαμβανόμενον ὑπὸ Ν. Σπανδωνῆ ἐνθ' ἀν. Ἄλλον δ' ἀριθμὸν τῆς αὐτῆς ἑφημερίδος λέγει ὁ κ. Σάθας προδημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Φιλήμονος, ἀλλ' ἀγνοῶ ποῦ. Ὁ κ. Σάθας οὕτε τὸν πραγματικὸν τίτλον τῆς ἑφημερίδος ταύτης τοῦ Γαλαξειδίου ἀναγράφει, οὕτε τὸν ἀριθμὸν ὃν φέρουσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φιλήμονος ἐκδοθέντα φύλλα, ἂν εἶχον τοιοῦτον.

1822, ἡ νεωτέρα δ' αὐτῶν εἶνε ὁ Ἀχελῷος. Τούτου ἐν καὶ μόνον περιεσώθη φύλλον, τὸ πρῶτον, παρὰ τῷ νῦν νομάρχῃ Κυκλάδων κ. Νικολάῳ Λουριώτῃ, διασώζοντι πλεῖστα ὄσα πολυτιμότερα ἔγγραφα τοῦ ἀγῶνος ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ πάππου, ἀνδρὸς πολλὰς παρασχόντος εἰς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας. Οὐδὲν δὲ ἄλλο οὐδαμοῦ ἐγνώσθη μοι ἀντίγραφον εἴτε τούτου τοῦ ἀριθμοῦ εἴτε ἄλλου τῆς χειρογράφου ταύτης ἔφημερίδος. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἀρχείου περιῆλθον εἰς γνῶσίν μου καὶ δύο ἀριθμοὶ τοῦ ἐτέρου φύλλου τοῦ φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν Ἐφημερίς Αἰτωλική. Εἶνε δὲ οὗτοι οἱ ἀριθμοὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἕτερον ἀντίγραφον, διαβεβρωμένον ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ μυῶν, περιεσώθη παρὰ τῷ κ. Δ. Καμπούρογλου, ὅστις ἐδώρησεν αὐτὸ κατ' αὐτὰς εἰς τὴν Ἐθνικὴν βιβλιοθήκην, τοῦ δ' ἐβδόμου ἀριθμοῦ (10 Σεπτεμβρίου 1821) ἀντίγραφον, κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Χαραλάμπους Καρμπούνη, πρώην ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, προθύμως ἐπιδείξαντός μοι αὐτὸ, ἐγνώρισέ μοι ὁ κ. Ἰω. Βλαχογιάννης. Εἶνε δὲ τὰ διάφορα ταῦτα ἀντίγραφα τῶν δύο ἔφημερίδων γεγραμμένα ὑπὸ ἄλλης χειρὸς, τὸ δὲ ἀντίγραφον τοῦ δευτέρου ἀριθμοῦ τῆς Αἰτωλικῆς ἔφημερίδος τὸ παρὰ τῷ κ. Λουριώτῃ ὑπὸ δύο χειρῶν. Ἐν δὲ ἢ δύο φύλλα τῆς αὐτῆς πιθανῶς ἔφημερίδος λέγονται περιελθόντα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Αἰνιᾶνος ἀπὸ δωρεᾶς τοῦ μακαρίτου ἀρχιάτρου Μαζαράκη. Τὸ δὲ ἀληθές ἢ μὴ τῆς τοιαύτης εἰδήσεως θέλει ἐξακριβωθῆ ὅταν ἐξετασθῶσι τὰ κατὰ τάκτα ἔγγραφα, ἐν οἷς συναπόκειται ἡ δωρεὰ ἐκείνη.

Τῶν δύο τούτων ἔφημερίδων ἡ νεωτέρα, ὁ Ἀχελῷος, εἶνε ἡ ἐπίσημος ἔφημερίς τῆς Πρὸςωρινῆς διοικήσεως τῆς Δυτικῆς χέρσου Ἑλλάδος. Γνωστὸν εἶνε, ὅτι ἀπὸ τῆς 4 μέχρις 9 Νοεμβρίου 1821 συνελθόντες ἐν Μεσολογγίῳ οἱ ἐπίτροποι τῶν κατοίκων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος εἰς συνέλευσιν κατέστησαν προσωρινὴν διοίκησιν, ὄρισαντες ὅτι «Ἡ διάρκεια τῆς προσωρινῆς

Διοικήσεως θέλει καταπαύσει, ὅταν ὀργανισθῆ ἡ σταθερὰ Διοίκησις», καὶ ἐψήφισαν τὸν ὀργανισμὸν αὐτῆς. Καὶ πρόεδρος μὲν τῆς Γερουσίας διορίσθη ὁ καὶ πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, μέλη δ' ἐννέα τῶν ἐπιτρόπων, ὁ Γεωργάκης Μαυρομμάτης, ὁ Ἀναγνώστης Καραγιάννης, ὁ Χρηστάκης Στάϊκος, ὁ Ἀντώνιος Ἀναστασίου, ὁ Κωνσταντῖνος Λογοθέτης, ὁ Ἀναγνώστης Μακρυσεγγούνας, ὁ Ἰωάννης Τρικούπης καὶ ὁ Μίτζιος Φραγκούλης. Τὴν δὲ ἀρχιγραμματεῖαν τῆς Συνελεύσεως ἀνέλαβεν ὁ Νικόλαος Λουριώτης, περὶ οὗ τὸ οἰκεῖον ψήφισμα τῶν συνελθόντων διελάμβανε τάδε: «Ὁ κύριος Νικόλαος Λουριώτης, ἂν καὶ ξένος τοῦ σώματός μας ὡς ἐπιτροπος τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ διὰ τὸν γνωστὸν ζῆλόν του ὠνομάσθη μυστικός τοῦ Συνεδρίου, καὶ θέλει εἰσθαι εἰς χρέος νὰ σημειόνη ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιῶν μας»¹.

Ὁ δὲ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Συνελεύσεως διетήρησε τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ παρὰ τῇ διορισθείσῃ ὑπὲρ τῆς Συνελεύσεως τοπικῆς ἀρχῆς, τῇ Γερουσίᾳ, ἣτις ὑπῆρξε πάντως καὶ ἡ ἀναθέσασα αὐτῷ τὴν φροντίδα περὶ δημοσιεύσεως τῶν πράξεων αὐτῆς. Εἰς τὰς δημοσιεύσεις δὲ ταύτας ἐδόθη ἐπίσημος τύπος διὰ τῆς συμπεριλήψεως αὐτῶν εἰς τὴν κυβερνητικὴν ἔφημερίδα τῆς Γερουσίας, τὸν Ἀχελῷον. Τὸν τοιοῦτον δὲ χαρακτῆρα καταδεικνύει καὶ ἡ ἐπικεφαλὴ τῆς ἔφημερίδος, ἣς ἄνωθεν μὲν φέρεται ἡ σφραγὶς τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς χέρσου Ἑλλάδος², κάτωθεν δ' ἡ ὑπογραφή τοῦ ἀρχιγραμματέως. Τῆς ἐπικεφαλίδος ταύτης παρέχω πανομοιότυπον ἐν τῷ παρενθέντῳ Πίνακι Β.

¹ Ἴδε τὸν Ὄργανισμὸν τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος παρὰ τῷ Μάμουκα (Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Πειραιεὶ. 1839 Τόμ. Α' σ. 21 κ. ε.), ὅστις ἐξέδωκεν αὐτὸν ἀντιγράψας ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ σωζομένου παρὰ τῆ οἰκογενείᾳ τοῦ Ν. Λουριώτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ.

² Ἡ σφραγὶς αὕτη, ἣτις ἀναδημοσιεύεται ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἀχελῷου ἀποτυπώματος, ἐξεδόθη ἤδη τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἐστίᾳ (Τόμ. Ζ', 1879, σ. 161), ληφθεῖσα ἐξ ἔγγραφου τῆς 17 Μαρτίου 1822 ἀπευθυνομένου πρὸς Κοσμάν Ῥαβηλῆν καὶ ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Ν. Λουριώτη ὡς Ἀρχιγραμματέως τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιφορτισμένου πρὸς καιρὸν τὴν ὑπουργεῖαν τῆς θαλάσσης

Σύγκειται δ' ὁ πρῶτος οὗτος ἀριθμὸς τοῦ Ἀχελώου ἐκ τεσσάρων πυκνῶν σελίδων εἰς 4^{ον}.

Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ ἡμῖν πρώτῳ ἀριθμῷ τοῦ Ἀχελώου, τῷ τῆς 24 Φεβρουαρίου 1822, δημοσιευομένων πράξεων δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς ἀγνώστους ὡς τὸ πλεῖστον λεπτομερείας τῆς καταστάσεως τῆς Γερουσίας καὶ τῶν πρώτων αὐτῆς ἔργων. Ὡς ἐπίμετρον δὲ τοῦ ἐπισήμου μέρους τῆς ἐφημερίδος περιέχεται συμπλήρωμα εἰδήσεων, ἐπ' ἴσης χρησιμωτάτων, περὶ τῶν συμβάντων τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1821 ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι καὶ τῆς παρασκευαζομένης συμμετοχῆς τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς εἰς τὴν ἐν Ἀργεὶ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Ἡ ἐφημερίς συνετάσσετο βεβαίως ὑπὸ τοῦ Λουριώτη. Αὐτὸς ἦτο ὁ συνάγων καὶ κατατάσων τὰ ἔγγραφα, ἅτινα ἦσαν ὁμοίως ἔργον τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν ὡς ἀρχιγραμματέως, καὶ αὐτὸς ἦτο ὁ γράφων τὸ πρωτότυπον, ἐξ οὗ ἀντεγράφοντο τὰ λοιπὰ τὰ χάριν διαδόσεως παρασκευαζόμενα.

Πόσον χρόνον διήρκεσεν ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἀχελώου δὲν γινώσκωμεν. Ἀλλὰ πιθανώτατα ὁ βίος αὐτοῦ ὑπῆρξε βραχύς. Μακροχρονιώτερα δὲ ἦτο ἡ προηγηθεῖσα αὐτοῦ καὶ προγενεστέρα τῆς Συνελεύσεως τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Αἰτωλικὴ ἐφημερίς, ἧς ὁ μὲν πρῶτος ἀριθμὸς φέρει ἡμερομηνίαν 10 Αὐγούστου 1821 καὶ σύγκειται ἐκ τεσσάρων πυκνῶν διστήλων σελίδων εἰς 4^{ον}, ὁ δὲ δεύτερος ἐγράφη τῇ 15 Αὐγούστου καὶ ἀπαρτίζεται ἐκ μόνον δύο ὁμοίως διστήλων σελίδων τοῦ αὐτοῦ σχήματος. Στερεῖται δὲ ἡ Αἰτωλικὴ ἐφημερίς ἐπισήμου χαρακτήρος καὶ εἶνε φύλλον ἰδιωτικόν· ἀλλ' αἱ εἰδήσεις αὐτῆς εἶνε ποικίλαι καὶ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Πηγαὶ δὲ τοῦ γράφοντος εἶνε τοῦτο μὲν ἰδιωτικὰ ἢ κοινὰ γράμματα καὶ ἀγγέλματα ἐκ τῶν στρατοπέδων, τοῦτο δὲ προφορικαὶ ἀνακοινώσεις. Οὐδ' ἀγγέλλονται τὰ μανθανόμενα πάντοτε ἀπλῶς οἷα ἠγγέλθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐπικρίνονται, καὶ διαγινώσκεται διὰ

τῶν γραμμῶν τοῦ ἐκδότου οὐ μόνον ἡ γνώμη αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ συμπάθεια ἢ ἡ ἀντιπάθεια. Καθ' ὅλου δὲ διακρίνει αὐτὸν εὐρεῖα γνώσις τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἀγνή φιλοπατρία.

Τίς δὲ ὑπῆρξεν οὗτος ὁ ἐκδότης δὲν εἶνε γνωστὸν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ πιθανώτατα δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, εἰς ὃν τοσαῦται συνεκεντροῦτο εἰδήσεις καὶ ὅστις ἱκανῶς ἦτο ἡσκημένος περὶ τὸ γράφειν, οὐδ' ἐστερεῖτο πολιτειακῆς πείρας, ἦτο αὐτὸς ὁ Λουριώτης. Ἐύλογον δὲ εἶνε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ γνωστὸς ζῆλος του, περὶ οὗ ποιεῖται λόγον τὸ περὶ αὐτοῦ ψήφισμα τῆς μετ' οὐ πολὺ ἐν Μεσολογγίῳ συνελεύσεως, ὁ ἀναδειξας αὐτὸν ἄξιον τῆς ἀρχιγραμματείας τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Γερουσίας ὑπῆρξεν ἡ φιλόπατρις ἐκείνη μέριμνα περὶ τῶν κοινῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι ἢ συνηνωμένη μετὰ τῆς πείρας περὶ τὸ συγκεντρῶναι, καθαίρειν, ἐπικρίνειν καὶ διατυπῶναι χάριν τῶν ὑπὲρ πατρίδος μαχομένων τὰς ἐκ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν καὶ τῶν διαφόρων κέντρων τῆς ἀμύνης ἐπὶ τὸ αὐτὸ συλλεγομένας εἰδήσεις.

Ἡ Αἰτωλικὴ ἐφημερίς ὡς ἱστορικὴ πηγή εἶνε οὐχ ἥττον ἀξία λόγου τοῦ Ἀχελώου. Πολύτιμοι δὲ ἰδίᾳ εἶνε αἱ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀγνωστοὶ λεπτομέρειαι τῶν κατὰ τὰ συμβάντα ἐν Ἠπείρῳ τὸ θέρος τοῦ 1821. Διὰ τοῦτο δ' ὑπέλαβον ἀξίαν λόγου τὴν δημοσίευσιν τοῦ περιεχομένου τῶν τριῶν ἀριθμῶν τῆς Αἰτωλικῆς Ἐφημερίδος, εἰς ἃς ἔπεται τὸ κείμενον τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ τοῦ Ἀχελώου. Ἀπεδόθησαν δ' ἐν τῇ ἐκδόσει ἀπαραλλάκτως αἱ γράφαι τῶν παρὰ τῷ κ. Νικολάῳ Λουριώτῃ καὶ Χαρ. Καρμπούνη σωζομένων ἀπογράφων. Ἐν τέλει δὲ παρατηρῶ, ὅτι κατὰ τὰνακοινωθέντα ὑπ' ἐκείνου, ὡς γινώσκει ἐκ πατρικῆς παραδόσεως, ἡ ἐπικεφαλὴ τοῦ Ἀχελώου μετὰ καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ν. Λουριώτη εἶνε γεγραμμένη ὑπ' αὐτοῦ τούτου, ἀλλὰ τὸ σῶμα τῆς ἐφημερίδος, καίτοι ὁ χαρακτήρ ὁμοιάζει πρὸς τὸν τῆς ὑπογραφῆς, δὲν εἶνε βεβαίον, ἂν ἐγράφη διὰ χειρὸς αὐτοῦ.

№ 1. Ἐφημερίς αἰτωλική

Μεσολόγγι » τῆ 10 » Αὐγούστου » 1821.

Τῆ » Αη » Αὐγούστου.

Ἀπὸ ἐξ Ὀφφικίου εἰδήσεις, ὅπου ἐλάβαμεν χθὲς παρὰ τοῦ Γενικοῦ στρατοπέδου Τροπολιτζᾶς βεβαιούμεθα, ὅτι εἰς τὰς 23. Ἰουλίου, τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας παρεδώθη εἰς τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα διὰ συνθηκῶν, στρατηγοῦντος τοῦ Πρίγγιπος Κατακουζινοῦ. Αἱ συνθήκαι αὐταὶ ἀκόμι δὲν μᾶς εἶναι γνωσταί.

Κατὰ τὰς αὐτὰς ἐξ Ὀφφικίου εἰδήσεις, ἡ Αὐτοκρατωρική ῥωσικὴ Αὐλὴ, συμμαχήσασα μετὰ τοῦ γένους ἡμῶν ἐκήρυξε τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας εἰς τὰς » 14 : Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος.

Εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ἡ Ἐφορία ταύτης τῆς Πόλεως διὰ προτροπῆς τοῦ φιλογενοῦς πρὸς καιρὸν Ἐπιστάτου Κυρίου Ἡβου Ῥίγα ἐξίδωκε τὸ ἀκόλουθον Κήρυγμα.

Κάτοικοι Μεσσολογίου

Σὰς χαροποιούμεν ὅτι κατὰ τὰς εἰδήσεις ὅπου ταύτην τὴν στιγμήν ἐλάβαμεν παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου Πρίγγιπος κυρίου Δημητρίου Ὑψηλάντη Γενικοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ Πληρεξουσίου.

Τὸ Κάστρον τῆς Μονεμβασίας παρεδώθη εἰς τὰ λαμπρὰ ἄρματα τοῦ ἡμετέρου Γένους, εἰς τὰς 23 Ἰουλίου.

Ὁ Μέγας Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἐκηρύχθη σύμμαχος τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ κάμνει τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ τυράννου μας πρὸς υπεράσπησιν τῶν ἐθνικῶν μας δικαιωμάτων.

Διὰ ταύτης τῆς χαροποιᾶς εἰδήσεως διορίζονται τὰ ἀκόλουθα

Ἄον Εἰς τὰς ὀκτῶ ὥρας τῆς ἡμέρας νὰ γίνῃ Γενικὴ λιτανεῖα μετὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ μετὰ τὴν τελετὴν ἐκείνην ὅπου συνεθίζετο νὰ γί-

νεται εἰς ταύτην τὴν πόλιν τῆ ἡμέρα τῆς Λαμπρᾶς, πρὸς δόξαν τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν.

Βον Μένουσιν εἰς χρέος ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Πόλεως νὰ σφαλίσουν τὰ ἐργαστήρια, μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ παρόντος, καὶ εἰς τὴν διορισμένην ὥραν νὰ παρευρεθῶσιν ἅπαντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅθεν ἔχει νὰ ἀρχίσῃ ἡ λιτανεῖα ἢ ὅποια θέλει ὑπάγη ἕως εἰς τὰς ἐξω ἐκκλησίας, καὶ πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃ.

Γον Ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ Κάτοικοι καὶ ξένοι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ ἐορτάσωσι μετὰ χαρᾶς, διὰ ταύτας τὰς πρὸς τοῦ Ἱεροῦ μας σκοποῦ ὠφελήμους εἰδήσεις.

Δον Οἱ Παραβάται καὶ μὴ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν κοινὴν ταύτην ἀγαλλίασιν θέλει νομίζωνται Νόθοι καὶ ὄχι Ἕλληνες.

Ἐκ τοῦ Ἐφορίου ταύτης τῆς Πόλεως » τῆ » 1. Αὐγούστου: 1821.

Οἱ Ἐφοροὶ Μεσσολογίου.

Τῆ αὐτῇ ἡμέρα περὶ τὰς ὀκτῶ ὥρας συνήχθησαν εἰς τὴν βηθείσαν Ἐκκλησίαν, ὁ Ἱερός Κλήρος, οἱ Πρόκριτοι, οἱ Ἀνθύπατοι τῶν Ἐξωτερικῶν δυνάμεων, καὶ ὅλος ὁ λαὸς Κάτοικοι καὶ ξένοι, καὶ ἀρχιστάσης τῆς Ἀκολουθίας, εὐγῆκεν ἐξω ἡ λιτανεῖα μετὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, προοδευούσης τῆς Μουσικῆς τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ τῆς Ἐθνικῆς Σημαίας, καὶ ψαλλόντων τῶν Ἱερίων μετὰ μεγάλης κατανύξεως, ἐφέρθη ἡ λιτανεῖα διὰ τῆς Δημοσίου ἀγωγᾶς ἕως εἰς τὰς ἐξω τῆς πόλεως ἐκκλησίας, ὅπου ἐγένετο ἡ συνήθης παράκλησις τοῦ Ἔθνους, ἀντιβοώντων πάντων μιᾷ ψυχῇ ἐν μέσῳ τοῦ κτύπου τῶν Κανονίων καὶ Ντουφεκίων τῆς Φρουρᾶς, τὸ, Κύριε Ἐλέησον καὶ Ζήτω τὸ Ἔθνος, ζήτησαν οἱ Ἀρχιστράτηγοι, Ναύαρχοι, Στρατηγοὶ, Καπετᾶνοι καὶ στρατιῶται. Ζήτη τὸ ἡμέτερος σύμμαχος Αὐτοκράτωρ. Μετὰ τὴν παράκλησιν ἐξηκολούθησεν ἡ λιτανεῖα τὴν ἐπιστροφὴν μετὰ τῆς ἰδίας ψαλμωδίας, ἕως εἰς τὴν ὅθεν ἀρχίσεν ἐκκλησίαν, ἀπ' ἐκεῖ ἐσυντροφεύθη ἡ Ἐθνικὴ σημαία μετὰ τῆς Μουσικῆς, ἕως εἰς τὸ Δημόσιον Παλάτιον καὶ οὕτω περὶ τὴν δύσιν ἡλίου ἐτελείωσεν ἡ τελετὴ μετὰ κοινὴν ἀπάντων εὐχαρίστησιν.

Στρατός τῶν Τζουμέρκων *3: Αὐγούστου.

Ἀφ' οὗ ἡ μικρὰ¹ προδοσία προύξηνσε τὴν ἄλωσιν τῶν δύο Κομποπόλεων Συράκου καὶ Καλαρίτων, καὶ ἡ μωρία τῶν ἐκεῖσε κατοίκων ὅπου δι' αἰσχροκέρδιαν ἢ ἄλλην τινα αἰτίαν δὲν ἠθέλησαν νὰ δεχθῶσι τὸν Καπ^τ. Ν. Στορνάρην πρὸς διαφύλαξιν, φανταζόμενοι μόνον περὶ προτείων, καὶ ἐστάθησαν αἰτιοὶ νὰ γυμνωθῇ ἀπὸ τὰς οὐσίας τῆς ὅλης ἢ περιφέρειας τῆς Ἠπείρου, ὅπου ὡς ἀσφαλῆ ἀποθήκην μετεχειρίσθη τὰς χώρας αὐτὰς. καὶ τῶρα ἐσχάτως ἐλθόντες οἱ Πρόκριτοι τῶν βλαχῶν ἐδῶ, ἐμβαρκαρίσθησαν διὰ ξένας ἐπικρατείας, ἀφήσαντες τὴν πατρίδα ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ τὰς τοποθεσίας ἐκεῖνας εἰς τὰς ὁποίας ἐγεννήθησαν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὑστερημένους τῆς συνδρομῆς καὶ βοήθειας των, χωρὶς τύψιν τοῦ συνειδότος, γινόμενοι αἱ χῶραι αὐταὶ παρανάλωμα τῆς μανίας τοῦ λυσσώδους ἐχθροῦ· καὶ κυρίου γενομένου τῶν ὀφελίμων ἐκείνων θέσεων, ἀνοιξεν ὡς εἶπεν ἡ θύρα, διὰ τῆς ὁποίας εἰσῆλθεν ὁ ἐχθρὸς ἐναντι τῶν Τζουμέρκων. Καὶ νέος τις Ἀλῆ Πασσᾶς ὀπαδὸς τοῦ Ῥεσίτ Πασσᾶ, ἀρχηγοῦ τῆς πολιορκίας Ἰωαννίνων ἐκίνησεν ἀπὸ Ἰωάννινα, μὲ δύο χιλιάδας στρατὸν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ πιάσῃ τὴν Πλάκαν, τοποθεσίαν ὀφελιμωτάτην, μεταξὺ Κατζανοχωρίων, καὶ Τζουμέρκων, ἐκ τῆς ὁποίας θέσεως ἠμποροῦσε νὰ ἐλπίσῃ τὴν πρόοδόν του. Ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι Ἑλληνες, ὃ τε περιθόητος στρατηγὸς Μάρκος Μπότζαρης Σουλιώτης, μετὰ διακοσίων ἠρώων ἀκολούθων του, ὁ Καπετᾶνος Μῆτρος Κουτελίδης καὶ ὁ Σουλεϊμᾶν Μίτος, τοῦρκος σύμμαχος τῶν Σουλιώτων, ἐπολέμησαν ἀνδρείως καὶ ἔδωσαν τῶν Μαμελούκων ἐχθρῶν νὰ καταλάβουν τὴν ἀναξιώτητά των εἰς τὸ νὰ ἀντιπαραταχθῶσι μὲ Ἑλλήνας. Ἐνταυτῷ ἐφθασαν πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων ὁ Γεωργουῖσας συμβοηθὸς τοῦ Καπ^τ Ἀνδρέα Καραϊσκού καὶ ὁ Γιάννης Κίτζιαλης τοῦ Καπ^τ Βαρνακιώτη, μὲ ἑκατὸν ἐκλεκτοὺς Ἀκαρνάνας, ἐνθουσίασαν περισσότερο τὸν στρατὸν, καὶ κτυπήσαντες ἐκ νείου τὸν ἐχθρὸν τὸν ἐσύντριψαν, καὶ τὸν ἐτρεψαν εἰς παντελῆ φυγὴν. Εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς Νίκης, ἀν δὲν ἐπληγώνετο ὁ ἥρωας Μπότζαρης, ἤθελε γίνῃ αἰχμάλωτος ὁ τρομερὸς Ἀλῆς, καὶ ἤθελε τοιουτωτρόπως χαρεῖ δι' ὀλύγον τὰς οὐρὰς τῶν ἀλόγων σύμβολα τῆς ἀξίας του. Τρόπαια

¹ Πάντως ἀντὶ μιᾶς. Ἴδε καὶ σ. 461 στ. 9.

ταύτης τῆς μάχης ἐστάθησαν ἑπτὰ σημαῖαι· 380 ἔμειναν εἰς τὸν τόπον τῆς Μάχης θανατωμένοι καὶ λαφυραγωγημένοι ἀπὸ τοὺς Νικητὰς, πολλοὶ πληγωμένοι καὶ ἀρκετὰ λάφυρα, μεταξὺ τούτων καὶ ὁ στρατιωτικὸς θυσιαυρὸς φορτωμένος εἰς ἕξ μουλάρια, τὰ φορνημένα τοῦ Πατσᾶ τῆς τραπέζης, καὶ τοῦ Καφέ ἀργυρὰ καὶ πολύτιμα, καὶ πολλὰ ἄλογα τὰ ὁποῖα διεμοιράσθη ὁ Νικηφόρος στρατός. Μεταξὺ τούτων ἐπιάσθη αἰχμάλωτος καὶ ὁ ἀνάξιος Καπετᾶνος Κωνσταντῖνος Πουλῆς, ὁ τουρκολάτρης, τὸν αὐτὸν εἶχαν βάλλει καὶ προτῆτερα εἰς τὸ χέρι οἱ Γενναῖοι Ἑλληνες, πλὴν δὲν κατεδέχθησαν νὰ τὸν κακοποιήσουν, ἀλλὰ τὸν ἀπέλυσαν διὰ νὰ μεταμεληθῇ καὶ νὰ σωφρονηθῇ, ἀλλ' ὁ ἀχρεῖος ἔγινεν χειρότερος, δὲν ἐσυνήργησεν ὀλίγον εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν εἰρημένων δύο χωρῶν καὶ αὐτὸς ἔδωκε πρὸς τοὺς τούρκους τὸ σχέδιον τοῦ νὰ προχωρήσουν εἰς τὰ Τζουμέρκα. τοῦτον οἱ Νικηταὶ αἰχμαλωτίσαντες, ἔδεσαν καὶ ἀλήψαντες μέλη τὸν ἔβαλλον εἰς τὸν ἥλιον ὅπου πολλὰς ὥρας ἐγλέντησε μὲ τὰς Μῦας καὶ σφῦκας, καὶ ἔπειτα τὸν ἐστειλαν εἰς τὸ Σουλι σιδηροδέσιμιον, μ' ὄλον ὅπου πολλοὶ ἐγνωμοδότησαν περὶ τοῦ εἶδους τοῦ θανάτου ὅπου πρέπει νὰ λάβῃ αὐτὸς ὁ Παγκάκιστος, ἡ γνώμη τοῦ Μάρκου Μπότζιερη ἤρρεσεν εἰς τοὺς λοιποὺς στρατηγούς, τοῦ νὰ στερηθῇ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς γλώσσης, καὶ νὰ βαλθῇ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Σουλίου νὰ περιφέρεται. Ἀμφιβάλλομεν ὅμως τοῦ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ζωντανός.

Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ μετὰ τὸν Μπότζιερη, ἐστάθησαν καὶ ἄλλοι δύο τρεῖς λαβωμένοι, καὶ φονευμένοι οὐδεὶς· οὕτως ἐνδόξως ἐτελείωσεν αὕτη ἡ μάχη εἰς τὰς 27 Ἰουλίου εἰς τὴν τοποθεσίαν Πλάκαν. Τὸ δὲ ἐχθρικὸν σῶμα τὸ ἀπὸ Καλαρίτας ἐλθὼν ἐναντι τῶν Τζουμέρκων ἐπροχώρησεν εἰς Πράμαντα καὶ Μελισουργούς, καὶ ἔκαυσεν αὐτὰ τὰ δύο χωρία. Ὁ στρατηγὸς Γῶγος Μπακόλας ἀντιμάχεται μετ' αὐτοῦ ἀνδρείως.

Μετὰ τὴν κακηνκάως φυγὴν τοῦ νέου Ἀλῆ Πασσᾶ μαθὼν τὸ γινόμενον ὁ Ῥεσίτης μετὰ τοῦ Ἰσμαήλ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων ἀντιζήλου τοῦ ἀνδρείου Ἀλῆ Πασσᾶ, ἐξαπέστειλεν ἀπὸ Ἰωάννινα δύο χιλιάδας ἀκούραστον στρατεύμα, καὶ ἐνωθὲν μετὰ τοῦ τζακισθέντος Ἀλῆ, ἐσχημάτισαν ἓνα σῶμα δυνατώτερον, καὶ ἐκίνησαν διὰ τὴν ἰδίαν τοποθεσίαν.

Οἱ Ἕλληνες στρατηγοὶ μὴν ἐλπίζοντες νὰ ἐπιστρέψῃ τόσον ὀγλύγορα ὁ ἐχθρὸς, ἄφησαν μίαν φυλακὴν πεντήκοντα στρατιωτῶν εἰς τὴν Πλάκαν, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίασαν ἄλλας θέσεις· οἱ μὲν Σουλιῶται ἐσυντρόφεισαν τὸν πληρωθέντα στρατηγὸν τῶν εἰς τὸ χωρίον Ἀνώγι διὰ νὰ ἰατρευθῇ, οἱ δ' ἄλλοι διὰ νὰ κατασκοπήσουν τὰ κινήματα τοῦ ἀπὸ Καλαρίτας καταβάντος ἐχθρικοῦ στρατοῦ.

Ὁ ἐχθρὸς ὅπου εἶναι πανουῖργος, καὶ ἔχει τὴν δολιότητα καύχημα, πῶς πιάνει μὲ τὴν ἀμαξάν τὸν λαγῶν· ἐπῆγεν ἔξαφνα καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν Πλάκαν, ὅπου οἱ πενήντα ἥρωες βλέποντες τὸν ἑαυτὸν τῶν ἀδύνατον νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς ἕναν ἐχθρὸν πολυάριθμον καὶ ἐφοδιασμένον μὲ Καβαλαρίαν ἐτραβήθησαν ἀφήνωντας τὴν θέσιν ἐλεύθερον, εἰδοποίησαν ὁμως εὐθύς ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος τοὺς στρατηγούς τῶν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον ὅπου ἐπολιόρκει τὴν Ἄρταν εἰς τὸ χωρίον Πέτα.

Ὁ ἐχθρὸς τόσον ἐνδυναμωμένος καὶ πνέων ἐκδικήσεως βλέπων τὸν ἑαυτὸν τοῦ κύριον τῆς τοποθεσίας ἐκείνης, ἐφοβήρηνεν πρὸς ἡμᾶς μίαν εἰσβολὴν, ἕως σχεδὸν τοῦ Βάλτου καὶ αὐτοῦ τοῦ Μακρινόρους, ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι στρατηγοὶ Ἕλληνες φύσει μεγαλόψυχοι ὄντες, δὲν ἔχασαν τὴν ἀνδρείαν τῶν ἀλλὰ μᾶλλον ἐμψυχωθέντες ἀπὸ τὴν αὐθάδειαν τοῦ ἐχθροῦ, οἱ μὲν ἐκεῖσε συνήχθησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ παλυορκίᾳ τῆς Ἄρτης ἀφήσαντες εἰς μὲν τοῦ Πέτα χωρίον τὸν υἱὸν τοῦ στρατηγοῦ Γώγου Μπακόλα νὰ φυλάττῃ τὴν θέσιν, ἐξαπέστειλλον καὶ τὸν στρατηγὸν Γεωργάκην Βαλτινὸν εἰς Μακρινόρον πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς ἐκεῖ φυλακῆς, καὶ ἔτρεξαν οἱ στρατηγοὶ Βαρνακιώτης, καὶ Καραϊσκος, ὡς ἄετοι, διὰ νὰ μετριθῶσι μὲ τὰς ἀπείρους δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐλπίζομεν μετ' οὐ πολὺ νὰ ἀκούσωμεν τὴν καταστροφὴν του.

Δὲν εἶναι ἔξω τοῦ πρέποντος νὰ εἰπῶμεν ὅτι οἱ στρατηγοὶ μας ἤξευρον κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐτοιμάζετο νὰ ἔλθῃ καὶ δευτέραν φορὰν διὰ τὴν Πλάκαν, ἀλλὰ πῶς ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐκεῖ, συμπεραίνεται νὰ ἐκολακεύθησαν ἀπὸ τὴν διανομὴν τῶν πλουσίων λαφύρων τῆς μάχης τῶν 27. Ἰουλλίου (ἀσθένεια ἐπιδημικὴ ὅπου κυριεύει τοὺς ὀπλοφοροῦντας) καὶ οὕτω κατὰ λάθος ἔμεινεν ἡ ἀξιόλογος αὕτη θέσις ἀνεκδυνάμωτος· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν εἶναι τὸ πρᾶγμα, τοὺς βλέπομεν τρέχοντας μὲ μεγάλην ὄρμην, καὶ βέβαια θέλει πληρῶσουν δι'

αἵματος τὸ τοιοῦτον λάθος τῶν· καὶ ὁ ἐχθρὸς ὀγλύγορα ἢ ἀργὰ θέλει εὐρεθῆ μετανοημένος διὰ τὴν τόλμην του.

Ἄλλ' ὦ ἀνδρεῖοι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, κάθε ἡλικίας τάξεως καὶ βαθμοῦ, ἕως πότε δὲν θέλετε νὰ αἰσθανθῆτε τὴν φύσιν τοῦ πολέμου τὸν ὅποιον ἐπεχειρήθητε· τί τρέχετε λαφυραγωγοῦντες, καὶ δὲν ἀποφασίζετε νὰ ἐξοδεύσητε ὅλας σας τὰς οὐσίας εἰς προμήθειαν τοῦ πολέμου; Θαρρῆεῖτε πῶς τὰ πλούτη ἡμποροῦν νὰ σώσουν τὴν πατρίδα, ἢ νὰ φυλάξουν κατὰ μέτρος ἐσᾶς τοὺς ταῦτα συναθροίζοντας; δὲν μένει ἐλπίς ἀδελφοί νὰ συζήσωμεν μὲ τὸ μιαρὸν ἔθνος τῶν τυράννων μας· αὐτοὶ ἐγνώρισαν τὴν φύσιν τοῦ Ἰεροῦ πολέμου καὶ πάσχουν ὅλαις δυνάμει· νὰ μᾶς ἐξολοθρεύουν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· ὁ πόλεμος τοῦτος πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἢ τὴν ὑπαρξίν μας ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξον, ὡς τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἢ τὸν παντελῆ ἀφανισμόν μας· τί μᾶς ὠφελούσι λοιπὸν τὰ πλούτη πολλὰ ἢ ὀλίγα, ἂν δὲν τὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς τοιοῦτον Ἰερὸν πόλεμον; ἂν Νικήσωμεν, ἡ Γλυκυτάτη Πατρίς εἶναι πλουσιωτάτη, καὶ μᾶς ζωοτροφεῖ, ἂν Νικηθῶμεν, τὰ πλούτη δι' ἡμᾶς ἄχριστα, ὅτι ἀνηλεῶς θέλει θανατωθῶμεν, καὶ αὐτὰ θέλει μείνουν εἰς τὸν ἐχθρὸν, καθὼς εἶδομεν τόσα παραδείγματα, ὅθεν πλοῦτος καὶ Ἕλληνες εἶναι δύω ἄκρα ἐναντία· καταφρονήσετε τοῦτον, καὶ οἱ μὲν καλοὶ πολῖται καὶ χωρικοὶ στοχασθῆτε πόσα κατὰ καιρὸν τυραννικῶς σᾶς ἤρπαζον οἱ ἐχθροὶ καὶ χωρηγήσετε ἕκαστος τὸ κατὰ δύναντα εἰς τὴν Γενικὴν Κάσσαν μὲ προθυμίαν καὶ θέλησιν εἰς μόνον τοῦτον τὸν χρόνον τοῦ πολέμου. Οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ στρατιῶται, μὴν ἀποβλέπετε πλέον εἰς λάφυρον ὅτι ἀμαυρώνουν τὰς ἀνδραγαθίας σας, καὶ ἐμποδίζουν τὴν προόδόν σας, ἀλλ' εἰς κάθε στρατόπεδον διωρίσατε ἕναν ἔφορον τῶν λαφύρων νὰ τὰ συνάζῃ, καὶ νὰ τὰ διαμοιρασθῆτε ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι, ἔχοντες πάντοτε κατανοῦν νὰ ἀφήσητε καὶ ἕνα μέρος διὰ τὴν Κάσσαν τὴν προμηθεύουσαν τὸν πόλεμον.

Ἄγραφα· αἱ. Αὐγούστου·

Μετὰ τὴν κρύφιον φυγὴν τῶν τούρκων ἀπὸ Καρπενίσση ὁ Κύριος Λογοθέτης Ζώτου, μετὰ τοῦ Καπᾶν. Χρίστου Σουλιώτη καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν Κῶστα Βελῆ, καὶ Κωνσταντί· Βουλπιώτη συγχροτήσαντες συμβούλιον, ἐζήτησαν τὴν συμμαχίαν τῶν Καπετάνων Γιαν-

νάκη Γιολτάση, Μπράσκα καὶ Ἀραπογιάννη, διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὰ ἄγραφα κατακρατούμενα ἕως τώρξ εἰς φόβον ἀπὸ μίαν ἐχθρικήν δύναμιν ὅπου ὁ ἀνάξιος Προεστὼς καὶ προδότης Τζολάκογλου ἔφερεν ἀπὸ Ἰωάννινα. Εἰς τὸ συμβούλιον τοῦτον παρευρέθησαν ἀφ' ὅλα τὰ χωρία τῶν ἀγράφων, καὶ μόνον ἔμειναν ἔξω οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ῥενδίνης ὡς μεμολυσμένοι ἀπὸ τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε τοῦ βδελυροῦ Τζολάκογλου, καὶ τῆς ἐχθρικής δυνάμεως. Μετὰ τὸ συμβούλιον, οἱ ἀδελφοὶ Βελῆς, καὶ Βουλπιώτης ἐπῆγαν εἰς τὴν Εὐρόπολιν, ἐπαρχίαν μετὰ προτρεπτικῶν Γραμμάτων, καὶ ἐν τῷ ἅμα συνήχθησαν ἀφ' ὅλα τὰ χωρία οἱ φιλελεύθεροὶ Ἕλληνες καὶ ἐβόησαν ὁμοθυμαδὸν· «κατεβάλλωμεν ἤδη τὸν ἐχθρὸν, ἀπερρίψαμεν τὸν ζυγόν· ὅτι ὁ Χριστὸς μεθ' ἡμῶς, καὶ οὐδαίς καθ' ἡμῶν. Οἱ Καπετᾶνοι βλέποντες ὅλην τὴν περιφέρειαν τῶν ἀγράφων σύμφωνον ἐνώθησαν μετὰ τῶν κατοίκων. Ὁ ζηλωτὴς Λογοθέτης ζώτου μετὰ τῶν εἰρημένων τριῶν Καπετάνων, Σουλιώτη, Μπράσκα καὶ Ἀραπογιάννη καὶ δύο ἀδελφῶν τοῦ Καπᾶν. Γιολτάση καὶ μὲ ἐν σῶμα στρατοῦ, ἐκινήθησαν πρὸς τὴν Κονιαρόβρυσιν πλησίον τῆς Ῥενδίνης.

Ἡ θέσις τῶν ἐχθρῶν εἰς ταύτην τὴν στιγμήν ἦτον ὡς ἀκολουθῶς·

Εἰς τὸ χωρίον Ῥενδίνης εὕρισκετο ὁ Βελήμπεης πρεμέτης μὲ 250: τούρκους καὶ μετὰ τοῦ Τζολάκογλου, εἰς τὸ χωρίον Γιανιτζοῦ, ὁ Χασᾶν Τομαρίτζας μὲ τούρκους πεντήκοντα εἰς τὸ Σμόκοβον, ὁ Σελίμ Γρεβενίτης καὶ Ἰσλιάμης Χατζῆ μπέντου μὲ διακοσίους πεντήκοντα· ὁ ῤηθεὶς Λογοθέτης πνέων ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐστοχάσθη χρέος τοῦ νὰ παρακινήσῃ τοὺς κατοίκους Ῥενδίνης νὰ ἐνωθῶσι εἰς τὰς Νικηφόρους σημαίας τοῦ τιμίου σταυροῦ, προτρέπων καὶ τοὺς τούρκους νὰ ἀναχωρήσουν. Ἀλλὰ δὲν εἰσακούσθη καὶ ἐξακολουθήσας τοῦτο δις καὶ τετράκις, καὶ μὴ ὠφεληθεὶς, ἀπὸ φόβον τῶν κατοίκων καὶ ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν ὤρμησε μετὰ τοῦ στρατεύματος εἰς ῤενδίαν, εὐγαλε τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὰς ἐνδυναμώσεις των, καὶ ἀπὸ τὰ σπῆττα ὅπου εἶχον πιασμένα, περιορίσας αὐτοὺς εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ Τζολάκογλου, καὶ εἰς ἕτερον, τοῦ πρὸς θυγατρὸς γαμβροῦ του· τὸ ἤμισθον σχεδὸν τῶν κατοίκων ἔμειναν ἀποκλεισμένοι μὲ τοὺς ἐχθροὺς διὰ νὰ φυλάξουν τὰς φαμελίας των, οἱ δὲ λοιποὶ ἐνώθησαν μετὰ τῶν Νικητῶν· ἀπὸ τοὺς 250 τούρκους, ὅπου εἰς Ῥενδίαν εὕρισκοντο ἔμειναν μόνον ἑκατὸν ἀποκλεισμένοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον. Οἱ εἰς τὸ χωρίον

Γιανιτζοῦ ἀκούσαντες τὸν πόλεμον Ῥενδίνης κατέφυγον τρέμοντες εἰς Ζητούνιον, τὴν ἰδίαν τύχην ἔλαβον καὶ οἱ εἰς τὸ Σμόκοβον εὕρισκόμενοι διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν φόβον των, ἕως εἰς τὸ Ἰζιαμάση εἰς τὸν κάμπου τῆς Θεσσαλίας.

Μετὰ τὴν ἐνδοξὴν πράξιν αὐτὴν ὁ λογοθέτης ζώτου ἀφήσας μέρος στρατιωτῶν εἰς πολιορκίαν τῶν ἐχθρῶν ἐν ῤενδίῃ, ἐφέρθη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Βουνοῦ διὰ νὰ ἐλκύσῃ καὶ νὰ διειγέρῃ τοὺς ῤιζιώτας καὶ ἔπειτα τοὺς τοῦ κάμπου χωρικούς. Ὑπακούσαντες παρευθὺς οἱ ῤιζιώται, ἐτράβησαν τὰς φαμελίας των εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη καὶ ἔλαβον τὰ ὄπλα· μὲ τοιαύτην εὐκολίαν ἐλευθερώθησαν τὰ ἄγραφα καὶ δὲν ἔμεινεν εἰμὴ ὁ ἀποκλεισμένος ἀδύνατος ἐχθρὸς ἐν ῤενδίῃ εἰς τὸ καταφύγιον τοῦ ὁμοφρόνου τοῦ τζουλάκογλου, ὅστις δὲν θέλει βαστάξῃ ἐπὶ πολὺ, ἐλπίζεται ἰγλίγορα νὰ ἐνθουσιασθῶσι καὶ οἱ Θεσσαλεῖς.

Δερβένια· 31 Ἰουλίου.

Ἀπὸ ἀξιοπίστους εἰδήσεις μαυθάνομεν ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος ἀφανίσθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος, καὶ οὕτως ἡ φοβερὰ θαλάσσιος δύναμις τοῦ τυράννου μας ἔγεινε παίγνιον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῶν θαλασσιῶν ἀετῶν, καὶ ἀνδρείων ἡρώων Ἑλλήνων.

Λεβαδία· 3 Αὐγούστου.

Εἰς τὰς 2. τοῦ παρόντος πρὸς τὸ ξημέρωμα τῶν 3. Ὁ στρατηγὸς Ὀδυσσεὺς Ἀνδρίτζου, μὲ 2. χιλιάδας ἐκλεκτοὺς στρατιώτας ἐμῆκεν εἰς ταύτην τὴν πόλιν διὰ νυκτὸς, καὶ κατετρόμαξε τοὺς ἐδῶ εὕρισκομένους τούρκους ἠλευθέρωσεν ἕως : 500 : ψυχὰς χριστιανῶν ὅπου ἐκινδύνευεν ἡ ζωὴ των· μετὰξὺ τούτων ἠλευθερώθη καὶ ὁ φιλογενῆς Ἰωάννης στάμου λογοθέτης, εἰς τῶν καλῶς προστευσάντων· οἱ τοῦρκοι εἰς τοιοῦτον ἀνέλπιστον συμβεβηκὸς ἔμειναν πολλοὶ θυσία τῆς δικαίας ἐκδικήσεως τῶν Νικητῶν. Ἔως διακόσιοι παρεδόθησαν ῤύψαντες τὰ ὄπλα, καὶ οἱ λοιποὶ τὸν ἀριθμὸν ἑπτακόσιοι σχεδὸν ἐσφαλήθησαν εἰς τὸ σεσαθρωμένον φρούριον χωρὶς προμήθειαν τροφῶν ἐπῆραν μαζήτους μερικοὺς χριστιανοὺς καὶ τὸν φιλογενέστατον Νικόλαον Νάκον, μὴ ἠμπορέσαντα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας των, διὰ τὸ σῶμα-

τώδες καὶ γήρεόν του· εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ὁ Καπετᾶνος χρίστος Παλάσκας μετὰ 40 ἀκολουθῶν του ἐνώθη αὐτοθελήτως μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Ὀδυσσεῶς εὐρισκόμενος πρὸ καιροῦ μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἀέκων καὶ μὴ βουλόμενος, καὶ ζητῶν εὐκαιρίαν νὰ σεβασθῇ τὰς σημαίας τοῦ ἔθνους. Μετὰ τὴν Νίκην αὐτὴν ὁ στρατηγὸς Ὀδυσσεὺς ἐδιώρησε 500 ἐκ τοῦ στρατοῦτου νὰ βαστῇ τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου. τοὺς δὲ λοιποὺς ἐστειλεν εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς Πέτρας διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὸ ἀπέρασμα, ἂν κατὰ τύχην ἤθελε στοχασθῇ ὁ Ἰμέρ βριόνης ν' ἀπεράσῃ ἐδῶθεν ἀπὸ τὰς Ἀθῆνας ὅπου εὐρίσκεται.

Πολιορκία τοῦ Ναυπάκτου 8 Αὐγούστου.

Ἀπὸ ἓναν αἰχμάλωτον ὅπου ἐπιάσαμεν εὐγένοντα ἀπὸ τὸ Κάστρον, μανθάνομεν ὅτι ἓνας δορυφόρος τοῦ Ἰσοῦφ Πασσᾶ ἀπέρασεν ἀπὸ Πατραν μὲ Γράμματα, ὁ αὐτὸς γυρίζωντας μὲ τὰς ἀποκρίσεις διὰ τὰ Καστέλια ὁμοῦ καὶ μὲ ἄλλους, τοὺς ἐκτύπησεν ὁ στρατηγὸς Μακρὺς ἐφόνευσεν 17, καὶ τέσσαρες μόνοι ἠμπόρυσαν νὰ ἐμβουν εἰς τὸ Καστέλιον.

Ἄγραφα· 8· Αὐγούστου.

Ὁ Μαχμούτ Πασσᾶς Δραμαλῆς, μανθῶν εἰς Λάρισσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπαρχίας μας, ἐστράτευσεν ἐναντίον μας· οἱ Καπετᾶνοι Κῶνστας Μπουκουβάλας, καὶ σταμούλης Γάτζος, μετὰ τοῦ Κῶνστα βελῆ, καὶ Βουλπιώτη εὐρισκόμενοι εἰς τὸ σύνορον Φαναρίου ἐπολέμησαν δις, καὶ εὐδοκίμησαν θαυμασιώτατα, καίωντες καὶ δύο τουρκοχώρια, Λοξάδα καὶ Φράγκου ὀνομαζόμενα· εἰς τὴν τρίτην μάχην ὅμως εἰς τὸ χωρίον ὀνομαζόμενον Μπλάσδου διπλασιάσας ὁ ἐχθρὸς τὰς δυνάμεις του, μὲ ὅλην τὴν γενναίαν ἀντίστασιν τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ ἐλειψεν ἀπὸ τὴν θέσιν του ὁ Καπετᾶνος σταμούλης Γάτζος ὑπερίσχυσεν ὁ ἐχθρὸς, καὶ αὐτῶ ἐτραβήχθησαν οἱ ἰδικοί μας ἀφήνωντες τὸ χωρίον ἄδειον ἀπὸ κατοίκους, τὸ ὅποῖον ἔγινε παρανάλωμα τῆς μανίας τῶν ἐχθρῶν, οἱ χωρικοὶ ὅπου ἐσύνθετον μέρος τοῦ στρατοῦ, ἀσυνήθιστοι βλέποντες καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν, ἔτρεξον νὰ παραμερήσουν τὰς φαμελίας των ὁ ἐχθρὸς εὐρίσκων εὐκαιρίαν ἔκαυσεν ἄλλα τρία χωρία τῆς εὐροπόλειως καὶ διευθύνετο πρὸς ρενδίναν. Ὁ Λογο-

θέτης περιφέρεται ὅθεν εἶναι κίνδυνος διὰ νὰ ἀσφαλῆσῃ τὰς φαμελίας. Οἱ Ἕλληνες στρατιῶται καὶ κάτοικοι συνάζονται ἀφ' ὅλας τὰς θέσεις εἰς τὰ δυνατώτερα μέρη διὰ νὰ συγκροτήσουν μάχην Γενικὴν, καὶ ἐλπίζομεν νὰ καταστραφῇ ὀγλίγορα ὁ ἐχθρὸς· εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ἡ ὁρμὴ τοῦ ἐχθροῦ μας ἤυρεν εἰς τὴν ἀρχὴν χωρὶς προπαρασκευήν. Ἴσως πολεμῶν καὶ μετ' ἀργυρίου προὔξενῃσι φθορὰν οὐκ ὀλίγην εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας· δὲν λειπούμεθα ὅμως, τὴν ἐλευθερίαν μας θέλομεν, τὰ δὲ πλοῦτη ὡς ἀποκτηθέντα ὑπὸ τὴν τυραννίαν, ἃς ἀπολεσθῶσι μαζὴ με αὐτήν.

№ 2. (Ἐφημερίς αἰτωλικῆ)

Μεσολόγγι 15: αὐγούστου: 1821:

Μακρυνόρος :8 : αὐγούστου.

Ἀπὸ πληροφορίαν τοῦ στρατοῦ τῶν τζουμέρκων μαθαίνωμεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς δυνατὸς ἀπὸ 2: χιλιάδες στράτευμα, τὴν πέμπτην 4: τρέχοντας, ἀντιπαρετάχθη εἰς μάχην εἰς τὴν θέσιν ὀνόματι σταυρὸς εἰς τὸ χωρίον Θωδωριανὰ ἐναντίον τοῦ καπετᾶν Γώγου Μπακόλα, ὅπου εὐρέθη ἐκεῖ, καὶ πολεμήσαντες ἕως τὰς 10: ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἔφθασεν ὁ ἀγιουτάντες Μούρκιος μὲ διακοσίους ἀκαρνάνας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς ἄρτας, ὁμοίως καὶ ὁ καπετᾶν Γιαννάκης βράγκος ἀπὸ τὰ πλησιόχωρα μέρη, ἐνεδυναμώθησαν, ἐκτύπησαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀπὸ τὰ ὀπίσθια, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.

Τρόπαια τῆς μικρᾶς ταύτης μάχης ἐστάθησαν, τρεῖς σημαῖαι, δεκαοκτὼ φονευμένοι, τρεῖς αἰχμάλωτοι, δεκαεπτὰ ἄλογα, πιστόλαις καὶ γιαταγάνια ἀργυρόχρυσά εἰς γροσίων δέκα χιλιάδας, τὰ ὅποια διμοιράσθησαν εἰς τοὺς Νικητάς.

Τὸ ἑσπέρας τῶν 5: τρέχοντας ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ οἱ στρατιῶται βερνακιώτης καὶ καραϊσκός καὶ πλείον προσμένωμεν νὰ εἰδῶμεν τὴν γενικὴν μάχην ὅπου θέλει συγκροτιθῆ, εἰμεθα ἐνελπείς ὅμως ὅτι ὅλοι ὅσοι ἐμβήκαν εἰς τὸ χωρίον Θωδωριανὰ, νὰ ἀφήσουν ἐκεῖ τὰ πτώματα των.

Τὸ κάστρον τῶν πέντε πηγαδίων πολυορκεῖται ἀπὸ τοὺς σουλιότας ἑπτακόσιοι τούτων τῶν ἠρώων ἐκατέβησαν πάλιν πλησίον τῆς ἄρτας καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν στριβίνα χωρίον ἀπέχον ὥρας τρεῖς· τὸ κίνημα τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐνδυναμωθῇ ἡ πολυορκία τῆς ἄρτας διακόσιοι σουλιῶται ἐπῆγαν πρὸς βοήθειαν τοῦ ἐν τζουμέρκω στρατοῦ.

Μεσαλόγγι. 12: αὐγούστου·

Ἀπὸ πληροφορίαν στοματικὴν ὑποκειμένων ἐλθόντων ἀπὸ ἄγραφα μαθαίνωμεν ὅτι ὁ Καπετάνος κατατάσιος τῆς βεβροΐας εὐγῆκεν περὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ πηνιοῦ πλησίον τοῦ γεφιρίου μπαπὰ, καὶ ἔλαυσεν δύο χωρία κατηχημένα ἀπὸ τούρκους κησυρλιὰ ὀνομαζόμενα· ἐπειτα ὅπου ἐπολέμησε μὲ τούτους καὶ τοὺς ἐσύντριψεν· τοῦτο μαθαίνωντας ὁ Μαχμούτ πασιὰς δραμαλῆς ὅπου εὐρίσκετο προχωριμένος εἰς ἄγραφα ἕως εἰς καστανιά καὶ μέγα νεοχωρὶ ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τζαμάση διὰ νὰ καταφθάσῃ Ἰσως πρὸς βοήθειαν ἐκείνων τῶν μερῶν ἐναντίον τοῦ καπετὰν κατατάσου ἀπὸ τιμῆρ χανλι χωρίον πλησίον Δομοκοῦ ἐπῆγαν μερικοὶ τούρκοι καὶ ἔπεσαν εἰς δύο χωρία τὸ ἐν γαιτζα τῶν ἀγράφων καὶ τὸ ἄλλο τῶν πατρατζικιτῶν ὀνομαζόμενον ἀσβέστη καὶ τὰ κατέκαυσαν, οἱ κάτοικοι τούτων ἐπρόφθασαν καὶ ἐφύλαξαν τὴν ζωὴν των τὰ ζῶα τους ὁμῶς καὶ ὅλα τὰ πράγματά τους ἐχάθησαν.

Τὰ τῶν ἀγράφων λεηλατηθέντα χωρία ἐν ὧσφ ἐστάθη ἐκεῖ τὸ στρατευμα τοῦ δραμαλῆ μετρεῖται εἰς δεκατρία, δὲν ἔχομεν ὁμῶς πληροφορίαν διὰ τὰς ὀνομασίας των.

13. τοῦ αὐτοῦ·

Πληροφορούμεθα ὅτι ὁ πασιὰς δραμαλῆς νὰ ἀπάντησεν εἰς δρόμον ἀνθίστασιν, εἰς ἄγραφα ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν σῶμα ὅπου ἐσυνάχθη, καὶ κτυπηθεὶς δυνατὰ ἄφησεν τὰς θέσεις του καὶ ἐπῆγεν διὰ τὴν λάρισσαν· λέγουσιν ὅτι ὁ καπετάνος ἐκείνος ὅπου ἔλειψεν ἀπὸ τὴν θέσιν του εἰς τὰ αὐτὰ μέρη νὰ ἐκερδήθη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μὲ 30 : χιλιάδες γρόσια· ἂν τοῦτο ἀληθεύει μᾶς φαίνεται παράξενον νὰ εὐρίσκωνται μεταξὺ τῶν ἐλλήνων χριστιανῶν τοιοῦτοι ἀσεβεῖς ὅπου νὰ βοηθῶσι τοὺς τυράννους ἐναντίον τῆς σωτηρίας τοῦ γένους των, καὶ νὰ κυριεύωνται ἀπὸ χρήματα ὅπου αὔριον οἱ ἴδιοι τύραννοι θέλουν τοὺς τα πᾶρη ἀφ' οὗ τοὺς κάμουν νὰ δοκιμάσουν τὸν πλέον σκληρὸν θάνατον.—

Ἀνατολικῶν: 14: τοῦ αὐτοῦ·

Τὴν ἀπερασμένην εὐδομάδα ἦλθεν ἐδῶ μία μικρὴ βάρκα ἀπὸ πρέβιζαν μὲ γράμματα τοῦ βρετανικοῦ γενικοῦ κονσόλου πρὸς τὸν ἐδῶ ὑποκόσουλόν καὶ τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἐμίσευσεν μὲ τὰς ἀποκρίσεις· ὑποπτεύεται νὰ ἦτον αὐτὴ μία βάρκα ἀπὸ τῶν στόλων τοῦ καπετανάμπη καὶ ἦλθεν Ἰσως κατάσκοπος.—

Μαθαίνωμεν ὅτι εἰς ζάκινθον εὐρίσκεται μία βάρκα : μὲ : 18 : τούρκους προερχομένους ἀπὸ μωθώνην καὶ ζητοῦν ἐφόδια πολεμικὰ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ διήκησιν.

14 : αὐγούστου :

Ἀντίγραφον μιᾶς γραφῆς ἐκ τῶν περίξ μικρῶν νήσων τῶν : 12 : αὐγούστου. —

Χθὲς ἐφθασεν εἰς ζάκινθον ἡ ἀουστριακὴ φριγάδα μὲ τὴν γολέταν ὅπου ἀπὸ ἐκεῖ εἶχον μησεύσαι, χωρὶς νὰ εἰξεύρωμεν διὰ ποῦ· μαθαίνωμεν ὅτι ἐρχονται ἀπὸ τὸ μέρος ἄρτας (διωρθωμένον εἰς : πάρτας ;), ὅπου ἦτον ἐν ἀουστριακὸν πλοῖον μὲ ζωτροφίας διὰ νὰ πηγαίνῃ τῶν ἐν τῇ πάτρα τουρκῶν· καὶ τὸ ἐμπόδισαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, καὶ τὰ ἄνωθεν ἀουστριακὰ ἐπῆγαν καὶ ἐπῆραν αὐτὸ τὸ φορτομένον πλοῖον καὶ τὸ ἐσυντρόφευσαν ὑποκάτω εἰς τὸ κάστρον τῆς πάτρας καὶ ἐπειτα ἐμίσευσαν διὰ ζάκινθον· τὴν στηγμὴν ταύτην τὰ εἰρημένα δύο αὐτοκρατορικὰ ἄρμαμῆντα συντροφευμένα καὶ μὲ δύο μπρίκια τῆς ἰδίας σημαίας ἔκαμαν πανιὰ διὰ τὸν λεβάντε· μᾶς φαίνεται παράξενον ὅπου τὰ αὐτὰ δύο αὐτοκρατορικὰ πλοῖα νὰ φαίρωνται πρὸς τοὺς ἑλληνας ἐχθρικῶς ἐναντίον τῆς οὐδετερότητος καὶ βοηθοῦν κακοτρόπους πραγματευτὰς ὅπου δὲν εἶναι καὶ ὑπηκοὶ των· διὰ νὰ ἐμβάζουν τροφὰς· εἰς φρούρια πολυορκούμενα πρὸς τυράννους ἐχθροὺς τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος : —

Ἐν ἀουστριακὸν ἐμπορικὸν πλοῖον ἐφθασεν χθὲς εἰς ζάκινθον προερχόμενον ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν διὰ ἡμέρας 14 : διηγεῖται ὅτι ὁ ἐκεῖ πρέσβεις ῥωσίας ἦτον ἰμβαρκάτος εἰς τρία ἀουστριακὰ πλοῖα διὰ νὰ μισεύσῃ, ἀφήσας ἐπίτροπόν του τὸν πρέσβην τῆς ἀουστρίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν σουλτάνον φερμάνι διὰ νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ στενὸν ἐλεύθερος καὶ ἔλαβεν εἰς ἀπόκρησιν ὅτι ἡ πόρτα δὲν ἀγαπᾷ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ θέλει τὴν φιλίαν του· καὶ ὅτι φερμάνι δὲν ἔμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐπειδὴ δὲν τὸν

διώκει· ὁ πρέσβεις ἐζήτησεν ἐκ νέου νὰ δωθῆ προσταγὴ εἰς τὰ κάστρη νὰ μὴ τὸν πειράξουν καὶ ἔλαβεν ἀπόκρησιν ὅτι ἡ αὐτὴ προσταγὴ ἐδώθη καὶ οὕτως ἐπρόσμεναν καιρὸν ἀρμόδιον διὰ νὰ εὐγη ἢ πρὸς τὸ μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης ἢ πρὸς τὸ μέρος τοῦ λεβάντε· εἰς Ἰκωνσταντινούπολιν ἄδεται λόγος ὅτι ἡ ῥωσικὴ αὐλὴ ἔκαμεν πρὸς τὸν σουλτάνον ἑπτὰ ζητήματα δεινὰ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ : 5 : μόνον ἐσυμφωνήθησαν εἶναι ὅλως ἄγνωστα¹ ἐν ἐκ τῶν συμφωνηθέντων λέγουν νὰ ἦναι· τὸ νὰ γένη ἓνα πριγκιπάτον ἑλληνικὸν μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν νόμων καὶ τῆς θρησκείας των· ἄμποτε νὰ ἀληθεύῃ καθὼς πρέπει νὰ ἦναι ἀληθινόν, καὶ λοιπὸν πρέπει νὰ σταθῶμεν ἀνδρείοι καὶ σταθεροὶ εἰς τὸ ἔργον ὁποῦ ἀρχήσαμεν διὰ νὰ τελειώσωσι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ γένους· τὰ πράγματα τοῦ μωρέως πηγαίνουν κάλιστα ἢ Μωνοβασίᾳ καὶ νεόκαστρον παρεδώθησαν κατὰ σειρὰν, ἄμποτες νὰ πηγαίνουν καὶ τὰ τῆς ἠπείρου οὕτως· ἀπὸ πληροφορίας στοματικᾶς ἐκ τῶν ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ βάλτου προσρχομένων μανθάνομεν νὰ ἔγειναν διάφοροι ἀκροβολισμοὶ μεταξὺ τῶν ἐδικῶν μας καὶ τῶν εἰς τζουμέρκα ἐμβάντων τούρκων πάντοτε ἔλαβον τὴν ἀρχὴν· οἱ ἰδιοὶ μας λέγουσι νὰ ἔχουν σφαιρισμένους τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὰ ρεύματα καὶ κοιλάδας τῶν βουνῶν καὶ ὅτι εἶναι ἀναμφίβολος ἡ καταστροφή των μᾶς λείπουν εἰδήσεις τοῦ στρατοπέδου διὰ νὰ ἰξεύρωμεν καταλεπτῶς τί γίνεται : —

ἄγραφα χωρίου μουρέλου : 4 : αὐγούστου :

Τὸ πατρατζικὴ εὐρίσκεται ἀκόμη ἀκίνητον ἐπειδὴ ὁ τελεχάμπεϊζος μπέις ἐκ τοῦ στρατοῦ ὁμέρπασιας ὁποῦ μετὰ πεντακοσίων τουρκῶν ἐπλάκωσεν αὐτὴν τὴν πόλιν ἔγραψεν πρὸς τοὺς τούρκους συμμάχους τῶν σουλιῶτων ἄγον βασιάρην καὶ ταῆρ ἀμπάζην ὅτι εὐχαριστεῖται νὰ ἐνωθῆ μετὰ τὸ ἀληπασαλίτικον σήστυμα καὶ περιμένεται ἀπόκρησις.

ἔταιρα : 7* : αὐγούστου :

Εἰς ἐν συμβούλιον ὁποῦ ἔγινεν μεταξὺ φιλογενούς τινός τοῦ καπετάνου καλτζοδήμου καὶ τοῦ καπετάνου μῆτζου κοντογιάννη ἀπεφασίσθη νὰ σταλθῆ ὁ κοντογιάννης εἰς τὸν τελεχάμπεην καὶ νὰ ζητήσῃ

¹ Ἔπονται διαγεγραμμένοι αἱ λέξεις ἀληθινόν, καὶ λοιπὸν πρέπει νὰ σταθῶ

* Προηγείται ὁ ἀριθμὸς 4 διεσβεσμένος.

τὴν ἀπόφασίν του, περὶ τοῦ κινήματός του· τοῦτος ἔκαμεν προβλήματα τὰ ὁποῖα ἐστάθησαν μετὰ ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἄγον καὶ ταῆρ ἀμπάζην, καὶ προσμένεται ἀπόκρησις τὰ προβλήματα ταῦτα ἀποβλέπουσι εἰς χρήματα, δηλ : λέγει ὅτι ἔχει νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειαν καὶ εὐκολίαν νὰ τὰ συνάξῃ· ἔχει νὰ λάβῃ καὶ μιστοὺς ἀπὸ τὸν χουσεῖν πασιᾶ καὶ ζητεῖ νὰ τὸν ὑποσχεθῶσι καὶ αὐτὰ καὶ νὰ τοῦ πληρωθῶν ἀπὸ τὸ παρτίδον τοῦ ἀληπασιά· ὑπόσχεθαι δὲ ἀντ' αὐτῶν νὰ συνάξῃ ὅλους τοὺς ἀρβανήτας ὁποῦ εἶναι διασκορπισμένοι εἰς θεσσαλίαν νὰ κάμῃ ἓνα σῶμα μεγάλον καὶ νὰ παστρεύσῃ τὴν λάρησαν ἀπὸ τοὺς τούρκους κονιάρους ἕως μέτζοβον· νὰ καταπῆσῃ τὸν ἡμέρ πασιᾶ νὰ κλίνη πρὸς τούτο τὸ μέρος εἰδὲ μὴ ἡμπορεῖ νὰ τραβῆσῃ εἰς τὸ μέρος τοῦ ὅλον τὸ στράτευμα ὁποῦ ἔχει ὁ ἡμέρ πασιᾶς, καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ μετὰ μόνον πεντακοσίους γκέγκηδας τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα τοῦ πασιᾶ τούτου νὰ τὸ τραβῆσῃ αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν· τοιαῦτα εἶναι τὰ προβλήματα καὶ αἱ ὑποσχέσεις τοῦ τελεχάμπεη καὶ εἴθε νὰ εὐγουν εἰς καλὴν ἐκβασίν· Ἐν τοσοῦτῳ ἐπειδὴ μερικοὶ τούρκοι κονιάρη ἔκαυσαν τὸ χωρίον κάιτζα εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας ὁ καπετάνος μῆτζος κοντογιάννης ἔλαβεν αἰτίαν νὰ συνάξῃ τοὺς ἀνθρώπους του καὶ ἐτοιμαζώμεθα, ἔδωκεν καὶ ὁ τελεχάμπεις ἄδειαν εἰς τὰ χωρία νὰ κτυποῦν τοὺς κονιάρους καὶ ζουρμπάδαις καὶ νὰ μὴ δέχονται κανένα νὰ προχωρήσῃ : —

Γραφὴ μικρὴ : Μεσολόγγι : 14 αὐγούστου :

Μεγάλαι φαίνονται αἱ ὑποσχέσεις τοῦ τυρανίσκου τελεχάμπεη καὶ ἀμφιβάλομεν διὰ αὐτὰς νὰ μὴν εἶναι εἰλικρινεῖς καὶ τόσον περισσότερον διστάζομεν εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις ὅσον ὁ τελεχάμπεϊς ὑπόσχεται νὰ γένη ἀκόλουθως τοῦ ἀληπασιά διότι ἐξεύρομεν ὅτι αὐτὸς ἐστάθη ὁ πρῶτος ὁποῦ ἀπεστάτησεν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἀληπασιά δὺω μίνες σχεδὸν πρὶν τὸν πολιορκήσῃ καὶ διορισμένος ἀπὸ τὸν ἴδιον δικηκτὴν εἰς τὸ φρούριον τῆς ναυπάκτου ἐσυμφώνησε μετὰ τὸν μπαμπᾶ πασιᾶ καὶ τοῦ παρέδωκε τὸ κάστρον φανεῖς ὁ πρῶτος ἀποστάτης ὁποῦ ἔδωκεν τὸ κακὸν παράδειγμα ἐναντίον τοῦ ἀληπασιά· ἰξεύρωμεν πρὸς ταῦτοις ὅτι αὐτὸς χαίρεται ὑπόλειψιν πλησίον τοῦ ῥεσίτ πασιᾶ καὶ εἶναι πολλὰ προσκολλημένος μετὰ τὸν ἡμέρ πασιᾶ ἵσως νὰ ἦναι καὶ συγγενεῖς του· παράξενον λοιπὸν ἦθελε εἶναι ὅτι αὐτὸς νὰ καταφρονήσῃ τοὺς

ἀρχηστρατήγους τοῦ σουλτάνου του διὰ προτροπῆς τῶν γραικῶν καὶ νὰ ἐνωθῆ με ἐκείνον τὸν ὁποῖον ἐπιβουλεύθη καὶ ὅπου καλῶς ἐγνωρίζει τὸν χαρακτήρα του, ἤθελε εἶναι καὶ μία χεῖμερα τοῦ νὰ τοῦ ὑποσχεθῶσι μισθοὺς θεμελιωμένους εἰς μόνον τὸν λόγον του καὶ βοήθειαν διὰ νὰ συνάξῃ μετρίτᾳ ἀδίκως ἀπὸ πτωχοὺς χωρικοὺς κατὰ τὸν τρόπον ἐκείνον ὅπου ὑπὸ τὴν τυραννίαν ἐμταχειρίζοντο οἱ τοιοῦτοι τυραννίσκοι καὶ ἐγύμνωσαν τοὺς πτωχοὺς ἂν ἀληθῶς ἔχει νὰ λαμβάνῃ αἱ ἀπόδειξις του τοῦ δίδουν δικαιολόγημα χωρὶς νὰ ἔχη χρεῖαν ἀπὸ ἐπὶ τούτῳ συνθήκην βιαζόμεθα λοιπὸν νὰ συμπεράνομεν ὅτι εἰς αὐτὰ τὰ προβλήματα νὰ ἦναι κρύφιον τί ὅπου ἡ δόλιος πολυτικὴ τῶν τουρκῶν μηχανεύεται καὶ ἴσως νὰ ἦναι πανουργία τοῦ ἰδίου ἡμέρ πατιά διὰ νὰ ἀπατηθοῦν οἱ γρεκοὶ καὶ νὰ σχηματισθῆ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἕν σῶμα εἰς Θεσσαλίαν ἀρχιγοῦντος τοῦ τελεχᾶ διὰ νὰ δυσκολεύσουν περισσότερο τὰ κινήματά μας καὶ νὰ λεηλατήσουν καθὼς ἐκεῖνος ἔκαμαν εἰς τὰ μέρη Λιβαδίας καὶ Ἀθηνῶν ὅτι εἶναι ἀδύνατον αὐτοὶ ὅπου εἶναι τόσον θρήσκαὶ εἰς τὴν πλάνην τους, νὰ ἐνεργήσουν ἐκ συμφώνου με χριστιανοὺς ἐναντίον τοῦ τυράννου βασιλέως των ὅπου τὸν σέβονται ὡς ἱερόν τι.

Ὁ ἐκδότης

15 : τοῦ αὐτοῦ. —

Ἀπὸ πληροφορίας πλοίου ἐλθόντος σήμερον ἀπὸ κανδῖλαν (μέρος τοῦ Ξερομέρου παραθαλάσιον) μαθαίνωμεν ὅτι ὁ πρῶν ναυπάρχτου καὶ ἄρτας μητροπολίτης κύριος πορφύριος ἐξωρισθεὶς κατὰ τὸν παρελθόντα φευρούριον εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἄθως ἀπέρασεν κατ' αὐτὰς ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος προερχόμενος ἀπὸ τζερῖγον· ἄραξεν εἰς ἓνα μέρος ἐκεῖ πλησίον λάσπην ὀνομαζόμενον καὶ ἔπειτα ἀκολούθησεν τὸ ταξήδιόν του διὰ ἀγία μαῦραν ὁ ἐρχομὸς τοῦ φιλογένους τούτου πατριώτου εἰς τούτα τὰ μέρη φαίνεται νὰ ἀποβλέπη εἰς τὸ νὰ ἀπεράσῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ πολιορκοῦν τὴν ἄρταν : —

Ἀπὸ ἓνα μαρτίγον καιφαληναῖον ἐλθὼν σήμερον ἀπὸ ὕδραν διὰ ἡμέρας ὀκτῶ μαθαίνωμεν ὅτι ὁ ἐν σμύρνης ῥωσικὸς κόνσολας κύριος Δεστούνης παρέτησεν ἐκείνην τὴν πόλιν καὶ ἦλθεν εἰς τζερῖγον ὅθεν φαίνεται νὰ ἔχη στοχασμὸν νὰ ἀπεράσῃ διὰ λιθόρνον : —

Τῆ αὐτῆ : —

Ἐνας ἄλλος ἀκροβολισμὸς ἔγινεν εἰς τὸ χωρίον σχορέτζιανα τῶν τζουμέρκων με νίκην τῶν ἰδικῶν μας μάλιστα ἐλευθερώθησαν ἕως διακόσιαι χριστιανικαὶ φαμίλια ὅπου εἶχον σφαλησθῆ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ βουνὸν τῆς ἄγναντας : —

Νο 7.

Ἐφημερίς αἰτωλική

Μεσολόγγι τῆ 10 Σεπτεμβρίου 1821.

Τῆ 6 76ρίου.

Ὁ Ἐχθρικός στόλος σήμερον φένηται διευθυνόμενος πρὸς τὸν λιμένα μας, καὶ ἴσως ἔχει σκοπὸν νὰ ἐμβῆ εἰς Πάτραν.

Τὸ βασιλάδι ἀρματώθη με 4 κανόνια καὶ 50 ἀνθρώπους, ὥστε ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης δὲν ἔχαμεν τὸν παραμικρὸν φόβον.

Ὁ καπετὰν Χρήστος παλάσκας ἀπὸ Γαλαξύδι με γραφὴν του 2. τοῦ τρέχοντος, μᾶς περιγράφῃ μίαν μάχην τῶν θερμοπύλων· διάφορον τρόπον τινὰ ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τοῦ στρατηγοῦ Ὀδυσσεύς, ὅπου ἐκθέσαμεν εἰς τὸν ἕκτον ἀριθμὸν τῆς παρούσης ἑφημερίδος, ὥστε δὲν ἤμποροῦμεν νὰ ἐνοήσωμεν ἂν εἶναι ἐκεῖνοι ἡ μάχη τῶν 25. αὐγούστου, ἢ ἄλλη νεωτέρα. Ἴδοῦ ὅλον τὸ περιεχόμενον τῆς γραφῆς.

Κύριοι καπετάνοι, Δημήτριε Μακρῆ, κώστα σιαδήμα, κώστα Χορμόβα, καὶ λοιποὶ ἀδελφοί.

Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς υἰγιαίας σας, σᾶς δίδω τὴν χαροποιὰν εἰδησιν, διὰ τὴν τέλειαν νίκην ὅπου ἐκάμαμεν κατὰ των τυράννων. — Ὁ μπαϊράμ πασιάς, μαζὴ καὶ σὰν ἀλῆ πασιάς καὶ μεμῆς πασιάς, ἔρχονταν με ἑπτὰ χιλιάδας, νὰ περάσουν διὰ Λιβαδίαν· εἰς τὴν φουντάναν ὅμως οἱ καπετάνοι Γκούρας καὶ μπόζγος, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Διοβουνιώτη τοὺς ἐκτύπησαν τόσον καλά, ὥστε εἰς ὀλύγην ὥραν ἐδώθησαν εἰς φυγὴν, ἀφίνωντας εἰς τὰς χεῖρας μας ἀμέτρητους σκοτωμένους, πολλοὺς σκλάβους, ὑπὲρ τὰ χίλια ἄλογα, δύο τόπια, πολλὰ

μπαϊράκια, τὰ τζιατήριά τους, καὶ ὅλα ἀμαξιά τους φορτωμένα ἀπὸ ἐφόδια τοῦ πολέμου, καὶ ζωοτροφίαν τους· καὶ οἱ δύο πασιάδες ἔδωσαν τὰ κόλα ἐν τῇ ἐρήμῳ· ὁ δὲ μπαϊράμ πασιάς μὲ τὰ συντρίματα τοῦ ἀσκεριοῦ του κατέφυγεν εἰς τὰ χωρία Ζητουνίου.

Ὁ ἀδελφός σας
καπετὰν **Χρήστος παλάσκας**.

7 Σεπτεμβρίου.

Ὁ Ἐχθρικός στόλος ἀπέρασεν σήμερον ἀπ' ἐδῶ, καὶ ἐμβήκεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Πάτρας, συνηστάμενος εἰς πλοία 29· μὲ ὄλην τὴν ἡσυχίαν χωρὶς νὰ περάξῃ τίποτε· ἤμπορεῖ νὰ εἰπῇ τις, ὅτι μὲ τοιαύτην ἀδιαφορίαν ἀπέρασεν, ὡς νὰ εἶτον φιλικὰ πλοῖα. — Εἰς τὰς 8. 76ρίου· ἀπέρασαν καὶ ἕτερα δύο πλοῖα Ἐχθρικά καὶ ἐμβήκαν εἰς Πάτραν.—

Πολιορκία τῆς Ναυπάκτου. 8 76ρίου.

Τὰ τέσσαρα πλοῖα τῶν Ἑλλήνων, ὅπου ἐπολιορκούσαν διὰ θαλάσσης τὸ κάστρον, μανθάνωντας τὸν Ἐρχομὸν τοῦ Ἐχθρικοῦ στόλου, ἐμήσευσαν καὶ πήγαν εἰς γαλαξίδιον. Οἱ Ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ κάστρον ἐναρυνθέντες ἀπὸ τὸν Ἐρχομὸν τῆς φλότας, εὐγήκαν ἔξω εἰς ἀρκετὴν καβαλαρίαν· ἀλλ' ὁ ἀνδρείος καπετὰν Κώστας σιαδήμας τοὺς ἐκτύπησεν, καὶ ἐμβήκαν πάλιν μέσα χωρὶς νὰ συνέβῃ ἀξιόλογον τί.—

Μεσολόγγι 9. 76ρίου.

Ὁ κύριος ἦθος ῥίγας, ἐμήσευσεν ἀπ' ἐδῶ διευθυνόμενος διὰ τὸ στρατόπεδον τῆς ναυπάκτου, φέρων μαζὴ του καὶ ἀρκετὰ ἐφόδια τοῦ πολέμου, διὰ νὰ ἐπιθεωρήσῃ καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ ὅλα τὰ μέρη ὅσα εἶναι ὑποκείμενα εἰς ξεβάρκισμα.

Ἐπιτεταί μεχρι τέλους τοῦ φύλλου τῆς ἐφημερίδος « Ἄσμα τῆς περιφήμου συμμαχίας τῶν ἐνδόξων Ἀλβανῶν, μετὰ τῶν ἡρώων Ἑλλήνων τῆς Ἠπείρου ». Ἀρχεται δ' ἐν τῇ δευτέρῃ

στήλῃ τῆς πρώτης σελίδος, καὶ σύγκειται ἐν ὄλῳ ἐκ στίχων ὁμοιοτελεύτων ἑκατὸν εἴκοσι. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ αὐτοῦ ἔχει ὡδε·

Ἀγάδες τῆς ἀλβανιτιᾶς τοῦ λιοῦμ τεπελένας
καὶ σὺς ἀπὸ τὰ ἀντικρυς χωρία τῆς Δερβένας
ἢ φήμη σᾶς ὠνόμασε πύργους ἐμπιστοσύνης,
γνήσια τέκνα τῆς τημῆς, καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

Τελευτᾷ δὲ διὰ τῶν ἐξῆς στίχων περὶ τοῦ Ἀθανασίου Διάκου·

Ἄς ῥίψωμεν καὶ μὴν ματιὰν ἀνάμεσον 'ς τὸν λάκκον
νὰ δοῦμεν καὶ τὸν ἦρωα πεφόνευμένον Διάκον,
ὅπου αὐτὸς ἐξέχυσε τὸ τίμιόν του αἷμα,
καὶ στᾶς ἀγκάλας τοῦ θεοῦ, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.
Ἐξέρβρευσεν τὸ αἷμα του, ἐψῆθάρει τὸ κορμὴ του
ἀλλ' ὅμως εἶν ἀθάνατος ἡ δόξα, καὶ τημὴ του,
μὲ δάκρυα καὶ γόγκυθμούς, καὶ φλόγα τῆς καρδίας
ὡς δώσωμεν ἀναπνοὴν, αὐτῆς τῆς μονωδίας.
Ἄπνουν ἀλήθεια κείττεται, ἀναίσθητον τὸ πτῶμα
καὶ ἄχρις ὥρας ἐγένεν κονιορτὸς τὸ σῶμα·
ἔδωκεν τέλος τῆς ζωῆς μὲ δόξαν καὶ μὲ κῦδος,
εἰς τὸν ἀγῶνα· τὸν κοινὸν τῆς Ἱερᾶς πατρίδος·
πλὴν ἡ ἀθάνατος ψυχὴ πετώσα διαβαίνει,
καὶ ἀπὸ σᾶς τοὺς στρατηγούς ἐκδίκησιν προσμένει·
καὶ ὡς ἀπὸ τῶν νεφελῶν, τὰς πτέρυγας τινάζει
καὶ μὲ φωνὴν λυπηρὴν ἐκδίκησιν κραυγάζει·
ἄχ! ζητουνίου γῆ πονηρὰ, σκληρὴ Ἰμὲρ βριώνη
τί συλλογήσθαι τρεμοντες, τὸ τέλος σας συμμόνη
πυρὸς τὸ κατανάλωμα, σπαθίου νὰ γένουν βρῶμα
οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ ζητουνιοῦ, τὰ σπῆτια, καὶ τὸ χῶμα.
Ἐχει τοῦ Διάκου ἡ ψυχὴ, ἐκδικητὰς γενναίους
πολλοὺς ἀγάδες φοβεροὺς, καὶ Ἑλλήνας ῥωμαλαίους.
Λοιπὸν ἀκούται στρατηγοὶ, τούρκοι καὶ ῥωμαῖοι,
σᾶς προσκαλεῖ νὰ τρέξετε, πεζοὶ καὶ καβαλλάρεοι.

Σύντροφος ἦτο ζωντανός, σύντροφος πεθαμένος·
λοιπὸν μὴ τὸν ἀφήσεται, νὰ στέκη λυπημένος
καὶ ὅταν τελειώσετε τὴν πράξιν τῶν Γιαννίνων
ἐνθυμηθῆται ὅλοι σας τὸν ἥρωα ἐκεῖνον.

Τέλος

Ἀπευθύνεται δὲ τὸ στιχοῦργημα εἰς τοὺς ἐκ τῶν Ἀλβανῶν
στρατάρχην Μουχουρτάρην, τὸν Ταῆρ Ἀμπάζην, τὸν Μοῦρ-
τον Ψάλην, τὸν Τζέγκον Λιάμτζην, τὸν Ἀλῆ πασσᾶν. Ἐξυ-
μνεῖ δ' ἔπειτα τοὺς ἥρωας τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ
ἄλλους τινάς, τὸν Νότην καὶ Μάρκον Μπότζαρη, τὸν Νάσσον
Φωτομάραν, τὸν Νικόλαον Τζαβέλλαν, τὸν Γῶγον Νικολάου
Μπακόλαν, τὸν Ἀνδρέαν Ἴσκον, τὸν Τζόγκαν, τὸν Ἀλέξιον
Βλαχόπουλον, τὸν Δημήτριον Μακρὸν, τὸν Κωνσταντῖνον Χορ-
μόβαν, τὸν Ὀδυσσεά, τὸν Γκούραν, τὸν Δουβουνιώτην, τὸν Πα-
νουργιᾶν, τὸν Μανίκαν.

Νο 1.

Ἁ ἀγελάς

(Ἴδε τὴν ἐπικεφαλίδαν ἐν τῷ παρενθέντι πίνακι Β').

Μεσολόγγιον 20. Νοεμβρίου 1821.

Ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν ἡ συνέλευσις τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος ἡ ἐν
ταύτῃ τῇ πόλει συγκροτηθεῖσα, ἥτις ὑπέγραψε τὰ ἀξιόλογα ἐκεῖνα
πρακτικά, τὰ ἀναφανέντα πρῶτα εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ τῆς τῶν ὀπλων
ἀποκτιθείσης Ἑλευθερίας της, ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος
συστηθεῖσα, ἐξέδωκε τὰ ἀκόλουθα Θεσπίσματα.

Θέσπισμα Νο 1.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 18. Νοεμβρίου, 1821.

Πρώτη συνέλευσις τῆς Γερουσίας

Ἀναλόγως μὲ τὰς πράξεις τῆς συνόδου τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τελειοποιηθεῖσας εἰς ταύτην τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἐνάτην τοῦ τρέχοντος μηνὸς ὁ ἐκλαμπρότατος Πρίγκιψ Α. Μαυροκορδάτος, οἱ Κύριοι Πάνος Γαλάνης, Γεωργάκις Μαυρομάτης Ἀναγνώστης Καραγιάνης Ἀντώνιος Ἀναστασίου, Χριστάκις Στάικος, Ἀναγνώστης Μακροσεγγοῦνας, Ἰωάννης Τριχοῦπης, καὶ Μῆτζος Φραγγοῦλης, ὀνομασθέντες μέλη τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ τετάρτου Θεσπίσματος τῶν αὐτῶν πράξεων·

Ἀπόντος μόνου τοῦ κύρ Κωνσταντίνου Λογοθέτου, ἀνάγκη κατοχυροῦσης, συνήλθοσαν σήμερον διὰ νὰ καθυδρίσουν τὴν Γερουσίαν καὶ νὰ ἐκτελέσουν τὴν πρώτην αὐτῶν συνέλευσιν·

Ἀφ' οὗ ὁμογνόμως ἐφάνέρωσαν ὅτι ἡ Γερουσία ἐσυστήθη καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν χρεῶν τὰ ὅποια τῇ ἐμπισταύθησαν παρὰ τῶν εἰρημένων πράξεων τῆς συνόδου, ἐξέδοκε τὸ ἀκόλουθον Θεσπίσμα·

Ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος συστηθεῖσα διὰ τοῦ τετάρτου Θεσπίσματος τῶν πρακτικῶν τῆς συνελεύσεως τελειοποιηθέντων ἐν Μεσολογγίῳ κατὰ τὴν 9. τοῦ Νοεμβρίου, 1821·

Θεωροῦσα τὸ δεύτερον τρίτον καὶ ἕβδομον ἄρθρον τοῦ εἰρημένου Θεσπίσματος τῶν πράξεων τῆς συνόδου

ψηφίζει τὰ ἀκόλουθα

α^{ον}. Ὁ ἐκλαμπρότατος Πρίγκιψ Α. Μαυροκορδάτος, Μέλος τῆς Γερουσίας μὲ ὁμοφωνίαν τῶν ψήφων, ὀνομάσθη Πρόεδρος τῆς Γερουσίας.

β^{ον}. Ὁ Κύριος Νικόλαος Λουριώτης, μὲ ὁμοφωνίαν τῶν ψήφων ὀνομάσθη Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

ΠΙΝΑΞ Β'

Θ' Ἀνάστος

Ἐφημερίς Πολιτικῆ Ἰνῶν Δυνάμεων Χέρου Ἐγγράφων

εἰς ἧν ἐστὶν ἐφημερίδα ταύτην ἐμπεριέχου δημοσίω κτησίματα ἀντιγραμμῶν ὅτι ἐκ τῶν
αποστολῶν τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς ἑσπερίας προσηλὸν παρὰ πάντων ἡ προσέτινα ἕσπερος.
Ἐ Βραχυεῖο ἡ ἑσπερος ἡ 1822.
Θ' ἀρχιγραμματέως τῆς ἑσπερίας
Ν. Αἰριώτης

γον. Τὸ παρὸν Θέσπισμα θέλει κοινοποιηθῆι τυπωθῆι καὶ βληθῆι εἰς τὰς πράξεις τῆς Γερουσίας·

Ἐδόθη ἐκ τοῦ Παλατίου τῆ 18. Νοεμβρίου 1821. εἰς Μεσολόγγιον

Α. Μαυροκορδάτος Πρόεδρος
Πάνος Γαλάνης
Γεωργάκις Μαυρομάτης
Ἀναγνώστης Καραγιάνης
Ἀντώνιος Ἀναστασίου
Χριστάκις Στάϊκος
Ἀναγνώστης Μακρυσεγκοῦνας
Ἰωάννης Τρικοῦπης
Μητῆς Φραγκοῦλης

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας
Ν. Λουριώτης.

Θέσπισμα Νο 2.

Διοίκησις Προσωρινή

Ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος

Ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ἀρχιγραμματέως Μινίστρου
 τῆς ἐπικρατείας.

Θεωρήσασα τὰ πρακτικὰ τῆς συνελεύσεως τοῦ Μεσολογγίου τὰ τε-
 λειωθέντα τῆ 9. Νοεμβρίου. 1821.

ὁμογνόμως ψηφίζει

α^{ον}. Ὅλαι αἱ πράξεις τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος θέλουσι
 φέροι διὰ τίτλον, τὸ, Διοίκησις προσωρινή

β^{ον}. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐπιφορτίζεται τὴν ἐκτέλε-
 σιν τοῦ παρόντος Θεσπίσματος

γον. Τὸ παρὸν Θέσπισμα θέλει δημοσιευθῆι, τυπωθῆι καὶ βληθῆι
 εἰς τὰς πράξεις τῆς Γερουσίας

Ἐκ τοῦ Παλατίου ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 18. Νοεμβρίου. 1821

ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαί.

Θέσπισμα Νο 3.

Διοίκησις προσωρινή

Ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος συστηθεῖσα διὰ τοῦ τετάρτου
 Θεσπίσματος τῶν πρακτικῶν τῆς συνόδου τελειωθειέντων ἐν Μεσο-
 λογγίῳ κατὰ τὴν 9^{ην}. τοῦ Νοεμβρίου. 1821.

Θεωρήσασα τὸ τέταρτον ἄρθρον τοῦ τελευταίου Θεσπίσματος τῶν
 Πρακτικῶν τῆς Συνόδου·

ψηφίζει

ἄρθρον α^{ον}. τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τῆς
 συνεληθούσης ἐν Μεσολογγίῳ θέλουσι κοινοποιηθῆι καὶ ἐκτανθῆι εἰς ὅλας
 τὰς κοινότητας εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουσι·

β^{ον}. ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος εἶναι ἐπὶ τούτῳ ἐπι-
 φορτισμένος νὰ τὰ κοινοποιήσῃ διὰ τοῦ τόπου * καὶ νὰ τὰ διαμοιράσῃ.

γ^{ον}. τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει κοινοποιηθῆι, τυπωθῆι καὶ βληθῆι
 μεταξὺ τῶν πράξεων τῆς Γερουσίας.

Ἐκ τοῦ Παλατίου. ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 18. Νοεμβρίου. 1821.

ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαί.

Θέσπισμα Νο 4.

Διοίκησις προσωρινή

Ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος συστηθεῖσα διὰ τοῦ τετάρτου
 Θεσπίσματος τῶν πρακτικῶν τῆς συνελεύσεως, τελειωθειέντων ἐν
 Μεσολογγίῳ κατὰ τὴν 9^{ην}. τοῦ Νοεμβρίου. 1821.

* Οὐτω καὶ οὐχι τύπου.

Παρατηροῦσα ὅτι ἡ θέσις τῆς πόλεως Βραχωρίου συμφέρει μᾶλλον πρὸς ὦραν ὡς ἀρμοδιωτέρα διὰ τὴν κυβέρνησιν τῶν διοικητῶν ὑποθέσεων, ὥστε νὰ ἐκτανθῶσι πρὸς ὅλα τὰ ἀνήκοντα μέρη τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ κυβερνηθῶσι τὰ τοῦ πολέμου χρεώδη·

ψηφίζει τὰ ἀκόλουθα·

αον. ἡ κατοικία τῆς Γερουσίας, ἐδιωρίσθη πρὸς ὦραν εἰς Βραχωρί μέχρι δευτέρας σκέψεως.

βον. τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει κοινοποιηθεῖ, τυπωθεῖ, καὶ βληθεῖ εἰς τὰς πράξεις τῆς Γερουσίας.

Ἐκ τοῦ Παλατίου ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 18. Νοεμβρίου. 1821.

ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαί.

Θέσπισμα Νο 25.

ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος

Θεωροῦσα τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἄρθρον τοῦ τετάρτου Θεσπίσματος τῶν πρακτικῶν τῆς συνελεύσεως τῶν τελειωποιηθέντων κατὰ τὴν 9. τοῦ τρέχοντος·

Θεωροῦσα ὅτι ἡ κατεπιέγουσα ἀνάγκη τῶν Πολεμικῶν καὶ διοικητικῶν σχεδίων ἱπροσκάλεσεν τὸν ἐκλαμπρότατον πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον πρόεδρον τῆς αὐτῆς Γερουσίας εἰς Πελοπόννησον, κατὰ τὸ παρὰ τῆς συνελεύσεως τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος τῆς ἐνταῦθα συγκροτηθείσης ἐκδοθὲν ἔγγραφον τῶν 15. τοῦ τρέχοντος, διὰ νὰ παρευρεθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπεσταλμένων ὡς Μέλος παριστάνον τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Γενικὴν τοῦ ἔθνους συνέλευσιν τὴν προβληθεῖσαν ἐν Ἀργεῖ·

Θεωροῦσα ὅτι διὰ τὴν ἴδιαν ἀνάγκην τοῦ πολέμου, τὰ μέλη τῆς Γερουσίας, ὑποχρεοῦνται νὰ παρευρεθοῦν κατὰ τὸ παρὸν ὅπου ἡ παρουσία των εἶναι ἀναγκαῖα·

Θεωροῦσα ὅτι διὰ τὴν βίαν αὐτὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη τα-

κτικῶς ἢ ἐκλογὴ τοῦ ἀντιπροέδρου, ὥστε νὰ ἀναπληροῖ τὰ τοῦ Προέδρου χρεῖα ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του·

Θεωροῦσα τὸ ἐπιτροπικὸν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Προέδρου τῆς αὐτῆς ἡμέρας, παρήρνιαστικὸν πρὸς ταύτην τὴν Γερουσίαν, διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ Ἐκλαμπρότης του ἐσύστησεν ἐπιτραπὸν του τὸν κύριον Γεώργιον Πραΐδην, νὰ ὑπογράψῃ ἀντὶ τῆς Ἐκλαμπρότητός του·

ὁμογνωμόνως θεσπίζει·

αον. Ὁ Κύριος Γεώργιος Πραΐδης ὡς ἐπιτροπος τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Πρίγκηπος Προέδρου, εἶναι δεκτὸς εἰς τὸ σῶμα τῆς Γερουσίας, καὶ θέλει παρευρίσκεται εἰς ὅλας τὰς συνελεύσεις.

βον. Ὁ αὐτὸς κύριος Γεώργιος Πραΐδης θέλει ἐκπληροῖ τὰ χρεῖα τοῦ ἐκλαμπροτάτου Προέδρου, καὶ ὑπογράφῃ ὅλας τὰς πράξεις τῆς Γερουσίας μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῆς Ἐκλαμπρότητός του, ἢ Νέας ἐπὶ τούτῳ διαταγῆς αὐτῆς.

γον. Θέλει φερθεῖ καὶ ἡ Εὐγενεία του μετὰ τῶν λοιπῶν Γερουσιαστῶν εἰς τὴν ἐν Βραχωρίῳ θεσπισθεῖσαν προσωρινὴν κατοικίαν τῆς Γερουσίας.

δον. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας Μένει ἐπιφορτωμένος νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Εὐγενείαν του διὰ ὅσον ἀποθλέπει τὸ παρὸν θέσπισμα.

εον. τὸ παρὸν θέλει δημοσιευθεῖ τυπωθεῖ καὶ βληθῇ εἰς τὰς πράξεις τῆς Γερουσίας.

Ἐκ τοῦ Παλατίου ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 19. Νοεμβρίου. 1821.

ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαί.

τῇ 19. Νοεμβρίου.

Ὁ Ἐκλαμπρότατος Πρίγκιψ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἐμίσεισεν σήμερον μετὰ τῶν ἀκολουθῶν του διὰ τὴν Πελοπόννησον διευθυνόμενος διὰ θαλάσσης πρὸς τὸ μέρος τῆς Πάτρας, συντροφευμένος παρὰ τῶν κυρίων Ἀλεξίου Τζιμπουράκη, Ἰωάννου Κολέτη, σκυρίδωνος Κουρκουμέλη, Ἰωάννου Πλακωτῆ, Φώτιου Καραπάνου καὶ τοῦ Καπιτάνου Φώτου Μπόμπουρη ἐπιτρόπου τῶν Σουλιωτῶν, καὶ διωρι-

σμένων παρὰ τῆς ἐνταῦθα συγκροτηθείσης συνελεύσεως νὰ παρασταθοῦν ἐκ μέρους τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Γεννικὴν τοῦ Ἔθνους συνέλευσιν τὴν ἐν Ἄργει τῆς Πελοποννήσου προβληθείσαν.

20 τοῦ αὐτοῦ

Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἐμίσεισαν οἱ κύριοι Γερουσιασταὶ διευθυνόμενοι δι' Ἀνατωλικόν, ὅθεν ἔχουν ν' ἀπερῶσιν διὰ Βραχῶρι, καὶ νὰ ἐπιμεληθοῦν τὰς πολεμικὰς ὑποθέσεις· μαζὴ τῶν ἐμίσεισεν, καὶ ὁ ταῆρ ἀγὰς ἀμπάζης καὶ ζάτζμπέης βασιάρης ἀνεψιὸς τοῦ Ἄγου Μουχουρουτάρη, πληρεξούσιοι τῶν Ἀλβανοτουρκῶν συμμάχων μας, ὅπου ἦτον ἰδῶ ἐπὶ τούτῳ φερμένοι διὰ νὰ συσφίξουν τὴν συμμαχίαν μὲ τὸ ἑλληνικὸν Γένος καὶ ἐμελλε νὰ ἀπεράσουν εἰς Πελοπόννησον ἀλλὰ διὰ τὴν κατεπίγουσαν τοῦ πολέμου ἀνάγκην ὀπισθοδρόμησαν διὰ τὸ στρατόπεδον μακρυνόρου, κραχθέντες ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ Ἄγου Μουχουρουτάρη. Ἐστειλλαν δὲ εἰς Πελοπόννησον πληρεξούσιον ἐπιτροπὸν τῶν ἐκ μέρους τῶν καὶ ἐκ μέρους πάντων τῶν συμμάχων Ἀλβανοτουρκῶν τὸν κύριον Μάρκον νταμηράλη· οἱ αὐτοὶ ἀφ' οὗ ὀπεδέχθησαν φιλοφρόνως παρὰ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Πρίγκιπος κυρίου Α. Μαυροκορδάτου, καὶ ἐνεπλήσθησαν χαρισμάτων ἀξιολόγων, μισεύσαντες ἔλαβον παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος πεντήκοντα φορτώματα ἐφόδια πολεμικὰ χάριν τῆς συμμαχίας νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι ἐναντίον τῶν κοινῶν ἐχθρῶν.

22. τοῦ αὐτοῦ

σήμερον ἐμίσεισαν διευθυνόμενοι διὰ τὸ Βραχῶριον ὁ Κύριος Γεώργιος Πραϊδῆς ἐπίτροπος τῆς Α. Ε. τοῦ προέδρου τῆς σεβαστῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ κύριος Νικόλαος Λουριώτης ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας.

Μὲ τὸ νὰ μὴ παρσευρέθησαν εἰς τὴν συνέλευσιν ὁ Κύριος Γεωργάκης Μαυρομάτης ἐκ Ξηρομέρου, καὶ ὁ κύριος Κωνσταντῖνος Λογοθέτου ἐκ Βονίτζης, ἐκλέχθησαν δὲ μέλη τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, εἰδοποιήθησαν διὰ τῆς ἀκολουθοῦ ἐγκυκλείου·

Κύριε !

οἱ ἐξ' ἐκάστης τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τμημάτων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος κατ' ἐκλογὴν ἀποσταλέντες πληρεξούσιοι, καὶ συγκροτήσαντες τὴν

συνέλευσιν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ἐξελέξαντο διὰ θεσπίσματος τῆς αὐτῆς συνελεύσεως τὰ Μέλη τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ἐν οἷς συναριθμεῖται καὶ ἡ Εὐγενεὶα σας ὡς Μέλος παραστατικὸν τοῦ τμήματος . . . . . Διορισμένος διὰ τοῦ τελευταίου θεσπίσματος τῆς συνελεύσεως νὰ κοινωνήσω πρὸς τὴν Εὐγενεῖαν της, τὴν ἐκλογὴν μὲ τὴν ὁποῖαν ἐτιμήθη ἡ ἀρετὴ τοῦ εὐγενοῦς ὑποκειμένου της, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ τῆς εἰπῶ ἐνταυτῶ ὅτι τὰ καθήκοντα τοῦ τιμίου ἐπαγγελματός της τὴν προσκαλοῦν νὰ εὐρεθῇ ἐν τάχει εἰς τὰ ἰδῶ, καὶ μὲ τὸ προσῆκον σέβας εἶμι.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 9. Νοεμβρίου. 1821.

τῆς εὐγενείας της.

ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς συνελεύσεως

Ν. Λουριώτης.

Ἴδου καὶ τὸ γράμμα τῆς Πληρεξουσιώτητος τὸ ὁποῖον ἔφερν ἑλθόντες οἱ ἀνωθεν δύο τουρκοαλβανοὶ συντροφευμένον μὲ ἕτερα δύο ὑπογεγραμμένα καὶ βουλομένα ἐν λευκῷ, τὰ ὁποῖα παρεδώθησαν τῷ Μάρκῳ δαμειράλῃ ἐπιτρόπῳ τῶν αὐτῶν διὰ νὰ συμφωνήσῃ τὴν Γεννικὴν συμμαχίαν εἰς Πελοπόννησον.

Ἐκλαμπρότατε κύριε Ἀλέξανδρε Μαυροκορδάτε !

Ἐπειδὴ καὶ ἡ περίστασις τὸ ἐκάλεσε διὰ νὰ ἀνταμωθῶμεν ὅλοι μας ἰδῶ, καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν διεξοδικῶς καὶ ἀδελφικῶς, περὶ τῆς παρούσης κοινῆς μας καταστάσεως καὶ νὰ δόσωμεν ἕνα ὀρθὸν δρόμον εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας, διὰ νὰ λείψῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ἀκαταστασία, καὶ ἀσυμφωνία, ὅλοι μας τοῦρκοι καὶ ῥωμαῖοι οἱ κάτωθεν σημειωμένοι καὶ πάντες οἱ μεθ' ἡμῶν, ἐδέθημεν πρῶτον, μὲ τὸν ἀδιάλυτον δεσμόν τῆς ἀδελφότητος, βάνοντας διὰ μάρτυρα τὸν ἀλάθηστον θεόν, μὲ ἀπόφασιν στερεάν, καὶ ἀμετάτρεπτον, καὶ μὲ τὸν ἰσχυρότερον ὄρκον τῆς τιμῆς καὶ συνειδήσεως, τώρα καὶ πάντοτε νὰ μείνωμεν τοιοῦτοι, καὶ διαφορά ἄλλη εἰς κάθε ὑπόθεσίν μας νὰ μὴν εἶναι ἐν τῷ μέσῳ μας παρὰ μόνον ἐκείνη τῆς θρησκείας· τὰ δὲ ἄλλα πάντα νὰ εἶναι ὁμοια καὶ ἴσα τόσον διὰ τοῦρκους ὡς καὶ διὰ χριστιανούς· δεῦτερον

κρίνοντας ἀκριβῶς τὰς περιστάσεις μας καθ' ὅλους τοὺς τρόπους τῆς γνώσεως καὶ ἀληθοῦς κρίσεως τῶν πραγμάτων, εἴμεθα πολλὰ ἀδύνατοι καὶ ὑστεριμένοι πάντων τῶν ἐν τῇ παροῦσῃ κριτικῇ περιστάσει ἀναγκαῖων. Ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν πολλὰ ἰσχυρὸς καὶ ἀδυσώπητος εἰς τὴν καθ' ἡμῶν θηριώδη του ἀπόφασιν καὶ μὲ τὰς τόσας ἀνδρείους ἀντιστάσεις μας, καὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς περισσότερον ἐξάπτεται ἢ καθ' ἡμῶν ὀργή του, καὶ παντίοις τροποῖς μηχανεύεται τὸν ὀλεθρὸν μας, ἡμεῖς ὁμῶς διὰ τὴν στεραιωτάτην ἀποφασιν μας, καὶ διὰ τὸ ἀληθὲς τέλος τῆς σωτηρίας μας, μέλει ἀναμφιβόλως νὰ δώσωμεν τέλος τούτου τοῦ τρομεροῦ πολέμου, ἢ μὲ τὴν ἐλευθερίαν μας, ἢ μὲ τὴν χύσιν τῆς ὀλοῦστερινῆς σταλαγματείας τοῦ αἵματός μας. Ἀπὸ τὰ μέτρα ὅπου κοινῶς ἐπείραμεν διὰ τὰ συμφέροντά μας τὸ πρῶτον ἐστάθη τοῦτο, τὸ νὰ στείλλωμαι τὸν ἀδελφὸν μας ταχῆραγα ἀμπάζην καὶ ζατζμπέην βασιάρην ἀπὸ τὸ μέρος τῶν τοῦρκων, ἀπὸ δὲ τὸ μέρος τῶν Σουλιώτων τὸν καπτ. Φῶτον Μπόμπορην, μαζὴ μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Καπετανέων διὰ νὰ ἔλθωσι κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σας νὰ σὲ βεβαιώσουν καὶ προσωπικῶς διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ χρέος ὅπου κοινῶς ὅλοι μας ἔχωμεν εἰς τὴν φιλογενεῖαν σου μὲ τὴν ὁποῖαν ἔκαμες καὶ κάμνεις ἀδιακόπως εἰς τὴν πατρίδα τόσας, καὶ τόσας ἐκδουλεύσεις, καὶ θυσίας, καὶ ἐνταυτῶ νὰ σὲ βεβαιώσουν ποῖον σκοπὸν τρέφομεν διὰ τὸν ἐνάρετον χαρακτήρα σου ἀν' ὁ θεὸς μᾶς δώσει μίαν στιγμὴν τὴν ποθομένην περιστάσιν, αὐτοὶ ὡς πληρεξούσιοι Βακῆλιδές μας ἔχουν καὶ τὰς ὑπογραφάς μας διὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἢ ἀρετὴ σου καὶ ἀξιώτης σου μὲ τὸν πλέον συμφερότερον τρόπον εἰς τὸ νὰ τελειώσωσι μὲ τὸ μέσον σου ὅσα κρίνει ἢ φρόνησίς σου ἀναγκαῖα καὶ συμφέροντα τῇ πατρίδι καὶ τῇ παροῦσῃ περιστάσει ἢ Βοήθεια τῆς φιλογενείας σου εἰς ταύτην τὴν περίστασιν εἶναι πλέον ἀναγκαῖα καὶ ἐπωφελικὴ ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν καὶ παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ βεβαιώσης τὰς ἐλπίδας ὅπου τρέφωμεν εἰς τὸ ὄνομά σου μὲ ὅλας τὰς δυνατὰς ἀποδείξεις ὅτι κινδυνεύει τὸ πᾶν ἀν' δὲν προφθάσωμεν νὰ ἀπαντηθῶμεν.

Ἀπὸ τὸ πρὸς τοὺς Μεσολογγίτας καὶ Ἀνατωλικιώτας γράμμα μας, βεβαιώνομε ποῖαν ἀνάγκην ἔχωμεν διὰ Μπαροῦτι, καὶ Μολύβι, μὲ τὸ νὰ εἴμεθα πάντι ὑστερημένοι. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ τοὺς βιάσῃ σφοδρῶς διὰ νὰ κάμωσι καθὼς τοὺς γράφωμεν· νὰ μᾶς καταφθάσῃ

καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης της μὲ πεντακόσιαις ὀκάδες ὅσον τάχιστα διὰ νὰ μὴν ἐμποδισθῇ ἢ ὑπόθεσις τῆς Ἄρτας εἰς αὐτὴν τὴν ἐπωφελῆ περιστάσιν τὴν ὁποῖαν δὲν εὐρίσκομεν ποτέ· ἀν' τὴν τὴν χάσωμεν, καὶ μένομεν. 29. Ὀκτωβρίου 1821. Πέτα. ~

Οἱ ἀδελφοὶ σας

Ἄγο μουχουρντάρης

(6) *

Ἐλιμάζ Μιέτζης

(6)

Γεωργάκις Δράκου

(6)

Ἀνδρέας Ἰσκού

(6)

Ἀλεξάκις Βλαχόπουλος

(6)

Πάνος Γαλάνος

Ἰκωνσταντῆς Ἰκαραγιάνης, Ἰκωνσταντένος Ἰκαραπάνου

Γεωργάκις Μαυρομάτης Γιάνος Γεροθανάσις

Ἀναγνώστης Μπαρλὰς Νικολάκις Ἰφελου

Γεωργάκις Βαλτενὸς Ἰκότζης Μπαρλὰς

Ἰκαρούσος Φωτεινοῦ Γεωργάκις Μαγγένας

Γιάτζης Ἰκῶστα Μαγγένας.

ταχῆρ Ἀμπάζης

(6)

Νότης Μπότζαρης

(6)

Γεωργάκις Νικολοῦ

(6)

Γώγος Μπακόλας

(6)

Γραφὴ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Πρίγγιπος Μαυροκορδάτου πρὸς τὴν ἐν Σαλώνοις συνέλευσιν.

Θεοφιλέστατοι πατέρες καὶ εὐγενέστατοι φιλοπάτριδες ἀδελφοί, οἱ συγκροτοῦντες τὴν συνέλευσιν εἰς Σάλωνα.

Κατὰ τὰς προλαβούσας ἀμοιβαίας εἰδοποιήσεις, συνήλθομεν κατ' αὐτὰς εἰς ταύτην τὴν πόλιν, ἵνα συγκροτήσωμεν τὴν συνέλευσιν τῶν ἐλευθέρων τούτων μερῶν, καὶ νὰ συνεννοηθῶμεν ἔπειτα τόσον μεταξὺ

* Τὸ δ σημαίνει ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω βοῦλλυ = Τ(όπος) Σ(φραγίδας).

μας, ὅσον καὶ ὁμοῦ μετὰ τῶν Πελοποννησίων. Κρίνωμεν χρέος μας νὰ σᾶς κοινοποιήσωμεν ὅτι γινομένης πρῶτον σκέψεως περὶ τῆς Πολιτικῆς διοικήσεως τὰ ὑποκείμενα ὅπου ἤθελον ἀποφασισθεῖ, θέλουν ἀπεράσει διὰ τὴν Πελοπόννησον. Ἀκολουθήσατε καὶ ἡ Αὐθεντεία σας τὸ αὐτὸ ἐν τάχει καὶ πέμψατε δι' ἐκεῖ τὰ Μέλη τὰ ὅποια θέλετε ἐκλέξει ὅπου θέλομεν συνενωθῆ διὰ νὰ σκεφθῶμεν Γεννικῶς περὶ τῆς παροῦσης καταστάσεως, καὶ νὰ ἐπιβεβαιώσωμεν τὴν συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀγάδων, οἱ πληρεξούσιοι τῶν ὁποίων θέλουν ἔλθει μαζί μας ἐκεῖ τῆ 4 Νοεμβρίου.

Α. Μαυροκορδάτος

Ἐτερη γραφὴ τοῦ αὐτοῦ Πρίγκιπος πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς Πελοποννήσου.

Εὐγενέστατοι καὶ φιλοπάτριδες ἀδελφοὶ κύριοι Σωτήριε Χαραλάμπους, Γεώργιε Σισίνη, Θάνε Κανακάρη, Ἀνδρέα Λόντου, Ἀνδρέα Ζαίμη, καὶ λοιποὶ.

Φθάσας ἐδῶ ὁ ἐδικὸς σας Κύριος Κασιμάτης μ' ἐπληροφόρησε τὰ αὐτόσε τρέχοντα, περὶ τῆς Γεννικῆς συνελεύσεως εἰς τὸ Ἄργος· χθὲς ἔφθασαν ἐδῶ ὁ ταῆρ Ἀγάς Ἀμπάκης, ὁ Ζατζμπέης ἀδελφὸς τοῦ ἐνδόξου Ἄγου βασιάρη ἐκ μέρους τῶν ἀγάδων συμμάχων, Ὁ καπετάνος Φῶτος Μπόμπορης ἐκ μέρους τῶν Σουλιῶτων, οἱ κύριοι Πάνος Γαλάνης, Χριστάκης Στάκιος, Φῶτος караπάνου, Ἀναγνώστης Καραγιάνης, Ἐπαμινῶντας Μαυρομάτης, Πέτρος Μπαμπινιώτης, καὶ λοιποὶ προεστῶτες Βάλτου, Ἐηρομέριου, Βλοχοῦ Βραχωρίου, καὶ ἑτέρων μερῶν, ὅλοι πληρεξούσιοι διὰ νὰ θεωρηθῶσι τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος. Ἔχουν παραγγελίαν νὰ ἀκούσουν τὰς Ὁρδινείας μου καὶ νὰ ἀπεράσουν αὐτοῦσε διὰ νὰ γένη καὶ ἡ σκέψις τοῦ συστήματος καὶ τῆς συμμαχίας κοινῆ.

Μᾶς χρειάζονται ἐδῶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέραι διὰ νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῶν τῆς Ῥούμελης πραγμάτων, καὶ ἔπειτα Συντροφειύωντάς τους καὶ ἐγὼ ἀπερνοῦμεν δι' αὐτοῦ διὰ νὰ γίνη γενικὴ ἡ Συνέλευσις, ἀν στοχάζεσθαι ὅτι ἤμποροῦμεν νὰ προφθάσωμεν, προσμείνατέ μας διὰ

νὰ πηγένωμεν μαζί ἑἰς τὸ Ἄργος. Εἶδὲ καὶ κρίνετε ὅτι ἐκεῖ εἶναι τὰ πάντα ἔτοιμα καὶ πρέπει νὰ πηγένεται διὰ νὰ μὴν γίνη ἐμπόδιον ἡμεῖς ἐρχόμεθα καὶ ἀκολουθῶς· πλὴν παρακαλῶ νὰ ἀφήσετε διατάγας ὅπου νὰ εὐρωμεν ἔτοιμα πενήντα ἕως ἐξήντα ἄλλογα, καὶ τροφὰς διὰ νὰ μὴν ἀργίσωμεν. Περικλείω καὶ ἴσον τοῦ πρὸς μὲ γράμματος τῶν ἀγάδων καὶ ὄλων τῶν Προεστῶτων καὶ καπετάνων, ἐξ' οὗ θέλετε πληροφορηθῆ πλατύτερον περὶ τῶν γραφομένων. Θέλων νὰ ξεκινήσω ἀμέσως τὸν ἄνθρωπον δὲν ἔχω καιρὸν νὰ γράψω οὔτε πρὸς τοὺς συγκροτοῦντας τὴν ἐν Ἄργει συνέλευσιν, οὔτε πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐκλαμπρότατον Πρίγκηπα Καρατζᾶ· ὅθεν ἂς κοινοποιηθῶσι τὰ γραφόμενα. Θέλετε ἀκούσει ἀκόμι μὲ εὐχαρίστησιν ὅτι ἡ εἰς Σάλωνα Συνέλευσις γίνετε καὶ ὅτι ἐλπίζω ὅτι καὶ ἐκεῖθεν θέλουν ἔλθει ἀπεσταλμένοι εἰς Πελοπόννησον. Ἄς ἀξιωθῶ νὰ ἴδω τοῦτο, καὶ τότε θέλω λησμονήσει καὶ τοὺς κόπους καὶ τὰς πικρίας ὅσας ἰδοκίμασα μέχρι τοῦδε· τῆ 4 Ἰβρίου.

Α. Μαυροκορδάτος

Γράμμα πληρεξουσιώτητος τῆς συνελεύσεως τοῦ Μεσολογγίου διὰ τοὺς πηραστάτας αὐτῆς εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Μεσολόγγιον 15. Νοεμβρίου. 1821.

Ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ἀπεσταλμένοι ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος διὰ νὰ ὀργανίσωμεν σύστημα προσωρινὸν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῶν ἐπαρχιῶν μας, καὶ νὰ ἐκλέξωμεν τὰ Μέλη τὰ ὅποια θέλουν παραστήσει τὸ μέρος τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Ἄργει τῆς Πελοποννήσου συγκροτουμένην ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἐκλέξαμεν καὶ ἀπεφασίσσαμεν ὡς ἱκανοτέρους τούτου τοῦ Μεγάλου ἔργου, τὸν ἐξοχώτατον ἰατρὸν κύριον Ἰωάννην Κολέτην, τὸν κύρ φώτιον Καραπάνου, τὸν κύριον Ἀλέξιον Τζιμπουράκι, τὸν κύριον σπυρίδωνα κουρκουμέλη, καὶ τὸν κύριον Ἰωάννην Πλακωτὴν, σὺν τοῖς αὐτοῖς στέλλεται καὶ ὁ Γενναῖος καπετ. Φῶτος Μπόμπορης ἐκ μέρους τῶν Καπετάνων Σουλίου. Αἱ γνῶμαι τῶν διωρισθέντων παραστάτων τῶν ἐπαρχιῶν μας εἰς τὴν ῤηθεῖσαν συνέλευσιν θέλουν

θεωρηθῆ ὡς γνώμη τῶν ἐπαρχιῶν μας ὧν εἰς ἐνδειξιν δὲ τούτου ἐγένετο, καὶ ὑπεγράφη τὸ παρὸν μας.

ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαί.

Γραφὴ τῆς αὐτῆς συνελεύσεως Πρὸς τοὺς Πελοποννησίους

Φιλογενέστατοι Κύριοι!

Μετὰ τὸν ὀργανισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, ἔπρεπε νὰ ἐκπληρώσωμεν καὶ τὴν ἄλλην παραγγελίαν τῶν ἀποστειλάντων ἡμᾶς νὰ ἐκλέξωμεν δηλ. ἐκείνους ὅσοι ἔπρεπε νὰ διαβῶσιν εἰς Πελοπόννησον, διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ἐν Ἀργεὶ Γεννικὴν τοῦ ἔθνους συνέλευσιν, ὅθεν κοινῇ γνώμῃ ἐνεκρήθησαν, ὁ ἐξοχώτατος κύριος Ἰωάννης Κολέτης, οἱ κύριοι Φώτος Καραπάνου, Ἀλέξιος Τζημπουράκι, σπυρίδων Κουρκουμέλης, Ἰωάννης Πλακωτῆς, οἵτινες ἔρχονται παραστάται τῶν ἐλευθέρων Μερῶν τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, διὰ νὰ συντρέξωσιν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπεσταλμένων τοῦ ἔθνους, εἰς τὸν διωργανισμὸν συστήματος, καὶ διοικήσεως προσωρινῆς, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶναι ἐλπίς νὰ εὐγῶμεν νικηταὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀνεδέχθημεν μέγαν ἀγῶνα.

Πολλοὶ ἐξ' ἡμῶν εἶχομεν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαβῶμεν καὶ οἱ ἴδιοι διὰ νὰ παρευρεθῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν λαμπρὰν Συνέλευσιν, ἀλλ' αἱ περιστάσεις τῆς Πατρίδος μας μᾶς ἀναγκάζουν νὰ τρέξωμεν ὅλοι ὁμοῦ, διὰ νὰ προλάβωμεν τὸν ἐπαπειλοῦντα ἡμᾶς κίνδυνον, διότι ὁ ἐχθρὸς μὲ τὴν ἄλωσιν τῶν Λιθαρίτζων μὴ ἔχων χρεῖαν πολλῶν δυνάμεων διὰ νὰ κρατῆ κλεισμένον τὸ φρούριον τῶν Ἰωαννίνων θέλει ἀποφασίσαι νὰ κάμῃ διαφόρους ἀντιπερισπασμοὺς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ προλάβωμεν.

Ἐλπίζομεν ἡ Σύστασις τῆς προσωρινῆς Διοικήσεως καταπαύουσα τὴν ἀναρχίαν, θέλει προετοιμάσει τὰ μέσα τῆς τελείας ἐλευθερώσεώς μας καὶ ὅτι τὸ ἔθνος ὅλον γινόμενον ἐν, καὶ συγκεντριζόμενον θέλει δεῖξει εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ εἰς ὅλλα τὰ ἄλλα ἔθνη ὅτι ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ ἐλεύθερον.

Μεσολόγγιον τῆ 15. Νοεμβρίου. 1821.

ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαί

Ἐκλαμπρότατε κύριε!

Μ' ὅλον ὁποῦ διὰ μερικῶν καὶ κοινῶν γραμμάτων ὧν τῶν προεπτῶτων καὶ Καπετάνων τῶν ἐπαρχιῶν μας παρεκλήθης, ἀφ' οὗ μᾶς ὀδηγήσεις εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ προσωρινοῦ ἐσωτερικοῦ διοργανισμοῦ τῆς Πατρίδος μας νὰ διέβης μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων μας εἰς τὴν Ἑθνικὴν συνέλευσιν, καὶ μὲ τὸν γνωστὸν τοῖς πᾶσι Πατριωτικὸν ζῆλον σου νὰ στηρίξης τὰ δίκαια τῆς Πατρίδος μας, ἡμεῖς καὶ πάλιν λαμβάνωμεν τὸ θάρρος νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν ἐκ μέρους ὧν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος νὰ δεχθῆς τὸ νὰ φανῆς παραστάτης αὐτῆς εἰς τὴν ῥηθείσαν συνέλευσιν καὶ ὀδηγὸς τῶν λοιπῶν ἀπεσταλμένων μας.

Ὅλη ἡ Πατρίς Ἐκλαμπρότατε, κυρήττει τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν φιλογενεῖάν σου, ἡ Δυτικὴ ὅμως χέρσος Ἑλλάς σᾶς χρεωστεῖ ἰδιαιτέραν εὐγνωμοσύνην τῆς ὁποίας τὴν διαμαρτύρησιν δέχθητε δι' ἡμῶν τῶν διὰ βίου εὐγνωμόνων.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 15. Νοεμβρίου. 1821.

τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος πρόθυμοι καὶ ἀδελφοί.

Πάνος Γαλάνης.

Χριστάκης Στάϊκος

Μητζος Φραγγοῦλης Ἀναγνώστης Καραγιάννης

Κωνσταντίνος Τζεάλας. Ἀναστ. Τζημπουράκις

Ἀντώνιος Ἀναστασίου. Δημήτριος Ἰωάννου Γεροθανάσι

Οὕτω περατοῦται ὁ μόνος περισωθεὶς πρῶτος ἀριθμὸς τοῦ Ἀχελῷου ὁ ἐκδοθεὶς ἐν Βραχωρίῳ τῆ 24 Φεβρουαρίου 1821.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΠΛΗΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ

Α'

ΚΩΔΙΚΕΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ¹

28

Χαρτ. 0,16×0,10. Αἰῶνος XIX (σ. 264).

1 (σ. 1). «Τοιήματα καὶ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΡΩΜΑΪΚΑ συλλεγόμενα ὑπο τοῦ Καπεταν Πρεδλ. 1832-33-34-35».

α' (σ. 6). [Νεφέλη] «Ἱστορία τῆς Μάνης ὅλης, ἠθῶν χωρίων καὶ ἰντράδων αὐτῆς διὰ στίχων πολιτικῶν».

Εἰς τὸ σημεῖον ∴ ἀνταποκρίνονται κάτω ἐν τῇ ᾗ ταῦτα ∴ ἀπο τοῦ Νικητᾶ ἐκ τῆς δεκάτης ὄγδοης ἑκατονταετηρέως.

Ἄρχ. Μεγάλου βουνὸ βρῖσκειται ἐπάνω στον Μορέα.

β' (σ. 33). «Τολεμικά».

σ. 34. «Δεῦτε παῖδες (Rhigas)» - σ. 37. «Ἐνθουσιασμός τοῦ στρατιώτου ὑπερπατρίδος». Ἄρχ. «Ὁ λυγερὸν καὶ κοπτερόν σπαθί μου |

γ' (σ. 43). «Τλάστα» (= Πλαστά).

σ. 44. «Ἐλπίδες τῆς Ἑλλάδος (Rhigas)» Ἄρχ. «Ὡς πότε παλλικαριά | - σ. 52. «Ὅρκος». Ἄρχ. Εἰς τὴν φιλάτην μοῦ λοιπὸν πατρίδα. - σ. 55. «Τροτροπή εἰς τοὺς Ἑλληνας ὑπερ τῆς ἐλευθερίας». Ἄρχ. Τί καρτερεῖτε φιλοὶ καὶ ἀδελφοί;

δ' (σ. 57). «Ἱστορικά».

σ. 58. «Θάνατος τοῦ Κίτζου Μπότζαρη». Ἄρχ. Τριὰ πουλάκια καθονται

¹ Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 367.

ἔστην Ἄρτᾶς τὸ γιοφύρι. - σ. 61. «Ἄλωσις τοῦ Μπεράτιου». Ἄρχ. Μαῦρον πουλλὲ ἐκάθονταν ἴστοῦ Μπεράτιου τὸ κάστρον. - σ. 63. «Ἡ ὑπερδούλεισι τοῦ Γαρδίσι». Ἄρχ. Κοῦκοι, νὰ μὴ λαλήσετε, πουλιά, νὰ βουδαθήτε | - σ. 65 «Ἡ μάχη τῶν Σουλιώτων». Ἄρχ. Ἐτα μέσα στὰ Τσερίτσανα, στήν ἄκρ' ἀπὸ τὸ Σούλι. - σ. 71. «Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως». Ἄρχ. Πῆραν τὴν πόλιν, πῆραν τὴν, πῆραν τὴν Σαλόνικην. - σ. 73. «Ἡ σκλαβία τοῦ Κιαμήλ-Μπέης». Ἄρχ. Πῆραν τὰ κάστρα, πῆραν τὰ, πῆραν καὶ τὰ δερβενία. - σ. 75. «Ὁ θάνατος τοῦ Διάκου». Ἄρχ. Πολλὴ μαυρούλλα πλάκωσε, μαυρὴ ἴσαν καλιακαῦδα. - σ. 83. «Ὁ θάνατος τῆς Δέσπος». Ἄρχ. Ἄχος βάρης ἀκούεται, πολλὰ τουφέκια πέφτουν. - σ. 82. «Ὁ θάνατος τοῦ Βέληγκέκα». Ἄρχ. Σταῖς δεκαπέντε τοῦ μαῖου, σταῖς εἴκοσι τοῦ μῆνα. - σ. 85. «Ὁ κύριος Μιχάλης». Ἄρχ. Θέλω νὰ κάτσω, νὰ σᾶς πῶ, πολλὰ νὰ θὰ μαχθῆτε. - σ. 88. «Ἀντίστασις τοῦ Μισολογγίου κἀτα τῶν τούρκων, καὶ ὑπερασίσις αὐτοῦ». Ἄρχ. Νὰ μὴν πουλλὲ νὰ πετοῦνα νὰ πηγαῖνα τοῦ ψήλου. - σ. 90. «Ἱστορία τοῦ Γεώργου τοῦ Σκατόδεργα (Kandiotisch)». Ἄρχ. Ὅποιος καλ' ἀφουκράζεται, πάλι καλὰ δηγᾶται.

ε' (σ. 101). «Κλεφτικά».

σ. 102. «Ἐπιγραφή τοῦ σπαθίου τοῦ Κοντοῦανη». Ἄρχ. Οποῖς τυράννους δὲν ψηφεῖ. - σ. 103. «Γραφή τῶν κλέφτων τοῦ Βάλτου». Ἄρχ. Κάτω στὸ Βάλτου τὰ χωρία. - σ. 105. «Τοῦ Στέργιου». Ἄρχ. Κᾶν τὰ δερβενία τουρκέψαν, τὰ πῆραν Ἄρδανίτες. - σ. 106. «Ὁ τάφος τοῦ Δήμου». Ἄρχ. Ὁ ἥλιος ἐδασιλεῖτε, κ' ὁ Δῆμος διατάζει. - σ. 108. «Τοῦ Μπουκοβάλλα». Ἄρχ. Τ' εἶναι ὁ ἄχος ποῦ γίνεται, καὶ τάρραχη μεγάλη; - σ. 110. «Τοῦ Ιάννη Στάθα». Ἄρχ. Μαῦρον καρᾶδι ἐπλέε στα μέρη τῆς Κασσάνδρας. - σ. 112 «Τοῦ Γυφτάκη». Ἄρχ. Δίψουν οἱ κάμποι γιὰ νερὰ, καὶ τὰ βούνα γιὰ χιονία. - σ. 114. «Τοῦ Ζαχαρία». Ἄρχ. Τί εἶν' τὸ κακόν, ποῦ γίνεται τούτο τὸ καλοκαίρι; - σ. 118. «Τὸ μάθημα τοῦ Νάννου». Ἄρχ. Ἐδγῆκ' ὁ Νάννος στὰ βούνα, ψήλα στὰ κορφοβούνα. - σ. 120. «Τοῦ Πλιάσκου». Ἄρχ. Κοίτετ' ὁ Πλιάσκας, κοίτεται στήν ἐρημνὴν τὴν βρύσιν. - σ. 122. «Τοῦ Ὀλυμποῦ». Ἄρχ. Ὁ Ὀλυμπος κ' ὁ Κίσσαβος, τὰ δυὸ βούνα μαλόνουν. - σ. 124. «Τοῦ Γεωργοθώμου». Ἄρχ. Ἐνα πουλάκι ξέδγαινε μέσα ἀπο τὸν Βάλτον. - σ. 127. «Ὁ καπετάνος ἀγαπητικός». Ἄρχ. Νικόλα, κάτζε φρόνιμα, σὴν καπετάνος ποῦ εἶσαι. - σ. 129. «Ὁ ὕπνος τοῦ Ἀνδρείου». Ἄρχ. Τώρα τὰ πουλιά, τώρα τὰ χελιδονία. - σ. 131. «Τελευταῖος ἀποχαιρετισμός τοῦ Κλέφτη». Ἄρχ. Ρόδαλα κάτω στὸν γιαλόν, κάτω στὸ περιγιαλί.

ς' (σ. 133). «Διήγησεις».

σ. 135 «Ἡ Ἀρπαγή». Ἄρχ. Ὡς κάθουμουν καὶ ἐτρωγα εἰς μαρμαρένιαν ταῦλαν. - σ. 141. «Οἱ Ἀγαπητικοί». Ἄρχ. Μιὰ λύγερη βάρε ἀρρώσταῖ γιὰ ἴνους ἀγουρ' ἀγάπην. - σ. 148. «Ὁ Χάρος καὶ αἱ Ψύχαι». Ἄρχ. Τί εἶναι μαῦρα τὰ βουνα, καὶ στέκουν βουρκωμένα; - σ. 150. «Ὁ Χάρος καὶ ἡ Κόρη». Ἄρχ. Μιὰ κόρη ἐκαυχῆθηκε, τὸν Χάρον τὸν φοδάται. - σ. 153. «Ὁ Μανόλης καὶ ὁ Ἰανιτζάρης». Ἄρχ. Μδρὲ, Μανόλη, μδρὲ λεδέντη, μδρὲ καλὸ παιδί,

ζ' (σ. 155). « Οικίακα ».

σ. 156. « α ». Ἄρχ. Ξενιτευμένον μου πουλί καὶ παραπονεμένον. - σ. 156. « β ». Ἄρχ. Ἐδγάτ' ἀγώρια στὸν χόρον, κοράσια στὰ τραγοῦδια. - σ. 157. « γ ». Ἄρχ. Κύρη, χρυσὴ τὴν Κυριακὴν, κ' ἀργύρω τὴν δευτέραν. - σ. 157. « δ ». Ἄρχ. Ὁ μισευμὸς εἶναι κακὸ, τὸ ἔχε ἵγια φαρμάκι. - σ. 158. « ε ». Ἄρχ. Ἐξένα πρέπει, ἀφέντη μου, φρεγάδα ν' ἀρματόσης. - σ. 160. ζ « Τὸ γὰρ πολὴ τῆς θλίψεως γεννᾷ παραφροσύνην ». Ἐπιταί ὁ στίχος « Ἐγὼ σὲ φορτώσα, νὰ ὁ θεὸς σὲ ξεφορτώσῃ! ».

η' (σ. 161). « Ἐπιθαλάμια ».

σ. 162. « α ». Ἄρχ. Ἀπο τὰ τρίκορφα βούνα. - σ. 163. « β ». Ἄρχ. Ἀφίνω γείαν στὸν μαχαλᾶν, καὶ γείαν στοὺς ἰδικούς μου. - σ. 162. « γ ». Ἄρχ. Ἡ περιστεροῦλα, ἡ νύφη μᾶς. - σ. 165. « δ ». Ἄρχ. Ὅλες ἢ μελαχρονές κ' ἢ μαυρομάτες. - σ. 166. « ε ». Ἄρχ. Ἐδγατ', ἀγώρια, στὸν χόρον, κοράσια στὰ τραγοῦδια.

θ' (σ. 167). « Δίστιχα τραγουδάκια ».

Εἶνε α' - ια' τὸν ἀριθμὸν.

ι' (σ. 171). « Ἐρωτικά ».

σ. 172. α'. Ἄρχ. Πουλάκι ξένο ξενιτευμένο. — σ. 175. β' Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα, θεάνω!

ια' (σ. 179). « Neugriechische Literatur ».

σ. 180. « (Bruckstücke): Erotokritos und Aretusa. - σ. 183. « Ὁ Ὀδοιπορος, ποιήμα δραματικὸν τοῦ Παναγιώτου Σούτσου 1835 (: Bruckstücke) ». - σ. 199. « Ὁ Περιπλανώμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου » (ἀποσπάσματα).

Ἐπονται ἄγραφοι αὐτοὶ σ. 204-219.

ιβ' (σ. 217). « Τοῖσις Ἀλεξάνδρου Σούτσου πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος ΟΘΩΝΑ. 1833 ».

Ἄρχ. ἐν σ. 220. Ἡ Ἑλλάς μετὰ δουλείαν, Βασιλεῦ, πολλῶν αἰώνων. Μόνον ἐν ταῖς ἀρτίαις τὸν ἀριθμὸν σελίσιν εἶνε γεγραμμένον τὸ πρωτότυπον, ἀπέναντι δ' ἐκάστης αὐτῶν ἐν ταῖς περιτταῖς σελίσιν γαλλικὴ μετάφρασις ἐν τῷ πεζῷ.

ιγ' (σ. 250). « Ἀφοσιώσεις τοῦ Ἰωάννης Τσουλουφιάδης Ἀργεῖου ».

Ἄρχ. Ὁ Βασιλεῦ, θεόπεμπτε, Ἑλλάδος Κυριάρχα!

ιδ' (σ. 253). « Ἡ κόραι τῆς Ἀραχοβᾶ πρὸς τὴν Βασιλίσα τῆς Ἑλλάδος ».

Ἄρχ. Βασιλίσα, ὦ ματιά μου, βᾶσεις καὶ τὸν κορῶνα.

ιε' (σ. 254). « Ὑμνος εἰς τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότζαρης ».

Ἄρχ. Κλαύσωμεν Ἕλληνας ἄνδρα γενναίον.

2 (σ. 255). « Ἀμουράτης καλήφα τῆς δυναστείας τῶν Οττομανῶν πρὸς τοὺς Ἰαννίταις (: 1422 :) ».

ἔχει δι' ὧδε Βασιλεῦς Μούρατ', ἀνατόλης καὶ δύσεως,

γράφω εἰς ἐσᾶς Ἰαννίταις, καὶ σᾶς συμβουλεύω, νὰ ἔλθετε θελεματικῶς, νὰ μοῦ παραδώσετε τὸ καστρὸν σᾶς, καὶ νὰ μὲ προσκυνήσετε διὰ βασιλέαν σᾶς, διὰ νὰ μὴ κινήσετε εἰς θύμον μέγαν, καὶ ἔλθω ἐναντίαν σᾶς μὲ στρατεύματα μοῦ, καὶ πάρω τὸ καστρὸν σᾶς μὲ τὸ σπαθὶ μοῦ. Καὶ τότε θέλετε πάθη τὰ, ὅσα ἔπαθαν καὶ τὰ λοιπὰ καστρῆ, ὅπου θελεματικῶς δὲν μὲ ἐπροσκύνησαν, καὶ ἐκατακώπησαν μὲ τὸ σπαθὶ μοῦ· καὶ ὑπο τῶν στρατιῶτων μοῦ ἐσπλαγίσθησαν, καὶ ἀνατόλη καὶ δύση ἐπελήθησαν. —

Καὶ ὄρκον ἀναμετάξυ μᾶς νὰ ποιήσωμεν, ὅτι νὰ μὴν σᾶς διώχνω πότε ἀπο τὸ καστρὸν σᾶς, καὶ ἐσεῖς πάλιν νὰ μὴν φανῆτε ἐπέβουλοι, καὶ τῆς βασιλείας μοῦ ἀπήθην ὅποτε. —

3 (σ. 257). « Ἄλη Πασιᾶς πρὸς τοὺς Παργιώτας ».

ἔχει δι' ὧδε Ἐγὼ Ἄλη Πασιᾶς. Εἶδονσις πρὸς ἐσᾶς τοὺς Παργιώτας, ὅτι ἐδεβαιωθήκετε ὁ πόλεμος, ὅπου ἔγενε σήμερον, καὶ ἐξάπωσα τὴν Πρέβυσαν. Διὰ τοῦτο, γιὰ ὅπου σᾶς γράφω, καὶ σᾶς διδῶ τὴν εἶδονσιν, ὅτι μάνταμ ὅπου εἴσθε γείτονοι, ἐγὼ πόλεμον μετ' ἐσᾶς δὲν θέλω. Μόνον νὰ κυνήσετε δυὸ, τρεῖς νομάτοι, νὰ ἔλθετε, νὰ κουβεντιάσωμεν, καὶ νὰ γενήτε τοῦ βασιλέως μοῦ, καὶ ὅτι νίζαμι θελήσετε, νὰ σᾶς δόκω.

Ἄμα δὲν θέλετε, νὰ ξέρετε ποῦ ἔχω καὶ μετ' ἐσᾶς πόλεμον, καὶ τὸ κρίμα στὸν λεμὸν σᾶς! —

Πρέβυσα, τρίτη ὀκτωβρίου ἀμάξι 1798.

4 (σ. 258). « Προσευχὴ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν βασιλέα Ὀθωνα Α ».

Ἄρχ. Πολυχρόνιον ποιήσει κύριος ὁ θεός.

Αὐτοὶ ἐπόμενοι σ. 259-260 ἄγραφοι.

5 (σ. 261). « Geschichte der Maïna ».

Περιλαμβάνει γλωσσικὰς ἐρμηνείας εἰς τὴν ἐν σ. 6 κ. ε. Ἱστορίαν τῆς Μάνης τοῦ Νεφάκη.

Ἐν τέλει πολλὰ ἄγραφα φύλλα.

29.

Χαρτ. 0,212×0,163. Αἰῶνος XVIII (σ. 28 + φ. 133).

1 (σ. 1). [Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου] Τῷ τίνα τὰ πά-
λαι καὶ νῦν περὶ τῶν παλιρροίων φιλοσοφηθέντα ζητήσαντι.»

Μετάφρασις νεοελληνική. Μετὰ σχημάτων. Ἐν τέλει τοῦ κειμέ-
νου (σ. 28) Καλλινίκου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὸ σχολεῖον Ζαγοράς (ἡ λέξις Ζαγοράς
μονοκονδυλικῶς) καὶ ὁ ἀφαιρέσας ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέ-
νης, καὶ ἐπικατάρατος.

2 (φ. 4^α). «Κωμωδία. Ἦτοι ἔργα καὶ καμώματα τοῦ μια-
ροῦ ψευδασκητοῦ Αὐξεντίου τοῦ ἐν τῷ Κατιρλίφ, καὶ τῶν ἀσε-
βεστάτων ἀθέων ἐκείνου μαθητῶν, ὁπαδῶν καὶ διδασκάλων...».

Διαιρεῖται εἰς πέντε πράξεις ἢ δράματα, ὡς λέγονται ἐν τῷ κώδικι.
Τοῦ κειμένου προτάσσονται:

α' (φ. 1^α). Τὰ πρόσωπα τῆς κωμωδίας κατὰ δράματα.

Ἐν τέλει αὐτῶν μονοκονδυλικῶς: Προϊλάβου Καλλινίκου θείῳ
δ' ἐλέει καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

β' (φ. 2^β). «Προαναφώνησις».

Ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς:

Ἴδου λοιπὸν ὧ φίλτατε κατὰ τὴν δέησίν σου,
κατὰ τὴν μεσιτείαν σου, καὶ τὴν ἀξίωσίν σου.

Καὶ γιὰ χατῆρι σου πολὺ στέλω τὴν κωμωδίαν,
καὶ λάβε τὴν ὡς ζήτησας μὲ κάθε προθυμίαν.

Καὶ ἀνεγίνωσκε συχνὰ ὅτι εἶναι ἀστεία,
καὶ πόνημα περίεργον νόστημη καὶ ἡδυία,
ὅπερ καὶ ἀπὸ λόγου σου κάθε μελαγχολίαν,
ἀποδιώξει παρευθὺς καὶ καθ' ἀμφιβολίαν.

γ' (φ. 3^α). «Τοῖς ἐντευξομένοις χαιρεῖν».

Ἄρχ. Αἱ ραδιουργίαι, καὶ τὰ κινήματα τοῦ καταράτου
Αὐξεντίου καὶ τῶν μιαρῶν αὐτοῦ μαθητῶν, καὶ διδασκά-
λων, ὧ φίλιαναγνώστα κωμωδία ὠνομάσθησαν· διότι ἀφ'

οὔ ἀναγνώσης αὐτὰ, θέλεις καταλάβει ὅτι δὲν διαφέρουσι
καθόλου ἀπὸ τὰς κωμωδίας. . . .

Ἐν ἀρχῇ τῆς προσφωνήσεως ταύτης Τοῖς ἐντευξομένοις ἀποτιτύ-
πεται ἡ σφραγὶς τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Ε' καὶ ἐν
τέλει γέγραπται ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ Καλλινίκου πατριάρχου, καὶ
ὁ ἀφαιρησόμενος ἀφωρισμένος ἀπὸ θεοῦ, καὶ ἀσυγχώρητος.

Μετὰ δὲ τὸ πέρασ τοῦ κειμένου τῆς κωμωδίας εὔρηται γεγραμ-
μένα τὰδε:

αψνδ^ω: σεπτεμβρίου λη ἔλαβε τὸ παρὸν τέλος.

παρὰ τῆς ἐξάψεως ἢ δωδεκαστίχου

καὶ κατωτέρω Καλλινίκου Πατριάρχου καὶ ὁ ἀφαιρήσας
ἀφωρισμένος ἀπὸ θεοῦ καὶ ἄλλοτε, μετὰ θάνατον· ἀφιε-
ρώθη δὲ εἰς τὸ σχολεῖον Ζαγοράς (ἡ λέξις Ζαγοράς μονοκον-
δυλικῶς).

3 (φ. 124^α). «αψνζ^ω ('Απριλ. διαγεγραμμένον) Ἰανουα-
ρίου ἢ καθαιρέσις τοῦ Κυρίλλου τοῦ εἰς τὴν βίβλον ταύτην
ἐμπεριεχομένου· ἦτοι τοῦ πρὸ ἡμῶν».

Ἡ συνοδικὴ αὕτη πράξις εἶνε αὐτόγραφος τοῦ οἰκουμενικοῦ πα-
τριάρχου Καλλινίκου Ε', ἀπελύθη δὲ τῷ αψνζ' καὶ ἄρχεται ὡδε:
Βαβαὶ ὡς χαλεπὴ καὶ ἐργώδης ἐκ προοιμίου.

4 (φ. 131^ε). «Σημ[είωσις] ἀναφορᾶς τινὸς οὕτω ζητηθεί-
σης».

Ἄρχ. Παν[αγιώτατε] καὶ Σοφ[ώτατε] Δέσποτα. Ἄνίσως ὁ
σοφὸς ἐκεῖνος ἐκκλησιαστής.

Ἐν φ. 133^ε. Τῷ 1778^ω: ἔτει, μηνὶ ἰουνίου ἐπ' σεισμὸς φρι-
κώδης ἐν σμύρνη ἐγένετο καὶ διεκράτησε κλ[ον]ουμένη ἢ
γῆ μέχρι τέλους τοῦ μηνός. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ κδι τοῦ μηνός
ἡμέρα κυριακῇ γέγονε καὶ ἐμπρησμός μέγας, καὶ τὸ τρίτον
μέρος αὐτῆς κατέκαυσε καὶ τὴν ἀγίαν φωτινὴν πάλιν καὶ
τὸ σχολεῖον ὁμοῦ καὶ τοὺς τῶν προκρίτων πιστῶν οἴκους
πάντας· εὔρε γὰρ καὶ χολώ[ν]ουσα ἢ δίκη διὰ τὴν πρὸς
τὸν ἀνεψιὸν ἡμῶν συκοφαντίαν. καὶ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ὁ
λοιμὸς ὑπερνήξησε, καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ὀθωμανῶν
τὴ κατὰ σκυθῶν οἱ στρατιῶται τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτῶν,

καὶ χιλίαρχον μεληδὸν κατέκοψαν, καὶ διεσκορπίσθησαν οἱ γενάδαι. ταῦτα λέγεται καὶ διὰ τὴν εἰς ἔω παρεμβολὴν, καὶ στόλον τὸν εἰς εὐξεινον.

Τῷ 1779^ω: στόλων ἐτοιμασία πάλιν κατὰ τῆς χερσῶνος, καὶ ἡ μαρτίου μετὰ πολλὰς λογομαχίας ἐδέχθη τὸ αὐτόνομον τῶν σκυθῶν ἢ ὑψηλὴ πόρτα, καὶ τὰ κεφάλαια τὰ λοιπὰ (ὡς λέγεται) καὶ ἐνεδύθησαν οἱ μεσάζοντες ὀθωμανοὶ σισύρας, καὶ χλαμύδας, καὶ οἱ πρέσβεις ρουσίας καὶ γαλλίας, καὶ ὁ στόλος κατὰ ἀλβανῶν τῶν εἰς πέλοπος. καὶ φόνων πολὺς ἀλβανῶν, καὶ σιτοδεία ἐν ἐλλάδι, καὶ θεσσαλία, καὶ τῶν πέριξ καὶ λιμὸς μέγας, ὡς καὶ ὁ παρέλθων χειμῶν μέγας, καὶ ἀφόρητος, ἐξ οὗ ἡ ἀφορία γῆς καὶ σιτοδεία. ἀποστασία τελεία ἀλβανῶν.

Καὶ τῷ 1780 — ἐκστρατεία κατ' αὐτῶν, καὶ ὀρισμοὶ εἰς τέλη χειμῶνος καὶ οὗτος βαρὺς μετὰ νόσων διαφόρων, καὶ κλείδονες θαλάσσης μέγιστοι καὶ πλοίων καταποντισμοὶ, καὶ ἀνθρώπων ὄλεθρος. μετὰ πολλὰς λογομαχίας, καὶ διαφόρους κινήσεις τῆς αὐτῆς ἐκπύχθη τέλος ἡ βασιλις αἰκατερίνη Β^α κυρία καὶ βασιλις τῆς χερσῶνος, καὶ ταυρικῆς, καὶ πάσης τῆς ἔξω σκυθίας. Ἔπεται Ἐκ τῶν τῆς σχολῆς καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Ε', οὗτινος τάνωτέρω χρονολογικὰ σημειώματα εἶνε αὐτόγραφα. Ἐν τέλει τοῦ κώδικος, ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ συνισταχωμένου τῇ πινακίδι· ῥήγας Ἰωάννου ῥήγα ἀνέγνωσεν τὸν παρόντα ψευδοασκητὴν αὐξέντιον καὶ ἐκαταφρόνησεν τὴν κενοδοξίαν ὅσον αὐτοῦ ὅσον καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπήνεσεν τὴν καλὴν προαίρεσιν τοῦ ποιητοῦ τῆς παρούσης κωμωδίας ὅστις αὐξεντιανὸς ὢν, ὕστερον γνωρίσας τὸ φῶς ἠκολούθησεν αὐτὸ, γενόμενος καταφρονητῆς τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀξιοκαταφρονήτου πίστεως. δεχθῆται οὖν τὴν παρούσαν κωμωδίαν καὶ οἱ μετ' ἐμοῦ ἀναγινώσκοντες, ἐπαινοῦντες τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ γνώμην. Ἐρῶσθε 1813 μαρτίου α'.

ὁ Παντῶν ἐλάχιστος ῥήγας Ἰωαννίδης

Στάχωσις βυρσίνη ἀπλή.

30.

Χαρτ. 0,168×0,113. Αἰῶνος XVIII (φ. 149).

1 (φ. 1^α). «[Περὶ] συντάξεως κατὰ τὴν κοινὴν προφορὰν».

Ἐν τῇ ἄνω ᾤα τοῦ φ. 1^β Αὐγούστου - κζ^η: - ἡρξάμην: -

2 (φ. 13^α). «Θέματα ἐκ τοῦ ἀπλοῦ εἰς τὸ ἀρχαῖον».

Διήρηνται εἰς μέρη δεκατρία, ὧν ἡ ἀρχὴ ἐν φ. 13^α, 26^α, 33^β, 40^β, 43^β, 50^α, 64^α, 69^α, 74^α, 81^α, 86^β, 90^β, 93^β.

Ἐν φ. 13^α· αψμδ' Ἀπριλλ: θ' - ἡρξάμην τὰ θέματα. Ἐν φ.

26^α αψμδ' Αὐγούστ: - γ' ἡρξάμην τὰ θέματα. Ἐν φ. 33^β·

αψμδ' νοεμβρίου κθ ἡρξάμην. Ἐν φ. 43^β αψμεφ ἀπριλλίου λη. Ἐν φ. 50^β· [αψμε'] Ἰουνίου: - ἡρξάμην.

Ἐν φ. 25^β καὶ 33^α· Καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις Κοσμᾷ παπᾷ μπέτζου.

3 (φ. 100^α). [Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ] Λογικὴ (Κεφάλαια φιλοσοφικά).

Προτάσσεται προοίμιον «Τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ θεοτιμῆτῳ πατρὶ Κοσμᾷ, τῷ ἀγιωτάτῳ ἐπισκόπῳ τοῦ Μακουμα, Ἰωάννης ὁ ταπεινός».

Ἄρχ. [Φ]αίνεται μοι κοντὰ εἰς τὰ ἄλλαι ὅπου ἤθελαν [χρ]ειασθῆ οἱ ἀρχάριοι μαθηταί. Τέλ. (κελ.)· ἔστι δὲ καὶ ἡ λογικὴ ἀνάλυσις, ὅταν τὸν προτεθέντα συλλογισμὸν ἀναλύσωμεν εἰς τὸ οἰκεῖον σχῆμα· ἔστι καὶ μαθη[ματικὴ]....

Ἐν ἀρχῇ· αψμζ'. Ὀκτωβρίου ιγ' ἡρξάμην τῆς κατ' ἐπιτομὴν λογικῆς ἡμέρα Β'.

Ὁ κώδιξ σύγκειται ἐκ δύο μερῶν· γεγραμμένων ὑπὸ δύο χειρῶν α' (φ. 1-99) καὶ β' (φ. 100-149).

Στάχωσις νεωτέρα, ἐφ' ἧς χρυσοῖς γράμμασι· Don de Laurent Pantia Skaramanga.

31.

Χαρτ. 0,11×0,15. Αἰῶνος XVII (φ. 141).

1 (φ. 26^α). «Κανόνες συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ ἐτέρων ἀγίων».

Ἐν ἀρχῇ (φ. 2^α) προτάσσεται α') Πίναξ τῶν περιεχομένων κατὰ κεφάλαια ρξε' ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ κειμένῳ περιλαμβανόμενα καὶ β') « Νομοκάνονον πάνυ πλουσιώτατον· νουθεσία εἰς πνευματικὸν πατέρα καὶ ἀσφάλεια ». Ἄρχ. Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὀφείλει εἶναι τύπος ἀγαθοῦ τῶν πάντων. Δὲν περιλαμβάνονται δὲ ταῦτα ἐν τῷ Πίνακι.

Ἐν φ. 87^α σημειώματα ἐν βλαχικῇ γλώσσᾳ.

2 (φ. 88^α). « Περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία ἐπιστρεφόντων ».

3 (φ. 122^π). « Περὶ τῆς ὑψώσεως τῆς Παναγίας, ὅταν μέλλῃ ἀποδηῆσαι τις ».

4 (φ. 123^β). « Διήγησις ὠφέλημος τοῦ ὁσίου Φωτίου περὶ τῆς Παναγίας ἣν τινα συνεγράψατο ὁ ἅγιος Φιλήμων ».

5 (φ. 126^α). Ἐκ τοῦ Πατερικοῦ διήγησις περὶ ἐξομολογήσεως.

6 (φ. 130^α). Ἑρμηνεία περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

7 (φ. 133^β). « Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἀλόγως ἀφοριζομένων ἢ ἀναθεματίζοντας ἢ λόγῳ ἑαυτοὺς δεσμεύσαντας ».

8 (φ. 134^β). « Εὐχὴ λεγομένη εἰς τὸν προπετῶς ὁμνύοντα ».

9 (φ. 135^α). Εὐχὴ μεταλήψεως.

Ἀναφέρεται εἰς πολλοὺς ὁμοῦ· ὅπως δὲ γίνηται χρῆσις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ δι' ἓνα μόνον, ἐτέθη ἐν μέσῳ τῶν στίχων ἄνωθεν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἐρυθρόγραφος ὁ ἐνικός.

Ἐν φ. 139^β ἐρυθροῖς γράμμασι τάδε· Οὐαί σοι τρισάθλιε Δαμιανέ· ὅτι ταῦτα καὶ πλείονα ἔπραξας· -μνήσθητί μου θυηπόλε· —

Ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει παραφύλλοις ἀνάξια λόγου σημειώματα. Στάχωσις βυρσίνη.

(Ἐπεταί συνέχεια).

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— Τὸ ποίημα Θεοδώρου Προδρόμου εἰς εἰκονισμένον τὸν βίον. Ὡς πρώτη ἔκδοσις τοῦ ἀλληγορικοῦ τούτου ποιήματος Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου φέρεται παρὰ τῷ *Krumbacher* (*Byzantinische Literaturgeschichte* σ. 753. Ἑλλ. μεταφρ. *Σωτηριάδου* Τόμ. Β' σ. 707) ἢ τοῦ *La Porte du Theil* ἐν τοῖς *Notices et extraits de la Bibliothèque du Roi* Τόμ. Η' (1810) μέρ. 6' σ. 191 κ. ἐ., ἐξ ἧς παρέλαβεν εἰτ' αὐτὸ ὁ *Migne* (*Patrol. Graeca* Τόμ. ΡΑΓ' σ. 1419 κ. ἐ.). Ἀλλὰ τὸ ποίημα τοῦτο εὑρηται ἐκδεδομένον τὸ πρῶτον ἐν βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ Γέρας εἰ μ' ὀνομάσειας σπάνιον τῶν σπουδαίων, | οὐκ ἂν ἀμάρτοις δηλαδὴ τῆς ἀληθείας, φίλε, ὅπερ εἶδον ἐν τῇ Ἑθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων. Οὕτω καταλογάδην φέρεται ἐπὶ τοῦ βιβλίου ἢ ἐκ δύο πολιτικῶν στίχων ἐπιγραφή. Δὲν φέρει δὲ τοῦτο χρονολογίαν καὶ τόπον ἐκτυπώσεως, ἀλλ' οὐχ ἦττον εἶνε γνωστὸν, ὅτι ἐξετυπώθη τῷ 1519 ἐν Ῥώμῃ, ἐν τῷ ἑλληνικῷ κολλεγίῳ. Ἴδε *Legrand Bibliographie Hellénique . . . aux XVe et XVIe siècles*. Τόμ. Α' σ. 166. Καὶ τὸ ποίημα δὲ τοῦ Προδρόμου εὑρηται ἐν αὐτῷ ἐκτετυπωμένον καταλογάδην, καθ' ἃ καὶ ἄλλα στιχουργήματα ἐν χρόνοις ἀρχαιοτέροις. Προήρχετο δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ἔθους τῆς μιμήσεως τῶν χειρογράφων, ἐν οἷς στίχοι ἐφέροντο καταλογάδην, ἢ ἐκ παρανοήσεως τῶν μὴ διαγινωσκόντων τοὺς πρὸ αὐτῶν στίχους καὶ ἐκδιδόντων ὡς πεζὸν λόγον. Ὁ δὲ *Legrand* ἐπανεκδοὺς τὸ ποιημάτιον ἐκ τούτου τοῦ βιβλίου (ἐνθ' ἂν. σ. 167) ἐμέλισεν αὐτὸ ὀρθῶς εἰς στίχους.

— Μονωδία Νεκηφόρου τοῦ Βασιλάκη. Ὑπὸ τοῦ *Coxe* (*Catalogi codicum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae pars prima* σ. 218), περιγράφοντος τὸν ἐν Ὁξωνίῳ κώδικα Βαροcc.

131 καταλέγεται ὡς περιεχομένη ἐν φ. 179^α κ. ε. *Lamentatio fratris demortui, auctore Michaële Choniata?* Ἄλλ' ὁ ὑπὸ τοῦ Cöke ἐρωτηματικῶς εἰς τὸν Ἀκομινάτον προσγραφόμενος οὗτος λόγος εἶνε ἢ τοῦ Νικηφόρου Βασιλάκη « Μονωδία ἐπὶ τῷ φιλτάτῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ κὺρ Κωνσταντίνῳ τῷ Βασιλάκῃ ἀναιρεθέντι ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ » ὡς, ἐπιγράφεται ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἑσκουριάλου Υ-Π-10. Πειθόμεθα δὲ περὶ τούτου παραβάλλοντες το τέλος τοῦ λόγου ἐν τῷ Ὁξωνιακῷ κώδικι ἡμεῖς δὲ σὲ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένοι, ὡς ἐν νυκτὶ καὶ βαθεῖ σκοτῷ βιωσόμεθα τοῦ λοιποῦ τῷ πλείονι τῆς ψυχῆς πάλαι ἀποτεθνηκότες καὶ σκιαὶ ἀίσσοντες μόνον πρὸς τὸ τέλος τῆς μονωδίας ταύτης τὸ ἀναγραφόμενον ἐκ τοῦ περιέχοντος ταύτην κώδικος τοῦ Ἑσκουριάλου ἐν τῷ τοῦ *E. Miller Catalogue des mss. Grecs de la bibliothèque de l'Escorial* σ. 205. Μόνον δὲ παρὰ τῷ Miller ἀντὶ τῶν λέξεων καὶ σκιαὶ φέρεται σκαιοῦν, πιθανῶς ἐκ παραναγνώσεως. Πράγματι δὲ καὶ ὁ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ὁξωνίου περιεχόμενος λόγος, ὃν ἀνέγνω ἐπιτροχάδην τῷ 1876, ἀναφέρεται εἰς ἄνδρα πεσόντα ἐν πολέμῳ.

— **Σημειώματα περὶ τῶν Πατρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.** Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 203 πολυμιγῆ κώδικι τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος περιέχονται σὺν τοῖς ἄλλοις ἐφ. σ. 371-2 καὶ ἀνυπόγραφα σημειώματα περὶ κτιρίων καὶ ἀγαλμάτων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἅτινα δὲν εἶνε ἀνάξια λόγου ὡς συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ πόλει μνημείων. Εἶνε δὲ ταῦτα συντεταγμένα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Πατρῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ κατὰ μίμησιν αὐτῶν· ἔλαβε δὲ ὑπ' ὄψιν πιθανῶς ὁ γράψας, ὃν ἀγνοοῦμεν ἀνώνυμον ὄντα, καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ *Gillius* (*De Constantino-poleos topographia*) τὴν ἐκδοθεῖσαν ἐν Λουγδούνῳ τῷ βαταβικῷ τῷ 1632. Ἄλλα καὶ ἰδιὰ τινα προσθέτει, οἷον περὶ τῆς μέχρι τῶν χρόνων καθ' οὓς ἔζη διασώσεως τοῦ κίονος, ἐφ' οὗ ὁ ἀνδρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅστις ἄλλως, ὡς γνωστὸν, σώζεται μέχρι καὶ τῆς σήμερον, καὶ τὰ περὶ τῆς εἰς τζαμίον μεταβολῆς τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Παραμένει δ' ὁμως ἀγνωστον, ἂν τὰ σημειώματα ταῦτα συνετάχθησαν τὸ πρῶτον τελευτῶντος τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος καὶ συμπεριελήφθησαν ὀλίγῳ ἀργότερον εἰς τὸν ἀρχομένου τοῦ δεκάτου αἰῶτος, πιθανῶς ἐν Μολδαβίᾳ, συμπηχθέντα τοῦτον κώδικα ἢ ἀντε-

γράφησαν ἐκ χειρογράφου ἀρχαιότερου. Φαίνεται δὲ μᾶλλον πιθανὸν τὸ πρῶτον, ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι τὰ μέχρι τοῦ 1786 ἐξικνούμενα χρονικὰ σημειώματα τὰ ἀμέσως ἐπόμενα εἰς τὰς ἐκ τῶν Πατρῶν σημειώσεις καὶ ἐκδοθέντα ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους κωδίκων συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός¹. Τῶν δὲ σημειωμάτων ἐκείνων προηγούνται ἀμέσως, ἐπόμενα εἰς τὰς ἐκ τῶν Πατρῶν σημειώσεις, τάδε· Τὸ Βαλιδὲ τζαμισί, ἄλλως γενεὶ τζαμί κάλούμενον εἶναι κτίριον τῆς σουλτάνας, συζύγου μὲν τοῦ σουλτάν Ἰμπραχίμη, μητρὸς δὲ τοῦ σουλτάν Μεχμέδ τετάρτου.

Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ τῶν Πατρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σημειώματα ὧδε·

Δύο μεγάλας πιάτζαις, καὶ ὡς εἶπειν θέατρα, εἶχεν ἡ Κωνσταντινούπολις· ἡ μία τετράγωνος καὶ ὠνομάζετο Αὐγουστεῶν, ὅπου ἐπάνω εἰς μίαν στήλην ἦτον ὁ ἀνδρὶς τῆς ἁγίας Ἑλένης μητρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· αὐτὴ ἡ πιάτζα ἔκειτο μεταξὺ τοῦ βασιλικοῦ παλατιοῦ καὶ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας.

Ἡ δευτέρα ἦτον κατὰ τὸ σχῆμα στρογγύλη, καὶ ἔκειτο κατὰ τὸ μέσον τῆς πόλεως, κεκοσμημένη μὲ πολλοὺς ἀνδριάντας καὶ κρήνας· ὁ μεγαλῆτερος δὲ ὠραϊσμὸς αὐτῆς ἦτον ἡ περίφημη πορφυρᾶ κολόνα ὅπου ἤχθη ἀπὸ τὴν Ῥώμην, ἐφ' ἧς ἱδρυτο ὁ ἀνδρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐστεμμένον μὲ ἀκτίνας. Αὐτός ἦτον ἀγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὸ εἶχον φέρη ἀπὸ τὸ Ἴλιον, καὶ ἄλλα δὲν ἔκαμαν, παρὰ τὸ ὄνομα μόνον ἠλλαξαν. Μέσα εἰς τοῦτον τὸν ἀνδριάντα περιέκλεισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τεμάχιον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ ὑπὸ τῇ βάσει κατέθετο, ὡς λέγεται, πολλὰ ἅγια λείψανα. Εἰς μεγάλην εὐλάβειαν εἶχον αὐτὴν τὴν κολόναν, καὶ κάθε χρόνον τῇ αἱ Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν ἤρχετο (κῶδ. εἴρχετο) τότε τὸ νέον ἔτος, ὁ πατριάρχης μετὰ τοῦ κλήρου καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπήγαιναν καὶ ἔκαμαν λιτανείαν. Ἐνα ἀνεμοστρόφιλον ἀνέτρεψε ταύτην τὴν κολόναν ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ αὐτοκράτορος· μ' ὅλον τοῦτο ἔτι μέχρι τοῦδε σώζεται ἐν Κωνσταντινουπόλει, πλὴν πολλὰ συντεθλασμένη. Ἐνας περὶρηγητῆς, σοφὸς ἄνθρωπος, τὴν περιεργάσθη, καὶ ἀπὸ τὰς ἀναλογίας τοῦ σωζομένου μέρους αὐτῆς ἀπεφάσισεν, ὅτι ἀκολουθεῖ νὰ ἦτον τὸ ὕψος τῆς ὑπὲρ τοὺς ἐνενηκόντα (κῶδ. ἐννενηκόντα) γεωμετρικοὺς πόδας, χωρὶς τῆς βάσεως καὶ τῆς ἐπικεφαλίδος τῆς.

Τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων περικαλλέστατον (κῶδ. περικαλλέστατον) καὶ πολυτελέστατον, τὸν ὅποιον ἔκτισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος διὰ ταφὴν τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν πατριάρχων, τὸν καθείλεν ὁ σουλτάν Μεχμέδης Φατίχης, καὶ ἔκτισε τὸ τζαμί του μετὰ τὴν ἄλκην τοῦ βηθέντος ναοῦ. Ἐν τούτῳ τῷ ναῷ ἐτάφη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἀποθανὼν ἐν Νικοδημίᾳ ὅτε ἦγε τὸ 58^ο ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἀχθεῖς εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐνας πεπαιδευμένος περὶρηγητῆς Γέλλος ὀνόματι, ὅστις περιήρχετο (κῶδ. περιεἴρχετο) κατὰ τὸν 15^ο αἰῶνα, λέγει, ὅτι πλησίον τοῦ τόπου, ὅπου

¹ Τόμ. Β' σ. 323. Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν σημειωμάτων τούτων τῷ ἀρχομένῳ Τὸ τρίτον μέρος ἀντὶ τῆς λέξεως Ἑλλάδος γραπτέον βασιλείας.

ἦτον ὁ ναός τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τὸν ἔδειξαν ἕνα μνημεῖον τὸ ὅποσον ἦτον μία λάρναξ ἐκ πορφυροῦ λίθου λελατομημένη, καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν δέκα πόδας, ὕψος δὲ πέντε || καὶ ἡμισυ. Ἡ λάρναξ αὕτη ἦτον κενή, καὶ τῷ εἶπον (λέγει) οἱ Ὀθωμανοὶ πῶς τοῦτο εἶναι ὁ τάφος τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἡ ἱστορία διηγεῖται ὅτι κατετέθη ἐν μνηματι ἐκ πορφυρᾶς πέτρας λελατομημένη.

— **Βενετικὴ ἀπογραφὴ Ἡλιδος.** Ἐν τῷ τόμῳ Commisarii del Regno di Morea 1688 a 1691. Domenico Gritti, Marin Michielli, Gerolamo Renier, sindici catasticatori τῷ ἐν τῷ κατὰ τὴν Βενετιαν Archivio di Stato (τῶν Φράρων) ἐν τῷ τμήματι Senato III (Secreta) ἀποκειμένῳ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. N° 13 sin 14. prima. ἀπὸ 5 Μαΐου 1689 S. N. ἐκ Γαστούνης ἔγγραφον τῶν συνδίκων καταστιχωτῶν εὔρηται συνημμένη ὑπ' ἀρ. 4 ἡ ἐξῆς ἀπογραφὴ τῶν δημοσίων οἰκῶν καὶ μαγαζιῶν τῆς περιοχῆς Χλουμουτζίου.

(Castel Tornese).

Laus deo 1689 Adi 30 April. S. N. Gastuni.

Noia delle Case e Boteghe di Publica ragione, essistenti nelli sottoscritti Luochi del Territorio di Castel Tornese.

	Case	Boteghe
Nella Fortezza di Castel Tornese	N° 22	—
Nel Borgo di detto Castelo	» 12	1
Gastuni.		
Nella Contrada di San Niccolò	» 16	—
Nella Contrada del Profeta Eliseo	» 19	3
Nella Contrada della Madona	» 69	22
Nella Contrada di SS. Quaranta	» 70	13
Nella Contrada di S. Michiel Arcangelo . .	» 43	—
Nella Contrada del Vescovato	» 55	—

Nelle sottoscritte Ville.

Villa Andravida	» 38	—
Lechiena	» 22	4
Cavassilla di sopra	» 13	—
Cavassilla di sotto	» 34	1
Vartalameo	» 13	—

N° 430 N° 44

Ἐν τῇ ἀπογραφῇ ταύτῃ εὐκόλως διαγινώσκονται πλὴν τοῦ Χλουμουτζίου καὶ τῆς Γαστούνης μετὰ τῶν διαφορῶν αὐτῆς συνοικιῶν αἱ

καὶ σήμερον τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρουσαι κωμοπόλεις Ἀνδραβίδα καὶ Λεχαινὰ καὶ τὰ χωρία Καβάσιλα (*Ἄνω καὶ Κάτω) καὶ Βαρθολομιό.

— **Διορθώσεις εἰς Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχέα.** Εὐχαρίστως δημοσιεύω τὰς ὑπὸ τοῦ φίλου κ. Στεφάνου Ν. Δραγούμη σταλείσας μοι ἐκ Κηφισίας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2 Ἰουλίου διορθώσεις εἰς τὸ Ἀνέκδοτον ἀπόσπασμα Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχέως (Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 7—31). Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἐν τοῖς κατωτέρω παρατιθεμένοις χωρίοις ἐν μὲν ἀγκύλαις περιλαμβάνονται αἱ ἀρχικαὶ ὑπ' ἐμοῦ συμπληρώσεις, διὰ παχέων δὲ γραμμάτων ἐντός ἢ ἐκτός παρενθέσεως ἐδηλώθησαν αἱ κατὰ διόρθωσιν τοῦ κ. Δραγούμη νέαι ἀναγνώσεις καὶ συμπληρώσεις.

αΣελ. 13 στ. 7-8: αὐτός τε τὸν βίον μεταλλάττει (τῆς προφητείας) τῆς Π[υθ]ίας ἐπ' αὐτῷ πληρωθείσης, ἦτις Ἀττάλω [τῷ] μεγάλῳ χρηστηριαζομένῳ προεφήτευσε τάδε.

Τοιαύτην ὑπαγορεύουσι τὴν συμπλήρωσιν καταδήλου χάσματος ἢ τε μετοχὴ πληρωθείσης καὶ τὸ ἐπόμενον προεφήτευσε. Αἰτιον δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν ἐκπτώσεως τῶν νῦν παρεμβαλλομένων λέξεων ἡ ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου.

Σελ. 14 στ. 16: κατέλειπον ἀντὶ τοῦ ἀορίστου κατέλιπον, ὅπως συμφωνῇ μετὰ τοῦ ἡγουμένου ἀπεμνηκύνετο καὶ τοῦ ἐπομένου προσετίθεσαν.

Σελίδες 15 στ. 16-20 καὶ 16 στ. 1: Ἐπειδὴ γὰρ ἀπεχθῶς ἔχειν τὸν Μάριον ἤσθετο καὶ οὐκέτι προϊέμενον ἀφορμὰς πράξεων, ἀλλὰ ἐνιστάμενον αὐτοῦ τῇ αὐξήσει, Κατούλω προσένειμεν ἑαυτόν, ὑφ' [οὔ δὲ] μεγίστας τε καὶ ἐπιφανεστάτας πιστευόμενος πράξεις, εὐτυχῶν ἐν ἀπά[σαις] (σου) ἐπιτυχαστέραν τὴν ὑπ' αὐτῷ (δηλαδὴ τῷ Κατούλῳ) μοῖραν τῆς στρατιᾶς ἀπέφηνε.

Οὕτως ἴσως, — ἀφαιρουμένου τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου πρὸ τοῦ εὐτυχῶν προστεθέντος συνδέσμου καί, — ἐπανορθοῦνται εἰς τὸ ἀρχικὸν τὰ ἐν τῷ κώδικι ἀκατανόητα: ἐπὶ τὴν δευτέραν τῶν . . . τῶν μοῖραν, ὧν ἕνεκα ὁ ἐκδότης διέγνω ὅτι τὸ χωρίον δεῖται δευ-

τίρων προτιδῶν. Πρὸβλ. τὰ μικρὸν ἀνωτέρω (σελ. 15 στ. 11-12) λεχθέντα: οἱ γε μὴν ὑπὸ τῷ Κατούλῳ ταπτόμενοι ἐπιτυχέστερον ἐπεπράγισαν.

Σελ. 16 στ. 6-7: κατὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἀδοκίτω[ς βαρ]ύτατος ἀνήφθη πόλεμος.

Αἰτίαν ἀντὶ τοῦ ἀλλοκότου Ἰταλίαν, ἀποκαθιστωμένης οὕτω τῆς ἐννοίας εἰς τὴν καὶ ἄλλως νοσοῦσαν πρώτην τῆς παραγράφου περίοδον.

Αὐτ. στ. 8-11: Πικνοὶ γὰρ καὶ Μάρσιοι καὶ Πελιγνοὶ... τότε πρὸς ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν ἐπιθυμῶν ἀναφθέντες, ὑπὲρ τε τούτων Ῥωμαίοις ἀμφισβητεῖν ἀρξάμενοι, ὀλέθριόν τε καὶ πολλῶν καταστάντια κακῶν αἰτίον ἐξάγουσι πόλεμον.

Ὀλέθριόν τε ἀντὶ τοῦ κακῶς κειμένου ὀλεθρίων τε. — Ἐπιθυμῶν ἀναφθέντες ἀντὶ τοῦ ἀνευ μὲν ἐννοίας, κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς πλευρὰς νοσοῦντος ἐπεθύμησαν ἀχθέντες. Πρὸβλ. τὸ ἐν σελ. 23 στ. 18: Οἷς ἀναφθεῖς ὁ Σύλλας ἐπεραιούτο κτλ.

Σελ. 17 στ. 6-10: Πέμπτῳ δὲ ἐνιαυτῷ (Λούκιος) Κορνήλιος Σύλλας ὑποκῦψαι Ῥωμαίοις τοὺς ἀποστάτας ἠνάγκασε πέρ[ας τε] ἐς τὸ παντελὲς τῆ κινήσει τῶν ὑπηκόων ἐπέθηκε, κατὰ τοῦτο πρῶτον ἀποδειχθεὶς ὑπατος. Ὡς γὰρ δὴ πρότερον, αὐ(τῷ νῦν) [Σύλλ(α)] κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον ἀριστεῖα (βουλῆς ψήφῳ) ἐπονθήθησαν.

Εἰς ἀποδοκίμασιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκδότου γενομένης συμπληρώσεως τότε ἐν]τελὲς ἐξαρκεῖ καὶ μόνος ὁ λόγος ὅτι εἰς τὸν συγγραφέα ἐλάχιστα ἀρέσκει ἢ πρὸ φωνήεντος ἀπάλειψις τοῦ τελικοῦ τῆς ἡγουμένης λέξεως φωνήεντος, ὡς δεικνύει ὅλον τὸ περισωθὲν κείμενον (δὲ ἄμα, δὲ ἄρα — δὲ οὐδὲ ἐν, δὲ ἐντεῦθεν, δὲ ἐνιστάμενον, δὲ ἐς τε, δὲ εἰς, δὲ ἐτελεύτων, — εἴτε ἄλλως — δὲ ὕστερον (ἀλλὰ καὶ δ' ὕστερον) — κατὰ ἀξίωσιν — ἀλλὰ ἐντεῦθεν — ὅτε ἱερὸς — ἐπὶ ὀλίγας κλπ.).

Τὰ δὲ τῆς διορθώσεως τοῦ δευτέρου χωρίου ἀρκούντως διασαφούσιν ἀντιπαρατιθέμενα τὰ ἐν σ. 16 στ. 1-3, ἃ πρὸ μικροῦ γράφας ἔχει ἐν τῇ μνήμῃ ὁ συγγραφεύς: Τοῦτο πέρ[ας] τοῦ πρὸς Γερμα-

νοὺς ἐσχηκότος πολέμου, ἀμφοτέροις ἢ βουλῇ τοῖς ὑπάρτοις ἐπ[ινίκια κατα]γαγεῖν πομπὴν ἐψηφίσατο. Ὡς πρότερον τούτοις (Μαρίῳ καὶ Κατούλῳ, τούτῳ δὲ μάλιστα ἔνεκα τῶν εὐτυχῶν τοῦ Σύλλα πράξεων), οὕτω κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον αὐτῷ τῷ Σύλλῳ ἐπονθήθησαν ἀριστεῖα (θριαμβικὴ πομπή) ψηφισαμένης τῆς Βουλῆς.

Σελ. 19 στ. 18-19: φυγάδας διελάσας· ἐκτός ἂν προτιμηθῇ ἢ διόρθωσις τῆς ἐν ἀορίστῳ μετοχῆς εἰς ἐνεστώτα ὀριστικῆς οὕτω· φυγάδας δὲ ἐλαύνει.

Σελ. 20 στ. 17-19: εἴτε καὶ θυμῷ τὰ σκώμματα [φέρων], ἃ δὴ πολλὰ κατὰ τε αὐτοῦ καὶ τῆς Μετέλλης, — ἀφῖκτο γὰρ ἤδη αὐτὴ σὺν τοῖς παισὶ . . ., — ἐφθυβρίζων καὶ κερτομῶν ὁ Ἀρίστων (ἐπῆγεν).

Τὸ ἐπῆγεν (ἢ κατέχει ἢ κατεσκέδαζεν) ζητεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἄνω κενοῦ, ὅπερ ὀρθῶς διέγνω ὁ ἐκδότης.

Σελ. 21 στ. 3-4: Πολλοὺς μὲν, ὀλίγοις δέ, ζῶντας δὲ τεθνηκόσι.

Καλῶς εἶχεν ὁ ἐξοβελισθεὶς πρῶτος δέ.

Σελ. 23 στ. 1: ἐνδιέτριψέ τε τῇ πόλει χρόνον τινὰ ἀντὶ τῆς κακῶς ἐχούσης γενικῆς.

Αὐτόθι στ. 4-5: τὰ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου λεχθέντα (ἐν Βίῳ Σύλλα XXVI) ἔχουσιν ἀκριβῶς οὕτως· οὕτω τότε σαφῶς γνωριζόμενα τοῖς πολλοῖς. Εἰς ἀκριβεστέραν δὲ κατανόησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχέως προσεπαγομένων ἀλλὰ ἐντεῦθεν ἐς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκφοιτήσαντα γινώσιν ἴδε ἐκτός τῶν ἔπειτα ὑπὸ Πλουτάρχου λεγομένων καὶ τὰ παρὰ Στράβωνι (ΙΓ' Α' 54) πλουσιώτερα, ἐξ ὧν παρέλαβε τὰ ἑαυτοῦ ὁ Πλούταρχος.

Σελ. 29 στ. 2-3: ἐγχειρίδιά τε αὐτοὺς ξίφη κομιζομένους εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν προσέταξεν.

Ἀντὶ τοῦ ἀσυναρτήτου αὐτοὺς — κομιζόμενος. Ἡ ἄλλως αὐ-

τοῖς — κομιζομένοις ἐγχειρίδιά τινα εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν προσέταξεν.

Αὐτόθι στ. 5 : αὕτη δὲ ἀντί τε.

Αὐτόθι στ. 14 : ἐκ τῶν Πλουτάρχου μάλλον ἢ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου.

Σελ. 30 στ. 22 - 23 : εἰς Βαβυλῶνα κατήχθησαν π(άλιν).

Σελ. 31 στ. 17 : Ἄλλ' ὁ μὲν Δομέτιος Βοϊετολίῳ συμπεσὼν ὑποστρατήγῳ τινὶ τοῦ Σερτωρίου διαφθείρεται (οὐ) μακρῷ προσπολεμήσας χρόνῳ. Οὕτω, κατὰ μετάθεσιν τοῦ ῥήματος μετὰ τὸ ὄνομα Σερτωρίου καὶ ἐπὶ προσθήκῃ τοῦ προφανῶς ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τῆς εἰς οὐ καταλήξεως αὐτοῦ ὑπερπηθέντος ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφῆως συνδέσμου οὐ, διορθοῦται ἡ περίοδος εἰς τὸ ἀκριβές κατὰ τὰ ὑπὸ Πλουτάρχου (ἐν Βίῳ Σερτωρίου XII) ἱστορούμενα : « Δομέτιον δὲ Καλουσίσιον ἀνθύπατον ὄντα τῆς ἐτέρας Ἰβηρίας διὰ τοῦ ταμίου καταγωνισάμενος καὶ Θωράνιον, ἄλλον ἡγεμόνα τῶν ὑπὸ Μετέλλου πεμφθέντων, μετὰ δυνάμεως ἀνεῖλεν ». Ἴδε *Pauly - Wissowa Real - Encyclopaedie* ἐν λ. Domitius, ὑπ' ἀριθ. 44, σελ. 1423, ἐνθα καὶ τὰς ἄλλας πηγὰς : Aber noch ehe er sich mit seinem Collegem vereinigen konnte, wurde er am Flusse Anas von L. Hirtuleius dem Quaestor des Sertorius plötzlich angegriffen und vollständig geschlagen, wobei er selbst umkam.

— Καὶ πάλιν ἡ ἐπισκοπὴ Λοπαδίου. Ὁ φίλος κ. Γ. Ζολώτας ἐπέστειλέ μοι ἐκ Χίου τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1904 τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν, ἣν, ἀφιχθεῖσαν ἐν καθυστερήσει, καταχωρίζω ἐνταῦθα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γραφέντων ἐν σ. 373 κ. ε. τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος.

« Ἐπανορθῶν προχείρως τῇ 7 παρελθόντος μηνὸς τὰ πρότερον γεγραμμένα περὶ τούτου κατὰ τὰς γνωστὰς Τάξεις τῶν Μητροπόλεων κτλ., ἰδῆλουν ὅτι αὐτὸς εἶχον ἤδη σημειώσῃ ἀρχιεπίσκοπον Λοπαδίου Ἱερόθεον, συνυπογεγραμμένον μετ' ἄλλων ἀρχιερέων κατὰ Σβρίον 1346 ἐν πράξει δημόσιον ἐχούσῃ χαρακτῆρα. Συγχρόνως ἤκαζον κατεσπευσμένως ὅτι ἡ ἀρχιεπισκοπὴ αὕτη θὰ ἐγένετο προσ-

καίρως ἢ τιμῆς ἕνεκα τοῦ Λοπαδίου, πολισματος λαβόντος ὄνομα καὶ σπουδαιότητα ἤδη ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Λοπαδίου, καὶ ὑπισχνούμην ὅτι θὰ ἐξετάσω ἄλλοτε κάλλιον τὰ πρᾶγμα.

« Ἐκτελῶν τὴν ὑπόσχισιν τάχιστα λαμβάνω πληρεστέρως τινὰς εἰδήσεις ἀπὸ σημειωμάτων πάλιν, τὰς ἐπομένας :

« Ἐν τοῖς ὑπὸ Miklosich καὶ Müller δημοσιευθεῖσι Κωδικίοις τῶν συνοδικῶν παρασημειώσεων ἀναφέρονται ἀρχιεπίσκοποι Λοπαδίου οἱ ἐπόμενοι κατὰ τοὺς παρεμφαινομένους χρόνους. — Ἐν σελ. 118 τοῦ Α' Τόμου ὁ Λοπαδίου Ἀντίοχος συνεδρεύει ἐν τῇ Πατριαρχικῇ συνόδῳ ἐν Νυμφαίῳ τῇ 31 Μαρτίου 1256 μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου καὶ ἄλλων 18 ἀρχιερέων. Ἡ πράξις, ἐν ἣ ἀναφέρεται, παλαιότερα οὔσα, καταχωρίζεται μετ' ἄλλων τινῶν ἀρχαιοτέρων ἔτι ὡς μαρτυρικὴ περὶ ὑποθέσεως τῆς μητροπόλεως Μυτιλήνης, κρινομένης ἐν τῇ συνόδῳ κατὰ τὸ 1324 — Ἐν σελ. 6 τοῦ αὐτοῦ Τόμου ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Λοπαδίου καὶ Μελιτουπόλεως Ἰωαννίκιος συνυπογράφει πράξιν συνοδικὴν 1 Ἰουλίου 1315 μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκίος καὶ 16 Μητροπολιτῶν καὶ 4 ἄλλων ἀρχιεπισκόπων. — Ἐν σελ. 14 τοῦ αὐτοῦ, ὑπογράφεται ὁ αὐτὸς Λοπαδίου Ἰωαννίκιος ἐν πράξει συνοδικῇ Σβρίου 1315. — Ἐν σελ. 19 αὐτ. συμνημονεύεται μετὰ τῶν ἄλλων συνέδρων καὶ ὁ Λοπαδίου, ὁ αὐτὸς Ἰωαννίκιος ἀναμφιβόλως, ἐν πράξει συνοδικῇ ἀχρονολογήτῃ, γενομένη δ' ὁμως ἐξ ἀπαντος ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1315. — Ἐν σελ. 128 αὐτόθι, ἐν πράξει Σβρίου 1322 περὶ τῶν ἱκανῶν νὰ συνδράμωσι χρηματικῶς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ μητροπόλεων καὶ ἀρχιεπισκοπικῶν τάσσεται καὶ ἀρχιεπισκοπὴ Λοπαδίου ὡς ἱκανὴ νὰ συνεισφέρῃ κατ' ἑαυτὸν ὑπέρπυρα εἴκοσι τέσσαρα. — Ἐν σελ. 144 αὐτόθι, ἐν πράξει Σβρίου 1327, συμνημονεύεται ὡς συνεδρεύων καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λοπαδίου, ὁ Ἱερόθεος βεβαίως, ὅστις ἀρχιεπισκοπεῖ μετὰ ἐν καὶ ἡμῶν ἔτος, ὡς κατωτέρω. — Ἐν σελ. 147 αὐτόθι, μνημονεύεται ὡς συνεδρεύων τῇ συνόδῳ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λοπαδίου καὶ πρόεδρος Γαρέλλης Ἱερόθεος ἐν πράξει Φεβρουαρίου 1329. — Ἐν σελ. 164 αὐτόθι, ἐν πράξει τῆς 6 Ἀπριλίου 1331, μνημονεύεται συνεδρεύων ὁ αὐτὸς ἀρχιεπίσκοπος Λοπαδίου καὶ Γαρέλλης Ἱερόθεος. —

Ὁ αὐτὸς οὗτος ὡς Λοπαδίου μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρόεδρος Γκρέλλης ὑπογράφει καὶ τὴν κατὰ Ἰωάννου τοῦ Καλέκα ἀναφορὰν μηνὶ Σεβρίου 1346, ὃ ἐστὶν ἡ ἀρχιερατεία του παρετάθη ἄχρι τοῦ ἔτους τούτου τούλάχιστον.

Οὕτως ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Λοπαδίου ἐμφανίζεται, κατὰ τὰς ἐμοὶ ἄχρι νῦν γνωστὰς πηγὰς, τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1256 καὶ τὸ ὕστατον ἐν ἔτει 1346. Συγχρόνως ἡ ἀρχιεπισκοπὴ αὕτη φέρει ἐν ἔτει 1315 καὶ προσηγορίαν ἑτέραν, τὴν τῆς Μελιτουπόλεως, ἣτις ἦτο ἀρχαία ἰδιώνυμος ἐπισκοπὴ τῆς Μητροπόλεως Κυζίκου, μνημονευομένη ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς Τάξεσι τῶν μητροπόλεων κτλ. ἔχουσα τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἐγγυτάτω τοῦ Λοπαδίου ἀρχαίας Μιλητοπόλεως. Ἐκ τούτου δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι τιμηθέντος πολιτικῶς τοῦ Λοπαδίου ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν προσετέθη τὸ πρῶτον καὶ τούτου τὸ ὄνομα εἰς τὴν προσηγορίαν τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Μιλητοπόλεως (Μελιτουπόλεως), ἐνίοτε δὲ καὶ Λιτουπόλεως ἐν ταῖς Τάξεσιν ὕστερον δὲ καὶ ἐπεκράτησεν ὅλως, μάλιστα δ' ἀπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ βασιλείων ἡμῶν, ὅποτε καὶ εἰς ἀρχιεπισκοπὴν θὰ ἐτιμήθη, διότι τὸ Λοπάδιον εἶχε μείζον ὄνομα ἤδη. Πιστεύω δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ὑπ' Ὀθωμανῶν καταλήψεως τῆς Βιθυνίας καὶ τῆς Μυσίας, ἐπομένως καὶ τοῦ Λοπαδίου, ἐξέλιπεν ἐπὶ χώρας ἡ ἐπισκοπὴ καὶ ἀρχιεπισκοπὴ Λοπαδίου, καὶ ὅτι τοῦτο εἶχεν ἤδη συμβῆναι ἐπὶ τοῦ Ἱεροθέου, ὅστις διὰ τοῦτο ἐγένετο καὶ πρόεδρος Παρέλλης, ὁποῖος φαίνεται ἀνωτέρω ἐν ἔτει 1329, διότι ἐστερήθη τῆς καθ'αυτὸ ἐπαρχίας του. Τοῦτο ἐγένετο καὶ εἰς ἄλλους ἀρχιερεῖς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἀσιατικῶν ἡμῶν χωρῶν, τοῦτ' ἐστὶ τὸ νὰ λαμβάνωσι προεδρικῶς λόγῳ ἐπιδόσεως ἐπαρχίας ἐλευθέρας οἱ ἀρχιερεῖς οἱ ἀποστερούμενοι τὰς οἰκείας ὑπὸ τῆς ξένης κατακτήσεως. Πιστεύω δ' ὅτι ὁ Ἱεροθεὸς ὑπῆρξεν ὁ ὑπάτος ἀρχιεπίσκοπος Λοπαδίου, διατηρήσας τὸν τίτλον τοῦτον ἐφ' ὅσον ἐζήσεν, ἦγουν καὶ πέρα τοῦ 1346, ἃν ἐζήσεν καὶ πέρα τοῦ χρόνου τούτου. — Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα ἰσχυρίζομαι καθ' ὅς ἔχω ἄχρι σήμερον εἰδήσεις ἐγώ. Πιθανώτατα θὰ εὐρίσκωνται ἢ θὰ εὐρεθῶσι καὶ ἄλλαι ».

— **Παρετυμολογία τοῦ ὀνόματος τῶν Ὄρειων.** Ὁ ἐν Ἀλμυρῷ Ἡπειρώτης κ. Ἄστ. Ἀλέξανδρος ἀνεκοίνωσέ μοι, ὅτι οἱ ἐπιχώριοι τῶν Ὄρειων προφέρουσι τὸ ὄνομα Ὄρειους, οἱ δ' ἐν αὐ-

τοῖς ἀπαιδευτότεροι γράφουσιν Ὄραιους. Ἐρωτώμενοι δὲ πόθεν τὸ ὄνομα παρετυμολογοῦσιν αὐτὸ λέγοντες, ὅτι τὸ χωρίον ὀνομάζεται οὕτω, διότι αἱ τοιοῦτοι μας εἶνε ὠραῖοι ».

— **Ὁ ἐκ κνίδης πλακοῦς.** Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν σ. 231 τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος γραφέντων περὶ τῆς χρήσεως τῆς κνίδης ἐν Ἑλλάδι ὡς φυτοῦ ἰδωδίου ὁ αὐτὸς κ. Ἀλέξανδρος γράφει μοι τάδε: « Εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, τὰ τῆς Θεσσαλίας τούλάχιστον καὶ Ἡπείρου, ὧν τὰς συνηθείας γινώσκω, παρασκευάζουσι τὴν κνίδην οὕτω πως. Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς βλαστήσεως συλλέγουσι τὰ τρυφερά φύλλα, ἀπορρίπτοντες τὰ τραχέα, καὶ ἀπλοῦσιν αὐτὰ πρὸς ἡλίαν ἢ ξηραίνουσιν ἐντὸς κλιβάνου. Μετὰ δὲ τὴν ὀπωγήν τετελείαν ἀποξήρανσιν θρυμματίζουσι τὰ ξηραθέντα φύλλα διὰ τῶν χειρῶν εἰς βαθμὸν, ὥστε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον νὰ λαμβάνωσι τὰ τεμάχια τὸ μέγεθος τοῦ σίτου. Ἀποθηκεύουσι δὲ ταῦτα διὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε εἰς τὰ ὄρεινά μέρη εἶνε ἀδύνατος ἡ βλάστησις τῶν λαχάνων, καὶ χρησιμοποιοῦσι πρὸς κατασκευὴν πλακοῦντος (πήττας) ἐκ τῶν οὕτω καλουμένων στεγνῶν. Εἶνε δὲ ὁ πλακοῦς οὗτος λίαν εὐγεστός ὑπερβάλλων κατὰ τοῦτο τὰ νωπὰ λάχανα ».

— **Ἡ Γοργοεπήκοος ἐν Σικελίᾳ.** Ὁ συνάδελφος κ. Παῦλος Καρολίδης, ἀναφερόμενος εἰς τὰ ἐν σ. 328 κ. ἐ. τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος γραφέντα περὶ τῆς Παναγίας Γοργοεπηκόου, ἀνεκοίνωσέ μοι τὰ ἐξῆς: « Ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Σικελίᾳ, ἰδίως ἐν τῇ Ἀλβανοελληνικῇ ἐπιχωριάζῃ σφόδρα ἡ λατρεῖα τῆς Madonna d'Udienza ἦτοί Παναγίας Ἐπηκόου. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε ἄγνωστον ἐν τῇ λοιπῇ Ἰταλίᾳ. Οἱ Ἑλληνοαλβανοὶ ἱερεῖς μοὶ εἶπον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι διὰ τῶν Ἑλληνοαλβανῶν ἦλθεν ἡ Madonna d'Udienza εἰς τὴν Σικελίαν, ἀλλ' ὅτι εἶνε λείψανον Βυζαντινὸν καὶ ὅτι ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐκ τινος ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Σικελίᾳ πόλεως Βυζαντινῆς καὶ ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἔτι νῦν εἰκὼν τῆς Παναγίας Βυζαντινῆς τέχνης μετ' ἐπιγραφῆς Ἑλληνικῆς λεγούσης Γοργοεπηκόου. Madonna d'Udienza εἶνε προδήλως μετάφρασις τοῦ Ἐπήκοος, Γοργοεπήκοος ».

— **Τὸ ὄνομα Λαχανοδράκων.** Ὁ ἐν Βρεσλαύᾳ κ. Κάρολος de Boor ἔγραψέ μοι τῇ 12 Νοεμβρίου τάδε: « Ὁ ὑφ' ἡμῶν ἐν σ. 236 κ. ἐ. τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος ἐπανορθωθείς τύπος τοῦ

ὀνόματος Λαχανοδράκων εὐρίσκεται πράγματι οὕτως ὀρθῶς ἔχων ἐν τῷ Βιενναίῳ κώδικι *Historicus Græcus XXXV*. Ἐν δὲ τῷ Κοι-
σλινιανῷ κώδικι [136] φέρεται λαχανοδρα^s = λαχανοδράσης. Ἄλ-
λως δ' ἡ προσθήκη αὕτη εὐρηται ἐν μόνοις τοῖς δυοῖς τούτοις χειρο-
γράφοις τοῦ Σκυλίτζη, καθ' ἃ καὶ πολλαὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Bekker ἐκ
τοῦ κώδικος C (*Coislinianus*) ἀνακοινωθεισῶν προσθηκῶν. Εἶνε δὲ
τὰ τοιαῦτα σημειώματα παρασελίδια γραφέντα ὑπὸ λογίου ἀναγνώ-
στου ἐν τῇ ῥα τοῦ ἀρχετύπου τῶν δύο κωδίκων καὶ ἐξ αὐτῆς παρεί-
φρησαντα εἰς τὸ κείμενον».

— **Διορθώσεις εἰς ἀρχαίας ἐπιγραφάς.** Ὁ φίλος συνά-
δελφος κ. Χρήστος Τσοῦντας ἀνεκοίνωσέ μοι τὰς ἐξῆς διορθώσεις εἰς
τὴν ἐν τῷ Γ' τεύχει τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 277 ὑπ' ἀρ. 1'
ἀνέκδοτον ἐπιγραφὴν· στ. 3 ἀντὶ τοῦ ἦν γραπτέον εἶεν· στ. 4 τὸ
δοίξεσθ' τοῦ χειρογράφου διορθωτέον εἰς δίζεσθ'.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ν. Γ. Πολίτου Μελέται περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.
Παραδόσεις. Ἐν Ἀθήναις, 1904. Εἰς 8ον. Μέρος Α' (Βιβλιοθήκης Μαρασλή ἀρ.
255-258) σ. 1-628. Μέρος Β' (ἀρ. 259-262) σ. 629-1348. Μετὰ 5' πινάκων.

Ἡ ἕνεκα τῆς διακοπῆς τοῦ δανεισμοῦ βιβλίων ἐκ τῆς Ἑθνικῆς
βιβλιοθήκης ἐν τῷ χρόνῳ τῆς μετακομίσεως ἀπὸ τοῦ Ἑθνικοῦ Παν-
επιστημίου εἰς τὸ Βαλλιάνειον κτίριον ἀκουσία ἀναβολὴ τῆς ἀπο-
περατώσεως τῆς πολυτίμου συλλογῆς τῶν Παροιμιῶν τοῦ κ. Ν. Γ.
Πολίτου ὑπῆρξε λίαν καρποφόρος εἰς τὴν λαογραφίαν καὶ τὴν ἐπι-
στήμην καθ' ὅλου, ἐπειδὴ ὁ ἀκάματος ἐρευνητῆς εὗρε καιρὸν ἐν τούτῳ
τῷ μεταξὺ νὰ ἐκδώσῃ τοὺς ἐνταῦθ' ἀγγελιομένους δύο τόμους τῶν
Παραδόσεων.

Θὰ ἤρκει ἡ ἀπλὴ ἀναγραφὴ τῶν τριάκοντα ἐννέα κεφαλαίων, εἰς
ἃς κατέταξε τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀνακοινουμένας 1013 παραδόσεις, ὅπως
ἐννοηθῆ ἡ ἀξία τοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ ἐκλάμπει, ὡς ἐν ἀπάσαις ταῖς λαο-
γραφικαῖς μελέταις τοῦ κ. Πολίτου, ὁ ἐκπληκτικὸς πλοῦτος τῶν γνώ-
σεων καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐρευνητικῆς αὐτοῦ μεθόδου. Συνέλεξε δὲ τὸ
ὕλικόν αὐτοῦ διὰ χρόνων μακρῶν ἐξ ἀπασῶν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν
εἴτε αὐτὸς ἀκούσας τὰς παραδόσεις, εἴτε παραλαβὼν ἐκ βιβλίων,
περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων ἢ μαθῶν ἐξ ἀνακοινώσεων ἀνεκδότων ἀπ'
εὐθείας εἰς αὐτὸν γενομένων ὑπ' ἄλλων, ὧν ῥητὴν πάντοτε ποιεῖται
μνησίαν. Ἐχουσι δ' αἱ παραδόσεις αὗται τύπον ἱστορικόν ἢ ἀρχαιο-
λογικόν ἢ εἶνε μετεωρολογικαί, βοτανικαί, ζωολογικαί ἢ ἀναφέρονται
εἰς τὰς παντοίας δαισιδαιμονίας περὶ δαιμονίων καὶ βρυκολάκων κτλ.
Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τόμῳ καταγράφονται αὗται αἱ παραδόσεις, ὁ
δὲ δεῦτερος τόμος περιλαμβάνει τὰς πηγὰς αὐτῶν καὶ τὰς περὶ αὐ-
τῶν σημειώσεις τοῦ συλλογέως, διακρινομένας διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ

ὄν ἐκάστη φέρει ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ. Οὕτω δ' ὁ δεύτερος τόμος προϋποθέτει ἀπαραιτήτως τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν καὶ τοῦ πρώτου ὑπὸ τοῦ ἀναγινώσκοντος. Πάντως δ' ἤθελε καταστήσει εὐχερεστέραν τὴν μελέτην ἢ μὲν παρακομπῆ τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἐλήφθη ἐκάστη παράδοσις, εἰς ὑποσημείωσιν ὑφ' ἐκάστην τῶν παραδόσεων ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ, ἢ δ' ἐπανάληψις τῆς ἐπιγραφῆς ἐκάστης παραδόσεως ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν αὐτῆς τὸν ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ δημοσιευόμενον κείμενον. Ἐξικνοῦνται δ' ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ αἱ σημειώσεις μέχρι τοῦ ἀρ. 644, τὰς δὲ λοιπὰς θὰ περιλάβῃ ὁ τὸ ἐπιπλέον ἔτος ἐκδοθησόμενος τρίτος τόμος.

Εἶνε δ' αἱ σημειώσεις αὗται τοῦ δευτέρου τόμου ἐξαιρέτως πλούσιαι καὶ μεστὰ διδαγμάτων παντοδαπῶν ἐκ τε τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἀρχαιολογίας καὶ τῶν βυζαντιακῶν πραγμάτων ὡς καὶ τῆς παρὰ τοῖς νέοις Ἑλλήσι καὶ τοῖς λοιποῖς λαοῖς λαογραφίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς θεολογίας, μετεωρολογίας, βοτανικῆς καὶ ζωολογίας. Τινὲς αὐτῶν, ὡς αἱ περὶ Ἀγίας Σοφίας, Μονοβύζας, Καστροῦ τῆς Ὠριάς, τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν μετεωρολογικῶν παραδόσεων, τῶν μύθων περὶ Νεραϊδῶν, δράκων, στοιχειῶν καὶ στοιχειώσεως τῶν μνημείων, τῶν Γοργόνων μετὰ πλουσίας σειρᾶς εἰκόνων, τῶν καλλικαντζάρων καὶ τῶν λοιπῶν δαιμονίων, τῶν θησαυρῶν καὶ ἄλλαι, εἶνε αὐτόχρημα μονογραφίαι μᾶλλον ἢ ἀπλάϊ σημειώσεις.

Εἰς τοιοῦτο βιβλίον περιποιῶν μὲν τιμὴν ὑπέροχον εἰς τὸν συγγραψάντα, δυνάμενον δὲ νὰ ταχθῇ εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν δημοσιύσεων, ἐφ' αἷς δικαιοῦται νὰ καυχᾶται ἢ καθ' ὄλου λαογραφικὴ ἐπιστήμη, ἐλάχιστα ἔχομὲν νὰ προσθέσωμεν. Ἐκ τῆς πλουσιωτάτης συλλογῆς τοῦ κ. Πολίτου λείπουσι δύο παραδόσεις ἃς ἐδημοσίευσεν ἀπὸ ἐτῶν ἐννέα, Ἐπὶ κεφαλῆς τὸ μάρμαρον (Περιοδικὸν Ἑστία 1895 σ. 213 κ. ἑ.) καὶ ἡ περὶ τῆς ἐν Βελεστίνῳ Ὑπερείας λίμνης (αὐτόθι σ. 100). Εἰς τὰς ἐν κεφ. 5' περὶ Ἑλλήνων ἀνδρειωμένων γιγάντων παραδόσεις προσθετέον, ὅτι εἰς τὰ Σχορέτσαίνα τῶν Τζουμέρκων εὐρίθεται ἐν μέσῳ πεδίῳ παμμέγιστος βράχος, ὅστις φαίνεται ὡς ἐκ τῶν ἐν τῇ γεωλογίᾳ καλουμένων blocs errants, περιπλανωμένων λίθων, περὶ οὓς οἱ ἐπιχώριοι διηγοῦνται, ὅτι τὸν ἐσῆκωσεν διὰ τῶν χειρῶν καὶ τὸν ἔφερον ἄποθεν εἰς ὃ σημεῖον εὐρίσκειται γιγάντειος Ἑλληνας. — Εἰς τὸ περὶ ἀρχαίων κτιρίων καὶ μαρμάρων ζ' κεφάλαιον ἢ εἰς τὸ

κα' περὶ στοιχειῶν προστεθήτω, ὅτι ἐν Ἑρμιόνη ἤκουσα τῷ 1879 παρὰ τινος λεμβούχου τὴν παράδοσιν, ὅτι κατὰ τὴν βραχὴν ἄκραν τὴν ὑπερκειμένην ἐκ τῶν βορειοανατολικῶν τοῦ σημερινοῦ Καστρίου τοῦ ἐπέχοντος τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως ὑπάρχει σπήλαιον βυθὺ, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ παλαιοὶ εἶδον πολλάκις πολλοὺς μαρμαρωμένους ἀνθρώπους. Ἀπὸ τοῦ σπηλαίου δ' ἐκείνου ἐξήρχετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑψηλὴ γυνὴ ὀνομαζομένη Βιτόριζα. — Εἰς τὰς περὶ ἀσθενειῶν παραδόσεις τοῦ κεφ. λδ' δύναται νὰ προστεθῇ ἡ παράδοσις ἣν ἤκουσα πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ Παληαχώρα τῆς Αἰγίνης, ἣτις κεῖται σήμερον ἐγκαταλειμμένη μίαν περίπου καὶ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς σημερινῆς πόλεως, ἐπεχούσης τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας. Ἴδε περὶ τῆς κτίσεως τῆς νέας Αἰγίνης τὸ ἐμὸν βιβλίον Λόγοι καὶ ἄρθρα σ. 560 κ. ἑ. καὶ τὸ ἄρθρον μου Αἰγινα ἐν Ἑγκυκλ. λεξικῷ Τόμ. Α' σ. 252. Περὶ τῆς ἐγκαταλείψεως λοιπὸν τῆς Παληαχώρας φέρεται ἡ παράδοσις ἥδε. Τὸ πόλισμα ἦτο πάντοτε ὑγιεινότατον, διαπνεόμενον ὑπὸ εὐεργετικῶν ἀνέμων. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ὑψώματος ὑπῆρχον αἱ οἰκίαι τῶν ἀστῶν, ἐν δὲ τῷ πεδίῳ κάτωθι τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἐκτίσται ἡ Παληαχώρα, εὐρίσκοντο οἱ ἀγροὶ αὐτῶν. Καλλισργουμένων δὲ ποτε τούτων εὐρέθησαν ἐν τῇ γῇ μεγάλοι σιδηροὶ ἥλοι, οὓς ἐξέσπασαν οἱ γεωργοῦντες. Ἐκτοτ' ἐξεχύθησαν κατὰ τῆς Παληαχώρας ἅπασαι αἱ ἀσθένειαι, αἷτινες μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου ἦσαν δεδεδεσμευμέναι διὰ τῶν ἡλῶν ἐκείνων, καὶ οἱ κάτοικοι, μὴ ἀντέχοντες πλέον, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ νοσηρὸν ἀποθᾶν χωρίον. Ὁ δ' ἐπιμελητῆς τοῦ ἐν Αἰγίνῃ μουσείου κ. Ἀντώνιος Πελεκᾶνος, ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς παραδόσεως ταύτης ὑπ' ἐμοῦ ἐπ' ἐσχάτων, ἔγραψέ μοι τῇ 17 Νοεμβρίου, ὅτι ἄλλοι τῶν Αἰγινητῶν μεταθέτουσι τὴν καθήλωσιν τῶν ἀσθενειῶν εἰς τὸ φρέαρ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφαίας, ὅπου αὗται εἶχον ἐγκλεισθῆ μετὰ θηρίων καὶ λοιπῶν ἐξωτικῶν. Προσέθηκε δὲ, ὅτι ἐν τῇ Παληαχώρα πολλάκις ἐνέσκηπτον ἐλώδεις πυρετοὶ ἕνεκα τῶν ἐγγύς καὶ πρὸς μεσημβρίαν αὐτῆς λιμναζόντων ὑδάτων. Παρατηρήθη μάλιστα, ὅτι τοῦτο συνέβαινεν, ὅταν τὸ θέρος ἐν τοῖς χειμάρροις Ποταμοῦ, Κοντοῦ καὶ Βουρκάνου ἔτρεχεν ὀλίγον ὕδωρ. Ἄλλως δ' εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Παληαχώρας συνετέλεσαν οὐ μόνον ἀσθένειαι θανατηφόροι, ἀλλὰ καὶ καθιζήσεις τοῦ ἐδάφους ἕνεκα πολυομβρίας καὶ τοῦ ἠφαιστειογενοῦς τῆς θέσεως, δηλουμένου καὶ ἐκ τῆς γειτνιασεως τοῦ Σχι-

στοῦ ὄρους τοῦ κοινῶς καλουμένου Σκασμένο βουνάκι. — Τὴν ἐν σ. 100 ὑπ' ἀρ. 178 παράδοσιν τῆς Τροιζήνος περὶ τῶν ἀρμάτων τοῦ βασιλεῖα (Θησείως) ἤκουσα τῷ 1870 κατὰ τινα ἐκδρομὴν ἀνὰ τὴν Τροιζηνίαν, ἐπιχειρηθεῖσαν μετὰ συνοδοιπόρων ἐκ Πόρου, συνδεομένην ὄχι πρὸς μεγάλην πέτραν εἴκοσι λεπτά τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ Δαμαλαῖ, ἀλλὰ πρὸς ἐρειπωμένον οἶκημα μεταγενεστέρων ἄλλως χρόνων κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι τοῦ Πόρου Γαλατᾶ πρὸς τὸ χωρίον Δαμαλαῖ ἄγουσαν ὁδόν. — Εἰς τὰς περὶ στοιχειῶν καὶ ἱσκιῶν παραδόσεις καὶ προλήψεις ἐν σ. 250 κ. ἑ. δύναται νὰ προστεθῇ ἡ ὑπομιμνήσκουσα τὸν ἀρ. 504 ἐκφύβησις τῆς γηραιᾶς μου παιδονόμου, δι' ἧς αὕτη ἐν Κερκύρα πρὸ πενήκοντα περίπου ἐτῶν καθίστανέ με περίφοβον πρὸ τῆς ἰδίας μου σκιᾶς λέγουσα, ὅτι πρέπει νὰ προσέχω, διότι ὁ ἱσκιος κάποτε πετροβολᾷ μὲ τοῦβλα. — Εἰς τὰ ἐν σ. 650 ὀρθῶς λεγόμενα περὶ τῆς ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως δηλώσεως τῶν Τούρκων διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν Περσῶν προσθετέον, ὅτι τὴν αὐτὴν σύγχυσιν παρατηροῦμεν παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσιν, ἰδίως δὲ παρὰ τῷ ἀρχαίζοντι περὶ τὰ ὀνόματα Ἰωάννη Καντακουζηνῷ. — Περὶ τῆς ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν ἐρμιονικῆς ἄκρας τοῦ Ἁγίου (Αἰ)μιλιανοῦ, περὶ ἧς ἴδε σ. 800, μαρτυρῶ καγὼ ἐκ πείρας, καθ' ἃ ἐσημείωσεν ἤδη ὁ Lolling, ὅτι ὁ περίπλους αὐτῆς καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ἀπόβασις εἶνε πολλάκις δυσχερῆς ἕνεκα τῶν πολλῶν ρευμάτων καὶ τοῦ συνήθους ἀνέμου. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐσφαλμένως τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο γράφεται Milonas ἀντὶ Milianos ἐν τῷ χάρτῃ τῆς Ἀργολίδος (Taf. XIV) τῆς συγγραφῆς Peloponnesos τοῦ Ἐρνέστου Κουρτίου. — Εἰς τὰ ἐν σ. 987 περὶ μονόκερω διὰ μακρῶν γραφόμενα προσθετέον, ὅτι ἔχομεν καὶ ποίημα τοῦ Ἀκομινάτου Εἰς τὸν μονόκερων (ἐμῆς ἐκδόσεως Τόμ. Β' σ. 393) παραστάσεις δὲ τοῦ μονόκερω ἀπαντῶσι καὶ ἐν εἰκονογραφημένοις κώδιξι τῶν εἰς Λέοντα τὸν σοφὸν συνήθως προσγεγραφομένων χρησμῶν. — Πρὸς τὰ ἐν σ. 1036 ὀρθῶς λεγόμενα περὶ τοῦ ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις καὶ ταῖς Κυκλάσις ἐπιχωριάζοντος ὀνόματος Μῶρος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἐν σ. 1039 παρατηρούμενα περὶ συνταύτισεως τῶν Ἀράπηδων πρὸς τοὺς Σαρακηνούς συσχετίζεται ἡ κατὰ τὴν πρὸς με ἀνακοίνωσιν τοῦ πρὸ ἐτῶν ἐκ Ζακύνθου φαιτητοῦ τῆς φιλολογίας Δ. Μακρῆ ἐν Ζακύνθῳ παροιμιώδης φράσις Σαρακίνοι καὶ Μῶροι, σημαίνουσα τοὺς ἀθρόους, τοὺς παν-

τοδαπούς, τοὺς πανταχόθεν σπεύδοντας. — Ἐν ταῖς σημειώσεσι τοῦ τρίτου τόμου πρὸς ὑπομνηματισμὸν τῶν κατὰ τὴν Γυλλοῦν, εἰς ἃ δίδει ἀφορμὴν ἢ ἐν σ. 505 ὑπ' ἀριθ. 83! παραδόσεις, ἐπιστῶ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐν τῷ κατὰ τὸν ιε' - ις' αἰῶνα γεγραμμένῳ κώδιξι Παρισίων ὑπ' ἀρ. 395 φ. 86 - 15 περιλαμβανομένων Historia ex-crandae et impurae Gyllus τὴν ἀρχομένην διὰ τῶν λέξεων Ἐπι τῆς βασιλείας Τραϊανοῦ (*Omon* Inventaire sommaire des manuscrits Grecs de la bibliothèque Nationale Τόμ. Α' σ. 41). Ἐν δὲ τῷ πίνακι τοῦ εἰρημένου Καταλόγου ἐν τέλει τοῦ Γ' τόμου σ. 84 ἀναγράφεται ὡς περιέχων πραγματεῖαν περὶ Γυλλοῦς καὶ ὁ κώδιξ Παρισίων 2316. Ἄλλ' ἐν τῇ περιγραφῇ αὐτοῦ (Τόμ. Β' σ. 236 κ. ἑ.) οὐδὲν τοιοῦτον εὐρίσκεται. Ἄγνωσθ δὲ ἂν ὑπόκειται τυπογραφικὸν παρόραμα ἐν τῇ παραπομπῇ ἢ ἂν ὑπονοῆται διὰ τῆς παραπομπῆς ταύτης προσθήκη εἰς τὴν περιγραφὴν. Τέλος δὲ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὰ περὶ Γυλλοῦς παρέχει ὁ ὑπ' ἀρ. CV ἑλληνικὸς κώδιξ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Μαδρίτης, γεγραμμένος χειρὶ τοῦ Κωνσταντίνου Λασκάρως καὶ περιέχων ἐν φ. 806 κ. ἑ. διήγησιν α Περὶ τῆς Γυλλοῦς καὶ διάλογον αὐτῆς πρὸς τὸν ἀρχάγγελον Μιχαήλ. Ἄρχεται δὲ ἡ πραγματεῖα αὕτη διὰ τῶν λέξεων Κατερχόμενος Μιχαήλ ὁ ἀρχιστράτηγος ἀπὸ τοῦ Σιναίου ὄρους ὑπὶντησε τῇ ἀβυζοῦ ἐχούση τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων. Παρουσιάζεται δὲ αὕτη εἰς τὸν ἀρχάγγελον ὑπὸ τεσσαράκοντα καὶ ἐν ὀνόματα τάδε: Γυλοῦ, Μορφοῦ, Ταβυζοῦ (Ἄβυζοῦ), Μορφιλατοῦ, Ῥενοῦ, Σολομωνῆ, Αἴγυπτία, Ἀναμαρδαλέα, Λυδρισοῦ, Πεκίλαζοῦ, Ἀδελάρχου, Πανστουρῆ, Μελχισεδέκ, Νημικοῦ, Νεμερικῆ, Φλεγομῶ, Ἡλυσῶ, Ἀμελῆ, Ἐρμοκονέα, Ζαδερῶ, Ἐνδίκας, Πεκουρέα, Γουφοκτῆρ, Δαδουχίμν, Φυγαδάνη, Φυγοδῶθ, Ἀνωφῆς, Ἀνόφεως, Ἐβδοβάλεως, Σοφωτάτη, Ῥεμερίς, Δυριμιτατή, Κύριλλος, Διδακτικός, Δομισάκ, Ταροῦχ, Ταρίχ, Φίλαχος, Καυκάλας, Ἀμάς, Παταξαρῶ. Ἴδε *Iriarte* Regiae bibliothecae Matritensis codices Graeci Mss. σ. 423 κ. ἑ.

Gabriel Millet La collection Chrétienne et Byzantine des hautes études. Paris. Ernest Leroux éditeur. 1903. Εἰς 8ον σ. 94.

Ἡ ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν ἐν Παρισίοις συλλογὴ χριστιανικῶν καὶ βυζαντιακῶν πανομοιοτύπων καὶ εἰκόνων, ἧς πρόκειται ἡμῖν ἐνταῦθα ὁ κατάλογος, ἔχει βραχὺν τὸν βίον Ὁ κ. Millet, ὅστις προτάσσει τοῦ καταλόγου τούτου τὴν ἱστορίαν τῆς συλλογῆς, ἀφηγείται πῶς αὕτη ἐγεννήθη ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι περὶ τὴν βυζαντιακὴν τέχνην μελετῶν αὐτοῦ καὶ πῶς ἔπειτα τὸ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Υπερμαν ἰκτελισθέντων ἀντιγράφων τῶν ἐν Μυστρᾷ τοιχογραφιῶν καὶ ψηφιδωτῶν προκληθὲν ἐνδιαφέρον συνετέλεσεν, ὅπως περὶ τὸν πυρῆνα ἐκείνον περισυναχθῆ σειρὰ ὅλη ἀπεικονισμάτων καὶ πανομοιοτύπων, φωτογραφιῶν καὶ σχεδιαγραφημάτων, εἰς ἃ πρόστέθησαν γύψινα ἐκμαγεῖα παντοίων καλλιτεχνημάτων.

Σκοπὸς δὲ τῆς οὕτως ὑπ' ὀλίγων φίλων τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ τοῦ βυζαντιακοῦ κόσμου ἰδρυθείσης καὶ κατὰ μικρὸν δημοσίας ἀποβάσης συλλογῆς εἶνε νὰ γείνη τοῦτο μὲν ὄργανον ἐρευνῶν τῶν ἱστοριοδιφῶν, δυναμένων ἐν αὐτῇ νὰ μελετῶσι τὰ νέκδοτα μνημεῖα πρὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, τοῦτο δὲ ταμεῖον, ἐν ᾧ τὰ πότυπα τῶν μνημείων περισυνελεγμένα θὰ δύνανται νὰ χρησιμεύωσι καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν πρὸς ἐξέλεξιν καὶ ἀντιβολήν. Ἀλλὰ καὶ διεθνῆς χρησιμότης ἀπεφασίσθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ προσδοθῆ εἰς τὴν συλλογὴν διὰ τῆς ἐπὶ πληρωμῇ ἀποστολῆς ἢ ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν αὐτῇ τεθησαυρισμένων φωτογραφιῶν καὶ ἐκμαγεῖων. Διὰ δὲ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταλόγου τῆς συλλογῆς καὶ τῶν συμπληρωμάτων αὐτοῦ σκοπεῖται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ συλλογὴ αὕτη καὶ ὡς κέντρον ἀμοιβαίων συνεννοήσεων καὶ πληροφοριῶν τῶν περὶ τὴν χριστιανικὴν τέχνην καὶ τὰ βυζαντιακὰ πράγματα διατριβόντων. Τέλος δὲ καὶ ὡς ἐντευκτῆριον τῶν ἐρευνητῶν καθ' ὠρισμένας ὥρας τῆς ἐβδομάδος προωρισθησαν αἱ αἰθούσαι, ἐν αἷς ἐξέτεθη ἡ συλλογὴ, ἐν αἷς ὁ κ. Millet ἀνέλαβε νὰ παρέχῃ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας εἰς τοὺς μελετητὰς καὶ νὰ ποδηγετῆ αὐτοὺς εἰς τὰς ἐπιχειρουμένας ἐρεῦνας, βοηθουμένους καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ μικρὸν περισυλλεγομένων εἰδικῶν βιβλίων.

Ἡ συλλογὴ ἀπέβη οὕτω ταχέως ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἱκανῶς πλουσία. Καθ' ὃν χρόνον ἐξετυπώθη τὸ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν βιβλίον ἐκόσμου ἤδη αὐτὴν τετρακόσια σχεδιάσματα, ἑκατὸν ἑνδεκά ὕδατογραφαὶ ἢ

ἐλαιογραφικὰ ἀντίγραφα, ἐκμαγεῖα τετρακοσίων νομισμάτων καὶ ὑπερέκεινα καὶ ἐξήκοντα χαλκουργημάτων ἢ ἐλεφαντουργημάτων καὶ περὶ τοῦ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια φωτογραφαὶ.

Ὁ δὲ προκείμενος κατάλογος περιλαμβάνει ὑπερδισχιλίας φωτογραφίας μετὰ τῆς δηλώσεως τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ παριστάνουσι, τοῦ τόπου ὅθεν ἐλήφθησαν καὶ τοῦ ἔτους καθ' ὃ κατεσκευάσθησαν. Σημιοῦται δὲ, ὅτι ὁ θέλων νὰ λάβῃ ἀντίτυπα τῶν φωτογραφιῶν δύναται νὰ ποταθῆ εἰς αὐτὸν τὸν κ. M. Gabriel Millet, maître de conférences, à l'École des hautes études, à la Sorbonne, Paris. Ἀλλὰ παρατίθεται ἐκάστοτε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς ἢ τοῦ σωματείου, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ φωτογραφία ὡς πνευματικὴ ἰδιοκτησία, ἀπαγορευομένης ῥητῶς τῆς δημοσιεύσεως τῆς στελλομένης φωτογραφίας ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κυρίου τοῦ πρωτοτύπου αὐτῆς, ἣν ἄλλως προσφέρεται εὐμενῶς νὰ ζητήσῃ ὁ κ. Millet.

Εἶνε δὲ πλουσιώτατος ὁ ἀμνηστὸς, ὃν παρέχουσιν αἱ ἐν τῷ καταλόγῳ περιλαμβανόμεναι φωτογραφίαι ὑπὸ τε τὴν ἐποψίν τῆς προσλεύσεως καὶ τῶν ἀπεικονιζομένων ἀντικειμένων. Ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα, μικροτεχνήματα, ψηφιδωτὰ, ἀρχικὰ γράμματα, εἰκόνες χειρογράφων, πανομοιότυπα σελίδων κωδίκων ἐξ Ἀθηνῶν, Δαφνίου, Ὀσίου Λουκά, Πελοποννήσου, Κωνσταντινουπόλεως, Θράκης, Μακεδονίας, Τραπεζοῦντος καὶ τῆς λοιπῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Παλαιστίνης, Παρισίων, Βερολίνου, Ἰταλίας, Ἰστρίας, Δαλματίας, Ἰσπανίας ἀποτελοῦσιν αὐτόχρημα θησαυρὸν χριστιανικῆς καὶ βυζαντιακῆς εἰκονολογίας. Ἐξαιρέτως δὲ παμπληθεῖς καὶ ἀξίαι λόγου εἶνε αἱ φωτογραφίαι ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τοῦ Σινᾶ, τοῦ Δαφνίου καὶ τοῦ Μυστρᾷ. Ἰδίαν δὲ ἀεὶρὰν πολυτιμοτάτην ἀποτελοῦσιν ὑπερδισχιλίας ἱστορικαὶ εἰκόνες ἐκ τοῦ πλουσίως διακεκοσμημένου Μαδριτείου κώδικος τοῦ Βυζαντινοῦ χρονογράφου Ἰωάννου Σκυλίτζη, αἵτινες μέλλουσι νὰ ποτελέσωσιν ἴδιον λεύκωμα μεγίστην ἔχον σημασίαν διὰ τὴν γνώσιν τῆς βυζαντιακῆς εἰκονολογίας καὶ ἐνδυμασιολογίας. Μεταξὺ δὲ τῶν εἰκόνων τούτων οὐκ ὀλίγαι ἀναφέρονται εἰς συμβάντα τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκά καὶ παριστάνουσιν αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα, οὗ ἢ εἰκὼν πρέπει νὰ παραβληθῆ πρὸς τὰς ὑπ' ἐμοῦ ἐν σ. 57 κ. ε. τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος ἐκδοθείσας. Τέλος δὲ ἰδίας μνείας εἶνε ἀξίαι αἱ φωτογρα-

φίαι αὶ εἰλημμένοι ἐξ ἑλληνικῶν κωδίκων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ταυρίνου τῷ 1901, δύο ἔτη πρὸ τῆς μοιραίας πυρκαϊᾶς.

Κατὰ ταῦτα τὰ ἐπιτευχθέντα ἐντὸς χρόνου βραχυτάτου εἶνε πολὺ τι πλέον ἢ εὐλοῖνος ἀπαρχὴ ἐγχειρήματος, εἰς ὃ πάντες οἱ φίλοι τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ ὀφείλουσι νὰ εὐχρηθῶσιν ἀπὸ μέσης καρδίας πλήρη ἐπιτυχίαν.

A. Debidour Le général Fabvier, sa vie militaire et politique. Avec un portrait en héliogravure. Paris. Librairie Plon. 1904. Ξίς 8ον. σ. III, 520.

Οὔτε τὴν ἀνάλυσιν τῆς σπουδαίας ταύτης συγγραφῆς, ἣν ἄλλως διὰ μακρῶν ἐπεχείρησαν δύο ἤδη ἑλληνικά φύλλα, τὸ Ἄστυ καὶ ἡ Νέα Ἡμέρα, οὔτε κὰν ἐκτενῆ αὐτῆς βιβλιοκρισίαν ἐπιβάλλομαι νὰ γράψω ἐνταῦθα. Θεωρῶ δ' ἀπλῶς καθῆκον νὰγγεῖλω βραχέως καὶ διὰ τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος τὴν ἐκδοσιν τοῦ περισπουδάστου τούτου ἔργου, δι' οὗ ἱστορικὸς πεπειραμένος, οἷος ὁ κ. Debidour, μετὰ μακρὰς ἐρεύνας ἀνέλαβε νὰ ἐξεικονίσῃ τὸν βίον ἀνδρὸς, ὅστις εἶνε οὐχ ἥττον προσφιλεῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἢ εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ Γάλλους. Ὅρθως ὁ συγγραφεὺς λέγει προλογιζόμενος· « Προτίθεμαι νὰ διαγράψω ἐν λεπτομερείᾳ τὸν στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βίον ἀνδρὸς μεγαθύμου, οὗ τὸ ὄνομα, δημοκηδὲς ὄν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην πρὸ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, δὲν εἶνε ἱκανῶς γνωστὸν ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἡμέραις ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ὁ στρατηγὸς Φαβιέρος, στρατιώτης ἥρωικὸς, ἀλλ' ἀφανὴς, τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἀπέβη περιφανὴς ἕνεκα τοῦ νομοταγοῦς θάρρους, μεθ' οὗ ὑπερημύνθη τῶν δημοσίων ἐλευθεριῶν ἐπὶ τῆς παλινρθώσεως, καὶ ἰδίως ἕνεκα τῆς ἱπποτικῆς συνδρομῆς ἣν παρέσχεν ὡς ἰθελοντῆς εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἀεὶ ἤρξεν ἐπὶ τῆς μοναρχίας τοῦ Ἰουλίου καὶ ἡ βουλευτικὴ δρᾶσις ἣτις ἐπεφυλάχθη αὐτῷ κατὰ τὸ γῆρας δὲν ἤγαγον εἰς ἐκπτώσιν τῆς μεγάλης αὐτοῦ φήμης. Καὶ δὲν ὑπῆρξε μὲν στρατηγὸς δαιμόνιος καὶ ὑπέροχος, οὐδὲ ρήτωρ ὑψιπέτης, ἀλλ' ὑπῆρξε τούλάχιστον ἡ ἀγνωτάτη ἰσάρκωσις τῆς γαλλικῆς φιλοπατρίας καὶ τιμῆς. Ἡ δ' ἐπισταμένη μελέτη, ἣν ἀφιερῶνω εἰς αὐτὸν, εἶνε ὀφειλόμενον δεῖγμα σεβασμοῦ, δι' οὗ γεραίρω τὴν μνήμην αὐτοῦ. Εἴθε δὲ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς διδάγμα βωστικὸν καὶ γόνιμον εἰς τὴν παροῦσαν γενεάν ».

Ἄλλ' ἡ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Φαβιέρου εὐλάβεια δὲν ἤγαγε τὸν συγγραφεὴ εἰς ἀπλῶς ρητορικὴν ἐπίδειξιν τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ βιογραφουμένου ἀνδρὸς. Ἀπ' ἐναντίας δ' ἠθέλησε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς πολυμόχθους ἀρχειακὰς ἐρεύνας πρὸς διαφώτισιν τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ ἄθλων καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου. Εἴπερ τις δὲ καὶ ἄλλος εἶχεν εὐφυῶς πρὸς μελέτην τῶν κατὰ τὸν βίον ἀνδρὸς συνδεομένου πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ὁ κ. Debidour, ὅστις τὰς δύο ταύτας χώρας εἶχεν ἤδη καταστήσει ἀντικείμενον τῶν προτέρων αὐτοῦ ἐρευνῶν, πολλὰ μὲν ἀπὸ τοῦ 1877 γράψας περὶ τῆς γαλλικῆς ἱστορίας καὶ τῶν πηγῶν αὐτῆς, ἐν οἷς καὶ τρία συγγράμματα βραβευθέντα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας, δις δὲ ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν αὐτοκράτειραν Θεοδώραν (De Theodora, Justiniani Augusti uxore. Ἐν Παρισίοις. 1877. - L'impératrice Théodora. Ἐν Παρισίοις. 1885).

Τὸ εἰς τὸν Φαβιέρον ὡς φιλέλληνα καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι δρᾶσιν αὐτοῦ ἀναφερόμενον μέρος τῆς προκειμένης συγγραφῆς πληροῖ ἑκατὸν πενήκοντα ὅλας σελίδας (σ. 250 - 400) καὶ διαιρεῖται εἰς τὰ ἐξῆς κεφάλαια· α' (X) Αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ φιλέλληνος ἀπὸ Δεκεμβρίου 1823 μέχρις Ἰουλίου 1825· β' (XI) Αἱ φατρίαι ἐν Ἑλλάδι. Στρατεία εἰς Εὐβοίαν. Ἀπὸ Ἰουλίου 1825 μέχρις Ἀπριλίου 1826· γ' (XII) Ἡ στρατεία τῆς Χίου. Ἀπὸ Ἰουνίου 1827 μέχρις Μαρτίου 1828· δ' (XIII) Φαβιέρος καὶ Καποδίστριας. Ἀπὸ Μαρτίου 1828 μέχρις Μαΐου 1829.

Πρὸς συγγραφὴν τῶν κεφαλαίων τούτων ὁ Γαλάτης ἱστοριογράφος δὲν περιορίσθη εἰς τὰ διάφορα περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικά τε καὶ ξένα δημοσιεύματα, συμπεριλαμβανομένων τῶν παρ' Ἑλλήσι περὶ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἱστορηθέντων ὑπὸ τοῦ Χρήστου Βυζαντίου (Ἐν Ἀθήναις. 1837), τοῦ Χρυσανθοπούλου (Ἐν Ἀθήναις. 1841) καὶ τῶν δύο Ἀνωνύμων τῶν γραψάντων τὴν Περίληψιν τῶν συμβάντων τοῦ τακτικοῦ σώματος (Ἐν Ναυπλίῳ. 1841) καὶ τὸ φυλλάδιον Οἱ κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀγῶνες τοῦ τακτικοῦ σώματος (Ἐν Ἀθήναις. 1865). Πλείστη δ' ὑπῆρχεν ἐν τε Παρισίοις καὶ ἐν Ἀθήναις ἀνεκδοτος ἀρχειακὴ ὕλη, ἣν οὐχ ἥττον τῶν ἐντύπων δημοσιευμάτων εὐσυνειδήτως ἐμελέτησεν ὁ συγγραφεὺς. Καὶ ἡ μὲν ἐν Παρισίοις, συνισταμένη εἰς δημόσια γράμματα καὶ ιδιόγραφα τοῦ Φαβιέρου, ἐναπέ-

κειτο τοῦτο μὲν ἐν δημοσίοις ἀρχείοις, τοῦτο δ' ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ καὶ ἄλλοις ἐγγράφοις τοῦ φιλέλληρος, ἅτινα προθύμως ἔθηκαν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ συγγραφέως ὁ υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ κ. Εὐγένιος Φαβιέρος καὶ ὁ ἑγγονος αὐτοῦ κ. Ἐδουάρδος Φαβιέρος, οὗ τὸν ζῆλον πρὸς διαφώτισιν τῶν κατὰ τὸν περιφανῆ αὐτοῦ πάππον εἶχον κἀγὼ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδω ἐκ τοῦ πλησίον κατὰ τὴν πρό τινων ἐτῶν ἐπιδημίαν αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις. Τὰ δὲ παρ' ἡμῖν ἀποκείμενα ἔγγραφα τἀναφερόμενα εἰς τὸν Φαβιέρον πλὴν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1642 κώδικος τῆς Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης, δωρηθέντος εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ μαρκίωνος de Queux de Saint-Hilaire καὶ περιέχοντος φάκελον ἐπιστολῶν καὶ σημειώσεων Ἑσπερίων φιλελλήνων διαφόρων αἰώνων, ἐν αἷς καὶ γράμματα τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Roche περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων κατὰ τὰ ἔτη 1825 καὶ 1826, εἰς πλείστα ὄσα ἔγγραφα σωζόμενα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας. Τούτων λαβῶν γνῶσιν δι' ἐμοῦ ὁ κ. Debidour μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου, συνειλαβουμένου καὶ τοῦ κ. Εὐγενίου Φαβιέρου, ἐφρόντισε περὶ τῆς ἀντιγραφῆς καὶ ἀνθολογήσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Χαρ. Ἀννίνου, ὃν ὑπέδειξα ὡς ἀρμοδιώτατον ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφῆς τῆς περὶ τῶν Φιλελλήνων τοῦ 1821 μονογραφίας τῆς δημοσιευθείσης τῷ 1897 ἐν διαφόροις ἀρθροῖς τοῦ Ἄστεως, ἣν ἐπ' ἔσσης ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ὁ συγγραφεὺς τοῦ προκειμένου βιβλίου.

Ἐπὶ τοιούτων βάσεων στηριχθεῖσα ἡ συγγραφή τοῦ Γαλλοῦ ἱστοριογράφου ἀπέβη ἕνεκα τῆς διακρινούσης αὐτὸν σαφηνείας, ἀμεροληψίης καὶ περὶ τὸ συναρμολογεῖν τὰ γεγονότα τέχνης οὐ μόνον μελέτημα ἐξαιρέτως πλούσιον περὶ τοῦ καθ' ὅλου βίου τοῦ Φαβιέρου, ἀλλὰ καὶ ἐξιστορησις εἰδικωτάτη τῶν περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ὑπερακοντίζει δὲ μεγάλως τὸ ἐν Nancy τῷ 1858 ἐκδοθὲν φυλλάδιον τοῦ Mezières τὸ φέρον ἐπιγραφὴν *Le général Fabvier en Grèce* καὶ εἶνε καθ' ὅλου ἀξία πολλοῦ λόγου συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν ἐπεισοδίων ἐκείνων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὧν συμμετέσχεν ὁ ἐκ Γαλλίας φιλέλληνας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— Διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος διωρίσθη ἐκ τῶν ἐπιτυχάντων ἐν τῷ τελεσθέντι διαγωνισμῷ (Νέου Ἑλληνομνήμωνος σ. 384) ἐπιμελητῆς τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. Θεμ. Βολίδης.

— Ὁ διδάκτωρ τῆς φιλολογίας κ. Σωκράτης Κουγέας ἀνηγορεύθη, ὑποβαλὼν διατριβὴν ἐπιγραφομένην *De Xiphilino codice Iwirotico*. Ἐπιτυχὴν δ' ἐν διαγωνισμῷ, ἀποστέλλεται εἰς Γερμανίαν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ. Γνωστοῦ ὄντος τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κ. Κουγέα περὶ τῆς βυζαντιακῆς φιλολογίας καὶ τῆς παλαιογραφίας, πεποίθαμεν, ὅτι θέλει καταστήσει καὶ τὰς μελέτας ταύτας ἀντικείμενον τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ.

— Ὁ κ. Θεμ. Βολίδης ἀνεχώρησεν ἐπ' ἀδείᾳ δι' Αἰγύπτου εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ὅπως συντάξῃ τὸν κατάλογον τῶν ἐν αὐτῷ χειρογράφων κατ' ἐντολὴν τῆς ἐν Μονάχῳ Βαυαρικῆς ἀκαδημίας.

— Ὁ ἐμὸς μαθητῆς κ. Νίκος Βέης συνέταξε κατὰ τὸ παρελθόν θέρος τοὺς καταλόγους τῶν χειρογράφων τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου Σοπιωτοῦ τοῦ δήμου Καλαβρύτων καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ μονῶν Ἁγίων Θεοδώρων τοῦ δήμου Ἀροαρείας, Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ δήμου Λευκασίας, Ἁγίου Νικολάου τοῦ δήμου Λαπαθῶν, Ταξιαρχῶν τοῦ δήμου Ἀγίου, Ἁγίας Λαύρας καὶ Μεγάλου Σπηλαίου. Ἐν Μεγάλῳ Σπηλαίῳ ἀνευρέθη μεταξὺ ἄλλων καὶ νέος κώδιξ τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἡσυχίου, γεγραμμένος τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα ἐπὶ τοῦ κοινῶς λεγομένου βομβυκίνου χάρτου.

— Ὁ ἐμὸς μαθητῆς κ. Χαρίλαος Ι. Παπαλιάνου συνέταξε τὸ παρελθόν θέρος τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ἐν Λευκωσίᾳ. Εἶνε δὲ ταῦτα εἴκοσι καὶ ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν πλὴν τῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς κωδίκων.

— Ἡ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1903 καταστασῶσα ἐπιτροπὴ συλλογῆς ἐράνων πρὸς ἔδρυσιν ἀνδριάντος τοῦ Ῥήγα ἐν Βελεστίνῳ καὶ ἐκδοσιν τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἧς προεδρεῖ ὁ πρότασις τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἔμαθεν, ὅτι πρὸ ἐτῶν ἀποδιώσας ἐν Λειψίᾳ ἀρχιμανδρίτης Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος ἠσχολεῖτο περὶ παρασκευῆν ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Ἐφ' ᾧ ἀπετάθη εἰς τὸν ἐν Λειψίᾳ ἀρχιμανδρίτην κ. Ἀκάκιον Ἀναστασιάδην παρακαλοῦσα, ὅπως κατορθωθῆ νὰ γνωσθῆ ποῦ ἀπόκεινται τὰ εἰς τὴν προμελέτην ταύτην ἀναφερόμενα χειρογράφα τοῦ μακαρίτου Δημητρακοπούλου. Καὶ πᾶς δὲ ἄλλος γινώσκων τι περὶ αὐτῶν ἢ περὶ χειρογράφων ἢ παλαιῶν ἐκδόσεων ἔργων τοῦ Ῥήγα παρακαλεῖται νὰ κοινοῦσῃ τὰ περὶ τούτων, διευκολύνων τὸ ἐθνικὸν ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς.

— Εὐμενεστάτας κρῖσεις περὶ τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος πλὴν τῶν ἀναγραφειῶν ἐν σ. 374 ἐδημοσίευσαν ὁ κ. E. Gerland ἐν σ. 1497-8 τοῦ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδόμενου *Literarisches Zentralblatt für Deutschland* (ἀρ. 45 τῆς 5 Νοεμβρίου 1904) καὶ ὁ κ. Δομνίκος Bassi ἐν τῷ *Bolletino di filologia classica* τοῦ Ταυρῖνου (ἔτ. 1A' ἀρ. 5 Νοεμβρίου 1904 σ. 115-116).

- Ἐν σ. 101 στ. 24 μετὰ τὴν λέξιν Κεδρηνὸς πρόσθετος (ἐκδ. Βόννης σ. 370, 6 κ. ἑ.)
- » 268 » 3 μετὰ τὰς λέξεις εἶνε ὁ πρόσθετος ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ Νεαπόλεως
- » 271 » 23 ἀντὶ οὔνεκεν γράφει οὔνεικεν
- » 276 » 22 » Μαλαφαρᾶς » Μαραφαρᾶς
- » 322 » 19 πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ CCXLII πρόσθετος Miscellaneus
- » » » 2-8 ἀντὶ 129 γράφει 929
- » 327 » 32 » *Johanniis* γράφει *Johannis*
- » 334 » 29 » Κερκυραίου γράφει ἐν Κερκύρῃ
- » 337 » 32 » λαμβάνουσιν » λαμβάνωσιν
- » 338 » 29 » 342 γράφει 343
- » 350 » 23 » φροντίζειξυναφείας γράφει φροντίζει. συναφείας
- » 373 » 28 » 1348 γράφει 1346
- » 384 » 11-13 » Ἰωάννου Τζέτζη Ἀρχαῖα εὐαγγέλια . . . . καὶ χειρόγραφα γράφει Ἡλ. Τσίτσέλλη Ἀρχαῖα εὐαγγέλια . . . . καὶ Ἰωάννου Τζέτζη χειρόγραφα
- » 400 » 3 μετὰ τὸν ἀριθμὸν 2569 πρόσθετος Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 274 καὶ κατωτέρω σ. 404.
- » 496 » 10 ἀντὶ 122π γράφει 122α

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ

ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

(Τὸ ΒΒ σημαίνει κώδικα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς).

- Α ἐν ἀλφαβήτῳ Μονάχου σ. 339.
- Ἄγαπητοῦ διακόνου πρὸς Ἰουστινιανόν ἐν ΒΒ σ. 359.
- Ἄγιον Ὄρος σ. 120 κ. ἑ. φωτογραφία: ἐξ αὐτοῦ σ. 509.
- Ἀγῶνος ἐφημερίδες χειρόγραφοι σ. 450 κ. ἑ.
- Ἀδεμόχορτο τὸ παρθένιον σ. 235.
- Ἀδρανοῦς ἐπισκοπὴ σ. 99, 238 κ. ἑ.
- Ἀδριανουπόλεως περίμετρος σ. 243.
- Ἀθανάσιος Τραπεζοῦντος ὁ Δαιμονοκαταλύτης σ. 200.
- Ἀθανασίου ἀγίου μονῆς χειρόγραφα σ. 513.
- Ἀθανασίου Παρίου Ῥητορικὴ ἐν ΒΒ σ. 360.
- Ἀθηναῖοι βιβλιογράφοι σ. 112. Ἴδε Ἀνδρίστος, Χλωμός.
- Ἀθηνῶν ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ σ. 270 κ. ἑ., 386 σ', 388, 390, 402. βιβλιοθήκαι περιέχουσαι κώδικας σ. 112. Βουλῆς βιβλιοθήκη σ. 89 κ. ἑ. 127, 225 κ. ἑ. 353 κ. ἑ., 488 κ. ἑ. ἐκκλησία Ἁγίας Αἰκατερίνης τῶν Σιναϊτῶν σ. 234. Ἱστορίας ὑπὸ Γρηγοροβίου παροράματα καὶ προσθήκαι σ. 244. κτηματολόγιον σ. 244. Ἴδε Ἀθηναῖοι, Ἀκροπόλεως, Ἀτζαϊώλης, Βεττούρης, Καλεφρονᾶς, Μακάριος, Μελέτιος, Φαντίνος. Αἰγίνης Παληαχώρα σ. 505. Αἰγύπτιοι ὄνομα τῶν Ἀτσιγκάνων υεσαιωνικόν σ. 439.
- Αἶνου ῥήτορος Γεωργίου Λόγοι ἐν ΒΒ σ. 364.
- Αἰσχίνου κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκίμανοῦ σ. 300, 302, 305.
- Αἰτωλικὴ ἐφημερίς. Ἴδε Ἐφημερίς Αἰτωλική.
- Ἀκάκιος Σαβδαίτης σ. 200.
- Ἀκρίτα ἔπος σ. 380 κ. ἑ. χειρόγραφον Πασχάλη σ. 383.
- Ἀκροπόλεως παρθένιον σ. 235. πολιορκία ἐπὶ Σύλλα σ. 235. ἐπὶ Βενετῶν σ. 236.
- Ἀκροστιχίδων συλλογὴ ἐν ΒΒ σ. 367.
- Ἀλεξάνδρεια. Ἴδε Μελετίου.
- Ἀλλῆ πασσᾶ ἐγγραφοὶ εἰς Παργιώτας σ. 491.
- Ἀλλέμωνος ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 328.
- Ἀλφάθητοι ἐν κώδικι Μονάχου σ. 398.
- Ἀμαρτωλὸς ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 321.
- Ἀμουράτη ἐγγραφοὶ εἰς Ἰωαννίτας σ. 490.
- Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας μονῆς κώδιξ προθέσεως σ. 375.
- Ἀνδραβίδας οἰκίαι καὶ μαγαζεῖα τῷ 1689 σ. 494.
- Ἀνδριτζόπουλοι (κόπουλοι) Κοσμάς καὶ Νικόλαος σ. 37 κ. ἑ., 42.
- Ἀνδρίτζου Ὀδυσσεῶς εἰσδύσεις εἰς Λεβάδειον σ. 463 κ. ἑ.
- Ἀνδρίστος Μιχαῆλ, Ἀθηναῖος βιβλιογράφος σ. 376.
- Ἀνεμόχορτο τὸ παρθένιον σ. 235.
- Ἄνω Λάκκουσ μονὴ Νικαίας σ. 413.

Ἀπόκοπος Μπεργαῆ σ. 372.
 Ἀργυροπούλου Ἰωάννου ἐπιστολή, σφραγίς, εἰκόνες σ. 431.
 Ἀριστείδου φήτορος κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκαιοῦ σ. 305.
 Ἀριστοτέλους ἐπιστολή Ἀλεξάνδρῳ ἐν ΒΒ σ. 358. κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκαιοῦ σ. 306.
 Ἀριστοφάνους Πλοῦτος ἐν ΒΒ σ. 358.
 Ἀρκαδίας νομοῦ χωρογραφία σ. 256.
 Ἀρσένιος Λέριος διδάσκαλος ἐν Πάτρῳ σ. 229, 230.
 Ἄρτα. Ἴδε Ῥεσδάνιος.
 Ἄρτάκη σ. 86 κ. ἐ., 88.
 Ἀρχαγγελιώτισσα ἐν Ξάνθῳ Λυκίας σ. 370.
 Ἀσάνης Ἀνδρόνικος σ. 203. Δημήτριος πενθερός Φράγκου Ἀτζαϊώλη σ. 221. Κωνσταντῖνος σ. 203 κ. ἐ. Ματθαῖος. Ἐπιστολή, σφραγίς, ὑπογραφή αὐτοῦ σ. 429.
 Ἀσθενειῶν καθήλωσις ἐν Αἰγίνῃ σ. 505.
 Ἀσκληπιοῦ ναὸς ἐν Ἑλλάτῃ σ. 185.
 Ἀσμάτων δημῶδων συλλογή ἐν ΒΒ σ. 367, 488 κ. ἐ.
 Ἀτζαϊώλης Ἀντώνιος νόθος υἱὸς Νερίου, δούξ Ἀθηνῶν σ. 236. Φράγκος καὶ ἐπιστολή αὐτοῦ πρὸς Σφόρτσαν σ. 216 κ. ἐ.
 Ἀτσιγκάνων ἐποικισμὸς εἰς ἑλληνικὰς χώρας σ. 440. μεσαιωνικὰ ὀνόματα παρ' Ἑλλήνων σ. 439.
 Ἄτταλος Α' ὡς γεωγράφος σ. 136 κ. ἐ.
 Ἀχελῷος ἡμερῆς χειρόγραφος σ. 452 κ. ἐ., 474 κ. ἐ.

Βαρλαάμ μοναχοῦ Λογιστικὴ ἐν ΒΒ σ. 94.
 Βασιάδου Ἡροκλέους ἐκπαιδευτικὴ δρᾶσις σ. 384.
 Βασιλάκη Νικηφόρου μονωδία σ. 491.
 Βασιλάκης νομικὸς Λακεδαιμόνος σ. 330.
 Βασίλειος διδάσκαλος ἐν Πάτρῳ σ. 229. ἐπιστολαὶ πρὸς αὐτὸν σ. 230 κ. ἐ.
 Βασιλείου μεγάλου ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358. λειτουργία ἐν ΒΒ σ. 234, 355, 356. ὁμιλίαι ἐν ΒΒ σ. 228 κ. ἐ., 231, 233.
 Βασιλεύς καὶ Βασίλισσα ὡς ἑπωνυμῆσαι δεσποτῶν καὶ δεσποινῶν σ. 39 κ. ἐ.
 Βελαρᾶς Νικόλαος ἐν Βουκουρεστίῳ σ. 201.
 Βένος Νίκος συνέταξε καταλόγους χειρογράφων μονῶν σ. 513.
 Βελίτσης ἐκκλησία ἀββᾶ Ζωσιμᾶ σ. 178.
 Βερροίας περίμετρος σ. 248.
 Βεττούρης Νικόλαος, Βενετὸς ὑπερασπιστὴς Ἀκροπόλεως σ. 236.
 Βησσαρίωνος αὐτόγραφος κώδιξ σ. 268. βιβλιοθήκη σ. 109.
 Βιδάλων κατάλογος ἐν ΒΒ σ. 366.
 Βικτώριος ἐκδότης ἀρχαίων ἐπιγραφῶν σ. 409 κ. ἐ.
 Βιτόριζα ἐν Ἑρμιόνη σ. 503.
 Βλάκενα Μαρία Κομνηνὴ Παλαιολογίνα σ. 280 κ. ἐ.
 Βλεμμίδου Νικηφόρου Λόγοι ἐν ΒΒ σ. 365.
 Βοιωτίας νομοῦ χωρογραφία σ. 256.
 Βολίδης Θεμ. ἐπιμελητὴς χειρογράφων Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης σ. 384, 513. συντάσσει κατάλογον τῶν χειρογράφων Σινᾶ σ. 513.
 Βολισσιανὸς χορὸς Χίου σ. 116.
 Βουλγάρεως Εὐγενίου ἐπιστολὴ πρὸς Στιβενσον σ. 231-32. περὶ παλιρροῶν σ. 492.
 Βουλκολάκων (= βρυκολάκων) περὶ

ζήτησις Μάρκου μοναχοῦ Σερρών σ. 336 κ. ἐ. λέξεως ἔτυμον σ. 342.
 Βραχυγραφία ἡμισελήνου καὶ πανσελήνου σ. 367.
 Βριζάκης Κ. σ. 110.
 Βροντόχιος Θεόδωρος ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 330.
 Βροντοχίου μονὴ ἐν Μυστρᾷ σ. 331 κ. ἐ.
 Βρούτου ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358.
 Βυζαντιὰ ὀνόματα ἐξ ἑθνικῶν σ. 250.
 Βυζαντικὴ εἰκονολογία σ. 57 κ. ἐ. ἐνδυμασιολογία σ. 252 κ. ἐ.
 Βυζαντίου ναυτικὸν σ. 123 κ. ἐ.
 Γαλαξειδίου ἡμερῆς χειρόγραφος σ. 451. καπετᾶνος Παλάσκας σ. 471.
 Γαστούνης οἰκίαι καὶ μαγαζεῖα τῷ 1689 σ. 494.
 Γεμιστοῦ Γεωργίου ἔργα σ. 399. σημεῖωμα περὶ θανάτου αὐτοῦ ἐν κώδικι Μονάχου σ. 399.
 Γενικὴ δηλοῦσα τὴν μονὴν ἧς εἰνέ τις ἡγούμενος σ. 332 σημ. 1.
 Γενναδίου Σχολαρίου Περὶ γένους Μελισσηνῶν σ. 191. Γνώμαι ἐν ΒΒ σ. 366.
 Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως νέου Λόγος ἐν ΒΒ σ. 364.
 Γερουσία Δυτικῆς Ἑλλάδος σ. 475 κ. ἐ.
 Γεωργαντῆς Φίλιππος ἀντέγραψε κώδικας σ. 9 κ. ἐ., 147.
 Γεώργιος Τραπεζούντιος σ. 200.
 Γκαῖτε (Göthe) καὶ Χρονικὸν Μορῆως σ. 249.
 Γκούρας σ. 471.
 Γλαβᾶς Δούκας Μιχαὴλ σ. 280 κ. ἐ.
 Γοργοεπήκοος Παναγία σ. 329. ὀνόματος παρανόσεις σ. 376. ἐν Σικελίᾳ σ. 501.
 Γοργόνων μυθεύματα σ. 329.
 Γοργῶ ἀνύπαρκτος γυνὴ σ. 327.
 Γόρδιος Ἀναστάσιος σ. 379.

Γουλιανὸς Δημητράκης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κτήτωρ κώδικος ΒΒ σ. 354.
 Γραμμόφωνον Columbia σ. 115.
 Γρηγόριος Στουδίτης, κτήτωρ κώδικος ΒΒ σ. 362.
 Γρηγορίου Θεολόγου ἔργα ἐν ΒΒ σ. 358, 359, 361, 366.
 Γρηγορίου μοναχοῦ μονωδία εἰς Γεμιστὸν σ. 399.
 Γρηγορίου προέδουτου Βίος Γρηγορίου Θεολόγου ἐν ΒΒ σ. 232.
 Γρηγοροβίου Ἱστορίας Ἀθηνῶν παραγράμματα καὶ προσθήκαι σ. 244.
 Γυλλῶ καὶ διάφορα ὀνόματ' αὐτῆς σ. 507.
 Γύφτοι (Αἰγύπτιοι) οἱ Ἀτσίγκανοι σ. 439.

★ = δ σ. 339.

Δαιμονοκαταλύτης ὁ Ἀθανάσιος Τραπεζούντος σ. 200.
 Δαμαλᾶ Τροιζηνίας παράδοσις περὶ Θεσῆως σ. 506.
 Δαμασκηνοῦ Ἰωάννου ἔργα ἐν ΒΒ σ. 232, 353, 364, 495.
 Δαμῶδός Βικέντιος σ. 379.
 Δανιὴλ Πάτριος σ. 355 ἀρ. 14.
 Δαφνίου μονὴ σ. 509.
 Δαφνοπάτου Θεοδώρου χρονογραφία σ. 186 κ. ἐ.
 Δετὸς χορὸς Χίου σ. 116.
 Δημητρακόπουλος Ἀνδρόνικος εἶχεν ἀσχοληθῆ περὶ τὸν Ῥήγαν σ. 513.
 Δημήτριος ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως σ. 235.
 Δημοκρίτου Γνώμαι ἐν ΒΒ σ. 359.
 Δημοσθένους Ἐπιστολαὶ ἐν κώδικι σ. 308. Ἐπιτάφιος ἐν κώδικι Δοκαιοῦ σ. 306. Λόγοι ἐν ΒΒ σ. 363.
 Δημοφίλου ἐκ τῶν Πυθαγορείων λόγων ἐν ΒΒ σ. 359, 360.
 Δημῶδη κείμενα ἐν κώδικι Βατικανοῦ σ. 372. Ἴδε Ἀσμάτων.

Ⓜ ἐν ἀλφαβῆτι Μονάχου σ. 399.

Βαλέτας Ἰωάννης σ. 229.

Βάλσαμον τὸ παρθέριον σ. 235.

Βαρδατάκος Καλλίνικος ἱερομόναχος κτήτωρ κώδικος ΒΒ σ. 355.

Βαρθολομιοῦ ἐν Ἡλιδι οἰκίαι καὶ μαγαζεῖα τῷ 1689 σ. 494.

Βαρζίων συνταγὴ σ. 371-2.

- Διαγωνίσματα ἐπιτροπῆς Ἑλληνικοῦ ἑκπαίδ. Συνεδρίου σ. 255. Ὁμίλου ἐκδρομῶν σ. 255. Στατιστικῆς Ἐταιρείας σ. 256. Συλλόγου Ὠφελίμων Βιβλίων σ. 384.
- Διάκου Ἀθανασίου ὁρῆνος σ. 473.
- Διογένους Ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358.
- Διομήδης ἀρχαίων τὸ Παλλάδιον ἐπὶ ἀρχαίου δακτυλιοῦ σ. 432.
- Διπλῆς χορὸς Χίου σ. 116.
- Διστίχων συλλογὴ ἐν ΒΒ σ. 367.
- Δίωνος Κασσίου κώδιξ ἀγιορειτικὸς σ. 8 κ. ἑ., 133.
- Δοκειανοῦ Ἰωάννου βιβλιοθήκη σ. 295 κ. ἑ. ἐπίγραμμα σ. 304.
- Δριμυτικοῦ Νικολάου Βοσκοπούλα ἐν ΒΒ σ. 354.
- Δυροαχίου μητροπολίτης Νικήτας σ. 240.
- Δωροθέου διδασκάλου Ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 229.
- Εἰδήσεις διὰ τὰ ἀνατολικά μέρη, ἡμερησίως Ἐφρονίου Πωποδίκ σ. 450.
- Εἰκονολογία βυζαντιακῆ σ. 57 κ. ἑ., 508.
- Εἰρήνης Ἀγίας νῆσος σ. 231.
- Ελατείας λίθος ἀπὸ Κανᾶ Γαλιλαίας σ. 172 κ. ἑ.
- Ἑλληνικά Χρονικά, ἡμερησίως σ. 451.
- Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος, ἡμερησίως ἐν Βιέννῃ σ. 450.
- Ἐνδυμασιολογία βυζαντιακῆ σ. 252 κ. ἑ., 508.
- Ἐξαμιλίου σημεῖωμα σ. 268. Ἴδε καὶ Ἴσθμοῦ.
- Ἐπεικτος Βασίλειος, ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 323.
- Ἐπιγραφαὶ ἀρχαῖαι παρὰ Βυζαντινοῖς συγγραφεῖσι σ. 259 κ. ἑ. ἐν μεσαιωνικοῖς κώδιξι καὶ χειρογράφοις συλλογαί· Ἱσπερίων λογίων σ. 257 κ. ἑ., 385 κ. ἑ. Διορθώσεις εἰς αὐτάς σ. 502.
- Ἐπιγραφεὺς = Rubricator σ. 242.
- Ἐρμιόνης παράδοσις περὶ ἱστορικῆς σ. 505.
- Ἐρμογένους κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκειανοῦ σ. 301, 302.
- Ἐρυθρόγραμμα γράμμα σ. 243.
- Ἐρυθρογράφος σ. 243.
- Ἐτυμολογίαι παράδοξοι σ. 343.
- Εὐαγγέλια ἐν ΒΒ σ. 225.
- Εὐαγγελιστῶν σειρά ἐρμηνευτικὴ ἐν ΒΒ σ. 89.
- Εὐγαμενὸς Πόντος ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 322.
- Εὐγενικοῦ Μανουὴλ βιβλιοθήκη σ. 107.
- Εὐγενικοῦ Μάρκου Κανόνες ἀστρονομίας ἐν κώδιξι Δοκειανοῦ σ. 307.
- Εὐριπίδου κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκειανοῦ σ. 301, 302.
- Εὐρυτανίας νομοῦ χωρογραφία σ. 256.
- Εὐσταθίου Μιχαὴλ βιβλιογράφος σ. 360.
- Ἐφέσου ἄλωσις ὑπὸ Τούρκων σ. 209 κ. ἑ. μητροπολίτης Νικόλαος Μεσαρίτης σ. 412 κ. ἑ.
- Ἐφημερίδες ἑλληνικαὶ πρὸ τοῦ 1821 σ. 450. κατὰ τὸν ἀγῶνα ἔντυποι καὶ χειρόγραφοι σ. 451 κ. ἑ.
- Ἐφημερίς Ἀθηνῶν σ. 451. Αἰτωλική σ. 451 κ. ἑ., 456 κ. ἑ. Ἴονική σ. 450. Μαρκεῶν Πούλιου σ. 450.
- Ἐφόρου κώδιξ ἀπολεσθεῖς σ. 107.
- Ξ=Ζ ἐν ἀλφαβῆτι Μονάχου σ. 399.
- Ζαγορᾶς σχολείου κώδιξ σ. 492, 493.
- Ζάκυνθος. Ἴδε Τρουμπάτζης.
- Ζαχαρίας ἱερομόναχος, κτήτωρ κώδικος ΒΒ σ. 355.
- Ζήνωνος αὐτοκράτορος εἰκῶν σ. 58.
- Ζυγομαλᾶς σ. 379. Θεοδόσιος σ. 281.
- Ζυφομούστης ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 436.
- Ζυφομούστου Πέτρου φυσιολογικὴ διήγησις σ. 433 κ. ἑ.
- Ζωριανὸς Μιχαὴλ σ. 37 κ. ἑ.
- Ζωσιμᾶ ἀδδᾶ ἐκκλησία ἐν Βελίτση σ. 178.

- Ἡλιδος βενετικὴ ἀπογραφὴ σ. 494.
- Ἡμιελίνου βραχυγραφία σ. 307.
- Ἡρακλείας μητροπολίτης Θεοφάνης σ. 290.
- Ἡρακλείδης ἱστορικὸς ἴσως ἐσώζετο τὸν 11' αἰῶνα σ. 312.
- Ἡρωδιανοῦ κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκειανοῦ σ. 305.
- Ἡρωνος Ἀλεξανδρέως κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Στραγίου σ. 114.
- Ἡσιόδου κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκειανοῦ σ. 301, 302.
- Ἡσυχίου κώδιξ ἐν μονῇ Μεγάλου Σπηλαίου σ. 513.
- Θαλασσίου Λίδυος Περὶ ἀγάπης ἐν ΒΒ σ. 366.
- Θεμιστίου κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκειανοῦ σ. 301, 302, 305.
- Θεοδοσίου διδασκάλου Ἐπιστολαὶ εἰς Βασίλειον ἐν Πάτρῳ ἐν ΒΒ σ. 230.
- Θεοδώρα αὐτοκράτειρα σ. 509.
- Θεοδωρήτου Κύρρου Ἐρμηνεῖα περὶ τῆς Κιβωτοῦ ἐν ΒΒ σ. 365.
- Θεοδωροπούλου Σπυριδωνος περιουσιολογία Μυστρᾶς σ. 256.
- Θεοδώρων ἁγίων μονῆς χειρόγραφα σ. 513.
- Θεοκρίτου Σόριγξ ἐν κώδιξι Δοκειανοῦ σ. 306.
- Θεοφάνης μητροπολίτης Ἡρακλείας σ. 290.
- Θερμοπυλῶν μάχη ἐπὶ ἐπαναστάσεως σ. 471.
- Θεσσαλίας σιτοδεία τῷ 1779 σ. 494.
- Θεσσαλονίκης περίμετρος σ. 243.
- Θεωνᾶς χρονογράφος Τραπεζοῦντος σ. 191 κ. ἑ.
- Θῆβαι ὑπὸ Ἀράγκων Ἀτζαῶλην σ. 219 κ. ἑ. ἀρχαῖα ἐπιγραφαὶ αὐτῶν σ. 401.
- Θράκης ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ σ. 399 μεσαιωνικά μνημεῖα σ. 509.
- Θουκυδίδου Ἐπιτάφιος Περικλέους ἐν κώδιξι Δοκειανοῦ σ. 306.
- Θύτης ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 321.
- Ἰακώβου πρωτοψάλτου Ποιήματα ἐν ΒΒ σ. 367.
- Ἰγνατίου Μυτιληναίου Ἐπιστολὴ Καλλινίκου ἐν ΒΒ σ. 357.
- Ἰερουσαλήμ ἀκτιναρῆς ἐπὶ πατριάρχου Σωφρονίου ἐν ΒΒ σ. 362. ὄνόματα περὶ τὴν Ἐλάτειαν σ. 177, 185.
- Ἰζηρὸς ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 330.
- Ἰουλιανοῦ παραδάτου εἰκόνες σ. 59. ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358. Μισοπόγων ἐν κώδιξι Δοκειανοῦ σ. 307.
- Ἰσθμοῦ κορινθιακοῦ ἐπιγραφαὶ σ. 267 κ. ἑ. Ἴδε Ἐξαμιλίου.
- Ἰσιδώρος Μονεμβασίας ποιεῖται μνητὴν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν σ. 269.
- Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου Ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 232 κ. ἑ., 358.
- Ἰσοκράτους Λόγοι ἐν ΒΒ σ. 234, 360, 361-2, 366.
- Ἰωάννης Ἀντιοχεὺς σ. 7 κ. ἑ., 132 κ. ἑ. Διορθώσεις εἰς αὐτὸν σ. 244, 495 κ. ἑ.
- Ἰωάννης Μουσικός. Ἴδε Πομπόυτας.
- Ἰωαννίδης Ῥήγας σ. 494.
- Ἰωαννίνων εἰς κατοίκους ἔγγραφοι Ἀμουράτη ἐν ΒΒ σ. 490.
- Ἰωάννου γραμματικοῦ βιβλιοθήκη σ. 107.
- Ἰωάννου Χρυσοστόμου Ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358.
- Καδάσιλα χωρίου ἐν Ἡλίδι οἰκίαι καὶ μαγαζεῖα τῷ 1689 σ. 494.
- Καδάσιλα Νικολάου Ἐπιστολαὶ σ. 203.
- Καισαρείου γένους περὶ συγγραφή ἀνώουμος σ. 129 κ. ἑ. Διορθώσεις εἰς αὐτὴν σ. 374 κ. ἑ.
- Καλαρρυτιῶν ἄλωσις ὑπὸ Τούρκων σ. 458.
- Καλὴ πεύκη, τοπωνυμία σ. 159.
- Καλλινίκου Ἐπιστολαὶ Ἰγνατίου Μυτιληναίου σ. 358. Ἴδε καὶ Ἰγνατίου Μυτιληναίου.

- Καλλινίκου Ε' Κωνσταντιναυπό-
λεως Συνοδική πράξις σ. 493. σφρα-
γίς σ. 494.
Κάλλις κύριον ὄνομα ἐν ἀρχαίᾳ ἐπι-
γραφῇ σ. 390.
Καλλισθένης. Ἴδε Ψευδοκαλλι-
σθένους.
Καλὸς Νικόλαος. Πάτριος κτήτωρ
κώδικος ΒΒ σ. 356.
Καλοφρενᾶς Ἰωάννης, υἱὸς Μιχαήλ
σ. 49, 56.
Καλοφρενᾶς Μιχαήλ, Ἀθηναῖος ἱερεὺς
σ. 43 κ. ἔ.
Κανάδα, τόπος ἐν Κυζίκῳ σ. 87.
Κανίκλειος ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 326.
Καντακουζηνὴ Ἄννα σ. 37 κ. ἔ.
Καντακουζηνὸς Ἰωάννης Στέφα-
νος βοεὸδας Οὐγγροβλαχίας σ. 357.
Καπετανάκη ἀδελφοί, Σιμυρναῖοι γεω-
γράφοι σ. 73, 75.
Καποδίστριας ὡς πρῶτος θεμελιωτὴς
τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως σ. 255.
Καρατζᾶ Νικολάου κώδιξ ΒΒ σ. 354.
Καστελλορίζου (Μεγίστης) ὀνόματα
οἰκογενειακὰ ἐκ γυναικῶν σ. 165 κ. ἔ.
Καστροπαροῦτᾶ παιγνίδιον σ. 94.
Καταστατὸν κόλλα γαλακτώδης σ. 371.
Κατζιδελλὸς πῶθεν τὸ ὄνομα σ. 439 κ. ἔ.
Κάτης καὶ ποντικὸς ποίημα σ. 372.
Κατσαῖτου Σωκράτους, κτήτορος
Εὐαγγελίου, θάνατος σ. 384.
Κάτωνος Γνώμαι ἐν ΒΒ σ. 360.
Κεραμᾶς ὄνομα γένους σ. 335.
Κέρκυρα τῷ 1716 σ. 242.
Κεφαλληνίας νομοῦ χωρογραφία σ.
255.
Κιόρα δούκισσα Ἀθηνῶν σ. 220.
Κινναδάρεως σκευασία σ. 370 κ. ἔ.
Κλιδάδι τὸ παρθένιον σ. 235.
Κνίδη ἰδιώδιμος ἐν Ἑλλάδι σ. 235, 501.
Κολλίκι τὸ παρθένιον σ. 235.
Κολλιτζάνι τὸ παρθένιον σ. 235.
Κομνηναῖοι σ. 103.
Κομνηνὴ Ἄννα δὲν ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ
Παμμακαρίστου σ. 285.
- Κομνηνὸς Ἀλέξιος δὲν ἐτάφη ἐν τῇ
μονῇ Παμμακαρίστου σ. 283 κ. ἔ.
πλαστοὶ διηγήσεις περὶ αὐτοῦ σ. 284.
Κοραῖς ὡς ἔθνικὸς παιδαγωγὸς σ. 255.
Κόρινθος. Ἴδε Ἑξαμίλιου, Ἰσθμοῦ.
Κοσμᾶ Ἱεροσολυμίτου Κανόνες ἐν
ΒΒ σ. 232.
Κουγέας Σωκράτης σ. 10 κ. ἔ. 147,
384, 513.
Κράτητος Ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358.
Κρήτης ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ σ. 274, 385,
404. ἐλευθερωτῆς Νικηφόρος Φωκᾶς σ.
63. ἱερομόναχοι καὶ ἱερεῖς, πρὸς οὓς ἐπι-
στέλλει ὁ πατριάρχης Μητροφάνης σ.
51 κ. ἔ. Ἴδε Μαραφαρᾶς, Μελη-
δώνη, Τουρριανός.
Κριτοδοῦλου κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Σε-
ραγίου σ. 114.
Κυδῶνη Δημητρίου Ἐπιστολὴ πρὸς
Κωνσταντῖνον Ἀσάνην σ. 203 κ. ἔ.
Κυζικηνὸς Γεώργιος συγγραφεὺς τῆς
Ἀναγραφῆς Κυζίκου σ. 75.
Κυζίκου Ἀναγραφὴ σ. 72 κ. ἔ. ἀρχαία
ἐπιγραφή σ. 407.
Κύπρου ἀρχιεπισκοπῆς χειρόγραφα σ.
513. Ἴδε Μπελιστρῆς, Τραγου-
διστής.
Κυριακὸς ὁ ἐξ Ἀγκῶνος περὶ Κυ-
ζίκου σ. 78. ὡς ἐπιγραφικὸς σ. 257
κ. ἔ., 267, 401 κ. ἔ., 405 κ. ἔ., 407
κ. ἔ. σχόλια αὐτοῦ εἰς Στράβωνα σ. 407.
Κῦρος ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 321.
Κῶ ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ σ. 400 κ. ἔ.
Κωδικῶν ἀμαρτάδων ἀναγραφὴ σ. 247.
Κωνσταντινουπόλεως περιμέτρος σ.
243. Πάτρια σ. 492 κ. ἔ. Ἴδε Μητρο-
φάνης, Παμμακαρίστου μονή.
- Λακεδαιμονία, Λακεδαίμων. Ἴδε
Βασιλάκης, Σπάρτη, Χανδακην-
νός.
Λακεδαίμονος νομοῦ χωρογραφία σ.
256.
Λασκάρεως Θεοδώρου Κανῶν ἐν ΒΒ
σ. 232.

- Λασκάρεως Ἰωάννου (Ἰάνου) κῶ-
διξ σ. 399. ἔκδοσις ἀρχαίας ἐπιγραφῆς
σ. 274.
Λασκάρεως Κωνσταντίνου ἀντι-
γραφα ἀρχαίων ἐπιγραφῶν σ. 392,
394, 400 κ. ἔ., 405 κ. ἔ.
Λαύρας ἁγίας χειρόγραφα σ. 513.
Λαχανοδράκων ἔχι Λαχανοδράσιος σ.
236, 501.
Λεβάδεια ὑπὸ Φράγκου Ἀτζαϊώλην σ.
221.
Λειβησίου ὀνόματα οἰκογενειακὰ ἐκ γυ-
ναικῶν σ. 165 κ. ἔ.
Λειτουργία προηγιασμένων ἐν ΒΒ
σ. 355, 356.
Λέοντος μεγάλου εἰκὼν σ. 58.
Λέοντος Γ' εἰκόνες σ. 59.
Λεχαινῶν οἰκίαι καὶ μαγαζατὰ τῷ 1689
σ. 494.
Λέων ἀρχιεπίσκοπος Τζερνίκου σ. 240.
Λιβανίου Ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 358.
Ἵποθέσεις λόγων Δημοσθένους ἐν ΒΒ
σ. 95.
Λογάδου Λογική ἐν ΒΒ σ. 362.
Λοπαδίου ἐπισκοπῆ σ. 99, 239, 373,
498 κ. ἔ.
Λουκᾶ ὁσίου μονὴ σ. 184, 185, 509.
Λουκιανοῦ ἔργα ἐν ΒΒ σ. 233, 366.
Λουλλοῦδης Μιχαήλ ὁ Ἐφέσιος σ.
209 κ. ἔ.
Λουριώτης Νικόλαος ἀρχιγραμμα-
τεὺς τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλ-
λάδος σ. 453 κ. ἔ., 475 κ. ἔ.
Λυκτίας νέοι Ἕλληνες διατηροῦσιν ἔχνη
μητρικοῦ δικαίου σ. 162 κ. ἔ. Ἴδε Ἀρ-
χαγγελιώτισσα, Εὐάνθου.
Λυσίου Λόγοι ἐν ΒΒ σ. 363. Παλα-
τῖνας κώδιξ σ. 97, 295.
Μαγκλαδίται φύλακες φέροντες μαγ-
κλάδια σ. 324.
Μαγκλαδίτης Ἰωάννης σ. 324 κ. ἔ.
Μακάριος Ἀθηνῶν σ. 45, 47.
Μακεδονίας ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ σ. 399.
μεσαιωνικὰ μνημεῖα σ. 509.
Μακρηνὸς ἔχι Μακρυνὸς σ. 250.
Μαλαξοῦ Μανουήλ Νομοκάνων ἐν
ΒΒ σ. 96, 354.
Μάνη. Ἴδε Νιφάκη.
Μάξιμος Τύριος ἐν βιβλιοθήκῃ Δο-
κειανοῦ σ. 301, 302.
Μαραφαρᾶς. Ἴδε Σκορδύλης.
Μαργουνίου Μαξίμου Ἐπίγραμμα
εἰς Πατρίον Ῥόδου σ. 319.
Μάρθα ἀδελφὴ Μιχαήλ Παλαιολόγου, σύ-
ζυγος Νικηφόρου Ταρχανειώτου σ. 291.
Μαρμαρᾶ Ἰωάννου βιβλιοθήκη σ.
295 κ. ἔ.
Μαρμορέτου Ἰωάννου βιβλιοθήκη
σ. 107.
Μαυροκατζιδελλὸς ταῦτό καὶ κατζι-
δελλὸς σ. 439.
Μαυροκορδάτος Ἀλέξανδρος πρό-
εδρος τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλ-
λάδος σ. 475 κ. ἔ.
Μαυροκορδάτου Ἀλεξάνδρου Ῥη-
τορικὴ ἐν ΒΒ σ. 359.
Μεγάλη Παναγία ἐν Ἐλατεῖα σ. 176
Μεγάλου Σπηλαίου χειρόγραφα σ. 513.
Μεγάρων ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ σ. 393,
401 κ. ἔ.
Μελάνιος Μαῦρος καὶ Κόκκινος
ἀνύπαρκτοι ἄνδρες σ. 321.
Μέλανος σκευασία σ. 370.
Μελέτιος Ἀθηνῶν γεωγράφος σ. 74.
ἐπιγραφικὸς σ. 394 κ. ἔ.
Μελετίου [Πηγᾶ] Ἀλεξανδρείας
Ἐπιστολὴ πρὸς Πατρίον Ῥόδου καὶ
ἐπίγραμμα σ. 318.
Μεληδώνη ἄκρον ἐν Κρήτῃ σ. 276.
Μελιτζάνας εἰσαγωγή εἰς ἑλληνικὰς
χώρας σ. 437 κ. ἔ.
Μελισσηνῶν γένος σ. 191 κ. ἔ.
Μελισσοί=Μελισσηνοί σ. 193.
Μελιτουπόλεως ἐπισκοπῆ σ. 500.
Μενάνδρου γνώμαι μονόστιχοι ἐν ΒΒ
σ. 232. κωμωδιῶν κώδιξ ἀπολιθεῖς
σ. 107.
Μεσαρίτου Νικολάου νέας κώδιξ
σ. 412 κ. ἔ.

- Μεσολογγίου γενική λιτανεία ἐπὶ ἀλώ-
σει Μονεμβασίας σ. 456 κ. ἑ.
- Μεσσήνης Σικελίας Θεοτόκος Γορ-
γαπήκοος σ. 329. ἀρχαία ἐπιγραφή
σ. 405.
- Μεταξοπούλου Παρθενίου Ἱστο-
ρικὸν Τραπεζούντος σ. 200.
- Μηλιτουπόλεως ἐπισκοπή σ. 500.
- Μιλιανού = Αἰμιλιανού ἕκρη ἐν Ἐρ-
μίδνῃ σ. 506.
- Μετρολογικὸν σημεῖωμα σ. 227.
- Μητροφάνης Κωνσταντινουπό-
λεως σ. 43 κ. ἑ. βιβλιοθήκη αὐτοῦ
σ. 107.
- Μογκρισμός σ. 349, 18. 350, 11.
- Μονεδύζας περὶ παράδοσις σ. 504.
- Μονεμβασίας ἔλσεις 1821 ὑπὸ Ἑλ-
λῆνων σ. 456 κ. ἑ. μητροπολίτης Ἰσι-
δώρος σ. 269. Ἰδε Ἰσίδωρος.
- Μονόκερος σ. 506.
- Μορέως Χρονικὸν σ. 245 κ. ἑ.
- Μούλτος ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 323.
- Μουράτ. Ἰδε Ἀμουράτ.
- Μουχλίον παραδίδεται εἰς Τούρκους
σ. 221.
- Μπακόλας Γῶγος στρατηγὸς Ἡπει-
ρώτης σ. 459, 460, 465, 474.
- Μπελιστρῆς Μιχαὴλ Κύπριος ἐκονο-
μαζόμενος Καπετᾶνος σ. 298.
- Μπεργαφί Ἀπόκοπος σ. 372.
- Μπότζαρης Μάρκος σ. 458 κ. ἑ.
- Μυστρά τοιχογραφίαι καὶ ψηφιδωτὰ σ.
508. φωτογραφίαι σ. 509.
- Μυστράς περιοδικὸν Σπυρ. Θεοδορο-
πούλου σ. 256.
- Μωχὸς χοίρειος σ. 339, 25. 346, 22.
- Ναβαρρῖνου ναυμαχίας λείψανα σ. 256,
384.
- Ναντάλτζου (Νεντάλτζου) Μανου-
ήλ βιβλιογράφος σ. 360.
- Νεαπόλεως ἀρχαίαι ἐπιγραφαί σ. 385.
- Νεῖλου ὀσίου Κεφάλαια ἐν ΒΒ σ. 366.
- Νεόφυτος Πελοποννήσιος Κανσο-
καλυδίτης σ. 200 κ. ἑ. — Ἑρμηνεία
αὐτοῦ εἰς Ἰσοκράτην ἐν ΒΒ σ. 362.
- Νεοφύτου Ἐπιστολὴ εἰς Βασίλειον ἐν
Πάτρῳ ἐν ΒΒ σ. 230.
- Νέρωνος πρεσβυτέρου υἱοῦ Γερμανικοῦ
τιμητικὴ ἐπιγραφή σ. 404.
- Νικαίας κελλίου κώδιξ σ. 295. μονὴ
Ἄνω Λάκκου σ. 413.
- Νικηίας μητροπολίτης Δυρραχίου σ.
240.
- Νικηφόρος. Ἰδε Φωκά.
- Νικόδημος, ἱερομόναχος ἐκ Φάσεως
Κολχίδος σ. 200.
- Νικοδήμου ἱερομονάχου Ἐπιστολὴ
σ. 358.
- Νικόλαος βοεδόδας σ. 360.
- Νικολάου ἁγίου μονῆς χειρόγραφα σ.
513.
- Νικουλίμι Βλάχος σέζυγος Δέσπω
σ. 357.
- Νιφάνη Ἱστορία τῆς Μάνης ἐν ΒΒ σ.
488, 491.
- Νίφων μητροπολίτης Πατρῶν σ. 290.
- Νοδογράδας Μεγάλης Χρονικὸν σ.
358.
- Νομάχλωμος ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 329.
- Νομοκάνων ἐν ΒΒ σ. 225, 495 κ. ἑ.
Ἰδε καὶ Μαλαξοῦ.
- Νταμυλά Νεῖλου βιβλιοθήκη σ. 295.
- Ξάνθοι μητροπόλεως Λυκίας εὐαγγέ-
λιον καὶ σκεύη σ. 370.
- Ξενοφώντος Κύρου παιδεία ἐν ΒΒ σ.
228. κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκαιοῦ σ.
300, 302.
- Ξιφιλίνος Ἰωάννης σ. 200.
- Ὀδυσσεύς. Ἰδε Ἀνδρίτζου.
- Ὄθωνος βιβλιοθήκη σ. 110. Ποιήματα
εἰς αὐτὸν ἐν ΒΒ σ. 490, 491.
- Οἰτύλου ἀρχαίαι ἐπιγραφαί σ. 269.
- Ὀκταβίαι σ. 145.
- Ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σ. 375.
- Ὀυρσίτη Φουλδίου συλλογὴ ἐπιγρα-
φῶν σ. 409 κ. ἑ.

- Παιανίου μετάφρασις Εὐτρόπιου σ. 7
κ. ἑ., 129 κ. ἑ.
- Παῖσιου μητροπολίτου Ῥόδου Ὀμι-
λαί σ. 313 κ. ἑ.
- Παλαιολόγος Ἀνδρέας. Σφραγίς αὐ-
τοῦ σ. 426.
- Παλαιολόγος Δημήτριος δεσπότης
Πελοποννήσου σ. 221, 250. Ἐπιστο-
λαί καὶ σφραγίς αὐτοῦ σ. 422 κ. ἑ.
Πίναξ παρένθετος Α'.
- Παλαιολόγος Θεόδωρος Β', δεσπό-
της Πελοποννήσου. Ἀργυρόδουλλον καὶ
σφραγίς αὐτοῦ σ. 424.
- Παλαιολόγος Θωμᾶς, δεσπότης Πε-
λοποννήσου σ. 221, 250. Ἐπιστολαί
καὶ ἀργυρόδουλλα αὐτοῦ σ. 425.
- Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος ἀμύν-
τωρ τοῦ Σαλμενικοῦ. Ἐπιστολὴ αὐτοῦ
σ. 228.
- Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος αὐτο-
κράτωρ σ. 250. Ἐπιστολὴ αὐτοῦ σ.
417. σφραγίδες σ. 416 κ. ἑ. ἀλληλογρα-
φία μετὰ Φραγκίσκου Σφόρτσα σ. 428.
- Παλαιολόγος Μιχαὴλ Β' καὶ ἡ εἰς
αὐτὸν μονηδία Σταφιδάκη σ. 368 κ. ἑ.
- Παλαιολόγων σφραγίδες σ. 416 κ. ἑ.
πυρεκδόλον σ. 399, 423.
- Παληαχώρας ἐν Αἰγίνῃ παραδόσεις σ.
505.
- Πλ = παλαιόν σ. 97.
- Παλάσκας Χρῆστος καπετᾶνος σ.
471 κ. ἑ.
- Παμμακαρίστου μονῆς κτίσις σ.
280 κ. ἑ.
- Πανάρετος χρονογράφος Τραπεζούντος
σ. 202.
- Πανσέληνος ζωγράφος σ. 121.
- Πανσελήνου βραχυγραφία σ. 307.
- Πάντεκτος ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 323.
- Παπαδασιλόπουλος Ἀναστάσιος
συγγραφεὺς τῆς Λευχειμονούσης ῥητο-
ρικῆς σ. 370.
- Πάργα. Ἐγγραφὸν Ἀλῆ πασσα εἰς τοὺς
κατοίκους αὐτῆς σ. 491.
- Παρθένιον Ἀκροπόλεως σ. 235.
- Παρθένιος ἱερομόναχος βιβλιογρά-
φος κώδικος ΒΒ σ. 356.
- Πάσιδον, πασιδόνα ἢ ἀλκυῶν σ.
346, 23.
- Πάτμου κωδίκων παλιῶς κατάλογος
σ. 212. Ἰδε Βασίλειος, Δανιήλ.
- Πατρῶν μητροπολίτης Νίφων σ. 290.
- Παχυμέρους Γεωργίου Περί φυσικῶν
ἀρχῶν ἐν ΒΒ σ. 364.
- Παχώμιος κτίστης μονῆς Βροντοχίου
σ. 330 κ. ἑ.
- Πελοποννήσου δεσποτῶν σφραγίδες.
Ἰδε Παλαιολόγων.
- Περγαμηνῆς ἐφθαρμένης χρῆσις σ.
242.
- Περδικάκι, Περδίκι, Περδικοῦλι
τὸ παρθένιον σ. 235.
- Περιθεωρίου μητρόπολις σ. 380.
- Περὶνθου ἀρχαία ἐπιγραφή σ. 278.
- Πεύκη καλλι. Ἰδε Καλλὴ πεύκη.
- Πηγᾶ Μελετίου Ἐπιστολὴ ἀνέκδοτοι
πρὸς Παῖσιον Ῥόδου σ. 312.
- Πῆκος Γεώργιος ἀνόπαρκτος ἀνὴρ
σ. 329.
- Πλάκας μάχη σ. 459 κ. ἑ.
- Πλανούδη Μαξίμου Γνώμαι Κάτω-
νος ἐν ΒΒ σ. 360.
- Πλάτωνος Διάλογοι ἐν κώδικι Δοκαιο-
νοῦ σ. 306.
- Ποιήματα καταλογάδην γεγραμμένα
σ. 491.
- Ποιητῶν κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Δοκαιο-
νοῦ σ. 300, 302.
- Πολλάνη Νικολάου κώδικες ἐν Κε-
φαλληνίᾳ σ. 113.
- Πολυάνδριος ἀνόπαρκτος ἀνὴρ σ. 327.
- Πόντος Εὐγαμενὸς ἀνόπαρκτος ἀνὴρ
σ. 322.
- Ποτπούτας ἐπώνυμον Ἰωάννου Μου-
σικοῦ Τραπεζουντίου σ. 200.
- Πουλῆς Κωνσταντῖνος τουρκολά-
τρης σ. 459.
- Πουλχερία ἀδελφὴ αὐτοκράτορος Ῥω-
μανοῦ Ἀργυροῦ σ. 120, 284.
- Πραΐδης Γεώργιος ἐπίτροπος Ἀλε-

- Ξάνδρου Μαυροκορδάτου σ. 479 κ. έ.
 Πρασινογράφος σ. 243.
 Πρέδλ κώδιξ δημοτικῶν ἑσμάτων ἐν ΒΒ
 σ. 488 κ. έ.
 Πρεττανικός=Βρεττανικός σ. 139.
 Προδρόμου Θεοδώρου Ἐπιστολαί
 σ. 377. Φυσιολογική διήγησις Πέτρου
 Ζυφομούστου σ. 433 κ. έ. Ἴδε Πω-
 ρικολόγος.
 Προκοννήσου ἀρχαίαι ἐπιγραφαί σ.
 275, 277: Εἰς ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς
 ἐπιστολή Μεσαρίτου σ. 413.
 Προκοπίου συγγραφῆς ἀδιάγνωστος
 ἐπιγραφή σ. 308 σημ.
 Πτολεμαίου κώδιξ ἐν βιβλιοθήκῃ Σε-
 ραγίου σ. 114.
 Πτωχομάγιστρος ἔχι Πτωχομάχης
 σ. 237.
 Πτωχομάχης διόρθου εἰς Πτωχομάγι-
 στρος σ. 287.
 Πυθαγόρου Χρυσᾶ ἔπη ἐν βιβλιοθήκῃ
 Δοκαιοῦ σ. 305, ἐν ΒΒ σ. 359.
 Πυρεκδόλον Παλαιολόγων σ. 399, 423.
 Πωγωνιανῆς ἐπίσκοπος ἀνόνημος σ.
 357.
 Πωποδικ Εὐφρόνιος. Ἴδε Εἰδήσεις.
 Πωρικολόγος ἔργον Θεοδώρου Προ-
 δρόμου σ. 433 κ. έ. καὶ ἐν Ἀμδρο-
 σιακῇ κώδικι O 117 sup. σ. 434 σημ.
 Ῥαγκαβῆ Κλέωνος Ἰσαυροὶ σ. 253 κ. έ.
 Ῥακενδύτης ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 321,
 322.
 Ῥάλη Νικολάου ἐπιστολή καὶ σφρα-
 γίς σ. 427.
 Ῥάπτης ὄνομα γένους σ. 335.
 Ῥεσβάνιος Διονύσιος ἐξ Ἄρτης
 κτήτωρ κώδικος ἐν ΒΒ σ. 357.
 Ῥήγα ἐπιτροπή σ. 513.
 Ῥόδου δοκᾶτα σ. 298. μητροπολίτης
 Παταίος σ. 313 κ. έ.
 Ῥουπένης στρατηγός Ἑλλάδος καὶ
 ἔχι τοπωνύμια σ. 333.
 Ῥυσίου Διαμαντῆ Ἐπιστολή ἐν ΒΒ
 σ. 229, 230.
 Ῥώμης ἀρχαίαι ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί
 σ. 386.
 Σάλπιγξ Ἑλληνικὴ ἑφημερίς Φαρ-
 μακίδου σ. 451.
 Σαμματᾶ μοναὶ ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Ῥόδῳ
 σ. 299.
 Σαρακναμφίαστον σ. 97.
 Σαρακνοὶ καὶ Μῶροι σ. 506.
 Σάρδεων ἀρχαία ἐπιγραφή σ. 407.
 Σαρδοῦ (Sardou) Θεοδώρα σ. 253 κ. έ.
 Σγοῦρος (Λέων) = Σγουρός σ. 250.
 Σεβαστὸς Τραπεζοῦντιος σ. 200.
 Σεβήρου Ἀλεξανδρέως Ἡθοποιαί
 ἐν κώδικι Δοκαιοῦ σ. 307.
 Σέρροι. Ἴδε Μάρκου μοναχοῦ.
 Σινᾶ φωτογραφίαι σ. 509.
 Σιτοδεῖα τῷ 1779 σ. 494.
 Σκαραμαγκᾶς Λαυρέντιος Παν-
 τιᾶς σ. 495.
 Σκυλίτση Ἰωάννου Μαδρίτειος κώ-
 διξ σ. 509.
 Σκορδύλης Μαραφαρᾶς Ζαχαρίας
 Κρής συλλογεὺς ἐπιγραφῶν σ. 270,
 406, 411.
 Σκασμένο βουνάκι ἐν Αἰγίνῃ σ. 506.
 Σκιᾶς περὶ δεισιδαιμονία σ. 506.
 Σμιχτὸς χορὸς Χίου σ. 116.
 Σμύρνης ἀρχαίαι ἐπιγραφαί σ. 275.
 σεισμός τῷ 1778 σ. 493. Ἴδε Καπε-
 τανάκη.
 Σούτζου Ἰωάννου βιβλιοθήκη σ. 107.
 Σοπωτοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου χειρό-
 γραφα σ. 513.
 Σοφτιανὸς Μιχαὴλ Χτος συλλογεὺς ἐπι-
 γραφῶν σ. 270, 274, 387, 410 κ. έ.
 Σοφίας Ἀγίας παραδόσεις σ. 504.
 Σπανοῦ Συναξάριον σ. 372.
 Σπιάρτης (Λακεδαιμονίας) ἀρχαίαι ἐπι-
 γραφαί σ. 403.
 Σταδίου μήκος σημείωμα σ. 228.
 Σταπιδιασμένα σώματα σ. 335, 18,
 30, 339, 18, 30, 344, 18, 19, 347,
 23, 348, 18.
 Σταπιδιασμός σ. 348, 9.

- Σταπιδάκη μονωδία εἰς Μανουὴλ Πα-
 λαιολόγον Β' σ. 368 κ. έ.
 Σταπιδὸς πρώτη καλλιέργεια ἐν Ἑλ-
 λάδι σ. 438 κ. έ.
 Στιχηράριον Χρυσάφου τοῦ νέου ἐν ΒΒ
 σ. 355.
 Στράβωνος κώδιξ μετὰ σχολίων Κυ-
 ριακοῦ Ἀγκωνίτου σ. 407.
 Στρομυνίτζης μητροπολίτης σ. 93.
 Σύμης πριμικήριος Νικήτας σ. 297 κ. έ.
 Συνεπίου Κυρήνης Ἐπιστολαί σ. 98
 ἐν ΒΒ σ. 361.
 Συρράκου ἄλωσις ὑπὸ Τούρκων σ. 458.
 Συρτὸς Χίου σ. 116.
 Σφόρτσας δούξ Μεδιολάνων. Ἐπιστολή
 Νικολάου Ῥάλη πρὸς αὐτὸν σ. 427.
 Σφόρτσας Γαλεάτσος Μαρίας δούξ
 Μεδιολάνων. Ἐπιστολή Ἰωάννου Ἀρ-
 γυροπούλου πρὸς αὐτὸν σ. 431.
 Σφόρτσας Φραγκῖσκος δούξ Μεδιο-
 λάνων σ. 216 κ. έ. ἀλληλογραφία αὐ-
 τοῦ μετὰ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου
 σ. 428.
 Σχινᾶς ὄνομα γένους σ. 335.
 Σχολαρίου. Ἴδε Γενναδίου.
 Σχορετσάινων ἐν Ῥουμέρκις παρά-
 δοσις σ. 504.
 Σωρεοῦς παρὰ Παχυμέρει διορθωτέον
 εἰς Ὀρεοῦς σ. 32.
 Σωφρόνιος πατριάρχης Ἱεροσολύμων
 σ. 362.
 Ἰάλας ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 321.
 Ἰαξιαρχῶν μονῆς χειρόγραφα σ. 513.
 Ἰαρχανειώτης Μιχαὴλ Δούκας
 Γλαβᾶς σ. 280 κ. έ.
 Ἰαρωνίτης Μιχαὴλ σ. 286.
 Ἰάχας ἀνύπαρκτος ἀνὴρ σ. 321.
 Ἰετραεὺς ἐγγελα ἐν ΒΒ σ. 91 ἀρ. 2, 92
 ἀρ. 3, 93 ἀρ. 4.
 Ἰζάκιτις σίτου ἐντὸς ὕδατος σ. 371.
 Ἰζαλάκογλους προδότης σ. 462 κ. έ.
 Ἰζερνίκου ἀρχιεπίσκοπος Λέων σ. 240.
 Ἰζερτζέλλης Νικολάου Θεόφιλος
 σ. 380.
 Ἰζεφέτου τμήμα σ. 339, 23.
 Ἰζήφος παιγνίδιον σ. 94.
 Ἰζουμέρκια σ. 458 κ. έ. Ἴδε Σχορε-
 τσαίνων.
 Ἰόκκου Φραγκῖσκα δούκισσα Λευκά-
 δος σ. 244.
 Ἰουρριανὸς (De la Torre) Νικό-
 λαος, Κρής βιβλιογράφος καὶ στηλο-
 κόπας σ. 409 κ. έ.
 Ἰραγουδιστῆς Ἰερώνυμος Κύπριος
 βιβλιογράφος σ. 335.
 Ἰράλλειων ἐπιγραφή ἀρχαία σ. 266, 107.
 Ἰραπεζοῦς φωτογραφίαι ἐξ αὐτῆς σ.
 509. Ἴδε καὶ Ἀθανάσιος, Θεωνᾶς,
 Μεταξόπουλος, Πανάρετος, Ποτ-
 πούτας, Σεβαστὸς.
 Ἰρίπατος χορὸς Χίου σ. 116.
 Ἰρούας ἀνέκδοτος ἀρχαία ἐπιγραφή
 σ. 397.
 Ἰρουμπάτζης Ζακύνθιος βιβλιογράφος
 σ. 334.
 Ἰσουλουφιάδου Ἰωάννου Ἀργείου
 ποίημα εἰς Ὀθωνα ἐν ΒΒ σ. 490.
 Ἰαλίδας σ. 209.
 Ἰαλοπρίτη τὸ παρθένιον σ. 235.
 Ἰγία ὄνομα κύριον ἐν ἐπιγραφῇ σ. 390.
 Ἰγγρόν πύρ σ. 125 κ. έ.
 Φαβιέρος σ. 509 κ. έ.
 Φαλάριδος ἐπιστολαί ἐν ΒΒ σ. 358.
 Φαντίνος μητροπολίτης Ἀθηνῶν σ. 45
 κ. έ., 54.
 Φιλανθρωπινὸς Ἀλέξιος ναύαρχος
 Μιχαὴλ Παλαιολόγου σ. 292 κ. έ.
 Φιλῆ Μανουὴλ ἐπίγραμμα ἐν Παμμα-
 καρίστω σ. 288 κ. έ.
 Φίλος τοῦ Νόμου ἑφημερίς σ. 451.
 Φιλοστράτου ἔργα ἐν βιβλιοθήκῃ Δο-
 καιοῦ σ. 305.
 Φιλοχόρου κώδιξ ἀπολεσθεὶς σ. 107.
 Φουρνιτάρης (Θεόγνωστος) ἀνὴρ καὶ ἔχι
 dignitas Constantinopolitana σ. 334.
 Φωκᾶ Νικηφόρου εἰκόνες σ. 62 κ. έ.
 πομπή σ. 251 κ. έ.

Φωκαίας ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί σ. 407.
 Φωκυλίδου ποίημα νομιστικόν ἐν ΒΒ
 σ. 359.
 Φωτιάδου Λάμπρου ἐξηγήσεις Δημο-
 σθένους ἐν ΒΒ σ. 363.
 Χαλκοκονδύλη Δημητρίου ἐπι-
 σταλὴ πρὸς Καπνίωνα σ. 244.
 Χανδακηνὸς Ἰωάννης διάκονος καὶ
 δευτερεύων μητροπόλις Λακεδαιμο-
 νίας σ. 268.
 Χαριτωνύμου Ἐρμωνύμου μονω-
 δία εἰς Γεμιστόν σ. 399.
 Χειροβολίδες σ. 126.
 Χίου ἀνύπαρκτος πόλις Ὠχυρον σ. 241,
 322. ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί σ. 273 κ. ἐ.
 385. δημοῦδες μελωδίαι καὶ χοροὶ σ.
 115 κ. ἐ. Ἴδε Σοφριανός.
 Χλωμὸς Δημήτριος Ἀθηναῖος ἰατρός
 σ. 330.
 Χριστοφορίδου ἀλβανοελληνικὸν ἑλλη-
 νικὸν σ. 384.
 Χρονολογίαι ἀπὸ Χριστοῦ ἀντὶ κοσμο-
 γονίας σ. 124, 201.

Χρυσάδου τοῦ νέου Στιχηράριον ἐν
 ΒΒ σ. 355.
 Χρυσόδουλλον Μεγάλης Νοσογράφας
 ἐν ΒΒ σ. 358.
 Χρυσοδούλλου βυζαντιακοῦ ἐρυ-
 θρὰ μεταξίνη μήρινθος σ. 417.
 Χρυσογραφίας συνταγαί σ. 371.
 Χρυσογράφος, Χρυσογραφεύς σ.
 243.
 Χρυσοστόμου Ἰωάννου Λειτουργία
 ἐν ΒΒ σ. 355, 356.
 Ψάλτης ὄνομα γένους σ. 335.
 Ψευδοκαλλισθένους διήγησις σ. 96.
 Ψυχικὸ τοπωνυμια πόθεν σ. 103.
 Ψυχοδοτικὸν γράμμα σ. 104.
 Ὠρεὸς - Ὠρεοὶ σ. 32 κ. ἐ., 104,
 500.
 Ὠριᾶς κάστρον σ. 504.
 Ὠριγώνης Κ. σ. 110.
 Ὠχυρον ἀνύπαρκτος πόλις Χίου σ. 241,
 322.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑ

ΟΝ ΚΩΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΛΟΓΟΥ
 ΕΝ Τῶ ΝΕῶ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΟΝΙ

Ἁγίου Ὄρους Μονῆς Διονυσίου κώδιξ
 369 σ. 99.
 — Μονῆς Ἐσφιγμένου κώδιξ 269 σ.
 380.
 — Μονῆς Ἰβήρων κώδιξ 147 σ. 101.
 — κώδ. 152 σ. 434. — κώδ. 382
 σ. 40. — κώδ. 502 σ. 434. — κώδ.
 520 σ. 336. — κώδ. 740 σ. 388
 κ. ἐ — κώδ. 812 σ. 7 κ. ἐ.
 — Μονῆς Ξηροποτάμου κώδ. 27 σ.
 318.
 — Μονῆς Παντελεήμονος κώδ. 203
 σ. 492. — κώδ. 751 σ. 380.
 — Μονῶν Παλίμψηστοι κώδικες σ.
 113.
 Ἀθανασίου ἁγίου μονῆς ἐν δήμῳ
 Λευκασίας κώδικες σ. 513.
 Ἀθηνῶν Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης κώδ.
 1642 σ. 500.
 — Βιβλιοθήκη Βουλῆς σ. 89 κ. ἐ.,
 225 κ. ἐ., 353 κ. ἐ., 488 κ. ἐ.,
 κώδ. 1 σ. 242.
 — Ἄλλαι βιβλιοθήκαι περιέχουσαι
 κώδικας σ. 112.
 — Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐται-
 ρείας ἀρχεῖον σ. 510.
 — Λουριώτου Νικολάου ἀρχεῖον σ.
 452 κ. ἐ.
 Ἀλεξανδρείας Πατριαρχείου βιβλιο-
 θήκη σ. 106.
 Ἀμαλίας καὶ Ὀθωνος βιβλιοθήκη ἐν
 Μονάχῳ σ. 110.
 Ἄνδρου βιβλιοθήκαι σ. 112.
 Ἀμβούργου βιβλιοθήκης κώδ. φιλολογ.
 253 σ. 266.

Ἀννοδέρου Δημοσία βιβλιοθήκη κώδ.
 ἀρ. 1520. Σφραγίς Ἀνδρέου Παλαί-
 λόγου σ. 426.
 Βαρῆνου Κωνσταντίνου βιβλιοθήκη
 σ. 107.
 Βενετίας Ἀστικοῦ Μουσείου (Museo
 Civico) ἀρχεῖον σ. 41.
 — βιβλιοθήκαι σ. 109.
 — Γεωργίου Ἁγίου Ἑλλήνων βιβλιο-
 θήκη σ. 110.
 — Μαρκιανῆς κώδ. 292 σ. 210. —
 Zanetti κώδ. 333 σ. 268. — Nan.
 CXIV (Cl. II cod. II) σ. 315
 κ. ἐ. — Λατ. 342 (L. X. CLVIII)
 σ. 62 κ. ἐ.
 Βέρνης κώδ. 402 (Omont 108) σ. 390 κ. ἐ.
 Βερολίνου Phill. 1456 σ. 187, 191.
 Βιέννης Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης
 Hist. XCIX σ. 107. — Hist.
 CXXII σ. 210. — Phil. CCX σ.
 242. — Phil. CV σ. 413. — Phil.
 CVI σ. 413. — Phil. CVII σ.
 413. — Phil. CCLXXV σ. 242.
 — Theol. CXXIX σ. 324. —
 Theol. CCXL σ. 328. — Theol.
 CCXLIV σ. 433.
 — Αὐτοκρατορικοῦ ἀρχείου χρυσό-
 δουλλον Κωνσταντίνου Παλαιολό-
 γου σ. 417. — ἀργυρόδουλλον Δη-
 μητρίου Παλαιολόγου σ. 424.
 Βολφενδύττελ (Wolfenbüttel) βι-
 βλιοθήκη σ. 111.
 Βουκουρεστίου βιβλιοθήκη σ. 106,
 112.

Νέος Ἑλληνομνήμων

- Βυρτσδούργου (Würzburg) βιβλιοθήκη σ. 111.
- Δαρμστάττης Cod. 2773 misc. Graecus σ. 110.
- Δημητσάνης βιβλιοθήκη σ. 113.
- Δοκειανοῦ Ἰωάννου βιβλιοθήκη σ. 299 κ. ε.
- Ἐϊδελδέργης Palat. X 88 σ. 97, 295.
- Ἐσκουριάου Υ-Π-4 σ. 304.—Υ-Π-10 σ. 492.—Ψ-Π-6 σ. 409.—Ψ-IV-22 σ. 381.—Ω-IV-32 σ. 39.
- Ζακύνθου κώδικες σ. 113.
- Ζυρίχης βιβλιοθήκη σ. 107.
- Θεοδώρων ἁγίων μονῆς ἐν δήμῳ Ἄρσανείας κώδικες σ. 513.
- Θεραπευτῶν μονῆς Ἁγίων Ἑσσαράκοντα κώδικες σ. 113.
- Θεσσαλονίκης Γυμνασίου κώδ. 68 σ. 376.
- Ἰασίου βιβλιοθήκη σ. 112.
- Ἱεροσολύμων κώδικες σ. 114.—κώδ. 255 σ. 43.
- Κάβας (Cava) μονῆς βιβλιοθήκη σ. 107.
- Καίρου πατριαρχικὴ βιβλιοθήκη σ. 114.
- Κανταβριγίας βιβλιοθήκη σ. 110.
- Καντακουζηνοῦ Ἀντωνίου καὶ Μιχαήλ βιβλιοθήκαι σ. 107.
- Κατσαίτου Σωκράτους Εὐαγγέλιον σ. 384.
- Κεφαλληνίας βιβλιοθήκαι σ. 113, 384.
- Κολενάγης κώδ. 57 σ. 246.
- Κωνσταντινουπόλεως Σεραγίου κώδικες σ. 106, 114.
- Λαύρας Ἁγίας ἐν Πελοποννήσῳ κώδικες σ. 513.
- Λευκάδος κώδικες σ. 113.
- Λονδίνου Βρετανικοῦ μουσείου κώδ. Ἄρλειανός 5624 σ. 44 κ. ε.—κώδ.
- Ἄρουνδειανός 523 σ. 208.—κώδ. Βουρνειανός 75 σ. 203 κ. ε.—κώδ. 23890 σ. 329.—κώδ. 29713 σ. 370.
- Λουγδούνου Βαταβικοῦ (Leyden) Vule. 56 σ. 240.
- Μαδρίτης κώδ. XXIV σ. 400.—κώδ. LXXII σ. 400.—κώδ. CXI σ. 400.—κώδ. CXIV σ. 392, 394 κ. ε., 400. κ. ε.—κώδ. CXXV σ. 40.
- Μαρμαρᾶ Ἰωάννου βιβλιοθήκη σ. 295.
- Μεγάλου Σπηλαίου κώδικες σ. 513.
- Μεδιολάνων Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης κώδ. A 55 inf. σ. 388.—κώδ. B 119 sup. σ. 124.—κώδ. B 128 sup. σ. 43.—κώδ. F 93 sup. σ. 412.—κώδ. F 96 sup. σ. 412.—κώδ. G 69 sup. σ. 300.—κώδ. H 57 sup. σ. 268.—κώδ. N 234 sup. σ. 272, 273. κ. ε., 387.—κώδ. O 117 sup. σ. 434 ἐν σημ.—κώδ. Q 114 sup. σ. 272, 385 κ. ε.
- Ἀρχείου δημοσίου, ἐπιστολὴ Φράγκου Ἀτζαύλλη πρὸς Φραγκίσκον Σφόρτσαν σ. 216 κ. ε. ἐπιστολὴ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου πρὸς Γαλεάτσον Μαρίαν Σφόρτσαν σ. 431.—Κωνσταντινου Παλαιολόγου ἀμύντορος Σαλμενικοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Σφόρτσαν σ. 428.—Νικολάου Ῥάλλη ἐπιστολὴ πρὸς Σφόρτσαν σ. 427. Θωμᾶ Παλαιολόγου ἐπιστολὴ πρὸς Λευκὴν Μαρίαν Βισκόντη σ. 425.
- Μεσσήνης βιβλιοθήκη σ. 108.
- Μετεώρων κώδικες σ. 113.
- Μοδένης βιβλιοθήκης Estense κώδ. a. S. 5. 5 σ. 62.
- Ἀρχείου δημοσίου, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου ἐπιστολὴ πρὸς Βόρσον σ. 417.—Δημητρίου Παλαιολόγου ἐπιστολὴ πρὸς Βόρσον σ. 423.—Ματθαίου Ἀσάνη ἐπιστολὴ πρὸς Βόρσον σ. 429.
- Μονάχου βιβλιοθήκης κώδ. 51 σ. 244.—κώδ. 143, 177, 189 σ. 335.—κώδ. 275 σ. 334.—κώδ. 495 σ. 396 κ. ε.
- κώδ. 508 σ. 296.—κώδ. 514 σ. 297 κ. ε. Ἴδε Ὅθωνος.
- Ναουμβούργου (Naumburg) ἐν Ἱερουσαλὴ κώδικες σ. 111.
- Νεαπόλεως Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης κώδ. III—AA—6 σ. 377.—κώδ. III—B—1 σ. 268.—κώδ. III—C—6 σ. 98.—κώδ. V—E—64 σ. 78.
- Βιβλιοθήκης Oratoriana (dei Gerolamini) κώδικες σ. 108.—κώδ. XXII—1 σ. 265 σημ. 3, 268, 302.
- Ἀρχείου δημοσίου, Θεοδώρου Παλαιολόγου ἀργυρόβουλλον σ. 422.—Δημητρίου Παλαιολόγου ἀργυρόβουλλον σ. 424.
- Νικολάου Ἁγίου μονῆς ἐν δήμῳ Λαπαθῶν κώδικες σ. 513.
- Ὅθωνος καὶ Ἀμαλτίας βιβλιοθήκη ἐν Μονάχῳ σ. 110.
- Ὄξωνίου Βοδλητιανῆς βιβλιοθήκης κώδ. Barocc. 76 σ. 307.—κώδ. Barocc. 87 σ. 431 ἐν σημ.—κώδ. Barocc. 131 σ. 491 κ. ε.—κώδ. Barocc. 216 σ. 328.—κώδ. Seldenianus 14 σ. 433.—κώδ. Miscell. 127 σ. 109.
- βιβλιοθήκης Lincoln college κώδ. 10 σ. 323.
- Οὐρβίνου κώδικες σ. 109.
- Παρισίων Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης κώδ. 708 (Regius 2334) σ. 331.—κώδ. 1278 σ. 268.—κώδ. 1290 σ. 303.—κώδ. 1336 σ. 264.—κώδ. 1770 σ. 335.—κώδ. 2207 (Regius 2690) σ. 209.—κώδ. 2243 σ. 329.—κώδ. 2540 σ. 40.—κώδ. 2685 σ. 303.—κώδ. 2753 σ. 246.—κώδ. 2898 σ. 246.—κώδ. 2956 σ. 395 κ. ε.—κώδ. 3067 σ. 213.—Suppl. 680 σ. 314.—Suppl. 798 σ. 109.
- Ποσχάλη Δημητρίου κώδιξ Ἄκριτα σ. 383.
- Πάτμου κώδικες σ. 106. κωδίκων παλαιός κατάλογος σ. 212.—κώδ. ΓΜ σ. 43.—κώδ. ΥΟΑ' σ. 203.
- Ῥαιδεστού κώδικες σ. 107.
- Ῥοδόπης μονῆς Ἰμπατοκόδου κώδικες σ. 114.
- Ῥώμης βιβλιοθήκης Angelica κώδ. B—5—14 σ. 39.
- βιβλιοθήκης Βατικανοῦ κώδικες σ. 108.—κώδ. Vaticanus Gr 520 σ. 78.—914 σ. 269, 370.—1139 σ. 372.—1205 σ. 212.—1374 σ. 368.—1412 σ. 399.—Palatinus 226 σ. 250.—367 σ. 125.—Reg. Svec. 166 σ. 270, 280.—Urb. 151 σ. 243.
- βιβλιοθήκης Collegio Greco κώδικες σ. 109.
- βιβλιοθήκης Vallicelliana κώδ. 15 (B70) σ. 368.—κώδ. 27 (B 128) σ. 43, 48.—κώδ. Allat. 196 (CXVII 28) σ. 421.
- Σαραγόσσης βιβλιοθήκης Παναγίας τοῦ Pilar κώδ. 51 σ. 304.
- Σινᾶ βιβλιοθήκης κώδ. 71 σ. 314, 318.—κώδ. 352 σ. 325.—κώδ. 534 σ. 314.
- Σοπωτοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου κώδικες σ. 513.
- Σούτζου Ἰωάννου βιβλιοθήκη σ. 107.
- Σπρονχάϊμ (Sprohheim) μονῆς βιβλιοθήκη σ. 111.
- Σωζουπόλεως κώδικες σ. 115.
- Ταξιαρχῶν μονῆς δήμου Αἰγίου κώδικες σ. 513.
- Ταυρίνου Βασιλικῆς βιβλιοθήκης κώδ. B—II—1 σ. 246.—κώδ. COLXXVII σ. 125.—κώδ. CCCLVI σ. 301.
- Τραπεζοῦντος κώδικες σ. 106, 115.
- Tritheim βιβλιοθήκης σ. 111.
- Τυβίγγης Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης κώδικες σ. 111.—κώδ. M6 36 σ. 395.

Φερράρας Βιβλιοθήκης Comunale κωδ. 136 σ. 330.	Plut. LXXXIV κωδ. 7 σ. 431 ἐν σημ.
Φλωρεντίας Λαυρεντιανῆς βιβλιοθήκης Plut. LIX κωδ. 12 σ. 406 κ. ἐ.	— Marcelliana κωδ. A 220 σ. 248.
— Plut. LIX κωδ. 17 σ. 266.—	— Riccardiana κωδ. 996 σ. 408.
Plut. LXXXIV κωδ. 3 σ. 268.—	

ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ἩΔΗ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΧΩΡΙΑ ΔΙΟΡΘΟΥΜΕΝΑ ΑΝΤΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ Η ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΑ

Ζωναρά XVIII, 21 ἐν σ. 195.	Νικήτα Χωνιάτου ἐκδ. Βόννης σ. 374, 24-375, 1 ἐν σ. 99.
Θεοφάνους συνέχεια (Μετὰ Θεοφάνη) ἐκδ. Βόννης σ. 20, 9 ἐν σ. 188	Παχυμέρους ἐκδ. Βόννης A' 411, 9 ἐν σ. 32. B' 182, 8 κ. ἐ. ἐν σ. 282. B' 439,3 ἐν σ. 327.
Κιντακουζηνού Ἰωάννου ἐκδ. Βόν- νης A' 370, 22. ἐν σ. 241.	Στράδωνος IG' 602 ἐν σ. 158
Κεδρηνού ἐκδ. Βόννης B' 45, 17 ἐν σ. 236 κ. ἐ. B' σ. 370, 8 ἐν σ. 101.	Συμεών μαγίστρου ἐκδ. Βόννης σ. 666, 16 κ. ἐ. ἐν σ. 237.
Κωδινού Περί ὀφφικαλίων κεφ. ιζ'-κδ' ἐν σ. 100 κ. ἐ.	Χαλκοκονδύλη Λαονίκου σ. 483 ἐν σ. 223.
Λυσίου Κατὰ Ἀλκιδιάδου λιποταξίου § 26 ἐν σ. 34.	

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ

Ἀλεξάνδρου Ἀρ. Παρετυμολογία τοῦ ὀνόματος τῶν Ὁρεῶν σ. 500.	χωρίου τοῦ Νικήτα Χωνιάτου σ. 239.
— Ὁ ἐκ κνίδης πλακοῦς σ. 501.	— Περί τῆς ἐπισκοπῆς Λοπαδίου σ. 373, 498.
Βάση Σπυριδωνος Διορθώσεις εἰς τὴν περὶ Καισαρείου γένους συγγραφὴν σ. 374 κ. ἐ.	Καρολίδου Παύλου Περί τῆς Γορ- γοπηκίου ἐν Σικελίᾳ σ. 501.
Boog de Καρόλου Περί τοῦ ὀνόματος Λαχανοδράκων σ. 501.	Κωνσταντινίδου Μαργαρίτου Περί τῆς ἐπισκοπῆς Ἀδρανοῦς σ. 236.
Δραγούμη Στεφάνου Διορθώσεις εἰς Ἰωάννην Ἀντιοχέα σ. 495 κ. ἐ.	Τσοῦντα Χρήστου Διορθώσεις εἰς ἀρ- χαίας ἐπιγραφὰς σ. 502.
Ζολώτα Γερωγίου Περί τοῦ ἐν σ. 99	Χατζιδάκι Γεωργίου Διορθώσεις εἰς Ἰωάννην Ἀντιοχέα σ. 244.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ

	Σελ.
Τοῖς ἀναγνώσταις.....	1
Ἀνέκδοτον ἀπόσπασμα Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχέως.....	7
Ὁρεός - Ὁρεοί.....	32
Ἄννα ἡ Καντακουζηνή. Βυζαντιανὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Αἰτωλίας.....	37
Μιχαὴλ Καλοφρενῆς καὶ ὁ πατριάρχης Μητροφάνης Β'.....	42
Δύο εἰκόνες Νικηφόρου τοῦ Φωκά.....	57
Ἀνέκδοτον χειρόγραφον περὶ τῆς Κυζίκου καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων αὐτῆς.....	72
Ἀνέκδοτον ἀπόσπασμα συγγραφῆς περὶ τοῦ Καισαρείου γένους.....	129
Ἄτταλος Α' ὡς γεωγράφος.....	156
Ἰχνη μητρικοῦ δικαίου παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησι τῆς Λυκίας.....	162
Ὁ ἐξ Ἑλατείας λίθος ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας.....	172
Ζητήσεις περὶ τῆς χρονογραφίας Θεοδώρου τοῦ Δαφνοπάτου.....	186
Θεωνᾶς ἄγνωστος χρονογράφος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος.....	191
Τρεῖς ἐπιστολαὶ τοῦ Δημητρίου Κυδωνίη πρὸς Κωνσταντῖνον Ἀσάνην.....	203
Μιχαὴλ Λουλλοῦδης ὁ Ἐφέσιος καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσις τῆς Ἐφέσου ...	209
Σημειώσεις περὶ παλαιοῦ καταλόγου τῶν ἐν Πάτρῳ κωδίκων.....	213
Ἐπιστολὴ ἀνέκδοτος τοῦ τελευταίου δουκὸς Ἀθηναίων Φράγκου Ἀτζαϊώλη πρὸς τὸν δούκα Μεδιολάνων Φραγκίσκον Σφόρτσαν.....	216
Σημειώματα περὶ ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ἐν μεσαιωνικοῖς κώδιξι καὶ χειρογράφοις συλλογαῖς Ἑσπερίων λογίων.....	257, 385
Ἡ κτίσις καὶ ὁ κτίτωρ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τῆς Παμμακαρίστου	280
Αἱ βιβλιοθήκαι Ἰωάννου Μαρμαρά καὶ Ἰωάννου Δοχειανοῦ καὶ ἀνώνυμος ἀνα- γραφὴ βιβλίων.....	295
Αἱ ὀμίλλαι Παΐσιου τοῦ μητροπολίτου Ῥόδου.....	313
Ἀνύπαρκτα ὀνόματα.....	321
Ὄνόματα παραγνωρισθέντα.....	333
Μάρκου μοναχοῦ Σερρῶν Ζήτησις περὶ βουλκολάκων.....	336
Νέος κώδιξ τοῦ Νικολάου Μεσαρίτου.....	
Σφραγίδες τῶν τελευταίων Παλαιολόγων καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς.....	
Φυσιολογικὴ διήγησις τοῦ ὑπερτίμου κρασσοπατέρος Πέτρου τοῦ Ζυφομούστου.	433
Χειρόγραφοι ἐφημερίδες τοῦ ἀγῶνος.....	450

Κατάλογος τῶν κωδίκων τῶν ἐν Ἀθήναις βιβλιοθηκῶν πλὴν τῆς Ἑθνικῆς.

Α' Κώδικες τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς σ. 89 κ. ἐ., 225 κ. ἐ., 353 κ. ἐ., 488 κ. ἐ.

Σύμμικτα.

	Σελ.
Βραχυγραφική δηλώσις ἱερῶν συγγραμμάτων.....	97
Τὸ σημεῖωμα τοῦ Παλατινοῦ κώδικος τοῦ Λουδοῦ.....	»
Longum fragmentum epistolae vel sermonis incerti auctoris.....	98
Διόρθωσις εἰς τὸν Νικήταν Χωνιάτην.....	99
Ἀντιβολή κεφαλαίων τοῦ Κωδικοῦ.....	»
Παρανοηθέντες στίχοι ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Κεδρηνοῦ.....	101
Πόθεν ἡ τοπωνυμία Ψυχικὸ.....	103
Προσθήκη εἰς τὰ περὶ Ὁρειῶν.....	104
Τὸ παρθένιον τῆς Ἀκροπόλεως.....	235
Λαχανοδράκων, ὄχι Λαχανοδράσιος.....	236
Πτωχομάγιστρος, ὄχι Πτωχομάχης.....	237
Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀδρανοῦς.....	238
Ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου Νικήτα καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰσερνικοῦ Λέοντος.....	240
Ἡ ἀνόπαρτος ἐν Χίῳ πόλις Ὁλχυρον.....	241
Ὁ κώδιξ Marucellianus A 220.....	242
Δύο κώδικες ἐν Βιέννῃ.....	»
Ἐπιγραφεὺς - Rubricator.....	»
Ἡ περίμετρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Βερροίας καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως.....	243
Διορθώσεις εἰς Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχέα.....	244
Παραγράμματα καὶ προσθήκαι εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ Γρηγοροβίου Μιχαὴλ Παλαιολόγου Β' καὶ ἡ εἰς αὐτὸν μονωδία τοῦ Σταφιδάκη.....	368
Ἐυαγγέλιον καὶ σκεῦη τῆς μητροπόλεως Ἐάνθου.....	370
Σκευασία μέλανος, κινναδάρεως καὶ καταστατοῦ.....	»
Δημιῶδη ἑλληνικὰ κείμενα ἐν κώδικι τοῦ Βατικάνου.....	372
Τὸ Λοπάδιον ὡς ἐπισκοπὴ.....	373
Διορθώσεις εἰς τὴν περὶ Καισαρείου γένους συγγραφὴν.....	374
Ὄνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.....	375
Παρανόσεις τοῦ ὀνόματος τῆς Γοργοεπηκόου.....	376
Ὁ Ἀθηναῖος βιβλιογράφος Μιχαὴλ Ἀνδρίστος.....	»
Ἐπιστολαὶ τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου ἐν τῷ κώδικι τῆς Νεαπόλεως III, AA 6.....	377
Τὸ ποίημα Θεοδώρου Προδρόμου εἰς εἰκονισμένον τὸν βίον.....	491
Μονωδία Νικηφόρου τοῦ Βασιλάκη.....	»
Σημειώματα περὶ τῶν Πατρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.....	492
Βενετικὴ ἀπογραφή Ἡλιδος.....	494
Διορθώσεις εἰς Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχέα.....	495
Καὶ πάλιν ἡ ἐπισκοπὴ Λοπαδίου.....	498
Παρετυμολογία τοῦ ὀνόματος τῶν Ὁρειῶν.....	500
Ὁ ἐκ κνίδης πλακοῦς.....	501
Ἡ Γοργοεπηκόου ἐν Σικελίᾳ.....	501
Τὸ ὄνομα Λαχανοδράκων.....	501
Διορθώσεις εἰς ἀρχαίας ἐπιγραφάς.....	502

Βιβλιοκρισίαι.

	Σελ.
<i>Gardthausen</i> Sammlungen und Cataloge griechischer Handschriften.....	105
<i>Pernot</i> Rapport sur une mission scientifique en Turquie.....	115
<i>Mare</i> Plan eines Corpus der griechischen Urkunden.....	117
Βλάχου Κοσμᾶ Ἡ χερσονήσος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἀθω.....	120
Γούδα Τὸ ναυτικὸν τοῦ Βυζαντίου.....	123
Καλογεροπούλου Κατάλογος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.....	127
<i>Schmitt</i> The Chronicle of Morea.....	245
Maskerade voorstellende de Ommelocht van Nikephoros II Phocas.....	251
<i>Serruys</i> Catalogue des manuscrits conservés au Gymnase Grec de Salonique.....	378
<i>Krumbacher</i> Eine neue Handschrift des Digenis Akritas.....	380
Πολίτου Ν. Γ. Παραδόσεις.....	503
<i>Millet</i> La collection Chrétienne et Byzantine des hautes études.....	508
<i>Debidour</i> Le général Fabvier.....	510

Εἰκόνες.

	Σελ.
Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς Μιχαὴλ Καλοφρενᾶ.....	49
Εἰκὼν τοῦ Νικηφόρου Φωκά ἐκ τῆς Μαρκεσιανῆς βιβλιοθήκης.....	61
Εἰκὼν αὐτοῦ ἐκ τοῦ κώδικος Μοδένης.....	61
Εἰκὼν αὐτοῦ ἐπὶ μολυβδοδόλλου.....	65
Εἰκὼν αὐτοῦ ἐπὶ ὑπερπύρου.....	»
Εἰκὼν αὐτοῦ ἐπὶ χαλκοῦ φύλλει.....	66
Πανομοιότυπον τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας λίθου.....	175
Πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς τῆς μονῆς Ἱερουσαλήμ ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ Παρνασσοῦ.....	178
Ἡ μονὴ τῆς Παμμακαρίστου.....	289
Πανομοιότυπον τῆς ἐν τῷ Baroccianus 76 ἀναγραφῆς βιβλίων.....	309
Ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ Ἰβηριτικοῦ κώδικος 740.....	389
Ἀλφάβητοι ἐκ τοῦ Μοναχελου κώδικος 495.....	398
Σφραγὶς Κωνσταντίνου Παλαιολόγου ἐκ τοῦ ἐν Βιέννῃ χρυσοδόλλου ὑπὲρ Ραγούσαιων.....	416
Σφραγὶς Κωνσταντίνου Παλαιολόγου ἐκ τοῦ ἀργείου Μοδένης.....	418
Σφραγὶς Θεοδώρου Β' Παλαιολόγου ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης Vallicelliana.....	421
Σφραγὶς Δημητρίου Παλαιολόγου ἐκ τοῦ ἀργείου Μοδένης.....	422
Σφραγὶς Ἀνδρέου Παλαιολόγου ἐκ τῆς Βασιλικῆς βιβλιοθήκης Ἀννοδέρου.....	426
Σφραγὶς Νικολάου Ῥάλλη ἐκ τοῦ ἀργείου Μοδένης.....	427
Σφραγὶς Ματθαίου Ἀσάνη ἐκ τοῦ ἀργείου Μοδένης.....	429
Ὑπογραφή Ματθαίου Ἀσάνη ἐκ τοῦ ἀργείου Μοδένης.....	429
Σφραγὶς Ἰωάννου Ἀργυροπούλου ἐκ τοῦ ἀργείου Μεδιολάνων.....	431

Πίνακες παρένθετοι.

	Σελ.
Α' Ὑπογραφαὶ Δημητρίου Παλαιολόγου δεσπότης τῆς Πελοποννήσου.....	422
Β' Ἐπικεφαλὴ τῆς χειρογράφου ἡμερίδος τοῦ ἀγῶνος Ἀχελῷου.....	474
Ἰδιότητες	255,384,513
Παροράματα καὶ προσθήκαι	514
Πίναξ ἀλφαριθμητικῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.....	515
Βιβλιοθήκαι καὶ ἀρχεῖα ὧν κώδικες καὶ ἔγγραφα γίνονται ἀντικείμενον λόγου ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνημονί	527
Συγγραφέων ἤδη ἐκδομένων χωρὶς διορθούμενα, ἀντιβαλλόμενα ἢ ἐρμηνευόμενα	530
Ἀνακοινώσεις ἄλλων	530